

IsiCwangciso sokuFundisa

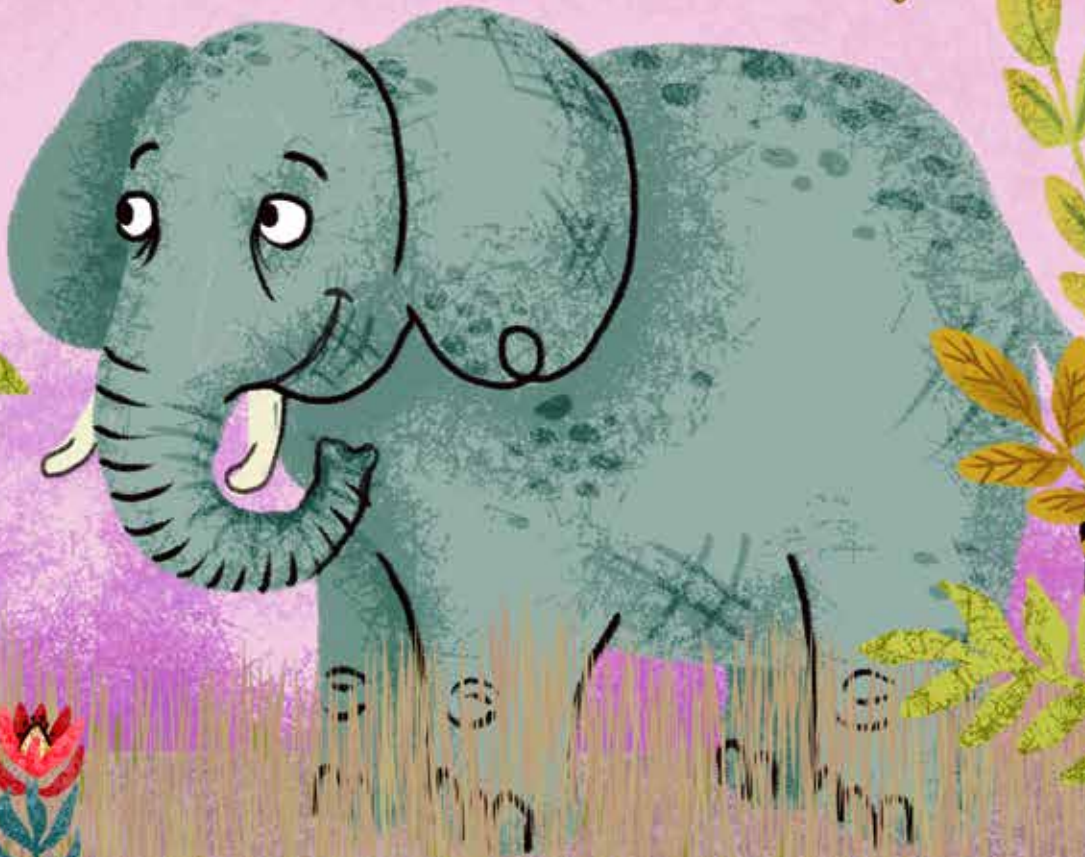
ISIXHOSA

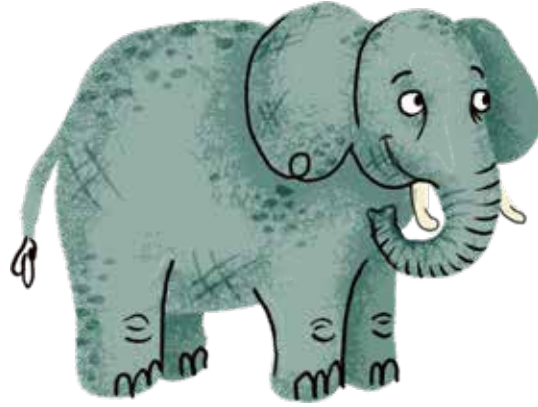
ULWIMI LWASEKHAYA

IKOTA 3

IBANGA 1

IsiCwangciso sokuFundisa

IBANGA 1 | IKOTA 3

ISIXHOSA

Copyright © 2026 National Educational
Collaboration Trust (NECT)

This work is licensed under a Creative Commons
Attribution–NonCommercial–NoDerivatives 4.0
International License (CC BY-NC-ND 4.0).

Additional permissions beyond the scope of this license
may be available. For further information, please
contact the publisher at **materials@nect.org.za**.

First edition, 2026

IKOTA 3 ISICWANGCISO SOKUFUNDISA

Ukuphulaphula nokuthetha: Yazisa umxholo

IXESHA:
15 imizuzu

IZIXHOBO:
Imifanekiso
nezixhobo
zokwenyani
zomboniso
womxholo

INcwadi
yokuFunda
enguNdoqo

1. **Lungisa umboniso womxholo: Impahla yethu**
2. **Buza umbuzo ovulekileyo ukuqalisa ulwazi lwemvelaphi lwabafundi.**
 - Zeziphi ezona mpahla uzithandayo?
 - Kutheni uzithanda kangaka ezi mpahla?
 - Ukuba ubunokuba nayo nayiphi na impahla okanye izihlangu, ibiya kuba yintoni?
3. **Yenza imephu yengqondo usebenzisa imibuzo neempendulo zabafundi.**
4. **Yongeza ezakho iimpindulo kwimephu yengqondo ukwandisa ulwazi lwabafundi.**
5. **Yalela abafundi ukuba bavule iiNcwadi zokuFunda ezinguNdoqo zabo kwiphepha 2.**
6. **Xelela abafundi bakhombe kwindawo yokutyebisa ulwimi lomxholo.**
 - a. Funda ngokutyetyiswa kolwimi ngokuvakalayo.
 - b. Yalela abafundi bafunde kunye nawe, okanye bayiphinde emva kwakho: Iimpahla azimenzi umntu.
7. **Xoxa nabafundi ngokutyetyiswa kolwimi.**
 - a. Buza: Ungandixelesa ukuba kuthetha ukuthini oku? / Uyakwazi ukufumana impendulo?
 - b. Khuthaza abafundi babelane ngezimvo.
 - c. Cacisa intsingiselo okanye unike impendulo njengoku kulandelayo: Impahla entle okanye ebizayo ayimenzi umntu olungileyo. Isimilo, intlonipho nobuntu zezona zinto zimenza umntu abe nexabiso.

Izandi: Hlaziya zonke izandi ezifundiswe kwiKota 2

IXESHA:
15 imizuzu

IZIXHOBO:
IKota 2
Amakhadi
ezandi

INcwadi
yokuFunda
enguNdoqo

1. **Zinzisa abafundi emethini okanye phantsi, phambi kwakho.**
 - a. Xelela abafundi baphulaphule amagama abo.
 - b. Njengoko ubiza igama lomfundi, mabafunde isandi sekhadi lezandi oliphakamisileyo.
 - c. Biza igama lomnye umfundi. Lo mfundi makabize igama eliqala okanye elisebenzisa isandi eso.
 - d. Yenza oku ngokukhawuleza okukhulu. Kwenze kuvakale njengomdlalo owonwabisayo kodwa qaphela abafundi abatsala nzima.
 - e. Ukuba umfundi wenza impazamo, yithi, 'mamelisisa', uze ubize isandi eso.
2. **Qhelanisa abafundi nemisebenzi yeNcwadi yokuFunda enguNdoqo yangoMvulo.**
 - a. Yalela abafundi ukuba bavule iiNcwadi zokuFunda ezinguNdoqo zabo kwiphepha 4.
 - b. Biza abafundi ngabanye bakuncedise wenze umzekelo womsebenzi ngamnye.
 - c. Bonisa indlela yokugqibezela nawuphi na umsebenzi obhaliweyo ebhodini.

Qaphela: Xelela abafundi ukuba baza kwenza le misebenzi namaqabane abo ngexesha lokuFunda ngamaQela aNcediswa nguTitshala.

Ukubhala ngesandla: Hlaziya bonke oonobumba abafundiswe kwiKota 2

IXESHA:
15 imizuzu

IZIXHOBO:
INcwadi
yoHlolo

1. **Lungiselela abafundi ukubhala ngesandla.**
 - a. Yithi: Masifudumeze iminwe yethu ngokwenza ngathi sidlala ipiyano.
 - b. Jonga uze ulungise indlela yokuhlala yabafundi kunye nendlela yokubamba ipensile.
2. **Yenza umzekelo wokwakhiwa kwabo bonke oonobumba abancinci abebefundiswe kwiKota 2.**
 - a. Bhala unobumba ngamnye omncinci ebhodini.
 - b. Njengoko ubhala, chaza indawo apho uqala khona, icala oya kulo kunye nalapho aphela khona unobumba ngamnye.
 - c. Xelela abafundi babhale umqolo wonobumba ngamnye, beshiya isithuba esingangomnwe phakathi konobumba ngamnye.
 - d. Xelela abafundi baqinisekise ukuba banokwakha unobumba ngamnye ngokuchanekileyo.
3. **Jonga ukwakheka koonobumba abancinci babafundi.**
 - a. Njengoko abafundi bebhala, hambahamba ujonga ukwakha kwabo oonobumba.
 - b. Nika inxaso apho idingekayo.
 - c. Qaphela abafundi abatsala nzima ukwakha oonobumba ngokuchanekileyo.

UkuFunda noTitshala: Yazisa ibali

IXESHA:
15 imizuzu

IZIXHOBO:
INGqokelela
yamaBali,
iphepha
lentshayeelo
1

1. Yazisa ibali.

- Yithi: Kule veki siza kufunda ibali elisihloko sithi, *Le bhatyi yeyam!*
- Yithi: *Eli bali lingoLilitha. Ngenye intsasa eyayibanda, uvuke echwayitele ukuba uza kunxiba ibhatyi yakhe awayeyithanda kunene. Kodwa uthi akuya ekhabhathini esiya kuyithatha, ayikho! ULilitha uyacaphuka akubona udadewabo omncinci, uNomaphelo eyinxibile. Ekucaphukeni kwakhe ucinga ukuba uNomaphelo uyibile ibhatyi yakhe. ULilitha ugqogqa iidrowa ezinempahla kaNomaphelo aze afumane iimpahla zakhe ezininzi ezindala. Uyazilinganisa, kodwa zonke zincinci kakhulu. ULilitha uyavutha ngumsindo kuba uNomaphelo ethathe zonke iimpahla zakhe. Ingaba uLilitha uza kuhlala ecaphuka, okanye umama wakhe uza kumnceda afumane iindaba ezimnandi ezothusayo ngokuba mdala?*
- Buza: Ikhona into oyaziyo malunga noku?
- Bonisa ngokufutshane abafundi imifanekiso esebalini.

2. Yakha ulwazi lwemvelaphi lwabafundi.

- Yabelana uze ucacise iinkcukacha ezinikiweyo ngemvelaphi ebalini.
- Bonisa abafundi apho ibali liqhubeka khona usebenzisa imephu yeNgqokelela yamaBali.
- Buza: Ingaba unemibuzo malunga neli bali?

3. Cacisa indlela yobuchule bengqiqo nokuqonda.

- Yithi, kule veki siza kufunda indlela: Yiba nomfanekiso-ngqondweni.
- Cacisa le ndlela kubafundi.

UkuFunda ngamaQela aNcediswa nguTitshala: Sebenza namaQela 1 no2

IXESHA:
30 imizuzu

IZIXHOBO:
INcwadi
yokuFunda
enguNdoqo

1. **Lungiselela abafundi ukuFunda ngokwamaQela aNcediswa nguTitshala.**
 - a. Qinisekisa abafundi bayalazi iqela labo lokufunda.
 - b. Hlalisa abafundi ngababini neeNcwadi zokuFunda ezinguNdoqo zabo, iincwadi zokubhala neepensile.
 - c. Yalela abafundi ukuba bavule iiNcwadi zokuFunda ezinguNdoqo zabo kwiphepha 4.
2. **Hlola imisebenzi yeNcwadi yokuFunda enguNdoqo yosuku nabafundi.**
Khumbuza abafundi amabakwenze ukugqibezela umsebenzi ngamnye.
3. **Bizela iQela 1 kwindawo yakho yokuFunda ngamaQela aNcediswa nguTitshala.**
 - a. Hlalisa iqela neeNcwadi zokuFunda ezinguNdoqo zabo.
 - b. Biza abafundi ngabanye bafunde izandi.
 - c. Biza abafundi ngabanye bagqibezele imisebenzi yokudikhowuda.
 - d. Biza umfundi ngamnye afunde amagama okanye isicatshulwa seveki edlulileyo.
 - e. Qaphela abafundi abadinga inxaso.
 - f. Qaphela izandi ezidinga ukuhlenganiswa.
 - g. Buyisela iQela 1 edesikeni yalo uze ubize iQela 2.

Ekupheleni kosuku: Funda ngokuVakalayo

IXESHA:
15 imizuzu

IZIXHOBO:
Izixhobo
ezizezika-
Titshala

- Sebenzisa izixhobo zakho: liNcwadi eziNkulu, iNgqokelela yamaBali, neeNcwadi zamabali zonke zifanelekile.
- Sebenzisa eli xesha ukubonisa ukufunda ngotyibiliko nangemvakalelo.
- Lo msebenzi unceda abafundi bakhulise uthando lwamabali nokufunda.
- Wakha kwanesigama sabo, ulwazi lwangaphambili nenkumbulo yokusebenza. Zonke ezi zizakhono ezibalulekileyo zengqiqo nokuqonda.

Ukuphulaphula nokuthetha: Fundisa isigama

IXESHA:
15 imizuzu

IZIXHOBO:
Oonotsheluzi
besigama,
imifanekiso,
izixhobo

INcwadi
yokuFunda
enguNdoqo

1. **Khumbuza abafundi ngomxholo.**
 - a. Yalela abafundi ukuba bavule iiNcwadi zokuFunda ezinguNdoqo zabo kwiphepha 2.
 - b. Funda okanye ubize indawo yokutyetyiswa kolwimi kwakhona.
 - c. Bonisa abafundi uluhlu lwesigama somxholo.
 - d. Cacisa ukuba la magama aza kusinceda siqonde kwaye sithethe ngomxholo.
 - e. Bafundele uluhlu lwamagama.
2. **Sebenzisa iYLYX ukufundisa isigama.**
 - a. Fundisa esi sigama silandelayo:
 - *ukuxhaxha: Ukungcangcazela kuba ugodola kakhulu. / ukududa: Ukungcangcazela kuba usoyika*
 - *efukufuku: Emfumamfuma nefudumeleyo.*
 - *ukushiywa yimpahla: Ukuba mkhulu ungalinganwa sisinxibo kwakhona.*
3. **Sebenzisa indlela yobuchule iYLYX elungele igama ngalinye:**

Y: Yalatha emfanekisweni okanye kwisixhobo sokwenyani

L: Linganisa igama

X: Xeleta abafundi intsingiselo yegama

Y: Yitsho igama kwisivakalisi

Izandi: Hlaziya zonke izandi ezifundiswe kwiKota 2

IXESHA:
15 imizuzu

IZIXHOBO:
IKota 2
Amakhadi
ezandi

INcwadi
yokuFunda
enguNdoqo

1. **Zinzisa abafundi emethini okanye phantsi, phambi kwakho.**
 - a. Xelela abafundi baphulaphule amagama abo.
 - b. Njengoko ubiza igama lomfundi, mabafunde isandi sekhadi lezandi oliphakamisileyo.
 - c. Biza igama lomnye umfundi. Lo mfundi makabize igama eliqala okanye elisebenzisa isandi eso.
 - d. Yenza oku ngokukhawuleza okukhulu. Kwenze kuvakale njengomdlalo owonwabisayo kodwa qaphela abafundi abatsala nzima.
 - e. Ukuba umfundi wenza impazamo, yithi, 'mamelisisa', uze ubize isandi eso.
2. **Qhelanisa abafundi nemisebenzi yeNcwadi yokuFunda enguNdoqo yangoLwesibini.**
 - a. Yalela abafundi ukuba bavule iiNcwadi zokuFunda ezinguNdoqo zabo kwiphepha 5.
 - b. Biza abafundi ngabanye bakuncedise wenze umzekelo womsebenzi ngamnye.
 - c. Bonisa indlela yokugqibezela nawuphi na umsebenzi obhaliweyo ebhodini.

Qaphela: Xelela abafundi ukuba baza kwenza le misebenzi namaqabane abo ngexesha lokuFunda ngamaQela aNcediswa nguTitshala.

Ukubhala ngesandla: Hlaziya bonke oonobumba abafundiswe kwiKota 2

IXESHA:
15 imizuzu

IZIXHOBO:
INcwadi
yoHlolo

1. **Lungiselela abafundi ukubhala ngesandla.**
 - a. Yithi: Masifudumeze iminwe yethu ngokuvala izandla zenze amanqindi sibale ka5, ze siyekelele.
 - b. Jonga uze ulungise indlela yokuhlala yabafundi kunye nendlela yokubamba ipensile.
2. **Yenza umzekelo wokwakhiwa kwabo bonke oonobumba abakhulu abebefundiswe kwiKota 2.**
 - a. Bhala unobumba ngamnye omkhulu ebhodini.
 - b. Njengoko ubhala, chaza indawo apho uqala khona, icala oya kulo kunye nalapho aphela khona unobumba ngamnye.
 - c. Xelela abafundi babhale umqolo wonobumba ngamnye, beshiya isithuba esingangomnwe phakathi konobumba ngamnye.
 - d. Xelela abafundi baqinisekise ukuba banokwakha unobumba ngamnye ngokuchanekileyo.
3. **Jonga ukwakheka koonobumba abakhulu babafundi.**
 - a. Njengoko abafundi bebhala, hambahamba ujonga ukwakha kwabo oonobumba.
 - b. Nika inxaso apho idingekayo.
 - c. Qaphela abafundi abatsala nzima ukwakha oonobumba ngokuchanekileyo.

UkuFunda noTitshala: Yenza uFundo lwangaphambili

IXESHA:
15 imizuzu

IZIXHOBO:
INGqokelela
yamaBali,
iphepha 3

1. **Hlalisela abafundi uFundo lwangaPhambili.**
 - a. Biza abafundi bahlale emethini okanye phantsi.
 - b. Hlala phambi kwabafundi neNgqokelela yamaBali.
 - c. Qinisekisa ukuba bonke abafundi bayayibona incwadi.
 - d. Khumbuza abafundi ngendlela yokuziphatha oyilindeleyo ngexesha lokuFunda noTitshala, umz. ukwakha isathanga; ukubeka izandla emathangeni, ukuphulaphula ngononophelo, ukuphendula xa ebuzwa, ukuphakamisa isandla ukubuza umbuzo.
2. **Yenza uFundo lwangaPhambili ngoluhlobo:**
 - a. Biza isihloko sebali: *Le bhatyi yeyam!*
 - b. Cacisa isakhono soqikelelo. Yithi: Xa sisenza uqikelelo, sisebenzisa isihloko kunye nemifanekiso ukuzama ukufumana ukuba ibali lingantoni na.
 - c. Bonisa abafundi imifanekiso kwiphepha ngalinye.
 - d. Buza: Ucinga ukuba kwenzeka ntoni apha?
 - e. Buza: Ucinga ukuba le mifanekiso inxulumana njani?

UkuFunda ngamaQela aNcediswa nguTitshala: Sebenza namaQela 3 no4

IXESHA:
30 imizuzu

IZIXHOBO:
INcwadi
yokuFunda
enguNdoqo

1. **Lungiselela abafundi ukuFunda ngokwamaQela aNcediswa nguTitshala.**
 - a. Qinisekisa abafundi bayalazi iqela labo lokufunda.
 - b. Hlalisa abafundi ngababini neeNcwadi zokuFunda ezinguNdoqo zabo, iincwadi zokubhala neepensile.
 - c. Yalela abafundi ukuba bavule iiNcwadi zokuFunda ezinguNdoqo zabo kwiphepha 5.
2. **Hlola imisebenzi yeNcwadi yokuFunda enguNdoqo yosuku nabafundi.**
Khumbuza abafundi amabakwenze ukugqibezela umsebenzi ngamnye.
3. **Bizela iQela 3 kwindawo yakho yokuFunda ngamaQela aNcediswa nguTitshala.**
 - a. Hlalisa iqela neeNcwadi zokuFunda ezinguNdoqo zabo.
 - b. Biza abafundi ngabanye bafunde izandi.
 - c. Biza abafundi ngabanye bagqibezele imisebenzi yokudikhowuda.
 - d. Biza umfundi ngamnye afunde amagama okanye isicatshulwa seveki edlulileyo.
 - e. Qaphela abafundi abadinga inkxaso.
 - f. Qaphela izandi ezidinga ukuhlenganiswa.
 - g. Buyisela iQela 3 edesikeni yalo uze ubize iQela 4.

Ekupheleni kosuku: Funda ngokuVakalayo

IXESHA:
15 imizuzu

IZIXHOBO:
Izixhobo
ezizezika-
Titshala

- Sebenzisa izixhobo zakho: liNcwadi eziNkulu, iNgqokelela yamaBali, neeNcwadi zamabali zonke zifanelekile.
- Sebenzisa eli xesha ukubonisa ukufunda ngotyibiliko nangemvakalelo.
- Lo msebenzi unceda abafundi bakhulise uthando lwamabali nokufunda.
- Wakha kwanesigama sabo, ulwazi lwangaphambili nenkumbulo yokusebenza. Zonke ezi zizakhono ezibalulekileyo zengqiqo nokuqonda.

Ukuphulaphula nokuthetha: Fundisa isigama uze uxoxe ngomfanekiso womxholo

IXESHA:
15 imizuzu

IZIXHOBO:
Oonotsheluzo
besigama,
imifanekiso,
izixhobo

INcwadi
yokuFunda
enguNdoqo

1. **Sebenzisa iYLXY ukufundisa isigama.**

- a. Fundisa esi sigama silandelayo:
 - *impahla: Oko kunxitywa ngabantu.*
 - *ubungakanani: Indlela enkulu nencinci ngayo into.*
 - *ezikhululekileyo: Iimpahla ezivakala zikulungele wakuzifaka emzimbeni.*
- b. Sebenzisa indlela yobuchule iYLXY elungele igama ngalinye.

2. **Yakha ulwazi lwemvelaphi lwabafundi.**

- a. Yalela abafundi ukuba bavule iiNcwadi zokuFunda ezinguNdoqo zabo kwiphepha 6.
- b. Xelela abafundi ezi nkukacha zilandelayo malunga nomfanekiso:
 - *Isizathu esinye esenza sinxibe impahla kukuzikhusela. Impahla yethu isikhusela kwimozulu, ekulunyweni zizinambuzane nasekwenzakaleni njengoko sisenza izinto ezahlukeneyo, ezinjengokudlala ibhola ekhatywayo.*
 - *Kwimozulu ebandayo, kufuneka sinxibe impahla egquma imizimba yethu ethi igcine ubushushu bomzimba wethu. Silahlekelwa bubushushu obuninzi ngeentloko zethu, izandla kunye neenyawo. Oku kuthetha ukuba xa kubanda kakhulu, kufuneka sinxibe iikawusi, iiglavuzi neminqwazi.*
 - *Kwimozulu eshushu, kufuneka sinxibe impahla esikhusela elangeni nasebushushwini. Umnqwazi onendawo ebanzi yokusitha usikhusela ekutshisweni lilanga nasekufumaneni ubushushu obugqithisileyo. Kufuneka sinxibe nempahla ekhaphukhaphu egquma ufele.*

3. **Xoxa ngomfanekiso.**

- a. Sebenzisa umbuzo olandelayo ukuxoxa ngomfanekiso njengoku kulandelayo:
 - Buza umbuzo wokuqala.
 - Yalela abafundi baxoxe ngombuzo neqabane labo.
 - Biza abafundi ngabanye babelane ngeempendulo zabo.
 - Yakha ulwazi lwemvelaphi lwabafundi ngokulungisa ukungaqondi kwabo kunye nokwabelana ngolwazi olunxulumene nomxholo.
 - Phinda le nkqubo ngemibuzo yonke.

4. **Imibuzo:**

- a. *Zeziphi iimpahla ozibona emfanekisweni?*
- b. *Ngubani okuncedayo ukukhetha iimpahla zakho kusasa?*
- c. *Unazo iimpahla ezifana nezi ekhaya?*

Dlala umdlalo wolwazi lwezandi: Esi sandi ngu... Ndifuna...

IXESHA:
15 imizuzu

IZIXHOBO:
INcwadi
yokuFunda
enguNdoqo

1. **Zinzisa abafundi ukuze ufumane umgqalaselo wabo.**
2. **Bonisa umdlalo ngolu hlobo:**
 - a. Umntu owenzayo uthi: Isandi nguP, ndifuna AMAGAMA AMANTOMBAZANA.
 - b. Abafundi baphakamisa izandla xa belicingile igama lentombazana elinoP.
 - c. Umntu owenzayo ukhomba umntu ngamnye amvumele ukuba abize igama lakhe. Abavumelekanga ukuphinda igama eselibiziwe.
 - d. Umntu wesihlanu obize igama elichanekileyo iba nguye owenzayo.
 - e. Umntu omtsha owenzayo uthi: Isandi nguM, ndifuna IINDIDI ZOKUTYA.
 - f. Umdlalo uqhuba ngolu hlobo.
3. **Qhelanisa abafundi nemisebenzi yeNcwadi yokuFunda enguNdoqo yangoLwesithathu.**
 - a. Yalela abafundi ukuba bavule iiNcwadi zokuFunda ezinguNdoqo zabo kwiphepha 7.
 - b. Biza abafundi ngabanye bakuncedise wenze umzekelo womsebenzi ngamnye.
 - c. Bonisa indlela yokugqibezela nawuphi na umsebenzi obhaliweyo ebhodini.

Qaphela: Xelela abafundi ukuba baza kwenza le misebenzi namaqabane abo ngexesha lokuFunda ngamaQela aNcediswa nguTitshala.

Ukubhala ngesandla: Khuphela amagama

IXESHA:
15 imizuzu

IZIXHOBO:
INcwadi
yoHlolo

1. **Lungiselela abafundi ukubhala ngesandla.**
 - a. Yithi: Masifudumeze iminwe ngokujikelezisa izihlahla zenze izangqa ziye ngasekhohlo zibuye ziye ekunene.
 - b. Jonga uze ulungise indlela yokuhlala yabafundi kunye nendlela yokubamba ipensile.
2. **Bhala la magama alandelayo ebhodini: icala, isisu, itafile**
 - a. Yalela abafundi bakhuphele amagama kwiincwadi zabo zokubhala.
 - b. Kufuneka bakhuphele ngokucocekileyo nangokuchanekileyo kangangoko banako.
3. **Jonga ukukwazi ukukhuphela kwabafundi.**
 - a. Abafundi bebhala, hambahamba uqaphela abafundi abatsala nzima:
 - Ukukhuphela amagama ngokuchanekileyo
 - Ukwakha oonobumba namagama ngokuchanekileyo nangokucocekileyo
 - Ukugqiba amagama ngexesha elibekiweyo

UkuFunda noTitshala: Yenza uFundo lokuQala

IXESHA:
15 imizuzu

IZIXHOBO:
INGqokelela
yamaBali,
iphepha 3

1. Lungiselela abafundi uFundo lokuQala.

- Hlalisa abafundi emethini.
- Bakhumbuze ngendlela yokuziphatha elindelekileyo.
- Khumbuza abafundi ngesihloko sebali: *Le bhatyi yeyam!*
- Yithi: *Eli bali lingoLilitha. Ngenye intsasa eyayibanda, uvuke echwayitele ukuba uza kunxiba ibhatyi yakhe awayeyithanda kunene. Kodwa uthi akuya ekhabhathini esiya kuyithatha, ayikho! ULilitha uyacaphuka akubona udadewabo omncinci, uNomaphelo eyinxibile. Ekucaphukeni kwakhe ucinga ukuba uNomaphelo uyibile ibhatyi yakhe. ULilitha ugqogqa iidrowa ezinempahla kaNomaphelo aze afumane iimpahla zakhe ezininzi ezindala. Uyazilinganisa, kodwa zonke zincinci kakhulu. ULilitha uyavutha ngumsindo kuba uNomaphelo ethathe zonke iimpahla zakhe. Ingaba uLilitha uza kuhlala ecaphuka, okanye umama wakhe uza kumnceda afumane iindaba ezimnandi ezothusayo ngokuba mdala?*

2. Yenza uFundo lwangaPhambili ngolu hlobo:

- Funda iphepha ngalinye leballi ngokuvakalayo, ngotyibiliko nangokucacileyo.
- Bonisa abafundi imifanekiso.
- Apho kuyimfuneko, yima uze ucacisele abafundi.
- Yalatha isigama njengoko sibonakala.
- Ekupheleni kwebali, buza imibuzo yoFundo 1 ngolu hlobo:
 - Bhekisa Umbuzo 1 no2 kubafundi ngabanye.
 - Bhekisa Umbuzo 3 kwiklasi yonke. Cela abafundi baxoxe ngombuzo neqabane.
 - Biza abafundi abambalwa babelane ngeempendulo.
- Khumbuza abafundi indlela yobuchule bengqiqo nokuqonda.
 - Yithi, kule veki sifunda indlela yoku: *Yiba nomfanekiso-ngqondweni.*
 - Buza abafundi: *Ungakwazi ukucimela uzame ukwenza umfanekiso-ngqondweni wento esebalini njengomfanekiso-bhanyabhanya engqondweni yakho? Ubona ntoni?*

Ukubhala: Yenza umzekelo weGML nomsebenzi

IXESHA:
20 imizuzu

IZIXHOBO:
Isakhelo
sokubhala:

Xa kubanda,
ndinxiba...

Xa kushushu,
ndinxiba...

Ndikhetha
ukunxiba...

1. **Yazisa ukugxila kwiGML (imiGaqo neMimiselo yoLwimi).**
 - a. Yithi: Kule veki siza kugxila ku Ukusebenzisa isiphumlisi ukubonakalisa ukunqumama okukhawulezileyo kwisivakalisi.
 - b. Bhala isivakalisi ebhodini: *Lebo yizokuhlala emethini.*
 - c. Yalatha iGML: Isiphumlisi sisetyenziswa kwisivakalisi ukubonakalisa apho kufuneka kunqunyanywe ngokukhawuleza.
2. **Yazisa umsebenzi wokubhala.**
 - a. Yithi: Kule veki siza: Zoba umfanekiso uze ubhale izivakalisi ezithathu.
 - b. Yithi: Siza kuzoba ze sibhale ngesihloko: *limpahla zemozulu eyahlukileyo*
3. **Cacisa impendulo yakho kumsebenzi wokubhala phambi kokuba ubhale.**
 - a. Yithi: *Xa kubanda, ndinxiba... ukuzigcina ndibukeka kwaye ndifudumele.*
4. **Yenza umzekelo womsebenzi ebhodini.**
 - a. Zoba ngokukhawuleza umfanekiso obonakalisa: *Wena ngosuku olubandayo.*
 - b. Bonisa abafundi indlela yokugqibezela isakhelo sokubhala.
 - c. Yalatha iGML: Isiphumlisi sisetyenziswa kwisivakalisi ukubonakalisa apho kufuneka kunqunyanywe ngokukhawuleza.

UkuFunda ngamaQela aNcediswa nguTitshala: Sebenza namaQela 5 no6

IXESHA:
30 imizuzu

IZIXHOBO:
INcwadi
yokuFunda
enguNdoqo

1. **Lungiselela abafundi ukuFunda ngokwamaQela aNcediswa nguTitshala.**
 - a. Qinisekisa abafundi bayalazi iqela labo lokufunda.
 - b. Hlalisa abafundi ngababini neeNcwadi zokuFunda ezinguNdoqo zabo, iincwadi zokubhala neepensile.
 - c. Yalala abafundi ukuba bavule iiNcwadi zokuFunda ezinguNdoqo zabo kwiphepha 7.
2. **Hlola imisebenzi yeNcwadi yokuFunda enguNdoqo yosuku nabafundi.**
Khumbuza abafundi amabakwenze ukugqibezela umsebenzi ngamnye.
3. **Bizela iQela 5 kwindawo yakho yokuFunda ngamaQela aNcediswa nguTitshala.**
 - a. Hlalisa iqela neeNcwadi zokuFunda ezinguNdoqo zabo.
 - b. Biza abafundi ngabanye bafunde izandi.
 - c. Biza abafundi ngabanye bagqibezele imisebenzi yokudikhowuda.
 - d. Biza umfundi ngamnye afunde amagama okanye isicatshulwa seveki edlulileyo.
 - e. Qaphela abafundi abadinga inxaso.
 - f. Qaphela izandi ezidinga ukuhlenganiswa.
 - g. Buyisela iQela 5 edesikeni yalo uze ubize iQela 6.

Ekupheleni kosuku: Funda ngokuVakalayo

IXESHA:
15 imizuzu

IZIXHOBO:
Izixhobo
ezizezika-
Titshala

- Sebenzisa izixhobo zakho: liNcwadi eziNkulu, iNgqokelela yamaBali, neeNcwadi zamabali zonke zifanelekile.
- Sebenzisa eli xesha ukubonisa ukufunda ngotyibiliko nangemvakalelo.
- Lo msebenzi unceda abafundi bakhulise uthando lwamabali nokufunda.
- Wakha kwanesigama sabo, ulwazi lwangaphambili nenkumbulo yokusebenza. Zonke ezi zizakhono ezibalulekileyo zengqiqo nokuqonda.

Dlala umdlalo wolwazi lwezandi: Esi sandi ngu... Ndifuna...

IXESHA:
15 imizuzu

IZIXHOBO:
INcwadi
yokuFunda
enguNdoqo

1. **Zinzisa abafundi ukuze ufumane umgqalaselo wabo.**
2. **Bonisa umdlalo ngolu hlobo:**
 - a. Umntu owenzayo uthi: Isandi nguP, ndifuna AMAGAMA AMANTOMBAZANA.
 - b. Abafundi baphakamisa izandla xa belicingile igama lentombazana elinoP.
 - c. Umntu owenzayo ukhomba umntu ngamnye amvumele ukuba abize igama lakhe. Abavumelekanga ukuphinda igama eselibiziwe.
 - d. Umntu wesihlanu obize igama elichanekileyo iba nguye owenzayo.
 - e. Umntu omtsha owenzayo uthi: Isandi nguM, ndifuna IINDIDI ZOKUTYA.
 - f. Umdlalo uqhuba ngolu hlobo.
3. **Qhelanisa abafundi nemisebenzi yeNcwadi yokuFunda enguNdoqo yangoLwesine.**
 - a. Yalela abafundi ukuba bavule iiNcwadi zokuFunda ezinguNdoqo zabo kwiphepha 8.
 - b. Biza abafundi ngabanye bakuncedise wenze umzekelo womsebenzi ngamnye.
 - c. Bonisa indlela yokugqibezela nawuphi na umsebenzi obhaliweyo ebhodini.

Qaphela: Xelela abafundi ukuba baza kwenza le misebenzi namaqabane abo ngexesha lokuFunda ngamaQela aNcediswa nguTitshala.

Ukubhala ngesandla: Khuphela amagama

IXESHA:
15 imizuzu

IZIXHOBO:
INcwadi
yoHlobo

1. **Lungiselela abafundi ukubhala ngesandla.**
 - a. Yithi: Masifudumeze iminwe ngokuyijijela ngaphakathi nangaphandle.
 - b. Jonga uze ulungise indlela yokuhlala yabafundi kunye nendlela yokubamba ipensile.
2. **Bhala la magama alandelayo ebhodini: inani, idolo, misa**
 - a. Yalela abafundi bakhuphele amagama kwiincwadi zabo zokubhala.
 - b. Kufuneka bakhuphele ngokucekileyo nangokuchanekileyo kangangoko banako.
3. **Jonga ukukwazi ukukhuphela kwabafundi.**
 - a. Abafundi bebhala, hambahamba uqaphela abafundi abatsala nzima:
 - Ukukhuphela amagama ngokuchanekileyo
 - Ukwakha oonobumba namagama ngokuchanekileyo nangokucekileyo
 - Ukugqiba amagama ngexesha elibekiweyo

UkuFunda noTitshala: Yenza uFundo lwesiBini

IXESHA:
15 imizuzu

IZIXHOBO:
INGqokelela
yamaBali,
iphepha 3

1. Lungiselela abafundi uFundo lwesiBini.

- Hlalisa abafundi emethini.
- Bakhumbuze ngendlela yokuziphatha elindelekileyo.
- Khumbuza abafundi ngesihloko sebali: *Le bhatyi yeyam!*
- Khumbuza abafundi indlela yobuchule bengqiqo nokuqonda.
 - Khumbuza abafundi indlela yobuchule bengqiqo nokuqonda.
 - Yithi, kule veki sifunda indlela yoku: *Yiba nomfanekiso-ngqondweni*
 - Yithi, khumbula sithethile ngale nto izolo, xa ndikubuza: *Ungakwazi ukucimela uzame ukwenza umfanekiso-ngqondweni wento esebalini njengomfanekiso-bhanyabhanya engqondweni yakho? Ubona ntoni?*

2. Yenza uFundo lwesiBini ngolu hlobo:

- Funda iphepha ngalinye lebali ngokuvakalayo, ngotyibiliko nangokucacileyo.
- Bonisa abafundi umfanekiso.
- Sebenzisa imizekelo ekwiphepha lentshayelelo ukwenza umzekelo wobuchule bengqiqo nokuqonda.
- Ekupheleni kwebali, buza imibuzo yoFundo 2 ngolu hlobo:
 - Bhekisa Umbuzo 1 no2 kubafundi ngabanye.
 - Bhekisa Umbuzo 3 kwiklasi yonke. Cela abafundi baxoxe ngombuzo neqabane.
 - Biza abafundi abambalwa babelane ngeempendulo.

Ukubhala: Cwangisa uze uyile

IXESHA:
20 imizuzu

IZIXHOBO:
Isakhelo
sokubhala:

Xa kubanda,
ndinxiba...

Xa kushushu,
ndinxiba...

Ndikhetha
ukunxiba...

1. **Yazisa kwakhona umsebenzi wokubhala.**
 - a. Yithi: Khumbula ukuba kule veki siza kuzoba ze sibhale ngesihloko:
limpahla zemozulu eyahlukileyo
2. **Yalela abafundi bacinge ngokubhala kwabo.**
 - a. Yithi: Cimela uze ucinge ngendlela oza kuphendula ngayo isakhelo sokubhala.
 - b. Yithi: Yabelana ngoluvo lwakho neqabane.
 - c. Xoxa uze ubhale amagama aluncedo ebhodini, umz. umnqwazi, ijezi, isikhafu, umnqwazi welanga, ibhulukhwe emfutshane, isikipa
3. **Yalela abafundi baqalise ukubhala kwiincwadi zabo zokubhala.**
 - a. Yithi: Ngoku, zoba uze ubhale ezakho iimbono.
 - b. Khumbuza abafundi ngeGML: Isiphumlisi sisetyenziswa kwisivakalisi ukubonakalisa apho kufuneka kunqunyanywe ngokukhawuleza.
4. **Hambahamba egumbini uncede abafundi ngabanye.**
 - a. Cela abafundi bakuxelele ngeembono zabo.
 - b. Nceda abafundi abasokolayo ukuqala umsebenzi wabo wokubhala.

UkuFunda ngamaQela aNcediswa nguTitshala: Sebenza namaQela 7 no8

IXESHA:
30 imizuzu

IZIXHOBO:
INcwadi
yokuFunda
enguNdoqo

1. **Lungiselela abafundi ukuFunda ngokwamaQela aNcediswa nguTitshala.**
 - a. Qinisekisa abafundi bayalazi iqela labo lokufunda.
 - b. Hlalisa abafundi ngababini neeNcwadi zokuFunda ezinguNdoqo zabo, iincwadi zokubhala neepensile.
 - c. Yalela abafundi ukuba bavule iiNcwadi zokuFunda ezinguNdoqo zabo kwiphepha 8.
2. **Hlola imisebenzi yeNcwadi yokuFunda enguNdoqo yosuku nabafundi.**
Khumbuza abafundi amabakwenze ukugqibezela umsebenzi ngamnye.
3. **Bizela iQela 7 kwindawo yakho yokuFunda ngamaQela aNcediswa nguTitshala.**
 - a. Hlalisa iqela neeNcwadi zokuFunda ezinguNdoqo zabo.
 - b. Biza abafundi ngabanye bafunde izandi.
 - c. Biza abafundi ngabanye bagqibezele imisebenzi yokudikhowuda.
 - d. Biza umfundi ngamnye afunde amagama okanye isicatshulwa seveki edlulileyo.
 - e. Qaphela abafundi abadinga inkxaso.
 - f. Qaphela izandi ezidinga ukuhlenganiswa.
 - g. Buyisela iQela 7 edesikeni yalo uze ubize iQela 8.

Ekupheleni kosuku: Funda ngokuVakalayo

IXESHA:
15 imizuzu

IZIXHOBO:
Izixhobo
ezizezika-
Titshala

- Sebenzisa izixhobo zakho: liNcwadi eziNkulu, iNgqokelela yamaBali, neeNcwadi zamabali zonke zifanelekile.
- Sebenzisa eli xesha ukubonisa ukufunda ngotyibiliko nangemvakalelo.
- Lo msebenzi unceda abafundi bakhulise uthando lwamabali nokufunda.
- Wakha kwanesigama sabo, ulwazi lwangaphambili nenkumbulo yokusebenza. Zonke ezi zizakhono ezibalulekileyo zengqiqo nokuqonda.

Ukuphulaphula nokuthetha: Xoxa ngebali eliFundwa noTitshala

IXESHA:
15 imizuzu

IZIXHOBO:
Isicwangciso
sengxoxo:

Eli bali
belinge...

Ndilithandile
xa...

Ndifunde
ukuba...

1. **Lungiselela abafundi ingxoxo yamaqela.**
 - a. Cwangcisa abafundi ngokwamaqela amalungu ama4.
 - b. Nika iqela ngalinye 'uswazi okanye ilitye lokuthetha'.
 - c. Yithi: Ungathetha kuphela xa uphethe 'uswazi / ilitye lokuthetha'.
2. **Funda imibuzo yengxoxo.**
 - a. Khumbuza abafundi ibali elifundwa notitshala laloo veki.
 - b. Bhala isicwangciso sengxoxo ebhodini.
 - c. Funda uze ucacise umbuzo ngamnye isiqalisivakalisi).
 - d. Xelela abafundi ukuba ilungu ngalinye leqela malibe nethuba lokuphendula umbuzo.
 - e. Khuthaza abafundi bacinge ngeempendulo ezahlukileyo.
3. **Yalela abafundi baqale ingxoxo.**
 - a. Yalela abafundi abaphethe 'uswazi / ilitye lokuthetha' ukuba mabaqale.
 - b. Hambahamba unika inkxaso apho ifunekayo.
 - c. Kwimizuzu embalwa yokugqibela, biza iqela lizokwabelana ngeempendulo zalo.
4. **Ukulungisa abafundi**
 - a. Chonga 3-4 yabafundi abaza kwenza iNtetho yeOrali ngoMvulo.
 - b. Xelela abafundi amabakulungiselele uMvulo. (Jonga isicwangciso sesifundo soPT sangoMvulo)

Izandi: Ubizelo

IXESHA:
15 imizuzu

IZIXHOBO:
INcwadi
yokuFunda
enguNdoqo

1. **Zinzisa abafundi neencwadi zabo zokubhala, iipensile neerula.**
 - a. Xelela abafundi babhale isihloko, 'Ubizelo' baze babhale amanani u1–6 kumda wephepha.
 - b. Bizela abafundi la magama mathandathu alandelayo bawabhale ecaleni kwamanani u1–6: *ususa, ufele, bala, iliso, fefa, cula*.
2. **Xelela abafundi basebenzise iipensile eziyimibala ukukorekisha umsebenzi wabo.**
 - a. Bhala la magama mathandathu ebhodini.
 - b. Njengoko ubhala, biza igama ngalinye.
 - c. Xelela abafundi barhangqe iimpazamo zabo ngepensile enombala.
 - d. Xelela abafundi bawabhale kwakhona amagama ngokuchanekileyo.
3. **Qaphela imingeni kunye nenkqubela phambili yabafundi.**
4. **Qhelanisa abafundi nemisebenzi yeNcwadi yokuFunda enguNdoqo yangoLwesihlanu.**
 - a. Yalela abafundi ukuba bavule iiNcwadi zokuFunda ezinguNdoqo zabo kwiphepha 9.
 - b. Biza abafundi ngabanye bakuncedise wenze umzekelo womsebenzi ngamnye.
 - c. Bonisa indlela yokugqibezela nawuphi na umsebenzi obhaliweyo ebhodini.

Qaphela: Xelela abafundi ukuba baza kwenza le misebenzi namaqabane abo ngexesha lokuFunda ngamaQela aNcediswa nguTitshala.

UkuFunda noTitshala: Yenza uFundo lwaMva

IXESHA:
15 imizuzu

IZIXHOBO:
INGqokelela
yamaBali,
iphepha 3

1. **Lungiselela abafundi uFundo lwaMva.**
 - a. Khumbuza abafundi ngesihloko sebali: *Le bhatyi yeyam!*
 - b. Cacisa umsebenzi. Yithi: *Namhlanje siza kulinganisa ibali lethu singamaqela.*
2. **Yenza umzekelo walo msebenzi njengoku kulandelayo:**
 - a. Yithi: Xa silinganisa ibali, kufuneka sizame ukuba:
 - Sikhumbule okwenziwa nokuthethwa ngumlinganiswa wethu
 - Sithethe kwaye silinganise njengomlinganiswa wethu
 - Sisebenzise amanye amagama afana nathethwe ngumlinganiswa wethu
 - b. Ngokufutshane bonisa abafundi indlela onokulinganisa ngayo omnye wabalinganiswa.
 - c. Zama ukungakhethi umlinganiswa oyintloko kumzekelo wakho.
3. **Yalela abafundi bagqibezele umsebenzi.**
 - a. Bala ukuba bangaphi abalinganiswa ebalini.
 - b. Yahlula abafundi babe ngamaqela alingana nelo nani. Umzekelo, ukuba abalinganiswa ba5 ebalini, yahlula iklasi ibe ngamaqela ama5.
 - c. Nika umfundi ngamnye umlinganiswa.
 - d. Hamba neklasi niye phandle okanye kwindawo ethe gabalala.
 - e. Xelela amaqela ukuba alinganise ibali. Kufuneka:
 - Bakhumbule okuthethwa nokwenziwa ngumlinganiswa wabo
 - Bathethe baze benze ngokomlinganiswa wabo
 - Basebenzise amanye kumagama asetyenziswe ngumlinganiswa wabo
 - f. Njengokuba abafundi belinganisa ibali, jikeleza phakathi kwabo unike inkxaso apho ifuneka khona.
4. **Vumela abafundi babelane ngomsebenzi wabo.**
 - a. Nika abafundi imizuzu embalwa yokubonisa umsebenzi wabo kwelinye iqela.
 - b. Biza iqela labelane ngomsebenzi walo neklasi.

Ukubhala: Yila uze uhlele

IXESHA:
20 imizuzu

IZIXHOBO:
Isakhelo
sokubhala:
Xa kubanda,
ndinxiba...
Xa kushushu,
ndinxiba...
Ndikhetha
ukunxiba...

1. **Khumbuza abafundi ngomsebenzi wokubhala.**
 - a. Yithi: Namhlanje siza kugqibezela umsebenzi wethu wokubhala.
2. **Yazisa ukwahlula umsebenzi.**
 - a. Hambahamba eklasini uze uncede abafundi abasokolayo.
 - b. Nika abafundi abaphambili ngolwazi umyalelo owongezelelweyo:
Yongeza esinye isivakalisi kumbhalo wakho.
3. **Yalela abafundi bafunde baze bahlele umbhalo wabo.**
 - a. Yithi: Ngoku lixesha lokuba nifunde ze nihlele imibhalo yenu.
 - b. Yithi, khumbula ukukhangela ukuba: Isiphumlisi sisetyenziswa kwisivakalisi ukubonakalisa apho kufuneka kunqunyanywe ngokukhawuleza.
4. **Ukuba ixesha liyavuma, cela abafundi babelane ngemibhalo yabo.**
 - a. Abafundi bangabelana ngemibhalo yabo neqabane.
 - b. Abafundi abambalwa bangabelana nemibhalo yabo neklasi.

UkuFunda ngamaQela aNcediswa nguTitshala: Sebenza namaQela 9 no10

IXESHA:
30 imizuzu

IZIXHOBO:
INcwadi
yokuFunda
enguNdoqo

1. **Lungiselela abafundi ukuFunda ngokwamaQela aNcediswa nguTitshala.**
 - a. Qinisekisa abafundi bayalazi iqela labo lokufunda.
 - b. Hlalisa abafundi ngababini neeNcwadi zokuFunda ezinguNdoqo zabo, iincwadi zokubhala neepensile.
 - c. Yalela abafundi ukuba bavule iiNcwadi zokuFunda ezinguNdoqo zabo kwiphepha 9.
2. **Hlola imisebenzi yeNcwadi yokuFunda enguNdoqo yosuku nabafundi.**
Khumbuza abafundi amabakwenze ukugqibezela umsebenzi ngamnye.
3. **Bizela iQela 9 kwindawo yakho yokuFunda ngamaQela aNcediswa nguTitshala.**
 - a. Hlalisa iqela neeNcwadi zokuFunda ezinguNdoqo zabo.
 - b. Biza abafundi ngabanye bafunde izandi.
 - c. Biza abafundi ngabanye bagqibezele imisebenzi yokudikhowuda.
 - d. Biza umfundi ngamnye afunde amagama okanye isicatshulwa seveki edlulileyo.
 - e. Qaphela abafundi abadinga inxaso.
 - f. Qaphela izandi ezidinga ukuhlenganiswa.
 - g. Buyisela iQela 9 edesikeni yalo uze ubize iQela 10.

Ekupheleni kosuku: Funda ngokuVakalayo

IXESHA:
15 imizuzu

IZIXHOBO:
Izixhobo
ezizezika-
Titshala

- Sebenzisa izixhobo zakho: liNcwadi eziNkulu, iNgqokelela yamaBali, neeNcwadi zamabali zonke zifanelekile.
- Sebenzisa eli xesha ukubonisa ukufunda ngotyibiliko nangemvakalelo.
- Lo msebenzi unceda abafundi bakhulise uthando lwamabali nokufunda.
- Wakha kwanesigama sabo, ulwazi lwangaphambili nenkumbulo yokusebenza. Zonke ezi zizakhono ezibalulekileyo zengqiqo nokuqonda.

Ukuphulaphula nokuthetha: INtetho yeOrali

IXESHA:
15 imizuzu

IZIXHOBO:
Abafundi
abakhe-
thiweyo
mabeze
nesixhobo
okanye
umfanekiso
woku 'Bonisa
uze uchaze'

1. **Hlalisa abafundi bajonge abo afunda nabo besenza intetho yabo yeorali.**
2. **Khumbuza abafundi ngalo msebenzi ulandelayo: Bonisa uze uchaze**
 - a. Bamba uze uphakamise isixhobo okanye umfanekiso oza kusibonisa wona / sona.
 - b. Sichazele ngesixhobo / ngomfanekiso. Yithi:
 - Namhlanje ndiza kunichazela nge...
 - I... (ubungakanani, umbala, ubunzima, ivakala njani xa uyiphatha, njl. njl.)
 - Isetyenziselwa...
 - Ndiyithanda kuba...
 - c. Emva koko, buza iklasi: Ingaba ninemibuzo?
 - d. Xa kukho umntu onombuzo, zama ukunika eyona mpendulo ingcono.
3. **Khumbuza abafundi ngezi zakhono zokwenza intetho:**
 - a. Xa unikezela, khumbula oku:
 - Bamba isixhobo okanye umfanekiso wakho ngendlela ebonisa wonke umntu
 - Biza izivakalisi zakho ngokuchanekileyo ngokulandelelana kwazo
 - Biza kube kanye – ungayiphindi into oyithethileyo
 - Thetha ngelizwi elivakalayo nelicacileyo
4. **Biza abafundi abakhethiweyo ngabanye ngexesha ukwenza intetho yabo.**
 - a. Yakha ukuzithemba komfundi ngokumbulela ngentetho yakhe nangokumnika ingxelo eyakhayo.
 - b. Ekupheleni kwesifundo, nika iklasi ingxelo ebanzi ukuphucula intetho yabo. Umzekelo: Ndibe nobunzima ukuva abanye benu. Ncedani nizame ukugcina ilizwi lenu livakala – sifuna ukuva into oyithethayo.

Izandi: Fundisa isandi esitsha, emva koko ucazulule uze uhlanganise

IXESHA:
15 imizuzu

IZIXHOBO:
Ikhadi lesandi
w

INcwadi
yokuFunda
enguNdoqo

1. **Yazisa isandi esitsha: w**
 - a. Biza isandi x3.
 - b. Bonisa abafundi iKhadi lesandi uze ufunde isandi x3.
 - c. Xelela abafundi baphulaphule baze baphinde isandi.
 - d. Cela abafundi babize amagama aqala nge okanye asebenzisa eso sandi.
2. **Bonisa abafundi indlela yokucazulula nokuhlanganisa isandi.**
 - a. Biza igama: wela
 - b. Cela umfundi ngamnye aphulaphule ngononophelo aze acazulule igama elo libe zizandi: w-e-l-a
 - c. Njengoko umfundi ebiza isandi ngasinye, libhale ebhodini.
 - d. Okulandelayo, biza umfundi owahlukileyo ahlanganise izandi kunye ukufunda igama elo.
 - e. Lungisa abafundi ukuba benza iimpazamo.
 - f. Phinda ngegama: wona
3. **Qhelanisa abafundi nemisebenzi yeNcwadi yokuFunda enguNdoqo yangoMvulo.**
 - a. Yalela abafundi ukuba bavule iiNcwadi zokuFunda ezinguNdoqo zabo kwiphepha 10.
 - b. Biza abafundi ngabanye bakuncedise wenze umzekelo womsebenzi ngamnye.
 - c. Bonisa indlela yokugqibezela nawuphi na umsebenzi obhaliweyo ebhodini.

Qaphela: Xelela abafundi ukuba baza kwenza le misebenzi namaqabane abo ngexesha lokuFunda ngamaQela aNcediswa nguTitshala.

Ukubhala ngesandla: Fundisa ukwakhiwa konobumba omncinci

IXESHA:
15 imizuzu

IZIXHOBO:
Itshati
yokubhala
ngesandla

1. **Lungiselela abafundi ukubhala ngesandla.**
 - a. Yithi: Masifudumeze iminwe yethu ngokungcangcazelisa izandla zethu.
 - b. Jonga uze ulungise indlela yokuhlala yabafundi kunye nendlela yokubamba ipensile.
2. **Bonisa abafundi indlela yokubumba: w**
 - a. Yima ufulathele abafundi bakho.
 - b. Yalela abafundi abangamanxele ukuba babeke iintloko zabo ezidesikeni zabo.
 - c. Sebenzisa isandla sakho sasekunene ukwakha unobumba: w
 - d. Yalela abafundi ababhala ngesandla sokunene bakhe unobumba kunye nawe.
 - e. Phinda nabafundi abangamanxele.
3. **Yalela abafundi ukuba baziqhelanise nokwakha: w**
 - a. Yithi: Yenza lo nobumba emqolo weqabane lakho, edesikeni, emhlabeni.
4. **Yalela abafundi baziqhelanise nokubhala: w**
 - a. Yithi: Bhala unobumba kwincwadi yakho yokubhala x3.
 - b. Hambahamba ujonga ukubunjwa konobumba ngumfundi ngamnye.

UkuFunda noTitshala: Yazisa ibali

IXESHA:
15 imizuzu

IZIXHOBO:
INGqokelela
yamaBali,
iphepha
lentshayeleyo
15

1. Yazisa ibali.

- Yithi: Kule veki siza kufunda ibali elisihloko sithi, *Ibhulukhwe endifaneleyo*.
- Yithi: *Eli bali lingoFeziwe. Uyayithanda ibhulukhwe yakhe endala emhlala kakuhle, kodwa ukhulile ayisamlingani. Yakuba lixesha lokuya kuthenga ibhulukhwe entsha, uFeziwe akanamincili. Akayithandi indlela umzimba wakhe oziva ngayo akunxiba iimpahla ezintsha. Evenkileni, ulinganisa iibhulukhwe eziliqela kodwa akayifumani aziva ekholisekile kuyo. Ebalini sifumanisa indlela athe uFeziwe ekugqibeleni wakhetha into aneliseka ngayo akuyinxiba, akuvula ingqondo amkele iimbono ezintsha.*
- Buza: Ikhona into oyaziyo malunga noku?
- Bonisa ngokufutshane abafundi imifanekiso esebalini.

2. Yakha ulwazi lwemvelaphi lwabafundi.

- Yabelana uze ucacise iinkcukacha ezinikiweyo ngemvelaphi ebalini.
- Bonisa abafundi apho ibali liqhubeka khona usebenzisa imephu yeNgqokelela yamaBali.
- Buza: Ingaba unemibuzo malunga neli bali?

3. Cacisa indlela yobuchule bengqiqo nokuqonda.

- Yithi, kule veki siza kufunda indlela: Yenza unxulumaniso.
- Cacisa le ndlela kubafundi.

UkuFunda ngamaQela aNcediswa nguTitshala: Sebenza namaQela 1 no2

IXESHA:
30 imizuzu

IZIXHOBO:
INcwadi
yokuFunda
enguNdoqo

1. **Lungiselela abafundi ukuFunda ngokwamaQela aNcediswa nguTitshala.**
 - a. Qinisekisa abafundi bayalazi iqela labo lokufunda.
 - b. Hlalisa abafundi ngababini neeNcwadi zokuFunda ezinguNdoqo zabo, iincwadi zokubhala neepensile.
 - c. Yalela abafundi ukuba bavule iiNcwadi zokuFunda ezinguNdoqo zabo kwiphepha 10.
2. **Hlola imisebenzi yeNcwadi yokuFunda enguNdoqo yosuku nabafundi.**
Khumbuza abafundi amabakwenze ukugqibezela umsebenzi ngamnye.
3. **Bizela iQela 1 kwindawo yakho yokuFunda ngamaQela aNcediswa nguTitshala.**
 - a. Hlalisa iqela neeNcwadi zokuFunda ezinguNdoqo zabo.
 - b. Biza abafundi ngabanye bafunde izandi.
 - c. Biza abafundi ngabanye bagqibezele imisebenzi yokudikhowuda.
 - d. Biza umfundi ngamnye afunde amagama okanye isicatshulwa seveki edlulileyo.
 - e. Qaphela abafundi abadinga inkxaso.
 - f. Qaphela izandi ezidinga ukuhlenganiswa.
 - g. Buyisela iQela 1 edesikeni yalo uze ubize iQela 2.

Ekupheleni kosuku: Funda ngokuVakalayo

IXESHA:
15 imizuzu

IZIXHOBO:
Izixhobo
ezizezika-
Titshala

- Sebenzisa izixhobo zakho: liNcwadi eziNkulu, iNgqokelela yamaBali, neeNcwadi zamabali zonke zifanelekile.
- Sebenzisa eli xesha ukubonisa ukufunda ngotyibiliko nangemvakalelo.
- Lo msebenzi unceda abafundi bakhulise uthando lwamabali nokufunda.
- Wakha kwanesigama sabo, ulwazi lwangaphambili nenkumbulo yokusebenza. Zonke ezi zizakhono ezibalulekileyo zengqiqo nokuqonda.

Ukuphulaphula nokuthetha: Fundisa isigama

IXESHA:
15 imizuzu

IZIXHOBO:
Oonotsheluzi
besigama,
imifanekiso,
izixhobo

INcwadi
yokuFunda
enguNdoqo

1. **Khumbuza abafundi ngomxholo.**
 - a. Yalela abafundi ukuba bavule iiNcwadi zokuFunda ezinguNdoqo zabo kwiphepha 2.
 - b. Funda okanye ubize indawo yokutyetyiswa kolwimi kwakhona.
 - c. Bonisa abafundi uluhlu lwesigama somxholo.
 - d. Cacisa ukuba la magama aza kusinceda siqonde kwaye sithethe ngomxholo.
 - e. Bafundele uluhlu lwamagama.
2. **Sebenzisa iYLXY ukufundisa isigama.**
 - a. Fundisa esi sigama silandelayo:
 - *ilaphu: Ilaphu lokwenza impahla.*
 - *engathambanga okanye buqinarha: Ayishukumi ngokulula kunzima ukuyingenisa*
 - *wakuwaku: Evulekileyo engathi nca emzimbeni.*
3. **Sebenzisa indlela yobuchule iYLXY elungele igama ngalinye:**

Y: Yalatha emfanekisweni okanye kwisixhobo sokwenyani
 L: Linganisa igama
 X: Xelela abafundi intsingiselo yegama
 Y: Yitsho igama kwisivakalisi

Izandi: Yazisa amaqabane amatsha ahlanganisiweyo

IXESHA:
15 imizuzu

IZIXHOBO:
INcwadi
yokuFunda
enguNdoqo

1. **Yazisa isandi esitsha esihlanganisiweyo: *dw***
 - a. Bhala iifinomi ngazinye ebhodini uze uzifunde nganye.
 - b. Okulandelayo, cela umfundi ahlanganise izandi ezo kunye.
 - c. Cela abafundi babize amagama aqala nge okanye esisebenzisa esi sandi sihlanganisiweyo.
2. **Bonisa abafundi indlela yokucazulula nokuhlanganisa baze bahlanganise amagama abandakanya isandi.**
 - a. Biza igama: *dw*
 - b. Cela umfundi ngamnye aphulaphule ngononophelo aze acazulule igama elo libe zizandi: *i-d-w-a-l-a*
 - c. Njengoko umfundi ebiza isandi ngasinye, libhale ebhodini.
 - d. Okulandelayo, biza umfundi owahlukileyo ahlanganise izandi kunye ukufunda igama elo.
 - e. Lungisa abafundi ukuba benza iimpazamo.
 - f. Phinda ngegama: *wedwa*
3. **Qhelanisa abafundi nemisebenzi yeNcwadi yokuFunda enguNdoqo yangoLwesibini.**
 - a. Yalela abafundi ukuba bavule iiNcwadi zokuFunda ezinguNdoqo zabo kwiphepha 11.
 - b. Biza abafundi ngabanye bakuncedise wenze umzekelo womsebenzi ngamnye.
 - c. Bonisa indlela yokugqibezela nawuphi na umsebenzi obhaliweyo ebhodini.

Qaphela: Xelela abafundi ukuba baza kwenza le misebenzi namaqabane abo ngexesha lokuFunda ngamaQela aNcediswa nguTitshala.

Ukubhala ngesandla: Fundisa ukwakhiwa konobumba omkhulu

IXESHA:
15 imizuzu

IZIXHOBO:
Itshati
yokubhala
ngesandla

1. **Lungiselela abafundi ukubhala ngesandla.**
 - a. Yithi: Masifudumeze iminwe yethu ngokungcangcazelisa izandla zethu.
 - b. Jonga uze ulungise indlela yokuhlala yabafundi kunye nendlela yokubamba ipensile.
2. **Bonisa abafundi indlela yokubumba: W**
 - a. Yima ufulathele abafundi bakho.
 - b. Yalela abafundi abangamanxele ukuba babeke iintloko zabo ezidesikeni zabo.
 - c. Sebenzisa isandla sakho sasekunene ukwakha unobumba: W
 - d. Yalela abafundi ababhala ngesandla sokunene bakhe unobumba kunye nawe.
 - e. Phinda nabafundi abangamanxele.
3. **Yalela abafundi ukuba baziqhelanise nokwakha: W**
 - Yithi: Yenza lo nobumba emqolo weqabane lakho, edesikeni, emhlabeni.
4. **Yalela abafundi baziqhelanise nokubhala: W**
 - a. Yithi: Bhala unobumba kwincwadi yakho yokubhala x3.
 - b. Hambahamba ujonga ukubunjwa konobumba ngumfundi ngamnye.

UkuFunda noTitshala: Yenza uFundo lwangaphambili

IXESHA:
15 imizuzu

IZIXHOBO:
INGqokelela
yamaBali,
iphepha 17

1. **Hlalisela abafundi uFundo lwangaPhambili.**
 - a. Biza abafundi bahlale emethini okanye phantsi.
 - b. Hlala phambi kwabafundi neNgqokelela yamaBali.
 - c. Qinisekisa ukuba bonke abafundi bayayibona incwadi.
 - d. Khumbuza abafundi ngendlela yokuziphatha oyilindeleyo ngexesha lokuFunda noTitshala, umz. ukwakha isathanga; ukubeka izandla emathangeni, ukuphulaphula ngononophelo, ukuphendula xa ebuzwa, ukuphakamisa isandla ukubuza umbuzo.
2. **Yenza uFundo lwangaPhambili ngoluhlobo:**
 - a. Biza isihloko sebali: *Ibhulukhwe endifaneleyo*
 - b. Cacisa isakhono soqikelelo. Yithi: Xa sisenza uqikelelo, sisebenzisa isihloko kunye nemifanekiso ukuzama ukufumana ukuba ibali lingantoni na.
 - c. Bonisa abafundi imifanekiso kwiphepha ngalinye.
 - d. Buza: Ucinga ukuba kwenzeka ntoni apha?
 - e. Buza: Ucinga ukuba le mifanekiso inxulumana njani?

UkuFunda ngamaQela aNcediswa nguTitshala: Sebenza namaQela 3 no4

IXESHA:
30 imizuzu

IZIXHOBO:
INcwadi
yokuFunda
enguNdoqo

1. **Lungiselela abafundi ukuFunda ngokwamaQela aNcediswa nguTitshala.**
 - a. Qinisekisa abafundi bayalazi iqela labo lokufunda.
 - b. Hlalisa abafundi ngababini neeNcwadi zokuFunda ezinguNdoqo zabo, iincwadi zokubhala neepensile.
 - c. Yalela abafundi ukuba bavule iiNcwadi zokuFunda ezinguNdoqo zabo kwiphepha 11.
2. **Hlola imisebenzi yeNcwadi yokuFunda enguNdoqo yosuku nabafundi.**
Khumbuza abafundi amabakwenze ukugqibezela umsebenzi ngamnye.
3. **Bizela iQela 3 kwindawo yakho yokuFunda ngamaQela aNcediswa nguTitshala.**
 - a. Hlalisa iqela neeNcwadi zokuFunda ezinguNdoqo zabo.
 - b. Biza abafundi ngabanye bafunde izandi.
 - c. Biza abafundi ngabanye bagqibezele imisebenzi yokudikhowuda.
 - d. Biza umfundi ngamnye afunde amagama okanye isicatshulwa seveki edlulileyo.
 - e. Qaphela abafundi abadinga inxaso.
 - f. Qaphela izandi ezidinga ukuhlenganiswa.
 - g. Buyisela iQela 3 edesikeni yalo uze ubize iQela 4.

Ekupheleni kosuku: Funda ngokuVakalayo

IXESHA:
15 imizuzu

IZIXHOBO:
Izixhobo
ezizezika-
Titshala

- Sebenzisa izixhobo zakho: liNcwadi eziNkulu, iNgqokelela yamaBali, neeNcwadi zamabali zonke zifanelekile.
- Sebenzisa eli xesha ukubonisa ukufunda ngotyibiliko nangemvakalelo.
- Lo msebenzi unceda abafundi bakhulise uthando lwamabali nokufunda.
- Wakha kwanesigama sabo, ulwazi lwangaphambili nenkumbulo yokusebenza. Zonke ezi zizakhono ezibalulekileyo zengqiqo nokuqonda.

Ukuphulaphula nokuthetha: Ukubalisa amabali ngobuchule

IXESHA:
15 imizuzu

IZIXHOBO:
INcwadi
yokuFunda
enguNdoqo

1. **Lungiselela abafundi ukubalisa amabali ngobuchule.**
 - a. Cwangcisa abafundi ngokwamaqela amalungu ama4.
 - b. Xelela abafundi bavule iiNcwadi zokuFunda ezinguNdoqo zabo kwiphepha 12.
2. **Khokela abafundi bajonge umfanekiso.**
 - a. Buza: Ubona ntoni emfanekisweni?
3. **Xelela abafundi ukuba mabaqwebe ibali elifutshane malunga nomfanekiso.**
4. **Xelela abafundi indlela yokwakha ibali labo. Yithi:**
 - a. Nika umlinganiswa ngamnye ebalini lakho igama.
 - b. Xela apho ibali liqhubeka khona.
 - c. Ibali lakho malibe nesiqalo, isiqu kunye nesiphelo.
 - d. Lo mfanekiso ubonisa kuphela inxalenye yebali.
 - Lo mfanekiso usenokubonisa isiqalo sebali lakho.
 - Lo mfanekiso usenokubonisa isiqu sebali lakho.
 - Lo mfanekiso usenokubonisa isiphelo sebali lakho.
 - e. Ungaqala ibali lakho ngokuthi:
 - Ngenye imini, ____ ndandilungiselela uku...
 - Ngexesha ____ ndandingafumani...
5. **Yalela abafundi bagqibezele umsebenzi.**
 - a. Nika abafundi imizuzu embalwa bacinge ngebali labo bethe cwaka.
 - b. Emva koko, yalela abafundi batshintshiselane ukubalisa ibali labo kwiqela labo. Ungasebenzisa 'uswazi / ilitye lokuthetha' ukwenza oku.
 - c. Njengoko abafundi bethetha, hambahamba uze uphulaphule.
6. **Gqibezela isifundo ngolu hlobo:**
 - a. Biza umfundi abe mnye abelane ngebali lakhe neklasi okanye buza 1–2 yabafundi imibuzo ngamabali eqela labo.
 - Buza: Belingantoni ibali likaX?
 - Buza: Yintoni oyithandileyo ngebali likaX?
 - b. Nika iklasi ingxelo ebanzi ukuphucula amabali abo.
Umzekelo: Ngamanye amaxesha, ekuqaleni kwebali sixela apho ibali liqhubeka khona kwaye ngoobani na abalinganiswa. Kwixesha elizayo, zamani ukufaka olu lwazi emabalini enu.

Izandi: Fundisa isandi esitsha, emva koko ucazulule uze uhlanganise

IXESHA:
15 imizuzu

IZIXHOBO:
Ikhadi lesandi
j

INcwadi
yokuFunda
enguNdoqo

1. **Yazisa isandi esitsha: j**
 - a. Biza isandi x3.
 - b. Bonisa abafundi iKhadi lesandi uze ufunde isandi x3.
 - c. Xelela abafundi baphulaphule baze baphinde isandi.
 - d. Cela abafundi babize amagama aqala nge okanye asebenzisa eso sandi.
2. **Bonisa abafundi indlela yokucazulula nokuhlanganisa isandi.**
 - a. Biza igama: jula
 - b. Cela umfundi ngamnye aphulaphule ngononophelo aze acazulule igama elo libe zizandi: j-u-l-a
 - c. Njengoko umfundi ebiza isandi ngasinye, libhale ebhodini.
 - d. Okulandelayo, biza umfundi owahlukileyo ahlanganise izandi kunye ukufunda igama elo.
 - e. Lungisa abafundi ukuba benza iimpazamo.
 - f. Phinda ngegama: jika
3. **Qhelanisa abafundi nemisebenzi yeNcwadi yokuFunda enguNdoqo yangoLwesithathu.**
 - a. Yalela abafundi ukuba bavule iiNcwadi zokuFunda ezinguNdoqo zabo kwiphepha 13.
 - b. Biza abafundi ngabanye bakuncedise wenze umzekelo womsebenzi ngamnye.
 - c. Bonisa indlela yokugqibezela nawuphi na umsebenzi obhaliweyo ebhodini.

Qaphela: Xelela abafundi ukuba baza kwenza le misebenzi namaqabane abo ngexesha lokuFunda ngamaQela aNcediswa nguTitshala.

Ukubhala ngesandla: Fundisa ukwakhiwa konobumba omncinci

IXESHA:
15 imizuzu

IZIXHOBO:
Itshati
yokubhala
ngesandla

1. **Lungiselela abafundi ukubhala ngesandla.**
 - a. Yithi: Masifudumeze iminwe ngokujikelezisa izihlahla zenze izangqa ziye ngasekhohlo zibuye ziye ekunene.
 - b. Jonga uze ulungise indlela yokuhlala yabafundi kunye nendlela yokubamba ipensile.
2. **Bonisa abafundi indlela yokubumba: j**
 - a. Yima ufulathele abafundi bakho.
 - b. Yalela abafundi abangamanxele ukuba babeke iintloko zabo ezidesikeni zabo.
 - c. Sebenzisa isandla sakho sasekunene ukwakha unobumba: j
 - d. Yalela abafundi ababhala ngesandla sokunene bakhe unobumba kunye nawe.
 - e. Phinda nabafundi abangamanxele.
3. **Yalela abafundi ukuba baziqhelanise nokwakha: j**
 - a. Yithi: Yenza lo nobumba emqolo weqabane lakho, edesikeni, emhlabeni.
4. **Yalela abafundi baziqhelanise nokubhala: j**
 - a. Yithi: Bhala unobumba kwincwadi yakho yokubhala x3.
 - b. Hambahamba ujonga ukubunjwa konobumba ngumfundi ngamnye.

UkuFunda noTitshala: Yenza uFundo lokuQala

IXESHA:
15 imizuzu

IZIXHOBO:
INGqokelela
yamaBali,
iphepha 17

1. **Lungiselela abafundi uFundo lokuQala.**
 - a. Hlalisa abafundi emethini.
 - b. Bakhumbuze ngendlela yokuziphatha elindelekileyo.
 - c. Khumbuza abafundi ngesihloko sebali: *Ibhulukhwe endifaneleyo*
 - d. Yithi: *Eli bali lingoFeziwe. Uyayithanda ibhulukhwe yakhe endala emhlala kakuhle, kodwa ukhulile ayisamlingani. Yakuba lixesha lokuya kuthenga ibhulukhwe entsha, uFeziwe akanamincili. Akayithandi indlela umzimba wakhe oziva ngayo akunxiba iimpahla ezintsha. Evenkileni, ulinganisa iibhulukhwe eziliqela kodwa akayifumani aziva ekholisekile kuyo. Ebalini sifumanisa indlela athe uFeziwe ekugqibeleni wakhetha into aneliseka ngayo akuyinxiba, akuvula ingqondo amkele iimbono ezintsha.*
 - e. Buza: Ikhona into oyaziyo malunga noku?
2. **Yenza uFundo lwangaPhambili ngolu hlobo:**
 - a. Funda iphepha ngalinye lebali ngokuvakalayo, ngotyibiliko nangokucacileyo.
 - b. Bonisa abafundi imifanekiso.
 - c. Apho kuyimfuneko, yima uze ucacisele abafundi.
 - d. Yalatha isigama njengoko sibonakala.
 - e. Ekupheleni kwebali, buza imibuzo yoFundo 1 ngolu hlobo:
 - Bhokisa Umbuzo 1 no2 kubafundi ngabanye.
 - Bhokisa Umbuzo 3 kwiklasi yonke. Cela abafundi baxoxe ngombuzo neqabane.
 - Biza abafundi abambalwa babelane ngeempendulo.
 - f. Khumbuza abafundi indlela yobuchule bengqiqo nokuqonda.
 - Yithi, kule veki sifunda indlela yoku: Yenza unxulumaniso.
 - Buza abafundi: Uyakwazi ukwenza unxulumaniso neli bali? Ingaba wakhe wehlelwa yinto enje okanye yehlela umntu omaziyo?

Ukubhala: Yenza umzekelo weGML nomsebenzi

IXESHA:
20 imizuzu

IZIXHOBO:
INcwadi
yeDBE
yemiSebenzi
2, kwiphepha
54

Isakhelo
sokubhala:

Isikipa sam
esitsha sino-
mfanekiso
we...

Ndiyasi-
thanda isikipa
sam esitsha
kuba...

Uyasithanda
isikipa sam...?

1. **Yazisa ukugxila kwiGML (imiGaqo neMimiselo yoLwimi).**
 - a. Yithi: Kule veki siza kugxila ku Ukusebenzisa uphawu lombuzo ekupheleni kombuzo.
 - b. Bhala isivakalisi ebhodini: Uyasithanda isikipa sam sengwe?
 - c. Yalatha iGML: Umbuzo uphela ngophawu lombuzo.
2. **Yazisa umsebenzi wokubhala.**
 - a. Yithi: Kule veki siza: Zoba umfanekiso uze ubhale izivakalisi ezithathu.
 - b. Yithi: Siza kuzoba ze sibhale ngesihloko: Zoba esona silwanyana usithandayo esikipeni sakho. Bhala ngesikipa sakho esitsha.
3. **Cacisa impendulo yakho kumsebenzi wokubhala phambi kokuba ubhale.**
 - a. Yithi: Isikipa sam esitsha sinomfanekiso we... kuba eso sesona silwanyana ndisithandayo.
4. **Yenza umzekelo womsebenzi ebhodini.**
 - a. Zoba ngokukhawuleza umfanekiso obonakalisa: isikipa esinesona silwanyana usithandayo.
 - b. Bonisa abafundi indlela yokugqibezela isakhelo sokubhala.
 - c. Yalatha iGML: Umbuzo uphela ngophawu lombuzo.

UkuFunda ngamaQela aNcediswa nguTitshala: Sebenza namaQela 5 no6

IXESHA:
30 imizuzu

IZIXHOBO:
INcwadi
yokuFunda
enguNdoqo

1. **Lungiselela abafundi ukuFunda ngokwamaQela aNcediswa nguTitshala.**
 - a. Qinisekisa abafundi bayalazi iqela labo lokufunda.
 - b. Hlalisa abafundi ngababini neeNcwadi zokuFunda ezinguNdoqo zabo, iincwadi zokubhala neepensile.
 - c. Yalela abafundi ukuba bavule iiNcwadi zokuFunda ezinguNdoqo zabo kwiphepha 13.
2. **Hlola imisebenzi yeNcwadi yokuFunda enguNdoqo yosuku nabafundi.**
Khumbuza abafundi amabakwenze ukugqibezela umsebenzi ngamnye.
3. **Bizela iQela 5 kwindawo yakho yokuFunda ngamaQela aNcediswa nguTitshala.**
 - a. Hlalisa iqela neeNcwadi zokuFunda ezinguNdoqo zabo.
 - b. Biza abafundi ngabanye bafunde izandi.
 - c. Biza abafundi ngabanye bagqibezele imisebenzi yokudikhowuda.
 - d. Biza umfundi ngamnye afunde amagama okanye isicatshulwa seveki edlulileyo.
 - e. Qaphela abafundi abadinga inkxaso.
 - f. Qaphela izandi ezidinga ukuhlenganiswa.
 - g. Buyisela iQela 5 edesikeni yalo uze ubize iQela 6.

Ekupheleni kosuku: Funda ngokuVakalayo

IXESHA:
15 imizuzu

IZIXHOBO:
Izixhobo
ezizezika-
Titshala

- Sebenzisa izixhobo zakho: liNcwadi eziNkulu, iNgqokelela yamaBali, neeNcwadi zamabali zonke zifanelekile.
- Sebenzisa eli xesha ukubonisa ukufunda ngotyibiliko nangemvakalelo.
- Lo msebenzi unceda abafundi bakhulise uthando lwamabali nokufunda.
- Wakha kwanesigama sabo, ulwazi lwangaphambili nenkumbulo yokusebenza. Zonke ezi zizakhono ezibalulekileyo zengqiqo nokuqonda.

Izandi: Yazisa amaqabane amatsha ahlanganisiweyo

IXESHA:
15 imizuzu

IZIXHOBO:
INcwadi
yokuFunda
enguNdoqo

1. **Yazisa isandi esitsha esihlanganisiweyo: jw**
 - a. Bhala iifinomi ngazinye ebhodini uze uzifunde nganye.
 - b. Okulandelayo, cela umfundi ahlanganise izandi ezo kunye.
 - c. Cela abafundi babize amagama aqala nge okanye esisebenzisa esi sandi sihlanganisiweyo.
2. **Bonisa abafundi indlela yokucazulula nokuhlanganisa baze bahlanganise amagama abandakanya isandi.**
 - a. Biza igama: jweda
 - b. Cela umfundi ngamnye aphulaphule ngononophelo aze acazulule igama elo libe zizandi: j-w-e-d-a
 - c. Njengoko umfundi ebiza isandi ngasinye, libhale ebhodini.
 - d. Okulandelayo, biza umfundi owahlukileyo ahlanganise izandi kunye ukufunda igama elo.
 - e. Lungisa abafundi ukuba benza iimpazamo.
 - f. Phinda ngegama: isijwili
3. **Qhelanisa abafundi nemisebenzi yeNcwadi yokuFunda enguNdoqo yangoLwesine.**
 - a. Yalela abafundi ukuba bavule iiNcwadi zokuFunda ezinguNdoqo zabo kwiphepha 14.
 - b. Biza abafundi ngabanye bakuncedise wenze umzekelo womsebenzi ngamnye.
 - c. Bonisa indlela yokugqibezela nawuphi na umsebenzi obhaliweyo ebhodini.

Qaphela: Xelela abafundi ukuba baza kwenza le misebenzi namaqabane abo ngexesha lokuFunda ngamaQela aNcediswa nguTitshala.

Ukubhala ngesandla: Fundisa ukwakhiwa konobumba omkhulu

IXESHA:
15 imizuzu

IZIXHOBO:
Itshati
yokubhala
ngesandla

1. **Lungiselela abafundi ukubhala ngesandla.**
 - a. Yithi: Masifudumeze iminwe ngokuyijijela ngaphakathi nangaphandle.
 - b. Jonga uze ulungise indlela yokuhlala yabafundi kunye nendlela yokubamba ipensile.
2. **Bonisa abafundi indlela yokubumba: J**
 - a. Yima ufulathele abafundi bakho.
 - b. Yalela abafundi abangamanxele ukuba babeke iintloko zabo ezidesikeni zabo.
 - c. Sebenzisa isandla sakho sasekunene ukwakha unobumba: J
 - d. Yalela abafundi ababhala ngesandla sokunene bakhe unobumba kunye nawe.
 - e. Phinda nabafundi abangamanxele.
3. **Yalela abafundi ukuba baziqhelanise nokwakha: J**
 - Yithi: Yenza lo nobumba emqolo weqabane lakho, edesikeni, emhlabeni.
4. **Yalela abafundi baziqhelanise nokubhala: J**
 - a. Yithi: Bhala unobumba kwincwadi yakho yokubhala x3.
 - b. Hambahamba ujonga ukubunjwa konobumba ngumfundi ngamnye.

UkuFunda noTitshala: Yenza uFundo lwesiBini

IXESHA:
15 imizuzu

IZIXHOBO:
INGqokelela
yamaBali,
iphepha 17

1. **Lungiselela abafundi uFundo lwesiBini.**
 - a. Hlalisa abafundi emethini.
 - b. Bakhumbuze ngendlela yokuziphatha elindelekileyo.
 - c. Khumbuza abafundi ngesihloko sebali: *Ibhulukhwe endifaneleyo*
 - d. Khumbuza abafundi indlela yobuchule bengqiqo nokuqonda.
 - Yithi, kule veki sifunda indlela yoku: Yenza unxulumaniso
 - Yithi, khumbula sithethile ngale nto izolo, xa ndikubuzo: Uyakhwazi ukwenza unxulumaniso neli bali? Ingaba wakhe wehlelwa yinto enje okanye yehlela umntu omaziyo?
2. **Yenza uFundo lwesiBini ngolu hlobo:**
 - a. Funda iphepha ngalinye lebali ngokuvakalayo, ngotyibiliko nangokucacileyo.
 - b. Bonisa abafundi umfanekiso.
 - c. Sebenzisa imizekelo ekwiphepha lentshayelelo ukwenza umzekelo wobuchule bengqiqo nokuqonda.
 - d. Ekupheleni kwebali, buza imibuzo yoFundo 2 ngolu hlobo:
 - Bhekisa Umbuzo 1 no2 kubafundi ngabanye.
 - Bhekisa Umbuzo 3 kwiklasi yonke. Cela abafundi baxoxe ngombuzo neqabane.
 - Biza abafundi abambalwa babelane ngeempendulo.

Ukubhala: Cwangisa uze uyile

IXESHA:
20 imizuzu

IZIXHOBO:
INcwadi
yeDBE
yemiSebenzi
2, kwiphepha
54

Isakhelo
sokubhala:

Isikipa sam
esitsha sino-
mfanekiso
we...

Ndiyasi-
thanda isikipa
sam esitsha
kuba...

Uyasithanda
isikipa sam...?

1. **Yazisa kwakhona umsebenzi wokubhala.**
 - a. Yithi: Khumbula ukuba kule veki siza kuzoba ze sibhale ngesihloko: Zoba esona silwanyana usithandayo esikipeni sakho. Bhala ngesikipa sakho esitsha.
2. **Yalela abafundi bacinge ngokubhala kwabo.**
 - a. Yithi: Cimela uze ucinge ngendlela oza kuphendula ngayo isakhelo sokubhala.
 - b. Yithi: Yabelana ngoluvo lwakho neqabane.
 - c. Xoxa uze ubhale amagama aluncedo ebhodini, umz. ingonyama, indlovu, iqwarhashe,inja, ibhokhwe, ihashe
3. **Yalela abafundi bavule iphepha elichanekileyo kwiincwadi zabo zeDBE zemisebenzi.**
 - a. Yithi: Ngoku, zoba uze ubhale ezakho iimbono.
 - b. Khumbuza abafundi ngeGML: Umbuzo uphela ngophawu lombuzo.
4. **Hambahamba egumbini uncede abafundi ngabanye.**
 - a. Cela abafundi bakuxelele ngeembono zabo.
 - b. Nceda abafundi abasokolayo ukuqala umsebenzi wabo wokubhala.

UkuFunda ngamaQela aNcediswa nguTitshala: Sebenza namaQela 7 no8

IXESHA:
30 imizuzu

IZIXHOBO:
INcwadi
yokuFunda
enguNdoqo

1. **Lungiselela abafundi ukuFunda ngokwamaQela aNcediswa nguTitshala.**
 - a. Qinisekisa abafundi bayalazi iqela labo lokufunda.
 - b. Hlalisa abafundi ngababini neeNcwadi zokuFunda ezinguNdoqo zabo, iincwadi zokubhala neepensile.
 - c. Yalela abafundi ukuba bavule iiNcwadi zokuFunda ezinguNdoqo zabo kwiphepha 14.
2. **Hlola imisebenzi yeNcwadi yokuFunda enguNdoqo yosuku nabafundi.**
Khumbuza abafundi amabakwenze ukugqibezela umsebenzi ngamnye.
3. **Bizela iQela 7 kwindawo yakho yokuFunda ngamaQela aNcediswa nguTitshala.**
 - a. Hlalisa iqela neeNcwadi zokuFunda ezinguNdoqo zabo.
 - b. Biza abafundi ngabanye bafunde izandi.
 - c. Biza abafundi ngabanye bagqibezele imisebenzi yokudikhowuda.
 - d. Biza umfundi ngamnye afunde amagama okanye isicatshulwa seveki edlulileyo.
 - e. Qaphela abafundi abadinga inkxaso.
 - f. Qaphela izandi ezidinga ukuhlenganiswa.
 - g. Buyisela iQela 7 edesikeni yalo uze ubize iQela 8.

Ekupheleni kosuku: Funda ngokuVakalayo

IXESHA:
15 imizuzu

IZIXHOBO:
Izixhobo
ezizezika-
Titshala

- Sebenzisa izixhobo zakho: liNcwadi eziNkulu, iNgqokelela yamaBali, neeNcwadi zamabali zonke zifanelekile.
- Sebenzisa eli xesha ukubonisa ukufunda ngotyibiliko nangemvakalelo.
- Lo msebenzi unceda abafundi bakhulise uthando lwamabali nokufunda.
- Wakha kwanesigama sabo, ulwazi lwangaphambili nenkumbulo yokusebenza. Zonke ezi zizakhono ezibalulekileyo zengqiqo nokuqonda.

Ukuphulaphula nokuthetha: Xoxa ngebali eliFundwa noTitshala

IXESHA:
15 imizuzu

IZIXHOBO:
Isicwangciso
sengxoxo:

Eli bali
belinge...

Ndithande
umlinganiswa
u... kuba...

Ndifunde
ukuba...

1. **Lungiselela abafundi ingxoxo yamaqela.**
 - a. Cwangcisa abafundi ngokwamaqela amalungu ama4.
 - b. Nika iqela ngalinye 'uswazi okanye ilitye lokuthetha'.
 - c. Yithi: Ungathetha kuphela xa uphethe 'uswazi / ilitye lokuthetha'.
2. **Funda imibuzo yengxoxo.**
 - a. Khumbuza abafundi ibali elifundwa notitshala laloo veki.
 - b. Bhala isicwangciso sengxoxo ebhodini.
 - c. Funda uze ucacise umbuzo ngamnye isiqalisivakalisi).
 - d. Xelela abafundi ukuba ilungu ngalinye leqela malibe nethuba lokuphendula umbuzo.
 - e. Khuthaza abafundi bacinge ngeempendulo ezahlukileyo.
3. **Yalela abafundi baqale ingxoxo.**
 - a. Yalela abafundi abaphethe 'uswazi / ilitye lokuthetha' ukuba mabaqale.
 - b. Hambahamba unika inkxaso apho ifunekayo.
 - c. Kwimizuzu embalwa yokugqibela, biza iqela lizokwabelana ngeempendulo zalo.
4. **Ukulungisa abafundi**
 - a. Chonga 3-4 yabafundi abaza kwenza iNtetho yeOrali ngoMvulo.
 - b. Xelela abafundi amabakulungiselele uMvulo. (Jonga isicwangciso sesifundo soPT sangoMvulo)

Izandi: Ubizelo

IXESHA:
15 imizuzu

IZIXHOBO:
INcwadi
yokuFunda
enguNdoqo

1. **Zinzisa abafundi neencwadi zabo zokubhala, iipensile neerula.**
 - a. Xelela abafundi babhale isihloko, 'Ubizelo' baze babhale amanani u1–6 kumda wephepha.
 - b. Bizela abafundi la magama mathandathu alandelayo bawabhale ecaleni kwamanani u1–6: *jwaqeka, ijusi, iwele, dwaba, uwela, ijagi*.
2. **Xelela abafundi basebenzise iipensile eziyimibala ukukorekisha umsebenzi wabo.**
 - a. Bhala la magama mathandathu ebhodini.
 - b. Njengoko ubhala, biza igama ngalinye.
 - c. Xelela abafundi barhangqe iimpazamo zabo ngepensile enombala.
 - d. Xelela abafundi bawabhale kwakhona amagama ngokuchanekileyo.
3. **Qaphela imingeni kunye nenkqubela phambili yabafundi.**
4. **Qhelanisa abafundi nemisebenzi yeNcwadi yokuFunda enguNdoqo yangoLwesihlanu.**
 - a. Yalela abafundi ukuba bavule iiNcwadi zokuFunda ezinguNdoqo zabo kwiphepha 15.
 - b. Biza abafundi ngabanye bakuncedise wenze umzekelo womsebenzi ngamnye.
 - c. Bonisa indlela yokugqibezela nawuphi na umsebenzi obhaliweyo ebhodini.

Qaphela: Xelela abafundi ukuba baza kwenza le misebenzi namaqabane abo ngexesha lokuFunda ngamaQela aNcediswa nguTitshala.

UkuFunda noTitshala: Yenza uFundo lwaMva

IXESHA:
15 imizuzu

IZIXHOBO:
INGqokelela
yamaBali,
iphepha 17

1. **Lungiselela abafundi uFundo lwaMva.**
 - a. Khumbuza abafundi ngesihloko sebali: *Ibhulukhwe endifaneleyo*
 - b. Cacisa umsebenzi. Yithi: Namhlanje siza kuzenzela esethu isiphelo sebali esahlukileyo.
2. **Yenza umzekelo walo msebenzi njengoku kulandelayo:**
 - a. Cimela wenze ngathi uyacinga.
 - b. Vula amehlo akho uthi: Mhhh, ndicinge isiphelo esahlukileyo sebali.
 - c. Xelela abafundi uluvo lwakho ngesiphelo esahlukileyo.
 - d. Zama ukucinga isiphelo esingaqhelekanga – abangenakusicinga abafundi.
3. **Yalela abafundi bagqibezele umsebenzi.**
 - a. Yithi: Cimela uze ucinge ngesiphelo esahlukileyo sebali. Musa ukukopa uluvo lwam, nceda uzicingele olwakho.
 - b. Yithi: Vula amehlo uze wabelane neqabane lakho ngesiphelo sakho.
 - c. Njengoko abafundi bethetha ngezimvo zabo, jikeleza phakathi kwabo unike inkxaso apho ifuneka khona.
 - d. Ekupheleni kwesifundo, biza abafundi abambalwa babelane neklasi ngesiphelo zabo.
4. **Vumela abafundi babelane ngomsebenzi wabo.**
 - a. Nika abafundi imizuzu embalwa yokubonisa umsebenzi wabo kwiqabane.
 - b. Biza umfundi abelane ngomsebenzi wakhe neklasi.

Ukubhala: Yila uze uhlele

IXESHA:
20 imizuzu

IZIXHOBO:
INcwadi
yeDBE
yemiSebenzi
2, kwiphepha
54

Isakhelo
sokubhala:

Isikipa sam
esitsha sino-
mfanekiso
we...

Ndiyasi-
thanda isikipa
sam esitsha
kuba...

Uyasithanda
isikipa sam...?

1. **Khumbuza abafundi ngomsebenzi wokubhala.**
 - a. Yithi: Namhlanje siza kugqibezela umsebenzi wethu wokubhala.
2. **Yazisa ukwahlula umsebenzi.**
 - a. Hambahamba eklasini uze uncede abafundi abasokolayo.
 - b. Nika abafundi abaphambili ngolwazi umyalelo owongezelelweyo: Yongeza iinkcukacha kumfanekiso wakho.
3. **Yalela abafundi bafunde baze bahlele umbhalo wabo.**
 - a. Yithi: Ngoku lixesha lokuba nifunde ze nihlele imibhalo yenu.
 - b. Yithi, khumbula ukukhangela ukuba: Umbuzo uphela ngophawu lombuzo.
4. **Ukuba ixesha liyavuma, cela abafundi babelane ngemibhalo yabo.**
 - a. Abafundi bangabelana ngemibhalo yabo neqabane.
 - b. Abafundi abambalwa bangabelana nemibhalo yabo neklasi.

UkuFunda ngamaQela aNcediswa nguTitshala: Sebenza namaQela 9 no10

IXESHA:
30 imizuzu

IZIXHOBO:
INcwadi
yokuFunda
enguNdoqo

1. **Lungiselela abafundi ukuFunda ngokwamaQela aNcediswa nguTitshala.**
 - a. Qinisekisa abafundi bayalazi iqela labo lokufunda.
 - b. Hlalisa abafundi ngababini neeNcwadi zokuFunda ezinguNdoqo zabo, iincwadi zokubhala neepensile.
 - c. Yalela abafundi ukuba bavule iiNcwadi zokuFunda ezinguNdoqo zabo kwiphepha 15.
2. **Hlola imisebenzi yeNcwadi yokuFunda enguNdoqo yosuku nabafundi.**
Khumbuza abafundi amabakwenze ukugqibezela umsebenzi ngamnye.
3. **Bizela iQela 9 kwindawo yakho yokuFunda ngamaQela aNcediswa nguTitshala.**
 - a. Hlalisa iqela neeNcwadi zokuFunda ezinguNdoqo zabo.
 - b. Biza abafundi ngabanye bafunde izandi.
 - c. Biza abafundi ngabanye bagqibezele imisebenzi yokudikhowuda.
 - d. Biza umfundi ngamnye afunde amagama okanye isicatshulwa seveki edlulileyo.
 - e. Qaphela abafundi abadinga inkxaso.
 - f. Qaphela izandi ezidinga ukuhlenganiswa.
 - g. Buyisela iQela 9 edesikeni yalo uze ubize iQela 10.

Ekupheleni kosuku: Funda ngokuVakalayo

IXESHA:
15 imizuzu

IZIXHOBO:
Izixhobo
ezizezika-
Titshala

- Sebenzisa izixhobo zakho: liNcwadi eziNkulu, iNgqokelela yamaBali, neeNcwadi zamabali zonke zifanelekile.
- Sebenzisa eli xesha ukubonisa ukufunda ngotyibiliko nangemvakalelo.
- Lo msebenzi unceda abafundi bakhulise uthando lwamabali nokufunda.
- Wakha kwanesigama sabo, ulwazi lwangaphambili nenkumbulo yokusebenza. Zonke ezi zizakhono ezibalulekileyo zengqiqo nokuqonda.

Ukuphulaphula nokuthetha: Yazisa umxholo

IXESHA:
15 imizuzu

IZIXHOBO:
Imifanekiso
nezixhobo
zokwenyani
zomboniso
womxholo

INcwadi
yokuFunda
enguNdoqo

1. **Lungisa umboniso womxholo: Oomakhulu bethu**
2. **Buza umbuzo ovulekileyo ukuqalisa ulwazi lwemvelaphi lwabafundi.**
 - Yintoni eyenza oomakhulu bakho babe ngabakhethekileyo?
 - Zeziphi izinto abakwenzela zona oomakhulu bakho?
 - Zeziphi izinto ozifundileyo koomakhulu bakho? Zeziphi izinto abakufundise zona?
3. **Yenza imephu yengqondo usebenzisa imibuzo neempendulo zabafundi.**
4. **Yongeza ezakho iimpindulo kwimephu yengqondo ukwandisa ulwazi lwabafundi.**
5. **Yalela abafundi ukuba bavule iiNcwadi zokuFunda ezinguNdoqo zabo kwiphepha 16.**
6. **Xelela abafundi bakhombe kwindawo yokutyebisa ulwimi lomxholo.**
 - a. Funda ngokutyetyiswa kolwimi ngokuvakalayo.
 - b. Yalela abafundi bafunde kunye nawe, okanye bayiphinde emva kwakho: Amazinyo amadala awangcangcazeli ilize.
7. **Xoxa nabafundi ngokutyetyiswa kolwimi.**
 - a. Buza: Ungandixelesa ukuba kuthetha ukuthini oku? / Uyakwazi ukufumana impendulo?
 - b. Khuthaza abafundi babelane ngezimvo.
 - c. Cacisa intsingiselo okanye unike impendulo njengoku kulandelayo: Eli qhalo lithetha ukuba abantu abadala abathethi okanye balumkise ngaphandle kwesizathu. Amava abo afanele ukuhlonitshwa ngenxa yobulumko babo.

Izandi: Fundisa isandi esitsha, emva koko ucazulule uze uhlanganise

IXESHA:
15 imizuzu

IZIXHOBO:
Ikhadi lesandi
k

INcwadi
yokuFunda
enguNdoqo

1. **Yazisa isandi esitsha: k**
 - a. Biza isandi x3.
 - b. Bonisa abafundi iKhadi lesandi uze ufunde isandi x3.
 - c. Xelela abafundi baphulaphule baze baphinde isandi.
 - d. Cela abafundi babize amagama aqala nge okanye asebenzisa eso sandi.
2. **Bonisa abafundi indlela yokucazulula nokuhlanganisa isandi.**
 - a. Biza igama: kuko
 - b. Cela umfundi ngamnye aphulaphule ngononophelo aze acazulule igama elo libe zizandi: k-u-k-o
 - c. Njengoko umfundi ebiza isandi ngasinye, libhale ebhodini.
 - d. Okulandelayo, biza umfundi owahlukileyo ahlanganise izandi kunye ukufunda igama elo.
 - e. Lungisa abafundi ukuba benza iimpazamo.
 - f. Phinda ngegama: iketile
3. **Qhelanisa abafundi nemisebenzi yeNcwadi yokuFunda enguNdoqo yangoMvulo.**
 - a. Yalela abafundi ukuba bavule iiNcwadi zokuFunda ezinguNdoqo zabo kwiphepha 18.
 - b. Biza abafundi ngabanye bakuncedise wenze umzekelo womsebenzi ngamnye.
 - c. Bonisa indlela yokugqibezela nawuphi na umsebenzi obhaliweyo ebhodini.

Qaphela: Xelela abafundi ukuba baza kwenza le misebenzi namaqabane abo ngexesha lokuFunda ngamaQela aNcediswa nguTitshala.

Ukubhala ngesandla: Fundisa ukwakhiwa konobumba omncinci

IXESHA:
15 imizuzu

IZIXHOBO:
Itshati
yokubhala
ngesandla

1. **Lungiselela abafundi ukubhala ngesandla.**
 - a. Yithi: Masifudumeze iminwe yethu ngokungcangcazelisa izandla zethu.
 - b. Jonga uze ulungise indlela yokuhlala yabafundi kunye nendlela yokubamba ipensile.
2. **Bonisa abafundi indlela yokubumba: k**
 - a. Yima ufulathele abafundi bakho.
 - b. Yalela abafundi abangamanxele ukuba babeke iintloko zabo ezidesikeni zabo.
 - c. Sebenzisa isandla sakho sasekunene ukwakha unobumba: k
 - d. Yalela abafundi ababhala ngesandla sokunene bakhe unobumba kunye nawe.
 - e. Phinda nabafundi abangamanxele.
3. **Yalela abafundi ukuba baziqhelanise nokwakha: k**
 - a. Yithi: Yenza lo nobumba emqolo weqabane lakho, edesikeni, emhlabeni.
4. **Yalela abafundi baziqhelanise nokubhala: k**
 - a. Yithi: Bhala unobumba kwincwadi yakho yokubhala x3.
 - b. Hambahamba ujonga ukubunjwa konobumba ngumfundi ngamnye.

UkuFunda noTitshala: Yazisa ibali

IXESHA:
15 imizuzu

IZIXHOBO:
INGqokelela
yamaBali,
iphepha
lentshayeelo
29

1. Yazisa ibali.

- Yithi: Kule veki siza kufunda ibali elisihloko sithi, *Ibali likamakhulu wam.*
- Yithi: *ULungi ucinga ukuba umakhulu wakhe ubalasele! Phandle esitiyeni, umakhulu uyakwazi ukuthatha umhlaba nje obomvu, awuxube ube ludongwe, alubumbe ngezandla zakhe lube zezona mbiza zintle wakhe wazibona uLungi. ULungi ufuna ukufunda indlela yokwenza oku naye. Uthi ke umakhulu abelane ngehlebo elingaqhelekanga langexesha awayeyintombazana eminyaka isibhozo efunda ukwenza imbiza yakhe yokuqala - nendlela izikhukhula zemvula ezathi zayitshabalalisa ngayo! ULungi kunye nomakhulu bachitha usuku lonke bonwabile besenza iimbiza. Kodwa zithe xa zisoma iimbiza elangeni, aqokelelana amafu amnyama esibhakabhakeni. Kuza kwenzeka ntoni kwiimbiza zikaLungi ezintle?*
- Buza: Ikhona into oyaziyo malunga noku?
- Bonisa ngokufutshane abafundi imifanekiso esebalini.

2. Yakha ulwazi lwemvelaphi lwabafundi.

- Yabelana uze ucacise iinkcukacha ezinikiweyo ngemvelaphi ebalini.
- Bonisa abafundi apho ibali liqhubeka khona usebenzisa imephu yeNgqokelela yamaBali.
- Buza: Ingaba unemibuzo malunga neli bali?

3. Cacisa indlela yobuchule bengqiqo nokuqonda.

- Yithi, kule veki siza kufunda indlela: Qwalasela ukuqonda
- Cacisa le ndlela kubafundi.

UkuFunda ngamaQela aNcediswa nguTitshala: Sebenza namaQela 1 no2

IXESHA:
30 imizuzu

IZIXHOBO:
INcwadi
yokuFunda
enguNdoqo

1. **Lungiselela abafundi ukuFunda ngokwamaQela aNcediswa nguTitshala.**
 - a. Qinisekisa abafundi bayalazi iqela labo lokufunda.
 - b. Hlalisa abafundi ngababini neeNcwadi zokuFunda ezinguNdoqo zabo, iincwadi zokubhala neepensile.
 - c. Yalela abafundi ukuba bavule iiNcwadi zokuFunda ezinguNdoqo zabo kwiphepha 18.
2. **Hlola imisebenzi yeNcwadi yokuFunda enguNdoqo yosuku nabafundi.**
Khumbuza abafundi amabakwenze ukugqibezela umsebenzi ngamnye.
3. **Bizela iQela 1 kwindawo yakho yokuFunda ngamaQela aNcediswa nguTitshala.**
 - a. Hlalisa iqela neeNcwadi zokuFunda ezinguNdoqo zabo.
 - b. Biza abafundi ngabanye bafunde izandi.
 - c. Biza abafundi ngabanye bagqibezele imisebenzi yokudikhowuda.
 - d. Biza umfundi ngamnye afunde amagama okanye isicatshulwa seveki edlulileyo.
 - e. Qaphela abafundi abadinga inxaso.
 - f. Qaphela izandi ezidinga ukuhlenganiswa.
 - g. Buyisela iQela 1 edesikeni yalo uze ubize iQela 2.

Ekupheleni kosuku: Funda ngokuVakalayo

IXESHA:
15 imizuzu

IZIXHOBO:
Izixhobo
ezizezika-
Titshala

- Sebenzisa izixhobo zakho: iiNcwadi eziNkulu, iNgqokelela yamaBali, neeNcwadi zamabali zonke zifanelekile.
- Sebenzisa eli xesha ukubonisa ukufunda ngotyibiliko nangemvakalelo.
- Lo msebenzi uncenda abafundi bakhulise uthando lwamabali nokufunda.
- Wakha kwanesigama sabo, ulwazi lwangaphambili nenkumbulo yokusebenza. Zonke ezi zizakhono ezibalulekileyo zengqiqo nokuqonda.

Ukuphulaphula nokuthetha: Fundisa isigama

IXESHA:
15 imizuzu

IZIXHOBO:
Oonotsheluzi
besigama,
imifanekiso,
izixhobo

INcwadi
yokuFunda
enguNdoqo

1. **Khumbuza abafundi ngomxholo.**
 - a. Yalela abafundi ukuba bavule iiNcwadi zokuFunda ezinguNdoqo zabo kwiphepha 16.
 - b. Funda okanye ubize indawo yokutyetyiswa kolwimi kwakhona.
 - c. Bonisa abafundi uluhlu lwesigama somxholo.
 - d. Cacisa ukuba la magama aza kusinceda siqonde kwaye sithethe ngomxholo.
 - e. Bafundele uluhlu lwamagama.
2. **Sebenzisa iYLYX ukufundisa isigama.**
 - a. Fundisa esi sigama silandelayo:
 - *udongwe: Uhlobo lomhlaba othambileyo onokubunjwa ube yimo ethile.*
 - *wakha: Wabumba into yayimo ethile*
 - *yonakele: Yonakaliswe kakhulu kangangokuba ayinako ukusetyenziswa ngokufanelekileyo.*
3. **Sebenzisa indlela yobuchule iYLYX elungele igama ngalinye:**

Y: Yalatha emfanekisweni okanye kwisixhobo sokwenyani
L: Linganisa igama
X: Xeleta abafundi intsingiselo yegama
Y: Yitsho igama kwisivakalisi

Izandi: Yazisa amaqabane amatsha ahlanganisiweyo

IXESHA:
15 imizuzu

IZIXHOBO:
INcwadi
yokuFunda
enguNdoqo

1. **Yazisa isandi esitsha esihlanganisiweyo: kw**
 - a. Bhala iifinomi ngazinye ebhodini uze uzifunde nganye.
 - b. Okulandelayo, cela umfundi ahlanganise izandi ezo kunye.
 - c. Cela abafundi babize amagama aqala nge okanye esisebenzisa esi sandi sihlanganisiweyo.
2. **Bonisa abafundi indlela yokucazulula nokuhlanganisa baze bahlanganise amagama abandakanya isandi.**
 - a. Biza igama: ikwayala
 - b. Cela umfundi ngamnye aphulaphule ngononophelo aze acazulule igama elo libe zizandi: i-k-w-a-y-a-l-a
 - c. Njengoko umfundi ebiza isandi ngasinye, libhale ebhodini.
 - d. Okulandelayo, biza umfundi owahlukileyo ahlanganise izandi kunye ukufunda igama elo.
 - e. Lungisa abafundi ukuba benza iimpazamo.
 - f. Phinda ngegama: kwafika
3. **Qhelanisa abafundi nemisebenzi yeNcwadi yokuFunda enguNdoqo yangoLwesibini.**
 - a. Yalela abafundi ukuba bavule iiNcwadi zokuFunda ezinguNdoqo zabo kwiphepha 19.
 - b. Biza abafundi ngabanye bakuncedise wenze umzekelo womsebenzi ngamnye.
 - c. Bonisa indlela yokugqibezela nawuphi na umsebenzi obhaliweyo ebhodini.

Qaphela: Xelela abafundi ukuba baza kwenza le misebenzi namaqabane abo ngexesha lokuFunda ngamaQela aNcediswa nguTitshala.

Ukubhala ngesandla: Fundisa ukwakhiwa konobumba omkhulu

IXESHA:
15 imizuzu

IZIXHOBO:
Itshati
yokubhala
ngesandla

1. **Lungiselela abafundi ukubhala ngesandla.**
 - a. Yithi: Masifudumeze iminwe ngokuyijijela ngaphakathi nangaphandle.
 - b. Jonga uze ulungise indlela yokuhlala yabafundi kunye nendlela yokubamba ipensile.
2. **Bonisa abafundi indlela yokubumba: K**
 - a. Yima ufulathele abafundi bakho.
 - b. Yalela abafundi abangamanxele ukuba babeke iintloko zabo ezidesikeni zabo.
 - c. Sebenzisa isandla sakho sasekunene ukwakha unobumba: K
 - d. Yalela abafundi ababhala ngesandla sokunene bakhe unobumba kunye nawe.
 - e. Phinda nabafundi abangamanxele.
3. **Yalela abafundi ukuba baziqhelanise nokwakha: K**
 - Yithi: Yenza lo nobumba emqolo weqabane lakho, edesikeni, emhlabeni.
4. **Yalela abafundi baziqhelanise nokubhala: K**
 - a. Yithi: Bhala unobumba kwincwadi yakho yokubhala x3.
 - b. Hambahamba ujonge ukubunjwa konobumba ngumfundi ngamnye.

UkuFunda noTitshala: Yenza uFundo lwangaphambili

IXESHA:
15 imizuzu

IZIXHOBO:
INGqokelela
yamaBali,
iphepha 31

1. **Hlalisela abafundi uFundo lwangaPhambili.**
 - a. Biza abafundi bahlale emethini okanye phantsi.
 - b. Hlala phambi kwabafundi neNgqokelela yamaBali.
 - c. Qinisekisa ukuba bonke abafundi bayayibona incwadi.
 - d. Khumbuza abafundi ngendlela yokuziphatha oyilindeleyo ngexesha lokuFunda noTitshala, umz. ukwakha isathanga; ukubeka izandla emathangeni, ukuphulaphula ngononophelo, ukuphendula xa ebuzwa, ukuphakamisa isandla ukubuza umbuzo.
2. **Yenza uFundo lwangaPhambili ngoluhlobo:**
 - a. Biza isihloko sebali: *Ibali likamakhulu wam.*
 - b. Cacisa isakhono soqikelelo. Yithi: Xa sisenza uqikelelo, sisebenzisa isihloko kunye nemifanekiso ukuzama ukufumana ukuba ibali lingantoni na.
 - c. Bonisa abafundi imifanekiso kwiphepha ngalinye.
 - d. Buza: Ucinga ukuba kwenzeka ntoni apha?
 - e. Buza: Ucinga ukuba le mifanekiso inxulumana njani?

UkuFunda ngamaQela aNcediswa nguTitshala: Sebenza namaQela 3 no4

IXESHA:
30 imizuzu

IZIXHOBO:
INcwadi
yokuFunda
enguNdoqo

1. **Lungiselela abafundi ukuFunda ngokwamaQela aNcediswa nguTitshala.**
 - a. Qinisekisa abafundi bayalazi iqela labo lokufunda.
 - b. Hlalisa abafundi ngababini neeNcwadi zokuFunda ezinguNdoqo zabo, iincwadi zokubhala neepensile.
 - c. Yalela abafundi ukuba bavule iiNcwadi zokuFunda ezinguNdoqo zabo kwiphepha 19.
2. **Hlola imisebenzi yeNcwadi yokuFunda enguNdoqo yosuku nabafundi.**
Khumbuza abafundi amabakwenze ukugqibezela umsebenzi ngamnye.
3. **Bizela iQela 3 kwindawo yakho yokuFunda ngamaQela aNcediswa nguTitshala.**
 - a. Hlalisa iqela neeNcwadi zokuFunda ezinguNdoqo zabo.
 - b. Biza abafundi ngabanye bafunde izandi.
 - c. Biza abafundi ngabanye bagqibezele imisebenzi yokudikhowuda.
 - d. Biza umfundi ngamnye afunde amagama okanye isicatshulwa seveki edlulileyo.
 - e. Qaphela abafundi abadinga inkxaso.
 - f. Qaphela izandi ezidinga ukuhlenganiswa.
 - g. Buyisela iQela 3 edesikeni yalo uze ubize iQela 4.

Ekupheleni kosuku: Funda ngokuVakalayo

IXESHA:
15 imizuzu

IZIXHOBO:
Izixhobo
ezizezika-
Titshala

- Sebenzisa izixhobo zakho: liNcwadi eziNkulu, iNgqokelela yamaBali, neeNcwadi zamabali zonke zifanelekile.
- Sebenzisa eli xesha ukubonisa ukufunda ngotyibiliko nangemvakalelo.
- Lo msebenzi unceda abafundi bakhulise uthando lwamabali nokufunda.
- Wakha kwanesigama sabo, ulwazi lwangaphambili nenkumbulo yokusebenza. Zonke ezi zizakhono ezibalulekileyo zengqiqo nokuqonda.

Ukuphulaphula nokuthetha: Fundisa isigama uze uxoxe ngomfanekiso womxholo

IXESHA:
15 imizuzu

IZIXHOBO:
Oonotsheluza
besigama,
imifanekiso,
izixhobo

INcwadi
yokuFunda
enguNdoqo

1. **Sebenzisa iYLYX ukufundisa isigama.**

- a. Fundisa esi sigama silandelayo:
 - *umakhulu: Umama kamama okanye katata wakho.*
 - *isizalwane: Umntu wosapho lwakho.*
 - *isithethe: Into eyenziwa njengesiqhelo ngabantu ngokuhamba kwexesha.*
- b. Sebenzisa indlela yobuchule iYLYX elungele igama ngalinye.

2. **Yakha ulwazi lwemvelaphi lwabafundi.**

- a. Yalela abafundi ukuba bavule iiNcwadi zokuFunda ezinguNdoqo zabo kwiphepha 20.
- b. Xelela abafundi ezi nkukacha zilandelayo malunga nomfanekiso:
 - *Singafunda izinto ezininzi eziluncedo nezibalulekileyo koomakhulu bethu. Bangagqithisela kuthi iiresipi, bangasifundisa emasikwenze ukuba senzakele okanye siyagula, kwaye bangasifundisa izakhono ezifana nokwenza okanye ukulungisa izinto.*
 - *Oomakhulu baziincwadi zembali zosapho lwakho. Bangasibalisela amabali endlela obabungayo ubomi ngexesha lobutsha babo. Bangasibalisela amabali ngabazali bethu kunye nookhokho bethu. Banako nokusibalisela indlela ebutshintshe ngayo ubomi ngokuhamba kwamaxesha.*
 - *OoSonzululwazi bafunda iingqondo zoomakhulu baze bafumanisa ummangaliso. Iimvakalelo zoomakhulu ziqhotyoshelwe kwiimvakalelo zabazukulwana babo. Xa abazukulwana beziva bonwabile, oomakhulu nabo baziva bonwabile. Xa abazukulwana beziva bekhathazekile, oomakhulu nabo baziva bekhathazekile.*

3. **Xoxa ngomfanekiso.**

- a. Sebenzisa umbuzo olandelayo ukuxoxa ngomfanekiso njengoku kulandelayo:
 - Buza umbuzo wokuqala.
 - Yalela abafundi baxoxe ngombuzo neqabane labo.
 - Biza abafundi ngabanye babelane ngeempendulo zabo.
 - Yakha ulwazi lwemvelaphi lwabafundi ngokulungisa ukungaqondi kwabo kunye nokwabelana ngolwazi olunxulumene nomxholo.
 - Phinda le nkqubo ngemibuzo yonke.

4. **Imibuzo:**

- a. *Uziva njani xa ukunye nomakhulu wakho?*
- b. *Kutheni ucinga ukuba uninzi lwabantwana luyakuthanda ukuchitha ixesha kunye noomakhulu babo?*
- c. *Wakhe wambona umakhulu wakho esenza nawuphi na kule misebenzi?*

Izandi: Fundisa isandi esitsha, emva koko ucazulule uze uhlanganise

IXESHA:
15 imizuzu

IZIXHOBO:
Ikhadi lesandi
r

INcwadi
yokuFunda
enguNdoqo

1. **Yazisa isandi esitsha: *r***
 - a. Biza isandi x3.
 - b. Bonisa abafundi iKhadi lesandi uze ufunde isandi x3.
 - c. Xelela abafundi baphulaphule baze baphinde isandi.
 - d. Cela abafundi babize amagama aqala nge okanye asebenzisa eso sandi.
2. **Bonisa abafundi indlela yokucazulula nokuhlanganisa isandi.**
 - a. Biza igama: irula
 - b. Cela umfundi ngamnye aphulaphule ngononophelo aze acazulule igama elo libe zizandi: i-r-u-l-a
 - c. Njengoko umfundi ebiza isandi ngasinye, libhale ebhodini.
 - d. Okulandelayo, biza umfundi owahlukileyo ahlanganise izandi kunye ukufunda igama elo.
 - e. Lungisa abafundi ukuba benza iimpazamo.
 - f. Phinda ngegama: ririza
3. **Qhelanisa abafundi nemisebenzi yeNcwadi yokuFunda enguNdoqo yangoLwesithathu.**
 - a. Yalela abafundi ukuba bavule iiNcwadi zokuFunda ezinguNdoqo zabo kwiphepha 21.
 - b. Biza abafundi ngabanye bakuncedise wenze umzekelo womsebenzi ngamnye.
 - c. Bonisa indlela yokugqibezela nawuphi na umsebenzi obhaliweyo ebhodini.

Qaphela: Xelela abafundi ukuba baza kwenza le misebenzi namaqabane abo ngexesha lokuFunda ngamaQela aNcediswa nguTitshala.

Ukubhala ngesandla: Fundisa ukwakhiwa konobumba omncinci

IXESHA:
15 imizuzu

IZIXHOBO:
Itshati
yokubhala
ngesandla

1. **Lungiselela abafundi ukubhala ngesandla.**
 - a. Yithi: Masifudumeze iminwe ngokujikelezisa izihlahla zenze izangqa ziye ngasekhohlo zibuye ziye ekunene.
 - b. Jonga uze ulungise indlela yokuhlala yabafundi kunye nendlela yokubamba ipensile.
2. **Bonisa abafundi indlela yokubumba: r**
 - a. Yima ufulathele abafundi bakho.
 - b. Yalela abafundi abangamanxele ukuba babeke iintloko zabo ezidesikeni zabo.
 - c. Sebenzisa isandla sakho sasekunene ukwakha unobumba: r
 - d. Yalela abafundi ababhala ngesandla sokunene bakhe unobumba kunye nawe.
 - e. Phinda nabafundi abangamanxele.
3. **Yalela abafundi ukuba baziqhelanise nokwakha: r**
 - a. Yithi: Yenza lo nobumba emqolo weqabane lakho, edesikeni, emhlabeni.
4. **Yalela abafundi baziqhelanise nokubhala: r**
 - a. Yithi: Bhala unobumba kwincwadi yakho yokubhala x3.
 - b. Hambahamba ujonga ukubunjwa konobumba ngumfundi ngamnye.

UkuFunda noTitshala: Yenza uFundo lokuQala

IXESHA:
15 imizuzu

IZIXHOBO:
INGqokelela
yamaBali,
iphepha 31

1. Lungiselela abafundi uFundo lokuQala.

- Hlalisa abafundi emethini.
- Bakhumbuze ngendlela yokuziphatha elindelekileyo.
- Khumbuza abafundi ngesihloko sebali: *Ibali likamakhulu wam.*
- Yithi: *ULungi ucinga ukuba umakhulu wakhe ubalasele! Phandle esitiyeni, umakhulu uyakwazi ukuthatha umhlaba nje obomvu, awuxube ube ludongwe, alubumbe ngezandla zakhe lube zezona mbiza zintle wakhe wazibona uLungi. ULungi ufuna ukufunda indlela yokwenza oku naye. Uthi ke umakhulu abelane ngehlebo elingaqhelekanga langexesha awayeyintombazana eminyaka isibhozo efunda ukwenza imbiza yakhe yokuqala - nendlela izikhukhula zemvula ezathi zayitshabalalisa ngayo! ULungi kunye nomakhulu bachitha usuku lonke bonwabile besenza iimbiza. Kodwa zithe xa zisoma iimbiza elangeni, aqokelelana amafu amnyama esibhakabhakeni. Kuza kwenzeka ntoni kwiimbiza zikaLungi ezintle?*

2. Yenza uFundo lwangaPhambili ngolu hlobo:

- Funda iphepha ngalinye lebali ngokuvakalayo, ngotyibiliko nangokucacileyo.
- Bonisa abafundi imifanekiso.
- Apho kuyimfuneko, yima uze ucacisele abafundi.
- Yalatha isigama njengoko sibonakala.
- Ekupheleni kwebali, buza imibuzo yoFundo 1 ngolu hlobo:
 - Bhekisa Umbuzo 1 no2 kubafundi ngabanye.
 - Bhekisa Umbuzo 3 kwiklasi yonke. Cela abafundi baxoxe ngombuzo neqabane.
 - Biza abafundi abambalwa babelane ngeempendulo.
- Khumbuza abafundi indlela yobuchule bengqiqo nokuqonda.
 - Yithi, kule veki sifunda indlela yoku: Qwalasela ukuqonda
 - Buza abafundi: Wakhe waziva ngathi ulahlekile xa ufunda ibali kuba ulahlekwe ngumkhondo wento eqhubekayo? Kwakwenza waziva njani oku?

Ukubhala: Yenza umzekelo weGML nomsebenzi

IXESHA:
20 imizuzu

IZIXHOBO:
Isakhelo
sokubhala:

Umakhulu
wam ubizwa
ngokuba
ngu...

Ulichule kwi...

Ndiya-
mthanda
kuba...

1. **Yazisa ukugxila kwiGML (imiGaqo neMimiselo yoLwimi).**
 - a. Yithi: Kule veki siza kugxila ku Ukusebenzisa unobumba omkhulu ekuqaleni kwegama lomntu.
 - b. Bhala isivakalisi ebhodini: Umakhulu wam, uNaledi, uyakuthanda ukusebenza esitiyeni.
 - c. Yalatha iGML: Unobumba wokuqala wegama ngunobumba omkhulu.
2. **Yazisa umsebenzi wokubhala.**
 - a. Yithi: Kule veki siza: Bhala izivakalisi ezithathu.
 - b. Yithi: Siza kuzoba ze sibhale ngesihloko: Umakhulu wam
3. **Cacisa impendulo yakho kumsebenzi wokubhala phambi kokuba ubhale.**
 - a. Yithi: Umakhulu wam ubizwa ngokuba ngu... U(waye) lichule kwi...
4. **Yenza umzekelo womsebenzi ebhodini.**
 - a. Zoba ngokukhawuleza umfanekiso obonakalisa: Umfanekiso kamakhulu wakho, esenza into alichule kuyo.
 - b. Bonisa abafundi indlela yokugqibezela isakhelo sokubhala.
 - c. Yalatha iGML: Unobumba wokuqala wegama ngunobumba omkhulu.

UkuFunda ngamaQela aNcediswa nguTitshala: Sebenza namaQela 5 no6

IXESHA:
30 imizuzu

IZIXHOBO:
INcwadi
yokuFunda
enguNdoqo

1. **Lungiselela abafundi ukuFunda ngokwamaQela aNcediswa nguTitshala.**
 - a. Qinisekisa abafundi bayalazi iqela labo lokufunda.
 - b. Hlalisa abafundi ngababini neeNcwadi zokuFunda ezinguNdoqo zabo, iincwadi zokubhala neepensile.
 - c. Yalalisa abafundi ukuba bavule iiNcwadi zokuFunda ezinguNdoqo zabo kwiphepha 21.
2. **Hlola imisebenzi yeNcwadi yokuFunda enguNdoqo yosuku nabafundi.**
Khumbuza abafundi amabakwenze ukugqibezela umsebenzi ngamnye.
3. **Bizela iQela 5 kwindawo yakho yokuFunda ngamaQela aNcediswa nguTitshala.**
 - a. Hlalisa iqela neeNcwadi zokuFunda ezinguNdoqo zabo.
 - b. Biza abafundi ngabanye bafunde izandi.
 - c. Biza abafundi ngabanye bagqibezele imisebenzi yokudikhowuda.
 - d. Biza umfundi ngamnye afunde amagama okanye isicatshulwa seveki edlulileyo.
 - e. Qaphela abafundi abadinga inxaso.
 - f. Qaphela izandi ezidinga ukuhlenganiswa.
 - g. Buyisela iQela 5 edesikeni yalo uze ubize iQela 6.

Ekupheleni kosuku: Funda ngokuVakalayo

IXESHA:
15 imizuzu

IZIXHOBO:
Izixhobo
ezizezika-
Titshala

- Sebenzisa izixhobo zakho: liNcwadi eziNkulu, iNgqokelela yamaBali, neeNcwadi zamabali zonke zifanelekile.
- Sebenzisa eli xesha ukubonisa ukufunda ngotyibiliko nangemvakalelo.
- Lo msebenzi unceda abafundi bakhulise uthando lwamabali nokufunda.
- Wakha kwanesigama sabo, ulwazi lwangaphambili nenkumbulo yokusebenza. Zonke ezi zizakhono ezibalulekileyo zengqiqo nokuqonda.

Izandi: Yazisa amaqabane amatsha ahlanganisiweyo

IXESHA:
15 imizuzu

IZIXHOBO:
INcwadi
yokuFunda
enguNdoqo

1. **Yazisa isandi esitsha esihlanganisiweyo: tr**
 - a. Bhala iifinomi ngazinye ebhodini uze uzifunde nganye.
 - b. Okulandelayo, cela umfundi ahlanganise izandi ezo kunye.
 - c. Cela abafundi babize amagama aqala nge okanye esisebenzisa esi sandi sihlanganisiweyo.
2. **Bonisa abafundi indlela yokucazulula nokuhlanganisa baze bahlanganise amagama abandakanya isandi.**
 - a. Biza igama: itraki
 - b. Cela umfundi ngamnye aphulaphule ngononophelo aze acazulule igama elo libe zizandi: i-t-r-a-k-i
 - c. Njengoko umfundi ebiza isandi ngasinye, libhale ebhodini.
 - d. Okulandelayo, biza umfundi owahlukileyo ahlanganise izandi kunye ukufunda igama elo.
 - e. Lungisa abafundi ukuba benza iimpazamo.
 - f. Phinda ngegama: umatrasi
3. **Qhelanisa abafundi nemisebenzi yeNcwadi yokuFunda enguNdoqo yangoLwesine.**
 - a. Yalela abafundi ukuba bavule iiNcwadi zokuFunda ezinguNdoqo zabo kwiphepha 22.
 - b. Biza abafundi ngabanye bakuncedise wenze umzekelo womsebenzi ngamnye.
 - c. Bonisa indlela yokugqibezela nawuphi na umsebenzi obhaliweyo ebhodini.

Qaphela: Xelela abafundi ukuba baza kwenza le misebenzi namaqabane abo ngexesha lokuFunda ngamaQela aNcediswa nguTitshala.

Ukubhala ngesandla: Fundisa ukwakhiwa konobumba omkhulu

IXESHA:
15 imizuzu

IZIXHOBO:
Itshati
yokubhala
ngesandla

1. **Lungiselela abafundi ukubhala ngesandla.**
 - a. Yithi: Masifudumeze iminwe ngokuyijijela ngaphakathi nangaphandle.
 - b. Jonga uze ulungise indlela yokuhlala yabafundi kunye nendlela yokubamba ipensile.
2. **Bonisa abafundi indlela yokubumba: R**
 - a. Yima ufulathele abafundi bakho.
 - b. Yalela abafundi abangamanxele ukuba babeke iintloko zabo ezidesikeni zabo.
 - c. Sebenzisa isandla sakho sasekunene ukwakha unobumba: R
 - d. Yalela abafundi ababhala ngesandla sokunene bakhe unobumba kunye nawe.
 - e. Phinda nabafundi abangamanxele.
3. **Yalela abafundi ukuba baziqhelanise nokwakha: R**
 - Yithi: Yenza lo nobumba emqolo weqabane lakho, edesikeni, emhlabeni.
4. **Yalela abafundi baziqhelanise nokubhala: R**
 - a. Yithi: Bhala unobumba kwincwadi yakho yokubhala x3.
 - b. Hambahamba ujonga ukubunjwa konobumba ngumfundi ngamnye.

UkuFunda noTitshala: Yenza uFundo lwesiBini

IXESHA:
15 imizuzu

IZIXHOBO:
INGqokelela
yamaBali,
iphepha 31

1. **Lungiselela abafundi uFundo lwesiBini.**
 - a. Hlalisa abafundi emethini.
 - b. Bakhumbuze ngendlela yokuziphatha elindelekileyo.
 - c. Khumbuza abafundi ngesihloko sebali: *Ibali likamakhulu wam*
 - d. Khumbuza abafundi indlela yobuchule bengqiqo nokuqonda.
 - Khumbuza abafundi indlela yobuchule bengqiqo nokuqonda.
 - Yithi, kule veki sifunda indlela yoku: Qwalasela ukuqonda
 - Yithi, khumbula sithethile ngale nto izolo, xa ndikubuza: Wakhe waziva ngathi ulahlekile xa ufunda ibali kuba ulahlekwe ngumkhondo wento eqhubekayo? Kwakwenza waziva njani oku?
2. **Yenza uFundo lwesiBini ngolu hlobo:**
 - a. Funda iphepha ngalinye lebali ngokuvakalayo, ngotyibiliko nangokucacileyo.
 - b. Bonisa abafundi umfanekiso.
 - c. Sebenzisa imizekelo ekwiphepha lentshayelelo ukwenza umzekelo wobuchule bengqiqo nokuqonda.
 - d. Ekupheleni kwebali, buza imibuzo yoFundo 2 ngolu hlobo:
 - Bhakisa Umbuzo 1 no2 kubafundi ngabanye.
 - Bhakisa Umbuzo 3 kwiklasi yonke. Cela abafundi baxoxe ngombuzo neqabane.
 - Biza abafundi abambalwa babelane ngeempendulo.

Ukubhala: Cwangisa uze uyile

IXESHA:
20 imizuzu

IZIXHOBO:
Isakhelo
sokubhala:

Umakhulu
wam ubizwa
ngokuba
ngu...

Ulichule kwi...

Ndiya-
mthanda
kuba...

1. **Yazisa kwakhona umsebenzi wokubhala.**
 - a. Yithi: Khumbula ukuba kule veki siza kuzoba ze sibhale ngesihloko: Umakhulu wam
2. **Yalela abafundi bacinge ngokubhala kwabo.**
 - a. Yithi: Cimela uze ucinge ngendlela oza kuphendula ngayo isakhelo sokubhala.
 - b. Yithi: Yabelana ngoluvo lwakho neqabane.
 - c. Xoxa uze ubhale amagama aluncedo ebhodini, umz. ukupheka, ukudlala, ukusebenza esitiyeni, ukufunda, ukuphulaphula
3. **Yalela abafundi baqalise ukubhala kwiincwadi zabo zokubhala.**
 - a. Yithi: Ngoku, zoba uze ubhale ezakho iimbono.
 - b. Khumbuza abafundi ngeGML: Unobumba wokuqala wegama ngunobumba omkhulu.
4. **Hambahamba egumbini uncede abafundi ngabanye.**
 - a. Cela abafundi bakuxelele ngeembono zabo.
 - b. Nceda abafundi abasokolayo ukuqala umsebenzi wabo wokubhala.

UkuFunda ngamaQela aNcediswa nguTitshala: Sebenza namaQela 7 no8

IXESHA:
30 imizuzu

IZIXHOBO:
INcwadi
yokuFunda
enguNdoqo

1. **Lungiselela abafundi ukuFunda ngokwamaQela aNcediswa nguTitshala.**
 - a. Qinisekisa abafundi bayalazi iqela labo lokufunda.
 - b. Hlalisa abafundi ngababini neeNcwadi zokuFunda ezinguNdoqo zabo, iincwadi zokubhala neepensile.
 - c. Yalela abafundi ukuba bavule iiNcwadi zokuFunda ezinguNdoqo zabo kwiphepha 22.
2. **Hlola imisebenzi yeNcwadi yokuFunda enguNdoqo yosuku nabafundi.**
Khumbuza abafundi amabakwenze ukugqibezela umsebenzi ngamnye.
3. **Bizela iQela 7 kwindawo yakho yokuFunda ngamaQela aNcediswa nguTitshala.**
 - a. Hlalisa iqela neeNcwadi zokuFunda ezinguNdoqo zabo.
 - b. Biza abafundi ngabanye bafunde izandi.
 - c. Biza abafundi ngabanye bagqibezele imisebenzi yokudikhowuda.
 - d. Biza umfundi ngamnye afunde amagama okanye isicatshulwa seveki edlulileyo.
 - e. Qaphela abafundi abadinga inxaso.
 - f. Qaphela izandi ezidinga ukuhlenganiswa.
 - g. Buyisela iQela 7 edesikeni yalo uze ubize iQela 8.

Ekupheleni kosuku: Funda ngokuVakalayo

IXESHA:
15 imizuzu

IZIXHOBO:
Izixhobo
ezizezika-
Titshala

- Sebenzisa izixhobo zakho: liNcwadi eziNkulu, iNgqokelela yamaBali, neeNcwadi zamabali zonke zifanelekile.
- Sebenzisa eli xesha ukubonisa ukufunda ngotyibiliko nangemvakalelo.
- Lo msebenzi unceda abafundi bakhulise uthando lwamabali nokufunda.
- Wakha kwanesigama sabo, ulwazi lwangaphambili nenkumbulo yokusebenza. Zonke ezi zizakhono ezibalulekileyo zengqiqo nokuqonda.

Ukuphulaphula nokuthetha: Xoxa ngebali eliFundwa noTitshala

IXESHA:
15 imizuzu

IZIXHOBO:
Isicwangciso
sengxoxo:

Eli bali
belinge...

Ndilithandile
xa...

Ndifunde
ukuba...

1. **Lungiselela abafundi ingxoxo yamaqela.**
 - a. Cwangcisa abafundi ngokwamaqela amalungu ama4.
 - b. Nika iqela ngalinye 'uswazi okanye ilitye lokuthetha'.
 - c. Yithi: Ungathetha kuphela xa uphethe 'uswazi / ilitye lokuthetha'.
2. **Funda imibuzo yengxoxo.**
 - a. Khumbuza abafundi ibali elifundwa notitshala laloo veki.
 - b. Bhala isicwangciso sengxoxo ebhodini.
 - c. Funda uze ucacise umbuzo ngamnye isiqalisivakalisi).
 - d. Xelela abafundi ukuba ilungu ngalinye leqela malibe nethuba lokuphendula umbuzo.
 - e. Khuthaza abafundi bacinge ngeempendulo ezahlukileyo.
3. **Yalela abafundi baqale ingxoxo.**
 - a. Yalela abafundi abaphethe 'uswazi / ilitye lokuthetha' ukuba mabaqale.
 - b. Hambahamba unika inkxaso apho ifunekayo.
 - c. Kwimizuzu embalwa yokugqibela, biza iqela lizokwabelana ngeempendulo zalo.
4. **Ukulungisa abafundi**
 - a. Chonga 3-4 yabafundi abaza kwenza iNtetho yeOrali ngoMvulo.
 - b. Xelela abafundi amabakulungiselele uMvulo. (Jonga isicwangciso sesifundo soPT sangoMvulo)

Izandi: Ubizelo

IXESHA:
15 imizuzu

IZIXHOBO:
INcwadi
yokuFunda
enguNdoqo

1. **Zinzisa abafundi neencwadi zabo zokubhala, iipensile neerula.**
 - a. Xelela abafundi babhale isihloko, 'Ubizelo' baze babhale amanani u1–6 kumda wephepha.
 - b. Bizela abafundi la magama mathandathu alandelayo bawabhale ecaleni kwamanani u1–6: *iharika, ukulila, ikalika, kwaye, dwaba, itroli*.
2. **Xelela abafundi basebenzise iipensile eziyimibala ukukorekisha umsebenzi wabo.**
 - a. Bhala la magama mathandathu ebhodini.
 - b. Njengoko ubhala, biza igama ngalinye.
 - c. Xelela abafundi barhangqe iimpazamo zabo ngepensile enombala.
 - d. Xelela abafundi bawabhale kwakhona amagama ngokuchanekileyo.
3. **Qaphela imingeni kunye nenkqubela phambili yabafundi.**
4. **Qhelanisa abafundi nemisebenzi yeNcwadi yokuFunda enguNdoqo yangoLwesihlanu.**
 - a. Yalela abafundi ukuba bavule iiNcwadi zokuFunda ezinguNdoqo zabo kwiphepha 23.
 - b. Biza abafundi ngabanye bakuncedise wenze umzekelo womsebenzi ngamnye.
 - c. Bonisa indlela yokugqibezela nawuphi na umsebenzi obhaliweyo ebhodini.

Qaphela: Xelela abafundi ukuba baza kwenza le misebenzi namaqabane abo ngexesha lokuFunda ngamaQela aNcediswa nguTitshala.

UkuFunda noTitshala: Yenza uFundo lwaMva

IXESHA:
15 imizuzu

IZIXHOBO:
INGqokelela
yamaBali,
iphepha 31

1. **Lungiselela abafundi uFundo lwaMva.**
 - a. Khumbuza abafundi ngesihloko sebali: *Ibali likamakhulu wam*
 - b. Cacisa umsebenzi. Yithi: Namhlanje siza kulishwankathela ibali.
2. **Yenza umzekelo walo msebenzi njengoku kulandelayo:**
 - a. Yithi: Xa sishwankathela ibali, kufuneka sichaze:
 - Into elingayo ibali
 - Into endiyithandileyo ebalini
 - Into endiyifundileyo ebalini
 - b. Yabelana ngokufutshane ngeempendulo zakho zale mibuzo.
 - c. Zama ungakhethi ezona mpendulo zicace kumntu wonke njengomzekelo wakho.
3. **Yalela abafundi bagqibezele umsebenzi.**
 - a. Xelela abafundi ukuba bacinge ngezishwankathelo zabo, mabangakopi umzekelo wakho.
 - b. Xelela abafundi baqale izivakalisi zabo ngolu hlobo:
 - Ibali beling...
 - Ndithande...
 - Ndifunde...
 - c. Okulandelayo, yalela abafundi babelane namaqabane abo ngezishwankathelo zabo.
 - d. Njengokuba abafundi besabelana ngezishwankathelo, jikeleza phakathi kwabo unike inkxaso apho ifuneka khona.
 - e. Ekupheleni kwesifundo, biza umfundi abe1–2 babelane neklasi ngezishwankathelo zabo.
4. **Vumela abafundi babelane ngomsebenzi wabo.**
 - a. Nika abafundi imizuzu embalwa yokubonisa umsebenzi wabo kwiqabane.
 - b. Biza umfundi abelane ngomsebenzi wakhe neklasi.

Ukubhala: Yila uze uhlele

IXESHA:
20 imizuzu

IZIXHOBO:
Isakhelo
sokubhala:
Umakhulu
wam ubizwa
ngokuba
ngu...
Ulichule kwi...
Ndiya-
mthanda
kuba...

1. **Khumbuza abafundi ngomsebenzi wokubhala.**
 - a. Yithi: Namhlanje siza kugqibezela umsebenzi wethu wokubhala.
2. **Yazisa ukwahlula umsebenzi.**
 - a. Hambahamba eklasini uze uncede abafundi abasokolayo.
 - b. Nika abafundi abaphambili ngolwazi umyalelo owongezelelweyo: Yongeza esinye isivakalisi kumbhalo wakho.
3. **Yalela abafundi bafunde baze bahlele umbhalo wabo.**
 - a. Yithi: Ngoku lixesha lokuba nifunde ze nihlele imibhalo yenu.
 - b. Yithi, khumbula ukukhangela ukuba: Unobumba wokuqala wegama ngunobumba omkhulu.
4. **Ukuba ixesha liyavuma, cela abafundi babelane ngemibhalo yabo.**
 - a. Abafundi bangabelana ngemibhalo yabo neqabane.
 - b. Abafundi abambalwa bangabelana nemibhalo yabo neklasi.

UkuFunda ngamaQela aNcediswa nguTitshala: Sebenza namaQela 9 no10

IXESHA:
30 imizuzu

IZIXHOBO:
INcwadi
yokuFunda
enguNdoqo

1. **Lungiselela abafundi ukuFunda ngokwamaQela aNcediswa nguTitshala.**
 - a. Qinisekisa abafundi bayalazi iqela labo lokufunda.
 - b. Hlalisa abafundi ngababini neeNcwadi zokuFunda ezinguNdoqo zabo, iincwadi zokubhala neepensile.
 - c. Yalela abafundi ukuba bavule iiNcwadi zokuFunda ezinguNdoqo zabo kwiphepha 23.
2. **Hlola imisebenzi yeNcwadi yokuFunda enguNdoqo yosuku nabafundi.** Khumbuza abafundi amabakwenze ukugqibezela umsebenzi ngamnye.
3. **Bizela iQela 9 kwindawo yakho yokuFunda ngamaQela aNcediswa nguTitshala.**
 - a. Hlalisa iqela neeNcwadi zokuFunda ezinguNdoqo zabo.
 - b. Biza abafundi ngabanye bafunde izandi.
 - c. Biza abafundi ngabanye bagqibezele imisebenzi yokudikhowuda.
 - d. Biza umfundi ngamnye afunde amagama okanye isicatshulwa seveki edlulileyo.
 - e. Qaphela abafundi abadinga inxaso.
 - f. Qaphela izandi ezidinga ukuhlenganiswa.
 - g. Buyisela iQela 9 edesikeni yalo uze ubize iQela 10.

Ekupheleni kosuku: Funda ngokuVakalayo

IXESHA:
15 imizuzu

IZIXHOBO:
Izixhobo
ezizezika-
Titshala

- Sebenzisa izixhobo zakho: liNcwadi eziNkulu, iNgqokelela yamaBali, neeNcwadi zamabali zonke zifanelekile.
- Sebenzisa eli xesha ukubonisa ukufunda ngotyibiliko nangemvakalelo.
- Lo msebenzi uncenda abafundi bakhulise uthando lwamabali nokufunda.
- Wakha kwanesigama sabo, ulwazi lwangaphambili nenkumbulo yokusebenza. Zonke ezi zizakhono ezibalulekileyo zengqiqo nokuqonda.

Ukuphulaphula nokuthetha: INtetho yeOrali

IXESHA:
15 imizuzu

IZIXHOBO:
Abadingeki
oovimba
bolwazi

1. **Hlalisa abafundi bajonge abo afunda nabo besenza intetho yabo yeorali.**
2. **Khumbuza abafundi ngalo msebenzi ulandelayo: Wabelana ngeendaba zakho**
 - a. Sichazele ukuba zingantoni iindaba zakho. Yithi:
 - b. Namhlanje ndiza kunichazela nge...
 - c. Emva koko, yabelana nabanye ngeendaba zakho.
 - d. Sichazele okwenzekileyo ngendlela echanekileyo yokulandelelana kweziganeko.
 - e. Sichazele amanqaku aphantsi kwiindaba zakho.
 - f. Gqibezela ngokusichazela ukuba zikwenze waziva njani iindaba zakho.
3. **Khumbuza abafundi ngezi zakhono zokwenza intetho:**
 - a. Xa usabelana ngeendaba zakho, khumbula oku:
 - Sichazele ukuba zingantoni iindaba zakho
 - Sichazele ukuba kwenzeke nini
 - Sichazele ukuba kwehlele bani oku
 - Biza izivakalisi zakho ngokuchanekileyo ngokulandelelana kwazo
 - Biza kube kanye – ungayiphindi into oyithethileyo
 - Thetha ngelizwi elivakalayo nelicacileyo
4. **Biza abafundi abakhethiweyo ngabanye ngexesha ukwenza intetho yabo.**
 - a. Yakha ukuzithemba komfundi ngokumbulela ngentetho yakhe nangokumnika ingxelo eyakhayo.
 - b. Ekupheleni kwesifundo, nika ikhosi ingxelo ebanzi ukuphucula intetho yabo. Umzekelo: Ndibe nobunzima ukuva abanye benu. Ncedani nizame ukugcina ilizwi lenu livakala – sifuna ukuva into oyithethayo.

Izandi: Fundisa isandi esitsha, emva koko ucazulule uze uhlanganise

IXESHA:
15 imizuzu

IZIXHOBO:
Ikhadi lesandi
x

INcwadi
yokuFunda
enguNdoqo

1. **Yazisa isandi esitsha: x**
 - a. Biza isandi x3.
 - b. Bonisa abafundi iKhadi lesandi uze ufunde isandi x3.
 - c. Xelela abafundi baphulaphule baze baphinde isandi.
 - d. Cela abafundi babize amagama aqala nge okanye asebenzisa eso sandi.
2. **Bonisa abafundi indlela yokucazulula nokuhlanganisa isandi.**
 - a. Biza igama: xukuxa
 - b. Cela umfundi ngamnye aphulaphule ngononophelo aze acazulule igama elo libe zizandi: x-u-k-u-x-a
 - c. Njengoko umfundi ebiza isandi ngasinye, libhale ebhodini.
 - d. Okulandelayo, biza umfundi owahlukileyo ahlanganise izandi kunye ukufunda igama elo.
 - e. Lungisa abafundi ukuba benza iimpazamo.
 - f. Phinda ngegama: xela
3. **Qhelanisa abafundi nemisebenzi yeNcwadi yokuFunda enguNdoqo yangoMvulo.**
 - a. Yalela abafundi ukuba bavule iiNcwadi zokuFunda ezinguNdoqo zabo kwiphepha 24.
 - b. Biza abafundi ngabanye bakuncedise wenze umzekelo womsebenzi ngamnye.
 - c. Bonisa indlela yokugqibezela nawuphi na umsebenzi obhaliweyo ebhodini.

Qaphela: Xelela abafundi ukuba baza kwenza le misebenzi namaqabane abo ngexesha lokuFunda ngamaQela aNcediswa nguTitshala.

Ukubhala ngesandla: Fundisa ukwakhiwa konobumba omncinci

IXESHA:
15 imizuzu

IZIXHOBO:
Itshati
yokubhala
ngesandla

1. **Lungiselela abafundi ukubhala ngesandla.**
 - a. Yithi: Masifudumeze iminwe yethu ngokwenza ngathi sidlala ipiyano.
 - b. Jonga uze ulungise indlela yokuhlala yabafundi kunye nendlela yokubamba ipensile.
2. **Bonisa abafundi indlela yokubumba: x**
 - a. Yima ufulathele abafundi bakho.
 - b. Yalela abafundi abangamanxele ukuba babeke iintloko zabo ezidesikeni zabo.
 - c. Sebenzisa isandla sakho sasekunene ukwakha unobumba: x
 - d. Yalela abafundi ababhala ngesandla sokunene bakhe unobumba kunye nawe.
 - e. Phinda nabafundi abangamanxele.
3. **Yalela abafundi ukuba baziqhelanise nokwakha: x**
 - a. Yithi: Yenza lo nobumba emqolo weqabane lakho, edesikeni, emhlabeni.
4. **Yalela abafundi baziqhelanise nokubhala: x**
 - a. Yithi: Bhala unobumba kwincwadi yakho yokubhala x3.
 - b. Hambahamba ujonga ukubunjwa konobumba ngumfundi ngamnye.

UkuFunda noTitshala: Yazisa ibali

IXESHA:
15 imizuzu

IZIXHOBO:
INGqokelela
yamaBali,
iphepha
lentshayelelo
37

1. Yazisa ibali.

- Yithi: Kule veki siza kufunda ibali elisihloko sithi, *Isuphu yamatye kamakhulu*.
- Yithi: *Kweli bali, uAyanda nomakhulu wakhe bafile yindlala kuba kuye kwabalela ngoku kukho ukutya okuncinci elalini. Umakhulu ukrelekrele kakhulu uza necebo. Noxa engenakutya, uqala ukwenza 'isuphu yamatye' esebenzisa amanzi, umlilo, imbiza, kunye namatye. Bakuva ngale suphu abantu belali, banomdla wokwazi aze umntu ngamnye eze nesithako sokudibanisa kunye, benza isidlo esincamise ngencasa abathi babelane ngaso bonke. Ngecebo likamakhulu elikrelekrele, abantu belali bayasebenzisana benzele wonke umntu isidlo.*
- Buza: Ikhona into oyaziyo malunga noku?
- Bonisa ngokufutshane abafundi imifanekiso esebalini.

2. Yakha ulwazi lwemvelaphi lwabafundi.

- Yabelana uze ucacise iinkcukacha ezinikiweyo ngemvelaphi ebalini.
- Bonisa abafundi apho ibali liqhubeka khona usebenzisa imephu yeNgqokelela yamaBali.
- Buza: Ingaba unemibuzo malunga neli bali?

3. Cacisa indlela yobuchule bengqiqo nokuqonda.

- Yithi, kule veki siza kufunda indlela: Yenza uhlolo
- Cacisa le ndlela kubafundi.

UkuFunda ngamaQela aNcediswa nguTitshala: Sebenza namaQela 1 no2

IXESHA:
30 imizuzu

IZIXHOBO:
INcwadi
yokuFunda
enguNdoqo

1. **Lungiselela abafundi ukuFunda ngokwamaQela aNcediswa nguTitshala.**
 - a. Qinisekisa abafundi bayalazi iqela labo lokufunda.
 - b. Hlalisa abafundi ngababini neeNcwadi zokuFunda ezinguNdoqo zabo, iincwadi zokubhala neepensile.
 - c. Yalela abafundi ukuba bavule iiNcwadi zokuFunda ezinguNdoqo zabo kwiphepha 24.
2. **Hlola imisebenzi yeNcwadi yokuFunda enguNdoqo yosuku nabafundi.**
Khumbuza abafundi amabakwenze ukugqibezela umsebenzi ngamnye.
3. **Bizela iQela 1 kwindawo yakho yokuFunda ngamaQela aNcediswa nguTitshala.**
 - a. Hlalisa iqela neeNcwadi zokuFunda ezinguNdoqo zabo.
 - b. Biza abafundi ngabanye bafunde izandi.
 - c. Biza abafundi ngabanye bagqibezele imisebenzi yokudikhowuda.
 - d. Biza umfundi ngamnye afunde amagama okanye isicatshulwa seveki edlulileyo.
 - e. Qaphela abafundi abadinga inkxaso.
 - f. Qaphela izandi ezidinga ukuhlenganiswa.
 - g. Buyisela iQela 1 edesikeni yalo uze ubize iQela 2.

Ekupheleni kosuku: Funda ngokuVakalayo

IXESHA:
15 imizuzu

IZIXHOBO:
Izixhobo
ezizezika-
Titshala

- Sebenzisa izixhobo zakho: liNcwadi eziNkulu, iNgqokelela yamaBali, neeNcwadi zamabali zonke zifanelekile.
- Sebenzisa eli xesha ukubonisa ukufunda ngotyibiliko nangemvakalelo.
- Lo msebenzi unceda abafundi bakhulise uthando lwamabali nokufunda.
- Wakha kwanesigama sabo, ulwazi lwangaphambili nenkumbulo yokusebenza. Zonke ezi zizakhono ezibalulekileyo zengqiqo nokuqonda.

Ukuphulaphula nokuthetha: Fundisa isigama

IXESHA:
15 imizuzu

IZIXHOBO:
Oonotsheluzi
besigama,
imifanekiso,
izixhobo

INcwadi
yokuFunda
enguNdoqo

1. **Khumbuza abafundi ngomxholo.**
 - a. Yalela abafundi ukuba bavule iiNcwadi zokuFunda ezinguNdoqo zabo kwiphepha 16.
 - b. Funda okanye ubize indawo yokutyetyiswa kolwimi kwakhona.
 - c. Bonisa abafundi uluhlu lwesigama somxholo.
 - d. Cacisa ukuba la magama aza kusinceda siqonde kwaye sithethe ngomxholo.
 - e. Bafundele uluhlu lwamagama.
2. **Sebenzisa iYLXY ukufundisa isigama.**
 - a. Fundisa esi sigama silandelayo:
 - *imbalela: Ixesha elide elinemvula encinci okanye ingabikho.*
 - *isithako: Okunye kokutya okusebenzisayo ukwenza isidlo.*
 - *isidlokazi: Umdliva wesidlo esikhethekileyo ekwabelwana ngaso kunye nabantu abaninzi.*
3. **Sebenzisa indlela yobuchule iYLXY elungele igama ngalinye:**

Y: Yalatha emfanekisweni okanye kwisixhobo sokwenyani
 L: Linganisa igama
 X: Xeleta abafundi intsingiselo yegama
 Y: Yitsho igama kwisivakalisi

Izandi: Yazisa amaqabane amatsha ahlanganisiweyo

IXESHA:
15 imizuzu

IZIXHOBO:
INcwadi
yokuFunda
enguNdoqo

1. **Yazisa isandi esitsha esihlanganisiweyo: xw**
 - a. Bhala iifinomi ngazinye ebhodini uze uzifunde nganye.
 - b. Okulandelayo, cela umfundi ahlanganise izandi ezo kunye.
 - c. Cela abafundi babize amagama aqala nge okanye esisebenzisa esi sandi sihlanganisiweyo.
2. **Bonisa abafundi indlela yokucazulula nokuhlanganisa baze bahlanganise amagama abandakanya isandi.**
 - a. Biza igama: xwaya
 - b. Cela umfundi ngamnye aphulaphule ngononophelo aze acazulule igama elo libe zizandi: x-w-a-y-a
 - c. Njengoko umfundi ebiza isandi ngasinye, libhale ebhodini.
 - d. Okulandelayo, biza umfundi owahlukileyo ahlanganise izandi kunye ukufunda igama elo.
 - e. Lungisa abafundi ukuba benza iimpazamo.
 - f. Phinda ngegama: uxwebile
3. **Qhelanisa abafundi nemisebenzi yeNcwadi yokuFunda enguNdoqo yangoLwesibini.**
 - a. Yalela abafundi ukuba bavule iiNcwadi zokuFunda ezinguNdoqo zabo kwiphepha 25.
 - b. Biza abafundi ngabanye bakuncedise wenze umzekelo womsebenzi ngamnye.
 - c. Bonisa indlela yokugqibezela nawuphi na umsebenzi obhaliweyo ebhodini.

Qaphela: Xelela abafundi ukuba baza kwenza le misebenzi namaqabane abo ngexesha lokuFunda ngamaQela aNcediswa nguTitshala.

Ukubhala ngesandla: Fundisa ukwakhiwa konobumba omkhulu

IXESHA:
15 imizuzu

IZIXHOBO:
Itshati
yokubhala
ngesandla

1. **Lungiselela abafundi ukubhala ngesandla.**
 - a. Yithi: Masifudumeze iminwe yethu ngokungcangcazelisa izandla zethu.
 - b. Jonga uze ulungise indlela yokuhlala yabafundi kunye nendlela yokubamba ipensile.
2. **Bonisa abafundi indlela yokubumba: X**
 - a. Yima ufulathele abafundi bakho.
 - b. Yalela abafundi abangamanxele ukuba babeke iintloko zabo ezidesikeni zabo.
 - c. Sebenzisa isandla sakho sasekunene ukwakha unobumba: X
 - d. Yalela abafundi ababhala ngesandla sokunene bakhe unobumba kunye nawe.
 - e. Phinda nabafundi abangamanxele.
3. **Yalela abafundi ukuba baziqhelanise nokwakha: X**
 - Yithi: Yenza lo nobumba emqolo weqabane lakho, edesikeni, emhlabeni.
4. **Yalela abafundi baziqhelanise nokubhala: X**
 - a. Yithi: Bhala unobumba kwincwadi yakho yokubhala x3.
 - b. Hambahamba ujonga ukubunjwa konobumba ngumfundi ngamnye.

UkuFunda noTitshala: Yenza uFundo lwangaphambili

IXESHA:
15 imizuzu

IZIXHOBO:
INGqokelela
yamaBali,
iphepha 39

1. **Hlalisela abafundi uFundo lwangaPhambili.**
 - a. Biza abafundi bahlale emethini okanye phantsi.
 - b. Hlala phambi kwabafundi neNgqokelela yamaBali.
 - c. Qinisekisa ukuba bonke abafundi bayayibona incwadi.
 - d. Khumbuza abafundi ngendlela yokuziphatha oyilindeleyo ngexesha lokuFunda noTitshala, umz. ukwakha isathanga; ukubeka izandla emathangeni, ukuphulaphula ngononophelo, ukuphendula xa ebuzwa, ukuphakamisa isandla ukubuza umbuzo.
2. **Yenza uFundo lwangaPhambili ngoluhlobo:**
 - a. Biza isihloko sebali: *Isuphu yamatye kamakhulu*
 - b. Cacisa isakhono soqikelelo. Yithi: Xa sisenza uqikelelo, sisebenzisa isihloko kunye nemifanekiso ukuzama ukufumana ukuba ibali lingantoni na.
 - c. Bonisa abafundi imifanekiso kwiphepha ngalinye.
 - d. Buza: Ucinga ukuba kwenzeka ntoni apha?
 - e. Buza: Ucinga ukuba le mifanekiso inxulumana njani?

UkuFunda ngamaQela aNcediswa nguTitshala: Sebenza namaQela 3 no4

IXESHA:
30 imizuzu

IZIXHOBO:
INcwadi
yokuFunda
enguNdoqo

1. **Lungiselela abafundi ukuFunda ngokwamaQela aNcediswa nguTitshala.**
 - a. Qinisekisa abafundi bayalazi iqela labo lokufunda.
 - b. Hlalisa abafundi ngababini neeNcwadi zokuFunda ezinguNdoqo zabo, iincwadi zokubhala neepensile.
 - c. Yalela abafundi ukuba bavule iiNcwadi zokuFunda ezinguNdoqo zabo kwiphepha 25.
2. **Hlola imisebenzi yeNcwadi yokuFunda enguNdoqo yosuku nabafundi.**
Khumbuza abafundi amabakwenze ukugqibezela umsebenzi ngamnye.
3. **Bizela iQela 3 kwindawo yakho yokuFunda ngamaQela aNcediswa nguTitshala.**
 - a. Hlalisa iqela neeNcwadi zokuFunda ezinguNdoqo zabo.
 - b. Biza abafundi ngabanye bafunde izandi.
 - c. Biza abafundi ngabanye bagqibezele imisebenzi yokudikhowuda.
 - d. Biza umfundi ngamnye afunde amagama okanye isicatshulwa seveki edlulileyo.
 - e. Qaphela abafundi abadinga inkxaso.
 - f. Qaphela izandi ezidinga ukuhlenganiswa.
 - g. Buyisela iQela 3 edesikeni yalo uze ubize iQela 4.

Ekupheleni kosuku: Funda ngokuVakalayo

IXESHA:
15 imizuzu

IZIXHOBO:
Izixhobo
ezizezika-
Titshala

- Sebenzisa izixhobo zakho: liNcwadi eziNkulu, iNgqokelela yamaBali, neeNcwadi zamabali zonke zifanelekile.
- Sebenzisa eli xesha ukubonisa ukufunda ngotyibiliko nangemvakalelo.
- Lo msebenzi unceda abafundi bakhulise uthando lwamabali nokufunda.
- Wakha kwanesigama sabo, ulwazi lwangaphambili nenkumbulo yokusebenza. Zonke ezi zizakhono ezibalulekileyo zengqiqo nokuqonda.

Ukuphulaphula nokuthetha: Ukubalisa amabali ngobuchule

IXESHA:
15 imizuzu

IZIXHOBO:
INcwadi
yokuFunda
enguNdoqo

1. **Lungiselela abafundi ukubalisa amabali ngobuchule.**
 - a. Cwangcisa abafundi ngokwamaqela amalungu ama4.
 - b. Xelela abafundi bavule iiNcwadi zokuFunda ezinguNdoqo zabo kwiphepha 26.
2. **Khokela abafundi bajonge umfanekiso.**
 - a. Buza: Ubona ntoni emfanekisweni?
3. **Xelela abafundi ukuba mabaqwebe ibali elifutshane malunga nomfanekiso.**
4. **Xelela abafundi indlela yokwakha ibali labo. Yithi:**
 - a. Nika umlinganiswa ngamnye ebalini lakho igama.
 - b. Xela apho ibali liqhubeka khona.
 - c. Ibali lakho malibe nesiqalo, isiqu kunye nesiphelo.
 - d. Lo mfanekiso ubonisa kuphela inxalenye yebali.
 - Lo mfanekiso usenokubonisa isiqalo sebali lakho.
 - Lo mfanekiso usenokubonisa isiqu sebali lakho.
 - Lo mfanekiso usenokubonisa isiphelo sebali lakho.
 - e. Ungaqala ibali lakho ngokuthi:
 - Umakhulu ____ wayekuthanda ukutyibilika ngezihlangu zokutyibilika aye...
 - Ngosuku ngalunye umakhulu ____ waya...
5. **Yalela abafundi bagqibezele umsebenzi.**
 - a. Nika abafundi imizuzu embalwa bacinge ngebali labo bethe cwaka.
 - b. Emva koko, yalela abafundi batshintshiselane ukubalisa ibali labo kwiqela labo. Ungasebenzisa 'uswazi / ilitye lokuthetha' ukwenza oku.
 - c. Njengoko abafundi bethetha, hambahamba uze uphulaphule.
6. **Gqibezela isifundo ngolu hlobo:**
 - a. Biza umfundi abe mnye abelane ngebali lakhe neklasi okanye buza 1–2 yabafundi imibuzo ngamabali eqela labo.
 - Buza: Belingantoni ibali likaX?
 - Buza: Yintoni oyithandileyo ngebali likaX?
 - b. Nika iklasi ingxelo ebanzi ukuphucula amabali abo.
Umzekelo: Ngamanye amaxesha, ekuqaleni kwebali sixela apho ibali liqhubeka khona kwaye ngoobani na abalinganiswa. Kwixesha elizayo, zamani ukufaka olu lwazi emabalini enu.

Izandi: Fundisa isandi esitsha, emva koko ucazulule uze uhlanganise

IXESHA:
15 imizuzu

IZIXHOBO:
Ikhadi lesandi
v

INcwadi
yokuFunda
enguNdoqo

1. **Yazisa isandi esitsha: v**
 - a. Biza isandi x3.
 - b. Bonisa abafundi iKhadi lesandi uze ufunde isandi x3.
 - c. Xelela abafundi baphulaphule baze baphinde isandi.
 - d. Cela abafundi babize amagama aqala nge okanye asebenzisa eso sandi.
2. **Bonisa abafundi indlela yokucazulula nokuhlanganisa isandi.**
 - a. Biza igama: vuka
 - b. Cela umfundi ngamnye aphulaphule ngononophelo aze acazulule igama elo libe zizandi: v-u-k-a
 - c. Njengoko umfundi ebiza isandi ngasinye, libhale ebhodini.
 - d. Okulandelayo, biza umfundi owahlukileyo ahlanganise izandi kunye ukufunda igama elo.
 - e. Lungisa abafundi ukuba benza iimpazamo.
 - f. Phinda ngegama: vula
3. **Qhelanisa abafundi nemisebenzi yeNcwadi yokuFunda enguNdoqo yangoLwesithathu.**
 - a. Yalela abafundi ukuba bavule iiNcwadi zokuFunda ezinguNdoqo zabo kwiphepha 27.
 - b. Biza abafundi ngabanye bakuncedise wenze umzekelo womsebenzi ngamnye.
 - c. Bonisa indlela yokugqibezela nawuphi na umsebenzi obhaliweyo ebhodini.

Qaphela: Xelela abafundi ukuba baza kwenza le misebenzi namaqabane abo ngexesha lokuFunda ngamaQela aNcediswa nguTitshala.

Ukubhala ngesandla: Fundisa ukwakhiwa konobumba omncinci

IXESHA:
15 imizuzu

IZIXHOBO:
Itshati
yokubhala
ngesandla

1. **Lungiselela abafundi ukubhala ngesandla.**
 - a. Yithi: Masifudumeze iminwe ngokujikelezisa izihlahla zenze izangqa ziye ngasekhohlo zibuye ziye ekunene.
 - b. Jonga uze ulungise indlela yokuhlala yabafundi kunye nendlela yokubamba ipensile.
2. **Bonisa abafundi indlela yokubumba: v**
 - a. Yima ufulathele abafundi bakho.
 - b. Yalela abafundi abangamanxele ukuba babeke iintloko zabo ezidesikeni zabo.
 - c. Sebenzisa isandla sakho sasekunene ukwakha unobumba: v
 - d. Yalela abafundi ababhala ngesandla sokunene bakhe unobumba kunye nawe.
 - e. Phinda nabafundi abangamanxele.
3. **Yalela abafundi ukuba baziqhelanise nokwakha: v**
 - a. Yithi: Yenza lo nobumba emqolo weqabane lakho, edesikeni, emhlabeni.
4. **Yalela abafundi baziqhelanise nokubhala: v**
 - a. Yithi: Bhala unobumba kwincwadi yakho yokubhala x3.
 - b. Hambahamba ujonga ukubunjwa konobumba ngumfundi ngamnye.

UkuFunda noTitshala: Yenza uFundo lokuQala

IXESHA:
15 imizuzu

IZIXHOBO:
INGqokelela
yamaBali,
iphepha 39

1. Lungiselela abafundi uFundo lokuQala.

- Hlalisa abafundi emethini.
- Bakhumbuze ngendlela yokuziphatha elindelekileyo.
- Khumbuza abafundi ngesihloko sebali: *Isuphu yamatye kamakhulu*
- Yithi: *Kweli bali, uAyanda nomakhulu wakhe bafile yindlala kuba kuye kwabalela ngoku kukho ukutya okuncinci elalini. Umakhulu ukrelekrele kakhulu uza necebo. Noxa engenakutya, uqala ukwenza 'isuphu yamatye' esebenzisa amanzi, umlilo, imbiza, kunye namatye. Bakuva ngale suphu abantu belali, banomdla wokwazi aze umntu ngamnye eze nesithako sokudibanisa kunye, benza isidlo esincamise ngencasa abathi babelane ngaso bonke. Ngecebo likamakhulu elikrelekrele, abantu belali bayasebenzisana benzele wonke umntu isidlo.*
- Buza: Ikhona into oyaziyo malunga noku?

2. Yenza uFundo lwangaPhambili ngolu hlobo:

- Funda iphepha ngalinye lebali ngokuvakalayo, ngotyibiliko nangokucacileyo.
- Bonisa abafundi imifanekiso.
- Apho kuyimfuneko, yima uze ucacisele abafundi.
- Yalatha isigama njengoko sibonakala.
- Ekupheleni kwebali, buza imibuzo yoFundo 1 ngolu hlobo:
 - Bhekisa Umbuzo 1 no2 kubafundi ngabanye.
 - Bhekisa Umbuzo 3 kwiklasi yonke. Cela abafundi baxoxe ngombuzo neqabane.
 - Biza abafundi abambalwa babelane ngeempendulo.
- Khumbuza abafundi indlela yobuchule bengqiqo nokuqonda.
 - Yithi, kule veki sifunda indlela yoku: Yenza uhlobo
 - Buza abafundi: Ngokwesiqhelo sifunda into ethile ebalini. Ngamanye amaxesha kufuneka sithathe isigqibo sokuba into ethile ibilungile okanye ibingalunganga. Ngamanye amaxesha kufuneka sithathe isigqibo sokuba into ethile ibifanelekile okanye ibingafanelekanga. Ufunde ntoni kweli bali?

Ukubhala: Yenza umzekelo weGML nomsebenzi

IXESHA:
20 imizuzu

IZIXHOBO:
INcwadi
yeDBE
yemiSebenzi
2, kwiphepha
23

Isakhelo
sokubhala:

Ndinga-
fumanela
umakhulu...?

Uza
kuyithanda
kuba...

Uya kuziva e...

1. **Yazisa ukugxila kwiGML (imiGaqo neMimiselo yoLwimi).**
 - a. Yithi: Kule veki siza kugxila ku Ukusebenzisa uphawu lombuzo ekupheleni kombuzo.
 - b. Bhala isivakalisi ebhodini: Uthanda ukwenza ntoni umakhulu wakho?
 - c. Yalatha iGML: Umbuzo uphela ngophawu lombuzo.
2. **Yazisa umsebenzi wokubhala.**
 - a. Yithi: Kule veki siza: Zoba umfanekiso uze ubhale izivakalisi ezithathu.
 - b. Yithi: Siza kuzoba ze sibhale ngesihloko: Isipho sikamakhulu wam
3. **Cacisa impendulo yakho kumsebenzi wokubhala phambi kokuba ubhale.**
 - a. Yithi: Ndingamfumanela umakhulu wam...? Uza kusithanda kuba...
4. **Yenza umzekelo womsebenzi ebhodini.**
 - a. Zoba ngokukhawuleza umfanekiso obonakalisa: Wena, uphethe isipho sikamakhulu wakho.
 - b. Bonisa abafundi indlela yokugqibezela isakhelo sokubhala.
 - c. Yalatha iGML: Umbuzo uphela ngophawu lombuzo.

UkuFunda ngamaQela aNcediswa nguTitshala: Sebenza namaQela 5 no6

IXESHA:
30 imizuzu

IZIXHOBO:
INcwadi
yokuFunda
enguNdoqo

1. **Lungiselela abafundi ukuFunda ngokwamaQela aNcediswa nguTitshala.**
 - a. Qinisekisa abafundi bayalazi iqela labo lokufunda.
 - b. Hlalisa abafundi ngababini neeNcwadi zokuFunda ezinguNdoqo zabo, iincwadi zokubhala neepensile.
 - c. Yalela abafundi ukuba bavule iiNcwadi zokuFunda ezinguNdoqo zabo kwiphepha 27.
2. **Hlola imisebenzi yeNcwadi yokuFunda enguNdoqo yosuku nabafundi.**
Khumbuza abafundi amabakwenze ukugqibezela umsebenzi ngamnye.
3. **Bizela iQela 5 kwindawo yakho yokuFunda ngamaQela aNcediswa nguTitshala.**
 - a. Hlalisa iqela neeNcwadi zokuFunda ezinguNdoqo zabo.
 - b. Biza abafundi ngabanye bafunde izandi.
 - c. Biza abafundi ngabanye bagqibezele imisebenzi yokudikhowuda.
 - d. Biza umfundi ngamnye afunde amagama okanye isicatshulwa seveki edlulileyo.
 - e. Qaphela abafundi abadinga inkxaso.
 - f. Qaphela izandi ezidinga ukuhlenganiswa.
 - g. Buyisela iQela 5 edesikeni yalo uze ubize iQela 6.

Ekupheleni kosuku: Funda ngokuVakalayo

IXESHA:
15 imizuzu

IZIXHOBO:
Izixhobo
ezizezika-
Titshala

- Sebenzisa izixhobo zakho: liNcwadi eziNkulu, iNgqokelela yamaBali, neeNcwadi zamabali zonke zifanelekile.
- Sebenzisa eli xesha ukubonisa ukufunda ngotyibiliko nangemvakalelo.
- Lo msebenzi unceda abafundi bakhulise uthando lwamabali nokufunda.
- Wakha kwanesigama sabo, ulwazi lwangaphambili nenkumbulo yokusebenza. Zonke ezi zizakhono ezibalulekileyo zengqiqo nokuqonda.

Izandi: Yazisa amaqabane amatsha ahlanganisiweyo

IXESHA:
15 imizuzu

IZIXHOBO:
INcwadi
yokuFunda
enguNdoqo

1. **Yazisa isandi esitsha esihlanganisiweyo: mv**
 - a. Bhala iifinomi ngazinye ebhodini uze uzifunde nganye.
 - b. Okulandelayo, cela umfundi ahlanganise izandi ezo kunye.
 - c. Cela abafundi babize amagama aqala nge okanye esisebenzisa esi sandi sihlanganisiweyo.
2. **Bonisa abafundi indlela yokucazulula nokuhlanganisa baze bahlanganise amagama abandakanya isandi.**
 - a. Biza igama: imvubu
 - b. Cela umfundi ngamnye aphulaphule ngononophelo aze acazulule igama elo libe zizandi: i-m-v-u-b-u
 - c. Njengoko umfundi ebiza isandi ngasinye, libhale ebhodini.
 - d. Okulandelayo, biza umfundi owahlukileyo ahlanganise izandi kunye ukufunda igama elo.
 - e. Lungisa abafundi ukuba benza iimpazamo.
 - f. Phinda ngegama: mvulele
3. **Qhelanisa abafundi nemisebenzi yeNcwadi yokuFunda enguNdoqo yangoLwesine.**
 - a. Yalela abafundi ukuba bavule iiNcwadi zokuFunda ezinguNdoqo zabo kwiphepha 28.
 - b. Biza abafundi ngabanye bakuncedise wenze umzekelo womsebenzi ngamnye.
 - c. Bonisa indlela yokugqibezela nawuphi na umsebenzi obhaliweyo ebhodini.

Qaphela: Xelela abafundi ukuba baza kwenza le misebenzi namaqabane abo ngexesha lokuFunda ngamaQela aNcediswa nguTitshala.

Ukubhala ngesandla: Fundisa ukwakhiwa konobumba omkhulu

IXESHA:
15 imizuzu

IZIXHOBO:
Itshati
yokubhala
ngesandla

1. **Lungiselela abafundi ukubhala ngesandla.**
 - a. Yithi: Masifudumeze iminwe ngokuyijijela ngaphakathi nangaphandle.
 - b. Jonga uze ulungise indlela yokuhlala yabafundi kunye nendlela yokubamba ipensile.
2. **Bonisa abafundi indlela yokubumba: V**
 - a. Yima ufulathele abafundi bakho.
 - b. Yalela abafundi abangamanxele ukuba babeke iintloko zabo ezidesikeni zabo.
 - c. Sebenzisa isandla sakho sasekunene ukwakha unobumba: V
 - d. Yalela abafundi ababhala ngesandla sokunene bakhe unobumba kunye nawe.
 - e. Phinda nabafundi abangamanxele.
3. **Yalela abafundi ukuba baziqhelanise nokwakha: V**
 - Yithi: Yenza lo nobumba emqolo weqabane lakho, edesikeni, emhlabeni.
4. **Yalela abafundi baziqhelanise nokubhala: V**
 - a. Yithi: Bhala unobumba kwincwadi yakho yokubhala x3.
 - b. Hambahamba ujonga ukubunjwa konobumba ngumfundi ngamnye.

UkuFunda noTitshala: Yenza uFundo lwesiBini

IXESHA:
15 imizuzu

IZIXHOBO:
INGqokelela
yamaBali,
iphepha 39

1. **Lungiselela abafundi uFundo lwesiBini.**
 - a. Hlalisa abafundi emethini.
 - b. Bakhumbuze ngendlela yokuziphatha elindelekileyo.
 - c. Khumbuza abafundi ngesihloko sebali: *Isuphu yamatye kamakhulu*
 - d. Khumbuza abafundi indlela yobuchule bengqiqo nokuqonda.
 - Yithi, kule veki sifunda indlela yoku: Yenza uhlobo
 - Yithi, khumbula sithethile ngale nto izolo, xa ndikubuzo: Ngokwesiqhelo sifunda into ethile ebalini. Ngamanye amaxesha kufuneka sithathe isigqibo sokuba into ethile ibilungile okanye ibingalunganga. Ngamanye amaxesha kufuneka sithathe isigqibo sokuba into ethile ibifanelekile okanye ibingafanelekanga. Ufunde ntoni kweli bali?
2. **Yenza uFundo lwesiBini ngolu hlobo:**
 - a. Funda iphepha ngalinye lebali ngokuvakalayo, ngotyibiliko nangokucacileyo.
 - b. Bonisa abafundi umfanekiso.
 - c. Sebenzisa imizekelo ekwiphepha lentshayelelo ukwenza umzekelo wobuchule bengqiqo nokuqonda.
 - d. Ekupheleni kwebali, buza imibuzo yoFundo 2 ngolu hlobo:
 - Bhakisa Umbuzo 1 no2 kubafundi ngabanye.
 - Bhakisa Umbuzo 3 kwiklasi yonke. Cela abafundi baxoxe ngombuzo neqabane.
 - Biza abafundi abambalwa babelane ngeempendulo.

Ukubhala: Cwangisa uze uyile

IXESHA:
20 imizuzu

IZIXHOBO:
INcwadi
yeDBE
yemiSebenzi
2, kwiphepha
23

Isakhelo
sokubhala:

Ndinga-
fumanela
umakhulu...?

Uza
kuyithanda
kuba...

Uya kuziva e...

1. **Yazisa kwakhona umsebenzi wokubhala.**
 - a. Yithi: Khumbula ukuba kule veki siza kuzoba ze sibhale ngesihloko: Isipho sikamakhulu wam.
2. **Yalela abafundi bacinge ngokubhala kwabo.**
 - a. Yithi: Cimela uze ucinge ngendlela oza kuphendula ngayo isakhelo sokubhala.
 - b. Yithi: Yabelana ngoluvo lwakho neqabane.
 - c. Xoxa uze ubhale amagama aluncedo ebhodini, umz. illekese, itshipsi, amaqunube, iyogathi, ijusi, iti.
3. **Yalela abafundi bavule iphepha elichanekileyo kwiincwadi zabo zeDBE zemisebenzi.**
 - a. Yithi: Ngoku, zoba uze ubhale ezakho iimbono.
 - b. Khumbuza abafundi ngeGML: Umbuzo uphela ngophawu lombuzo.
4. **Hambahamba egumbini uncede abafundi ngabanye.**
 - a. Cela abafundi bakuxelele ngeembono zabo.
 - b. Nceda abafundi abasokolayo ukuqala umsebenzi wabo wokubhala.

UkuFunda ngamaQela aNcediswa nguTitshala: Sebenza namaQela 7 no8

IXESHA:
30 imizuzu

IZIXHOBO:
INcwadi
yokuFunda
enguNdoqo

1. **Lungiselela abafundi ukuFunda ngokwamaQela aNcediswa nguTitshala.**
 - a. Qinisekisa abafundi bayalazi iqela labo lokufunda.
 - b. Hlalisa abafundi ngababini neeNcwadi zokuFunda ezinguNdoqo zabo, iincwadi zokubhala neepensile.
 - c. Yalela abafundi ukuba bavule iiNcwadi zokuFunda ezinguNdoqo zabo kwiphepha 28.
2. **Hlola imisebenzi yeNcwadi yokuFunda enguNdoqo yosuku nabafundi.**
Khumbuza abafundi amabakwenze ukugqibezela umsebenzi ngamnye.
3. **Bizela iQela 7 kwindawo yakho yokuFunda ngamaQela aNcediswa nguTitshala.**
 - a. Hlalisa iqela neeNcwadi zokuFunda ezinguNdoqo zabo.
 - b. Biza abafundi ngabanye bafunde izandi.
 - c. Biza abafundi ngabanye bagqibezele imisebenzi yokudikhowuda.
 - d. Biza umfundi ngamnye afunde amagama okanye isicatshulwa seveki edlulileyo.
 - e. Qaphela abafundi abadinga inkxaso.
 - f. Qaphela izandi ezidinga ukuhlenganiswa.
 - g. Buyisela iQela 7 edesikeni yalo uze ubize iQela 8.

Ekupheleni kosuku: Funda ngokuVakalayo

IXESHA:
15 imizuzu

IZIXHOBO:
Izixhobo
ezizezika-
Titshala

- Sebenzisa izixhobo zakho: liNcwadi eziNkulu, iNgqokelela yamaBali, neeNcwadi zamabali zonke zifanelekile.
- Sebenzisa eli xesha ukubonisa ukufunda ngotyibiliko nangemvakalelo.
- Lo msebenzi unceda abafundi bakhulise uthando lwamabali nokufunda.
- Wakha kwanesigama sabo, ulwazi lwangaphambili nenkumbulo yokusebenza. Zonke ezi zizakhono ezibalulekileyo zengqiqo nokuqonda.

Ukuphulaphula nokuthetha: Xoxa ngebali eliFundwa noTitshala

IXESHA:
15 imizuzu

IZIXHOBO:
Isicwangciso
sengxoxo:

Eli bali
belinge...

Ndilithandile
xa...

Ndifunde
ukuba...

1. **Lungiselela abafundi ingxoxo yamaqela.**
 - a. Cwangcisa abafundi ngokwamaqela amalungu ama4.
 - b. Nika iqela ngalinye 'uswazi okanye ilitye lokuthetha'.
 - c. Yithi: Ungathetha kuphela xa uphethe 'uswazi / ilitye lokuthetha'.
2. **Funda imibuzo yengxoxo.**
 - a. Khumbuza abafundi ibali elifundwa notitshala laloo veki.
 - b. Bhala isicwangciso sengxoxo ebhodini.
 - c. Funda uze ucacise umbuzo ngamnye isiqalisivakalisi).
 - d. Xelela abafundi ukuba ilungu ngalinye leqela malibe nethuba lokuphendula umbuzo.
 - e. Khuthaza abafundi bacinge ngeempendulo ezahlukileyo.
3. **Yalela abafundi baqale ingxoxo.**
 - a. Yalela abafundi abaphethe 'uswazi / ilitye lokuthetha' ukuba mabaqale.
 - b. Hambahamba unika inkxaso apho ifunekayo.
 - c. Kwimizuzu embalwa yokugqibela, biza iqela lizokwabelana ngeempendulo zalo.
4. **Ukulungisa abafundi**
 - a. Chonga 3-4 yabafundi abaza kwenza iNtetho yeOrali ngoMvulo.
 - b. Xelela abafundi amabakulungiselele uMvulo. (Jonga isicwangciso sesifundo soPT sangoMvulo)

Izandi: Ubizelo

IXESHA:
15 imizuzu

IZIXHOBO:
INcwadi
yokuFunda
enguNdoqo

1. **Zinzisa abafundi neencwadi zabo zokubhala, iipensile neerula.**
 - a. Xelela abafundi babhale isihloko, 'Ubizelo' baze babhale amanani u1–6 kumda wephepha.
 - b. Bizela abafundi la magama mathandathu alandelayo bawabhale ecaleni kwamanani u1–6: *emva, vala, vubela, ixolo, uxwesile, xoxa*.
2. **Xelela abafundi basebenzise iipensile eziyimibala ukukorekisha umsebenzi wabo.**
 - a. Bhala la magama mathandathu ebhodini.
 - b. Njengoko ubhala, biza igama ngalinye.
 - c. Xelela abafundi barhangqe iimpazamo zabo ngepensile enombala.
 - d. Xelela abafundi bawabhale kwakhona amagama ngokuchanekileyo.
3. **Qaphela imingeni kunye nenkqubela phambili yabafundi.**
4. **Qhelanisa abafundi nemisebenzi yeNcwadi yokuFunda enguNdoqo yangoLwesihlanu.**
 - a. Yalela abafundi ukuba bavule iiNcwadi zokuFunda ezinguNdoqo zabo kwiphepha 29.
 - b. Biza abafundi ngabanye bakuncedise wenze umzekelo womsebenzi ngamnye.
 - c. Bonisa indlela yokugqibezela nawuphi na umsebenzi obhaliweyo ebhodini.

Qaphela: Xelela abafundi ukuba baza kwenza le misebenzi namaqabane abo ngexesha lokuFunda ngamaQela aNcediswa nguTitshala.

UkuFunda noTitshala: Yenza uFundo lwaMva

IXESHA:
15 imizuzu

IZIXHOBO:
INGqokelela
yamaBali,
iphepha 39

1. **Lungiselela abafundi uFundo lwaMva.**
 - a. Khumbuza abafundi ngesihloko sebali: *Isuphu yamatye kamakhulu*
 - b. Cacisa umsebenzi. Yithi: Namhlanje siza kulinganisa ibali lethu singamaqela.
2. **Yenza umzekelo walo msebenzi njengoku kulandelayo:**
 - a. Yithi: Xa silinganisa ibali, kufuneka sizame ukuba:
 - Sikhumbule okwenziwa nokuthethwa ngumlinganiswa wethu
 - Sithethe kwaye silinganise njengomlinganiswa wethu
 - Sisebenzise amanye amagama afana nathethwe ngumlinganiswa wethu
 - b. Ngokufutshane bonisa abafundi indlela onokulinganisa ngayo omnye wabalinganiswa.
 - c. Zama ukungakhethi umlinganiswa oyintloko kumzekelo wakho.
3. **Yalela abafundi bagqibezele umsebenzi.**
 - a. Bala ukuba bangaphi abalinganiswa ebalini.
 - b. Yahlula abafundi babe ngamaqela alingana nelo nani. Umzekelo, ukuba abalinganiswa ba5 ebalini, yahlula iklasi ibe ngamaqela ama5.
 - c. Nika umfundi ngamnye umlinganiswa.
 - d. Hamba neklasi niye phandle okanye kwindawo ethe gabalala.
 - e. Xelela amaqela ukuba alinganise ibali. Kufuneka:
 - Bakhumbule okuthethwa nokwenziwa ngumlinganiswa wabo
 - Bathethe baze benze ngokomlinganiswa wabo
 - Basebenzise amanye kumagama asetyenziswe ngumlinganiswa wabo
 - f. Njengokuba abafundi belinganisa ibali, jikeleza phakathi kwabo unike inkxaso apho ifuneka khona.
4. **Vumela abafundi babelane ngomsebenzi wabo.**
 - a. Nika abafundi imizuzu embalwa yokubonisa umsebenzi wabo kwiqabane.
 - b. Biza umfundi abelane ngomsebenzi wakhe neklasi.

Ukubhala: Yila uze uhlele

IXESHA:
20 imizuzu

IZIXHOBO:
INcwadi
yeDBE
yemiSebenzi
2, kwiphepha
23

Isakhelo
sokubhala:

Ndinga-
fumanela
umakhulu...?

Uza
kuyithanda
kuba...

Uya kuziva e...

1. **Khumbuza abafundi ngomsebenzi wokubhala.**
 - a. Yithi: Namhlanje siza kugqibezela umsebenzi wethu wokubhala.
2. **Yazisa ukwahlula umsebenzi.**
 - a. Hambahamba eklasini uze uncede abafundi abasokolayo.
 - b. Nika abafundi abaphambili ngolwazi umyalelo owongezelelweyo: Yongeza esinye isivakalisi kumbhalo wakho.
3. **Yalela abafundi bafunde baze bahlele umbhalo wabo.**
 - a. Yithi: Ngoku lixesha lokuba nifunde ze nihlele imibhalo yenu.
 - b. Yithi, khumbula ukukhangela ukuba: Umbuzo uphela ngophawu lombuzo.
4. **Ukuba ixesha liyavuma, cela abafundi babelane ngemibhalo yabo.**
 - a. Abafundi bangabelana ngemibhalo yabo neqabane.
 - b. Abafundi abambalwa bangabelana nemibhalo yabo neklasi.

UkuFunda ngamaQela aNcediswa nguTitshala: Sebenza namaQela 9 no10

IXESHA:
30 imizuzu

IZIXHOBO:
INcwadi
yokuFunda
enguNdoqo

1. **Lungiselela abafundi ukuFunda ngokwamaQela aNcediswa nguTitshala.**
 - a. Qinisekisa abafundi bayalazi iqela labo lokufunda.
 - b. Hlalisa abafundi ngababini neeNcwadi zokuFunda ezinguNdoqo zabo, iincwadi zokubhala neepensile.
 - c. Yalela abafundi ukuba bavule iiNcwadi zokuFunda ezinguNdoqo zabo kwiphepha 29.
2. **Hlola imisebenzi yeNcwadi yokuFunda enguNdoqo yosuku nabafundi.**
Khumbuza abafundi amabakwenze ukugqibezela umsebenzi ngamnye.
3. **Bizela iQela 9 kwindawo yakho yokuFunda ngamaQela aNcediswa nguTitshala.**
 - a. Hlalisa iqela neeNcwadi zokuFunda ezinguNdoqo zabo.
 - b. Biza abafundi ngabanye bafunde izandi.
 - c. Biza abafundi ngabanye bagqibezele imisebenzi yokudikhowuda.
 - d. Biza umfundi ngamnye afunde amagama okanye isicatshulwa seveki edlulileyo.
 - e. Qaphela abafundi abadinga inkxaso.
 - f. Qaphela izandi ezidinga ukuhlenganiswa.
 - g. Buyisela iQela 9 edesikeni yalo uze ubize iQela 10.

Ekupheleni kosuku: Funda ngokuVakalayo

IXESHA:
15 imizuzu

IZIXHOBO:
Izixhobo
ezizezika-
Titshala

- Sebenzisa izixhobo zakho: liNcwadi eziNkulu, iNgqokelela yamaBali, neeNcwadi zamabali zonke zifanelekile.
- Sebenzisa eli xesha ukubonisa ukufunda ngotyibiliko nangemvakalelo.
- Lo msebenzi unceda abafundi bakhulise uthando lwamabali nokufunda.
- Wakha kwanesigama sabo, ulwazi lwangaphambili nenkumbulo yokusebenza. Zonke ezi zizakhono ezibalulekileyo zengqiqo nokuqonda.

Ukuphulaphula nokuthetha: Yazisa umxholo

IXESHA:
15 imizuzu

IZIXHOBO:
Imifanekiso
nezixhobo
zokwenyani
zomboniso
womxholo

INcwadi
yokuFunda
enguNdoqo

1. **Lungisa umboniso womxholo: Sidlala phandle**
2. **Buza umbuzo ovulekileyo ukuqalisa ulwazi lwemvelaphi lwabafundi.**
 - Yeyiphi imidlalo esinokuyidlala phandle?
 - Wakhe waziqwebela eyakho imidlalo yokudlala phandle? Yeyiphi loo midlalo?
 - Yintoni oyithandayo ngokudlala phandle?
3. **Yenza imephu yengqondo usebenzisa imibuzo neempendulo zabafundi.**
4. **Yongeza ezakho iimpendulo kwimephu yengqondo ukwandisa ulwazi lwabafundi.**
5. **Yalela abafundi ukuba bavule iiNcwadi zokuFunda ezinguNdoqo zabo kwiphepha 30.**
6. **Xelela abafundi bakhombe kwindawo yokutyebisa ulwimi lomxholo.**
 - a. Funda ngokutyetyiswa kolwimi ngokuvakalayo.
 - b. Yalela abafundi bafunde kunye nawe, okanye bayiphinde emva kwakho:
Ukudlala phandle

Siyadlala phandle,
Sibaleka sonwabile.
Ilanga liyasikhanyisela,
Umoya uyaphephezela.

Sitsibe, sihleke,
Sicule kunye.
Ukudlala phandle,
Kumnandi kakhulu!
7. **Xoxa nabafundi ngokutyetyiswa kolwimi.**
 - a. Buza: Ungandixelela ukuba kuthetha ukuthini oku? / Uyakwazi ukufumana impendulo?
 - b. Khuthaza abafundi babelane ngezimvo.
 - c. Cacisa intsingiselo okanye unike impendulo njengoku kulandelayo:
Lo mbongo uthetha ngabantwana abonwabela ukudlala phandle.
Babaleka, batsibe, bahleke kwaye bacule kunye nabahlobo babo.
Ilanga nomoya zenza kube mnandi ukudlala. Umbongo ufundisa ukuba ukudlala phandle kuyonwabisa kwaye kulungile ebantwaneni.

Izandi: Fundisa isandi esitsha, emva koko ucazulule uze uhlanganise

IXESHA:
15 imizuzu

IZIXHOBO:
Ikhadi lesandi
z

INcwadi
yokuFunda
enguNdoqo

1. **Yazisa isandi esitsha: z**
 - a. Biza isandi x3.
 - b. Bonisa abafundi iKhadi lesandi uze ufunde isandi x3.
 - c. Xelela abafundi baphulaphule baze baphinde isandi.
 - d. Cela abafundi babize amagama aqala nge okanye asebenzisa eso sandi.
2. **Bonisa abafundi indlela yokucazulula nokuhlanganisa isandi.**
 - a. Biza igama: zizo
 - b. Cela umfundi ngamnye aphulaphule ngononophelo aze acazulule igama elo libe zizandi: z-i-z-o
 - c. Njengoko umfundi ebiza isandi ngasinye, libhale ebhodini.
 - d. Okulandelayo, biza umfundi owahlukileyo ahlanganise izandi kunye ukufunda igama elo.
 - e. Lungisa abafundi ukuba benza iimpazamo.
 - f. Phinda ngegama: izolo
3. **Qhelanisa abafundi nemisebenzi yeNcwadi yokuFunda enguNdoqo yangoMvulo.**
 - a. Yalela abafundi ukuba bavule iiNcwadi zokuFunda ezinguNdoqo zabo kwiphepha 32.
 - b. Biza abafundi ngabanye bakuncedise wenze umzekelo womsebenzi ngamnye.
 - c. Bonisa indlela yokugqibezela nawuphi na umsebenzi obhaliweyo ebhodini.

Qaphela: Xelela abafundi ukuba baza kwenza le misebenzi namaqabane abo ngexesha lokuFunda ngamaQela aNcediswa nguTitshala.

Ukubhala ngesandla: Fundisa ukwakhiwa konobumba omncinci

IXESHA:
15 imizuzu

IZIXHOBO:
Itshati
yokubhala
ngesandla

1. **Lungiselela abafundi ukubhala ngesandla.**
 - a. Yithi: Masifudumeze iminwe yethu ngokuvala izandla zenze amanqindi sibale ka5, ze siyekelele.
 - b. Jonga uze ulungise indlela yokuhlala yabafundi kunye nendlela yokubamba ipensile.
2. **Bonisa abafundi indlela yokubumba: z**
 - a. Yima ufulathele abafundi bakho.
 - b. Yalela abafundi abangamanxele ukuba babeke iintloko zabo ezidesikeni zabo.
 - c. Sebenzisa isandla sakho sasekunene ukwakha unobumba: z
 - d. Yalela abafundi ababhala ngesandla sokunene bakhe unobumba kunye nawe.
 - e. Phinda nabafundi abangamanxele.
3. **Yalela abafundi ukuba baziqhelanise nokwakha: z**
 - a. Yithi: Yenza lo nobumba emqolo weqabane lakho, edesikeni, emhlabeni.
4. **Yalela abafundi baziqhelanise nokubhala: z**
 - a. Yithi: Bhala unobumba kwincwadi yakho yokubhala x3.
 - b. Hambahamba ujonga ukubunjwa konobumba ngumfundi ngamnye.

UkuFunda noTitshala: Yazisa ibali

IXESHA:
15 imizuzu

IZIXHOBO:
INGqokelela
yamaBali,
iphepha
lentshayeelo
51

1. Yazisa ibali.

- Yithi: Kule veki siza kufunda ibali elisihloko sithi, *Masidlale uBhathi*
- Yithi: *Abantwana abathathu batyelela iintsapho zabo eSoweto ngeeholide zeKresimesi. Iintsapho zabo zihlala kwindawo enye, kwaye aba bantwana bathathu baba ngabahlobo. Ngenye imini baba nesithukuthezi, baza bagqiba ekubeni badlale umdlalo kunye. UBulelwa ufuna ukudlala umdlalo obizwa ngokuba nguToti. UBhongo ufuna ukudlala umdlalo obizwa ngokuba nguBhathi. UElihle ufuna ukudlala umdlalo obizwa ngokuba nguChicago. Bafumanisa ukuba bonke badinga inqwaba yeetoti kunye nebhola ukuze badlale umdlalo wabo. Bathi bafumanise okunye ngale midlalo yabo. Ingaba yintoni leyo?*
- Buza: Ikhona into oyaziyo malunga noku?
- Bonisa ngokufutshane abafundi imifanekiso esebalini.

2. Yakha ulwazi lwemvelaphi lwabafundi.

- Yabelana uze ucacise iinkcukacha ezinikiweyo ngemvelaphi ebalini.
- Bonisa abafundi apho ibali liqhubeka khona usebenzisa imephu yeNgqokelela yamaBali.
- Buza: Ingaba unemibuzo malunga neli bali?

3. Cacisa indlela yobuchule bengqiqo nokuqonda.

- Yithi, kule veki siza kufunda indlela: Thatha izigqibo ezisekelwe kulwazi olunikiweyo
- Cacisa le ndlela kubafundi.

UkuFunda ngamaQela aNcediswa nguTitshala: Sebenza namaQela 1 no2

IXESHA:
30 imizuzu

IZIXHOBO:
INcwadi
yokuFunda
enguNdoqo

1. **Lungiselela abafundi ukuFunda ngokwamaQela aNcediswa nguTitshala.**
 - a. Qinisekisa abafundi bayalazi iqela labo lokufunda.
 - b. Hlalisa abafundi ngababini neeNcwadi zokuFunda ezinguNdoqo zabo, iincwadi zokubhala neepensile.
 - c. Yalela abafundi ukuba bavule iiNcwadi zokuFunda ezinguNdoqo zabo kwiphepha 32.
2. **Hlola imisebenzi yeNcwadi yokuFunda enguNdoqo yosuku nabafundi.**
Khumbuza abafundi amabakwenze ukugqibezela umsebenzi ngamnye.
3. **Bizela iQela 1 kwindawo yakho yokuFunda ngamaQela aNcediswa nguTitshala.**
 - a. Hlalisa iqela neeNcwadi zokuFunda ezinguNdoqo zabo.
 - b. Biza abafundi ngabanye bafunde izandi.
 - c. Biza abafundi ngabanye bagqibezele imisebenzi yokudikhowuda.
 - d. Biza umfundi ngamnye afunde amagama okanye isicatshulwa seveki edlulileyo.
 - e. Qaphela abafundi abadinga inkxaso.
 - f. Qaphela izandi ezidinga ukuhlenganiswa.
 - g. Buyisela iQela 1 edesikeni yalo uze ubize iQela 2.

Ekupheleni kosuku: Funda ngokuVakalayo

IXESHA:
15 imizuzu

IZIXHOBO:
Izixhobo
ezizezika-
Titshala

- Sebenzisa izixhobo zakho: liNcwadi eziNkulu, iNgqokelela yamaBali, neeNcwadi zamabali zonke zifanelekile.
- Sebenzisa eli xesha ukubonisa ukufunda ngotyibiliko nangemvakalelo.
- Lo msebenzi unceda abafundi bakhulise uthando lwamabali nokufunda.
- Wakha kwanesigama sabo, ulwazi lwangaphambili nenkumbulo yokusebenza. Zonke ezi zizakhono ezibalulekileyo zengqiqo nokuqonda.

Ukuphulaphula nokuthetha: Fundisa isigama

IXESHA:
15 imizuzu

IZIXHOBO:
Oonotsheluzi
besigama,
imifanekiso,
izixhobo

INcwadi
yokuFunda
enguNdoqo

1. **Khumbuza abafundi ngomxholo.**
 - a. Yalela abafundi ukuba bavule iiNcwadi zokuFunda ezinguNdoqo zabo kwiphepha 30.
 - b. Funda okanye ubize indawo yokutyetyiswa kolwimi kwakhona.
 - c. Bonisa abafundi uluhlu lwesigama somxholo.
 - d. Cacisa ukuba la magama aza kusinceda siqonde kwaye sithethe ngomxholo.
 - e. Bafundele uluhlu lwamagama.
2. **Sebenzisa iYLYX ukufundisa isigama.**
 - a. Fundisa esi sigama silandelayo:
 - *ukukhubeka: Ukuwa kuba ugileke entweni okanye uwisiwe.*
 - *ukuganga: Ukuganga kuthetha ukubamba, ukunqanda, ukuphosa ibhola unqanda elinye iqela ekufumaneni inqaku.*
 - *ukungaqondani: Xa abantu becinga izinto ezichaseneyo kuba bengavisisani ncam.*
3. **Sebenzisa indlela yobuchule iYLYX elungele igama ngalinye:**

Y: Yalatha emfanekisweni okanye kwisixhobo sokwenyani

L: Linganisa igama

X: Xelela abafundi intsingiselo yegama

Y: Yitsho igama kwisivakalisi

Izandi: Yazisa amaqabane amatsha ahlanganisiweyo

IXESHA:
15 imizuzu

IZIXHOBO:
INcwadi
yokuFunda
enguNdoqo

1. **Yazisa isandi esitsha esihlanganisiweyo: zw**
 - a. Bhala iifinomi ngazinye ebhodini uze uzifunde nganye.
 - b. Okulandelayo, cela umfundi ahlanganise izandi ezo kunye.
 - c. Cela abafundi babize amagama aqala nge okanye esisebenzisa esi sandi sihlanganisiweyo.
2. **Bonisa abafundi indlela yokucazulula nokuhlanganisa baze bahlanganise amagama abandakanya isandi.**
 - a. Biza igama: izizwe
 - b. Cela umfundi ngamnye aphulaphule ngononophelo aze acazulule igama elo libe zizandi: i-z-i-z-w-e
 - c. Njengoko umfundi ebiza isandi ngasinye, libhale ebhodini.
 - d. Okulandelayo, biza umfundi owahlukileyo ahlanganise izandi kunye ukufunda igama elo.
 - e. Lungisa abafundi ukuba benza iimpazamo.
 - f. Phinda ngegama: elizweni
3. **Qhelanisa abafundi nemisebenzi yeNcwadi yokuFunda enguNdoqo yangoLwesibini.**
 - a. Yalela abafundi ukuba bavule iiNcwadi zokuFunda ezinguNdoqo zabo kwiphepha 33.
 - b. Biza abafundi ngabanye bakuncedise wenze umzekelo womsebenzi ngamnye.
 - c. Bonisa indlela yokugqibezela nawuphi na umsebenzi obhaliweyo ebhodini.

Qaphela: Xelela abafundi ukuba baza kwenza le misebenzi namaqabane abo ngexesha lokuFunda ngamaQela aNcediswa nguTitshala.

Ukubhala ngesandla: Fundisa ukwakhiwa konobumba omkhulu

IXESHA:
15 imizuzu

IZIXHOBO:
Itshati
yokubhala
ngesandla

1. **Lungiselela abafundi ukubhala ngesandla.**
 - a. Yithi: Masifudumeze iminwe yethu ngokwenza ngathi sidlala ipiyano.
 - b. Jonga uze ulungise indlela yokuhlala yabafundi kunye nendlela yokubamba ipensile.
2. **Bonisa abafundi indlela yokubumba: Z**
 - a. Yima ufulathele abafundi bakho.
 - b. Yalela abafundi abangamanxele ukuba babeke iintloko zabo ezidesikeni zabo.
 - c. Sebenzisa isandla sakho sasekunene ukwakha unobumba: Z
 - d. Yalela abafundi ababhala ngesandla sokunene bakhe unobumba kunye nawe.
 - e. Phinda nabafundi abangamanxele.
3. **Yalela abafundi ukuba baziqhelanise nokwakha: Z**
 - Yithi: Yenza lo nobumba emqolo weqabane lakho, edesikeni, emhlabeni.
4. **Yalela abafundi baziqhelanise nokubhala: Z**
 - a. Yithi: Bhala unobumba kwincwadi yakho yokubhala x3.
 - b. Hambahamba ujonge ukubunjwa konobumba ngumfundi ngamnye.

UkuFunda noTitshala: Yenza uFundo lwangaphambili

IXESHA:
15 imizuzu

IZIXHOBO:
INGqokelela
yamaBali,
iphepha 53

1. **Hlalisela abafundi uFundo lwangaPhambili.**
 - a. Biza abafundi bahlale emethini okanye phantsi.
 - b. Hlala phambi kwabafundi neNgqokelela yamaBali.
 - c. Qinisekisa ukuba bonke abafundi bayayibona incwadi.
 - d. Khumbuza abafundi ngendlela yokuziphatha oyilindeleyo ngexesha lokuFunda noTitshala, umz. ukwakha isathanga; ukubeka izandla emathangeni, ukuphulaphula ngononophelo, ukuphendula xa ebuzwa, ukuphakamisa isandla ukubuza umbuzo.
2. **Yenza uFundo lwangaPhambili ngoluhlobo:**
 - a. Biza isihloko sebali: *Masidlale uBhathi*
 - b. Cacisa isakhono soqikelelo. Yithi: Xa sisenza uqikelelo, sisebenzisa isihloko kunye nemifanekiso ukuzama ukufumana ukuba ibali lingantoni na.
 - c. Bonisa abafundi imifanekiso kwiphepha ngalinye.
 - d. Buza: Ucinga ukuba kwenzeka ntoni apha?
 - e. Buza: Ucinga ukuba le mifanekiso inxulumana njani?

UkuFunda ngamaQela aNcediswa nguTitshala: Sebenza namaQela 3 no4

IXESHA:
30 imizuzu

IZIXHOBO:
INcwadi
yokuFunda
enguNdoqo

1. **Lungiselela abafundi ukuFunda ngokwamaQela aNcediswa nguTitshala.**
 - a. Qinisekisa abafundi bayalazi iqela labo lokufunda.
 - b. Hlalisa abafundi ngababini neeNcwadi zokuFunda ezinguNdoqo zabo, iincwadi zokubhala neepensile.
 - c. Yalela abafundi ukuba bavule iiNcwadi zokuFunda ezinguNdoqo zabo kwiphepha 33.
2. **Hlola imisebenzi yeNcwadi yokuFunda enguNdoqo yosuku nabafundi.**
Khumbuza abafundi amabakwenze ukugqibezela umsebenzi ngamnye.
3. **Bizela iQela 3 kwindawo yakho yokuFunda ngamaQela aNcediswa nguTitshala.**
 - a. Hlalisa iqela neeNcwadi zokuFunda ezinguNdoqo zabo.
 - b. Biza abafundi ngabanye bafunde izandi.
 - c. Biza abafundi ngabanye bagqibezele imisebenzi yokudikhowuda.
 - d. Biza umfundi ngamnye afunde amagama okanye isicatshulwa seveki edlulileyo.
 - e. Qaphela abafundi abadinga inkxaso.
 - f. Qaphela izandi ezidinga ukuhlenganiswa.
 - g. Buyisela iQela 3 edesikeni yalo uze ubize iQela 4.

Ekupheleni kosuku: Funda ngokuVakalayo

IXESHA:
15 imizuzu

IZIXHOBO:
Izixhobo
ezizezika-
Titshala

- Sebenzisa izixhobo zakho: liNcwadi eziNkulu, iNgqokelela yamaBali, neeNcwadi zamabali zonke zifanelekile.
- Sebenzisa eli xesha ukubonisa ukufunda ngotyibiliko nangemvakalelo.
- Lo msebenzi unceda abafundi bakhulise uthando lwamabali nokufunda.
- Wakha kwanesigama sabo, ulwazi lwangaphambili nenkumbulo yokusebenza. Zonke ezi zizakhono ezibalulekileyo zengqiqo nokuqonda.

Ukuphulaphula nokuthetha: Fundisa isigama uze uxoxe ngomfanekiso womxholo

IXESHA:
15 imizuzu

IZIXHOBO:
Oonotsheluza
besigama,
imifanekiso,
izixhobo

INcwadi
yokuFunda
enguNdoqo

1. **Sebenzisa iYLXY ukufundisa isigama.**

- a. Fundisa esi sigama silandelayo:
 - *ilungu leqela: Umntu okwiqela lakho.*
 - *khumbuza: Ukunceda umntu akhumbule okuthile.*
 - *isiqhulo: Isenzo esingumdlalo osenza komnye ngenjongo yokonwabisa.*
- b. Sebenzisa indlela yobuchule iYLXY elungele igama ngalinye.

2. **Yakha ulwazi lwemvelaphi lwabafundi.**

- a. Yalela abafundi ukuba bavule iiNcwadi zokuFunda ezinguNdoqo zabo kwiphepha 34.
- b. Xelela abafundi ezi nkukacha zilandelayo malunga nomfanekiso:
 - *Ukudlala phandle kusinika ithuba lokuzenzela abahlobo. Imidlalo emininzi yaphandle yeyabantu abangaphezu komntu omnye, kwaye oku kusinika ithuba lokuthetha nabanye, ukusombulula iingxaki nokuba nexesha elimnandi kunye!*
 - *Ukudlala phandle kubalulekile ekukhuleni kwethu. Xa sisenza izinto ezifana nokubaleka, ukutsiba, ukukhwela senyuke, ukuxhumaxhuma, ukuzilungelelanisa, ukuganga nokuphoselana, sifunda indlela yokulawula zonke izihlunu ezikhulu kwimizimba yethu.*
 - *Xa sikwazi ukulawula izihlunu ezikhulu kwimizimba yethu, kuba lula ukulawula izihlunu ezincinci kwimizimba yethu. Oku kuthetha ukuba ukudlala phandle kusilungiselela ukwenza izinto ezifana nokuzoba, ukubhala, ukusika kwanokudlala imidlalo yekhompyutha!*

3. **Xoxa ngomfanekiso.**

- a. Sebenzisa umbuzo olandelayo ukuxoxa ngomfanekiso njengoku kulandelayo:
 - Buza umbuzo wokuqala.
 - Yalela abafundi baxoxe ngombuzo neqabane labo.
 - Biza abafundi ngabanye babelane ngeempendulo zabo.
 - Yakha ulwazi lwemvelaphi lwabafundi ngokulungisa ukungaqondi kwabo kunye nokwabelana ngolwazi olunxulumene nomxholo.
 - Phinda le nkqubo ngemibuzo yonke.

4. **Imibuzo:**

- a. *Yeyiphi imidlalo ekulo mfanekiso okhe wayibona kwindawo ohlala kuyo?*
- b. *Wakhe wawudlala nawuphi na umdlalo kule?*
- c. *Ngowuphi kule midlalo obonakala unika umdla kuwe? Ngoba?*

Izandi: Fundisa isandi esitsha, emva koko ucazulule uze uhlanganise

IXESHA:
15 imizuzu

IZIXHOBO:
Ikhadi lesandi
p

INcwadi
yokuFunda
enguNdoqo

1. **Yazisa isandi esitsha: *p***
 - a. Biza isandi x3.
 - b. Bonisa abafundi iKhadi lesandi uze ufunde isandi x3.
 - c. Xelela abafundi baphulaphule baze baphinde isandi.
 - d. Cela abafundi babize amagama aqala nge okanye asebenzisa eso sandi.
2. **Bonisa abafundi indlela yokucazulula nokuhlanganisa isandi.**
 - a. Biza igama: ipikoko
 - b. Cela umfundi ngamnye aphulaphule ngononophelo aze acazulule igama elo libe zizandi: i-p-i-k-o-k-o
 - c. Njengoko umfundi ebiza isandi ngasinye, libhale ebhodini.
 - d. Okulandelayo, biza umfundi owahlukileyo ahlanganise izandi kunye ukufunda igama elo.
 - e. Lungisa abafundi ukuba benza iimpazamo.
 - f. Phinda ngegama: ipani
3. **Qhelanisa abafundi nemisebenzi yeNcwadi yokuFunda enguNdoqo yangoLwesithathu.**
 - a. Yalela abafundi ukuba bavule iiNcwadi zokuFunda ezinguNdoqo zabo kwiphepha 35.
 - b. Biza abafundi ngabanye bakuncedise wenze umzekelo womsebenzi ngamnye.
 - c. Bonisa indlela yokugqibezela nawuphi na umsebenzi obhaliweyo ebhodini.

Qaphela: Xelela abafundi ukuba baza kwenza le misebenzi namaqabane abo ngexesha lokuFunda ngamaQela aNcediswa nguTitshala.

Ukubhala ngesandla: Fundisa ukwakhiwa konobumba omncinci

IXESHA:
15 imizuzu

IZIXHOBO:
Itshati
yokubhala
ngesandla

1. **Lungiselela abafundi ukubhala ngesandla.**
 - a. Yithi: Masifudumeze iminwe ngokujikelezisa izihlahla zenze izangqa ziye ngasekhohlo zibuye ziye ekunene.
 - b. Jonga uze ulungise indlela yokuhlala yabafundi kunye nendlela yokubamba ipensile.
2. **Bonisa abafundi indlela yokubumba: p**
 - a. Yima ufulathele abafundi bakho.
 - b. Yalela abafundi abangamanxele ukuba babeke iintloko zabo ezidesikeni zabo.
 - c. Sebenzisa isandla sakho sasekunene ukwakha unobumba: p
 - d. Yalela abafundi ababhala ngesandla sokunene bakhe unobumba kunye nawe.
 - e. Phinda nabafundi abangamanxele.
3. **Yalela abafundi ukuba baziqhelanise nokwakha: p**
 - a. Yithi: Yenza lo nobumba emqolo weqabane lakho, edesikeni, emhlabeni.
4. **Yalela abafundi baziqhelanise nokubhala: p**
 - a. Yithi: Bhala unobumba kwincwadi yakho yokubhala x3.
 - b. Hambahamba ujonga ukubunjwa konobumba ngumfundi ngamnye.

UkuFunda noTitshala: Yenza uFundo lokuQala

IXESHA:
15 imizuzu

IZIXHOBO:
INGqokelela
yamaBali,
iphepha 53

1. Lungiselela abafundi uFundo lokuQala.

- Hlalisa abafundi emethini.
- Bakhumbuze ngendlela yokuziphatha elindelekileyo.
- Khumbuza abafundi ngesihloko sebali: *Masidlale uBhathi*
- Yithi: *Abantwana abathathu batyelela iintsapho zabo eSoweto ngeeholide zeKresimesi. Iintsapho zabo zihlala kwindawo enye, kwaye aba bantwana bathathu baba ngabahlobo. Ngenye imini baba nesithukuthezi, baza bagqiba ekubeni badlale umdlalo kunye. UBulelwa ufuna ukudlala umdlalo obizwa ngokuba nguToti. UBhongo ufuna ukudlala umdlalo obizwa ngokuba nguBhathi. UElihle ufuna ukudlala umdlalo obizwa ngokuba nguChicago. Bafumanisa ukuba bonke badinga inqwaba yeetoti kunye nebhola ukuze badlale umdlalo wabo. Bathi bafumanise okunye ngale midlalo yabo. Ingaba yintoni leyo?*

2. Yenza uFundo lwangaPhambili ngolu hlobo:

- Funda iphepha ngalinye leballi ngokuvakalayo, ngotyibiliko nangokucacileyo.
- Bonisa abafundi imifanekiso.
- Apho kuyimfuneko, yima uze ucacisele abafundi.
- Yalatha isigama njengoko sibonakala.
- Ekupheleni kwebali, buza imibuzo yoFundo 1 ngolu hlobo:
 - Bhekisa Umbuzo 1 no2 kubafundi ngabanye.
 - Bhekisa Umbuzo 3 kwiklasi yonke. Cela abafundi baxoxe ngombuzo neqabane.
 - Biza abafundi abambalwa babelane ngeempendulo.
- Khumbuza abafundi indlela yobuchule bengqiqo nokuqonda.
 - Yithi, kule veki sifunda indlela yoku: Thatha izigqibo ezisekelwe kulwazi olunikiweyo
 - Buza abafundi: Singaqikelela sithini ngokufanekileyo ngoku esingakuchazelwanga ngumbhali? Ungaqikelela ntoni ngeengcinga / iimvakalelo zomlinganiswa?

Ukubhala: Yenza umzekelo weGML nomsebenzi

IXESHA:
20 imizuzu

IZIXHOBO:
Isakhelo
sokubhala:

Ndiya-
kuthanda
ukudlala no...

Sithanda
uku...

Xa sidlala, si...

1. **Yazisa ukugxila kwiGML (imiGaqo neMimiselo yoLwimi).**
 - a. Yithi: Kule veki siza kugxila ku Ukusebenzisa unobumba omkhulu ekuqaleni kwegama lomntu.
 - b. Bhala isivakalisi ebhodini: Ndiyakuthanda ukuya epakini nomhlobo wam, uThato.
 - c. Yalatha iGML: Unobumba wokuqala wegama ngunobumba omkhulu.
2. **Yazisa umsebenzi wokubhala.**
 - a. Yithi: Kule veki siza: Zoba umfanekiso uze ubhale izivakalisi ezithathu.
 - b. Yithi: Siza kuzoba ze sibhale ngesihloko: Ukudlala phandle nabahlobo
3. **Cacisa impendulo yakho kumsebenzi wokubhala phambi kokuba ubhale.**
 - a. Yithi: Ngexesha ndandisemncinci, ndandithanda ukudlala phandle no... Sasithanda uku...
4. **Yenza umzekelo womsebenzi ebhodini.**
 - a. Zoba ngokukhawuleza umfanekiso obonakalisa: Wena usengumntwana, udlala nomhlobo wakho.
 - b. Bonisa abafundi indlela yokugqibezela isakhelo sokubhala.
 - c. Yalatha iGML: Unobumba wokuqala wegama ngunobumba omkhulu.

UkuFunda ngamaQela aNcediswa nguTitshala: Sebenza namaQela 5 no6

IXESHA:
30 imizuzu

IZIXHOBO:
INcwadi
yokuFunda
enguNdoqo

1. **Lungiselela abafundi ukuFunda ngokwamaQela aNcediswa nguTitshala.**
 - a. Qinisekisa abafundi bayalazi iqela labo lokufunda.
 - b. Hlalisa abafundi ngababini neeNcwadi zokuFunda ezinguNdoqo zabo, iincwadi zokubhala neepensile.
 - c. Yalela abafundi ukuba bavule iiNcwadi zokuFunda ezinguNdoqo zabo kwiphepha 35.
2. **Hlola imisebenzi yeNcwadi yokuFunda enguNdoqo yosuku nabafundi.**
Khumbuza abafundi amabakwenze ukugqibezela umsebenzi ngamnye.
3. **Bizela iQela 5 kwindawo yakho yokuFunda ngamaQela aNcediswa nguTitshala.**
 - a. Hlalisa iqela neeNcwadi zokuFunda ezinguNdoqo zabo.
 - b. Biza abafundi ngabanye bafunde izandi.
 - c. Biza abafundi ngabanye bagqibezele imisebenzi yokudikhowuda.
 - d. Biza umfundi ngamnye afunde amagama okanye isicatshulwa seveki edlulileyo.
 - e. Qaphela abafundi abadinga inkxaso.
 - f. Qaphela izandi ezidinga ukuhlenganiswa.
 - g. Buyisela iQela 5 edesikeni yalo uze ubize iQela 6.

Ekupheleni kosuku: Funda ngokuVakalayo

IXESHA:
15 imizuzu

IZIXHOBO:
Izixhobo
ezizezika-
Titshala

- Sebenzisa izixhobo zakho: liNcwadi eziNkulu, iNgqokelela yamaBali, neeNcwadi zamabali zonke zifanelekile.
- Sebenzisa eli xesha ukubonisa ukufunda ngotyibiliko nangemvakalelo.
- Lo msebenzi unceda abafundi bakhulise uthando lwamabali nokufunda.
- Wakha kwanesigama sabo, ulwazi lwangaphambili nenkumbulo yokusebenza. Zonke ezi zizakhono ezibalulekileyo zengqiqo nokuqonda.

Izandi: Yazisa amaqabane amatsha ahlanganisiweyo

IXESHA:
15 imizuzu

IZIXHOBO:
INcwadi
yokuFunda
enguNdoqo

1. **Yazisa isandi esitsha esihlanganisiweyo: mp**
 - a. Bhala iifinomi ngazinye ebhodini uze uzifunde nganye.
 - b. Okulandelayo, cela umfundi ahlanganise izandi ezo kunye.
 - c. Cela abafundi babize amagama aqala nge okanye esisebenzisa esi sandi sihlanganisiweyo.
2. **Bonisa abafundi indlela yokucazulula nokuhlanganisa baze bahlanganise amagama abandakanya isandi.**
 - a. Biza igama: impuku
 - b. Cela umfundi ngamnye aphulaphule ngononophelo aze acazulule igama elo libe zizandi: i-m-p-u-k-u
 - c. Njengoko umfundi ebiza isandi ngasinye, libhale ebhodini.
 - d. Okulandelayo, biza umfundi owahlukileyo ahlanganise izandi kunye ukufunda igama elo.
 - e. Lungisa abafundi ukuba benza iimpazamo.
 - f. Phinda ngegama: impempe
3. **Qhelanisa abafundi nemisebenzi yeNcwadi yokuFunda enguNdoqo yangoLwesine.**
 - a. Yalela abafundi ukuba bavule iiNcwadi zokuFunda ezinguNdoqo zabo kwiphepha 36.
 - b. Biza abafundi ngabanye bakuncedise wenze umzekelo womsebenzi ngamnye.
 - c. Bonisa indlela yokugqibezela nawuphi na umsebenzi obhaliweyo ebhodini.

Qaphela: Xelela abafundi ukuba baza kwenza le misebenzi namaqabane abo ngexesha lokuFunda ngamaQela aNcediswa nguTitshala.

Ukubhala ngesandla: Fundisa ukwakhiwa konobumba omkhulu

IXESHA:
15 imizuzu

IZIXHOBO:
Itshati
yokubhala
ngesandla

1. **Lungiselela abafundi ukubhala ngesandla.**
 - a. Yithi: Masifudumeze iminwe ngokuyijijela ngaphakathi nangaphandle.
 - b. Jonga uze ulungise indlela yokuhlala yabafundi kunye nendlela yokubamba ipensile.
2. **Bonisa abafundi indlela yokubumba: P**
 - a. Yima ufulathele abafundi bakho.
 - b. Yalela abafundi abangamanxele ukuba babeke iintloko zabo ezidesikeni zabo.
 - c. Sebenzisa isandla sakho sasekunene ukwakha unobumba: P
 - d. Yalela abafundi ababhala ngesandla sokunene bakhe unobumba kunye nawe.
 - e. Phinda nabafundi abangamanxele.
3. **Yalela abafundi ukuba baziqhelanise nokwakha: P**
 - Yithi: Yenza lo nobumba emqolo weqabane lakho, edesikeni, emhlabeni.
4. **Yalela abafundi baziqhelanise nokubhala: P**
 - a. Yithi: Bhala unobumba kwincwadi yakho yokubhala x3.
 - b. Hambahamba ujonga ukubunjwa konobumba ngumfundi ngamnye.

UkuFunda noTitshala: Yenza uFundo lwesiBini

IXESHA:
15 imizuzu

IZIXHOBO:
INGqokelela
yamaBali,
iphepha 53

1. **Lungiselela abafundi uFundo lwesiBini.**
 - a. Hlalisa abafundi emethini.
 - b. Bakhumbuze ngendlela yokuziphatha elindelekileyo.
 - c. Khumbuza abafundi ngesihloko sebali: *Masidlale uBhathi*
 - d. Khumbuza abafundi indlela yobuchule bengqiqo nokuqonda.
 - Khumbuza abafundi indlela yobuchule bengqiqo nokuqonda.
 - Yithi, kule veki sifunda indlela yoku: Thatha izigqibo ezisekelwe kulwazi olunikiweyo
 - Yithi, khumbula sithethile ngale nto izolo, xa ndikubuzwa: Singaqikelela sithini ngokufanekileyo ngoku esingakuchazelwanga ngumbhali? Ungaqikelela ntoni ngeengcinga / iimvakalelo zomlinganiswa?
2. **Yenza uFundo lwesiBini ngolu hlobo:**
 - a. Funda iphepha ngalinye lebali ngokuvakalayo, ngotyibiliko nangokucacileyo.
 - b. Bonisa abafundi umfanekiso.
 - c. Sebenzisa imizekelo ekwiphepha lentshayeleyo ukwenza umzekelo wobuchule bengqiqo nokuqonda.
 - d. Ekupheleni kwebali, buza imibuzo yoFundo 2 ngolu hlobo:
 - Bhekisa Umbuzo 1 no2 kubafundi ngabanye.
 - Bhekisa Umbuzo 3 kwiklasi yonke. Cela abafundi baxoxe ngombuzo neqabane.
 - Biza abafundi abambalwa babelane ngeempendulo.

Ukubhala: Cwangisa uze uyile

IXESHA:
20 imizuzu

IZIXHOBO:
Isakhelo
sokubhala:

Ndiya-
kuthanda
ukudlala no...

Sithanda
uku...

Xa sidlala, si...

1. **Yazisa kwakhona umsebenzi wokubhala.**
 - a. Yithi: Khumbula ukuba kule veki siza kuzoba ze sibhale ngesihloko: Ukudlala phandle nabahlobo
2. **Yalela abafundi bacinge ngokubhala kwabo.**
 - a. Yithi: Cimela uze ucinge ngendlela oza kuphendula ngayo isakhelo sokubhala.
 - b. Yithi: Yabelana ngoluvo lwakho neqabane.
 - c. Xoxa uze ubhale amagama aluncedo ebhodini, umz. baleka, gwencela imithi, dlala undize, dlala ibhola ekhatywayo.
3. **Yalela abafundi baqalise ukubhala kwiincwadi zabo zokubhala.**
 - a. Yithi: Ngoku, zoba uze ubhale ezakho iimbono.
 - b. Khumbuza abafundi ngeGML: Unobumba wokuqala wegama ngunobumba omkhulu.
4. **Hambahamba egumbini uncede abafundi ngabanye.**
 - a. Cela abafundi bakuxelele ngeembono zabo.
 - b. Nceda abafundi abasokolayo ukuqala umsebenzi wabo wokubhala.

UkuFunda ngamaQela aNcediswa nguTitshala: Sebenza namaQela 7 no8

IXESHA:
30 imizuzu

IZIXHOBO:
INcwadi
yokuFunda
enguNdoqo

1. **Lungiselela abafundi ukuFunda ngokwamaQela aNcediswa nguTitshala.**
 - a. Qinisekisa abafundi bayalazi iqela labo lokufunda.
 - b. Hlalisa abafundi ngababini neeNcwadi zokuFunda ezinguNdoqo zabo, iincwadi zokubhala neepensile.
 - c. Yalela abafundi ukuba bavule iiNcwadi zokuFunda ezinguNdoqo zabo kwiphepha 36.
2. **Hlola imisebenzi yeNcwadi yokuFunda enguNdoqo yosuku nabafundi.**
Khumbuza abafundi amabakwenze ukugqibezela umsebenzi ngamnye.
3. **Bizela iQela 7 kwindawo yakho yokuFunda ngamaQela aNcediswa nguTitshala.**
 - a. Hlalisa iqela neeNcwadi zokuFunda ezinguNdoqo zabo.
 - b. Biza abafundi ngabanye bafunde izandi.
 - c. Biza abafundi ngabanye bagqibezele imisebenzi yokudikhowuda.
 - d. Biza umfundi ngamnye afunde amagama okanye isicatshulwa seveki edlulileyo.
 - e. Qaphela abafundi abadinga inkxaso.
 - f. Qaphela izandi ezidinga ukuhlenganiswa.
 - g. Buyisela iQela 7 edesikeni yalo uze ubize iQela 8.

Ekupheleni kosuku: Funda ngokuVakalayo

IXESHA:
15 imizuzu

IZIXHOBO:
Izixhobo
ezizezika-
Titshala

- Sebenzisa izixhobo zakho: liNcwadi eziNkulu, iNgqokelela yamaBali, neeNcwadi zamabali zonke zifanelekile.
- Sebenzisa eli xesha ukubonisa ukufunda ngotyibiliko nangemvakalelo.
- Lo msebenzi unceda abafundi bakhulise uthando lwamabali nokufunda.
- Wakha kwanesigama sabo, ulwazi lwangaphambili nenkumbulo yokusebenza. Zonke ezi zizakhono ezibalulekileyo zengqiqo nokuqonda.

Ukuphulaphula nokuthetha: Xoxa ngebali eliFundwa noTitshala

IXESHA:
15 imizuzu

IZIXHOBO:
Isicwangciso
sengxoxo:

Eli bali
belinge...

Ndithande
umlinganiswa
u... kuba...

Ndifunde
ukuba...

1. **Lungiselela abafundi ingxoxo yamaqela.**
 - a. Cwangcisa abafundi ngokwamaqela amalungu ama4.
 - b. Nika iqela ngalinye 'uswazi okanye ilitye lokuthetha'.
 - c. Yithi: Ungathetha kuphela xa uphethe 'uswazi / ilitye lokuthetha'.
2. **Funda imibuzo yengxoxo.**
 - a. Khumbuza abafundi ibali elifundwa notitshala laloo veki.
 - b. Bhala isicwangciso sengxoxo ebhodini.
 - c. Funda uze ucacise umbuzo ngamnye isiqalisivakalisi).
 - d. Xelela abafundi ukuba ilungu ngalinye leqela malibe nethuba lokuphendula umbuzo.
 - e. Khuthaza abafundi bacinge ngeempendulo ezahlukileyo.
3. **Yalela abafundi baqale ingxoxo.**
 - a. Yalela abafundi abaphethe 'uswazi / ilitye lokuthetha' ukuba mabaqale.
 - b. Hambahamba unika inkxaso apho ifunekayo.
 - c. Kwimizuzu embalwa yokugqibela, biza iqela lizokwabelana ngeempendulo zalo.
4. **Ukulungisa abafundi**
 - a. Chonga 3-4 yabafundi abaza kwenza iNtetho yeOrali ngoMvulo.
 - b. Xelela abafundi amabakulungiselele uMvulo. (Jonga isicwangciso sesifundo soPT sangoMvulo)

Izandi: Ubizelo

IXESHA:
15 imizuzu

IZIXHOBO:
INcwadi
yokuFunda
enguNdoqo

1. **Zinzisa abafundi neencwadi zabo zokubhala, iipensile neerula.**
 - a. Xelela abafundi babhale isihloko, 'Ubizelo' baze babhale amanani u1–6 kumda wephepha.
 - b. Bizela abafundi la magama mathandathu alandelayo bawabhale ecaleni kwamanani u1–6: *impilo, impumelelo, ipesika, iziselo, izulu, amazwe*.
2. **Xelela abafundi basebenzise iipensile eziyimibala ukukorekisha umsebenzi wabo.**
 - a. Bhala la magama mathandathu ebhodini.
 - b. Njengoko ubhala, biza igama ngalinye.
 - c. Xelela abafundi barhangqe iimpazamo zabo ngepensile enombala.
 - d. Xelela abafundi bawabhale kwakhona amagama ngokuchanekileyo.
3. **Qaphela imingeni kunye nenkqubela phambili yabafundi.**
4. **Qhelanisa abafundi nemisebenzi yeNcwadi yokuFunda enguNdoqo yangoLwesihlanu.**
 - a. Yalela abafundi ukuba bavule iiNcwadi zokuFunda ezinguNdoqo zabo kwiphepha 37.
 - b. Biza abafundi ngabanye bakuncedise wenze umzekelo womsebenzi ngamnye.
 - c. Bonisa indlela yokugqibezela nawuphi na umsebenzi obhaliweyo ebhodini.

Qaphela: Xelela abafundi ukuba baza kwenza le misebenzi namaqabane abo ngexesha lokuFunda ngamaQela aNcediswa nguTitshala.

UkuFunda noTitshala: Yenza uFundo lwaMva

IXESHA:
15 imizuzu

IZIXHOBO:
INGqokelela
yamaBali,
iphepha 53

1. **Lungiselela abafundi uFundo lwaMva.**
 - a. Khumbuza abafundi ngesihloko sebali: *Masidlale uBhathi*
 - b. Cacisa umsebenzi. Yithi: Namhlanje siza kuzoba ze sifake ileyibhile kwindawo esiyithandayo kwibali lethu.
2. **Yenza umzekelo walo msebenzi njengoku kulandelayo:**
 - a. Cimela wenze ngathi uyacinga.
 - b. Vula amehlo akho uthi: Eyona ndawo ndiyithandayo kweli bali kuxa...
 - c. Zama ungakhethi indawo ecace kumntu wonke njengomzekelo wakho.
 - d. Zoba ngokukhawuleza umfanekiso ebhodini. Njengokuba uzoba cacisa le nto uyizobayo.
 - e. Faka ileyibhile e1-2.
3. **Yalela abafundi bagqibezele umsebenzi.**
 - a. Xelela abafundi bacimele baze bacinge ngeyona ndawo bayithandayo ebalini.
 - b. Yithi: Cinga ngolwakho uluvo, musa ukukopa umzekelo wam.
 - c. Okulandelayo, xelela abafundi bavule amehlo baze baxoxe ngeempendulo zabo neqabane.
 - d. Emva koko, yalela abafundi ukuba bazobe le ndawo yebali kwiincwadi zabo zokubhala.
 - e. Nceda abafundi bafakele ileyibhile e1-2 kwimizobo yabo.
4. **Vumela abafundi babelane ngomsebenzi wabo.**
 - a. Nika abafundi imizuzu embalwa yokubonisa umsebenzi wabo kwiqabane.
 - b. Biza umfundi abelane ngomsebenzi wakhe neklasi.

Ukubhala: Yila uze uhlele

IXESHA:
20 imizuzu

IZIXHOBO:
Isakhelo
sokubhala:
Ndiya-
kuthanda
ukudlala no...
Sithanda
uku...
Xa sidlala, si...

1. **Khumbuza abafundi ngomsebenzi wokubhala.**
 - a. Yithi: Namhlanje siza kugqibezela umsebenzi wethu wokubhala.
2. **Yazisa ukwahlula umsebenzi.**
 - a. Hambahamba eklasini uze uncede abafundi abasokolayo.
 - b. Nika abafundi abaphambili ngolwazi umyalelo owongezelelweyo: Yongeza esinye isivakalisi kumbhalo wakho.
3. **Yalela abafundi bafunde baze bahlele umbhalo wabo.**
 - a. Yithi: Ngoku lixesha lokuba nifunde ze nihlele imibhalo yenu.
 - b. Yithi, khumbula ukukhangela ukuba: Unobumba wokuqala wegama ngunobumba omkhulu.
4. **Ukuba ixesha liyavuma, cela abafundi babelane ngemibhalo yabo.**
 - a. Abafundi bangabelana ngemibhalo yabo neqabane.
 - b. Abafundi abambalwa bangabelana nemibhalo yabo neklasi.

UkuFunda ngamaQela aNcediswa nguTitshala: Sebenza namaQela 9 no10

IXESHA:
30 imizuzu

IZIXHOBO:
INcwadi
yokuFunda
enguNdoqo

1. **Lungiselela abafundi ukuFunda ngokwamaQela aNcediswa nguTitshala.**
 - a. Qinisekisa abafundi bayalazi iqela labo lokufunda.
 - b. Hlalisa abafundi ngababini neeNcwadi zokuFunda ezinguNdoqo zabo, iincwadi zokubhala neepensile.
 - c. Yalela abafundi ukuba bavule iiNcwadi zokuFunda ezinguNdoqo zabo kwiphepha 37.
2. **Hlola imisebenzi yeNcwadi yokuFunda enguNdoqo yosuku nabafundi.**
Khumbuza abafundi amabakwenze ukugqibezela umsebenzi ngamnye.
3. **Bizela iQela 9 kwindawo yakho yokuFunda ngamaQela aNcediswa nguTitshala.**
 - a. Hlalisa iqela neeNcwadi zokuFunda ezinguNdoqo zabo.
 - b. Biza abafundi ngabanye bafunde izandi.
 - c. Biza abafundi ngabanye bagqibezele imisebenzi yokudikhowuda.
 - d. Biza umfundi ngamnye afunde amagama okanye isicatshulwa seveki edlulileyo.
 - e. Qaphela abafundi abadinga inxaso.
 - f. Qaphela izandi ezidinga ukuhlenganiswa.
 - g. Buyisela iQela 9 edesikeni yalo uze ubize iQela 10.

Ekupheleni kosuku: Funda ngokuVakalayo

IXESHA:
15 imizuzu

IZIXHOBO:
Izixhobo
ezizezika-
Titshala

- Sebenzisa izixhobo zakho: liNcwadi eziNkulu, iNgqokelela yamaBali, neeNcwadi zamabali zonke zifanelekile.
- Sebenzisa eli xesha ukubonisa ukufunda ngotyibiliko nangemvakalelo.
- Lo msebenzi uncenda abafundi bakhulise uthando lwamabali nokufunda.
- Wakha kwanesigama sabo, ulwazi lwangaphambili nenkumbulo yokusebenza. Zonke ezi zizakhono ezibalulekileyo zengqiqo nokuqonda.

Ukuphulaphula nokuthetha: INtetho yeOrali

IXESHA:
15 imizuzu

IZIXHOBO:
Abafundi
abakhe-
thiweyo
mabeze
nesixhobo
okanye
umfanekiso
woku 'Bonisa
uze uchaze'

1. **Hlalisa abafundi bajonge abo afunda nabo besenza intetho yabo yeorali.**
2. **Khumbuza abafundi ngalo msebenzi ulandelayo: Bonisa uze uchaze**
 - a. Bamba uze uphakamise isixhobo okanye umfanekiso oza kusibonisa wona / sona.
 - b. Sichazele ngesixhobo / ngomfanekiso. Yithi:
 - Namhlanje ndiza kunichazela nge...
 - I... (ubungakanani, umbala, ubunzima, ivakala njani xa uyiphatha, njl. njl.)
 - Isetyenziselwa...
 - Ndiyithanda kuba...
 - c. Emva koko, buza iklasi: Ingaba ninemibuzo?
 - d. Xa kukho umntu onombuzo, zama ukunika eyona mpendulo ingcono.
3. **Khumbuza abafundi ngezi zakhono zokwenza intetho:**
 - a. Xa unikezela, khumbula oku:
 - Bamba isixhobo okanye umfanekiso wakho ngendlela ebonisa wonke umntu
 - Biza izivakalisi zakho ngokuchanekileyo ngokulandelelana kwazo
 - Biza kube kanye – ungayiphindi into oyithethileyo
 - Thetha ngelizwi elivakalayo nelicacileyo
4. **Biza abafundi abakhethiweyo ngabanye ngexesha ukwenza intetho yabo.**
 - a. Yakha ukuzithemba komfundi ngokumbulela ngentetho yakhe nangokumnika ingxelo eyakhayo.
 - b. Ekupheleni kwesifundo, nika iklasi ingxelo ebanzi ukuphucula intetho yabo. Umzekelo: Ndibe nobunzima ukuva abanye benu. Ncedani nizame ukugcina ilizwi lenu livakala – sifuna ukuva into oyithethayo.

Izandi: Fundisa isandi esitsha, emva koko ucazulule uze uhlanganise

IXESHA:
15 imizuzu

IZIXHOBO:
Ikhadi lesandi
bh

INcwadi
yokuFunda
enguNdoqo

1. **Yazisa isandi esitsha: *bh***
 - a. Biza isandi x3.
 - b. Bonisa abafundi iKhadi lesandi uze ufunde isandi x3.
 - c. Xelela abafundi baphulaphule baze baphinde isandi.
 - d. Cela abafundi babize amagama aqala nge okanye asebenzisa eso sandi.
2. **Bonisa abafundi indlela yokucazulula nokuhlanganisa isandi.**
 - a. Biza igama: ibhobhile
 - b. Cela umfundi ngamnye aphulaphule ngononophelo aze acazulule igama elo libe zizandi: i-bh-o-bh-i-l-e
 - c. Njengoko umfundi ebiza isandi ngasinye, libhale ebhodini.
 - d. Okulandelayo, biza umfundi owahlukileyo ahlanganise izandi kunye ukufunda igama elo.
 - e. Lungisa abafundi ukuba benza iimpazamo.
 - f. Phinda ngegama: ibhola
3. **Qhelanisa abafundi nemisebenzi yeNcwadi yokuFunda enguNdoqo yangoMvulo.**
 - a. Yalela abafundi ukuba bavule iiNcwadi zokuFunda ezinguNdoqo zabo kwiphepha 38.
 - b. Biza abafundi ngabanye bakuncedise wenze umzekelo womsebenzi ngamnye.
 - c. Bonisa indlela yokugqibezela nawuphi na umsebenzi obhaliweyo ebhodini.

Qaphela: Xelela abafundi ukuba baza kwenza le misebenzi namaqabane abo ngexesha lokuFunda ngamaQela aNcediswa nguTitshala.

Ukubhala ngesandla: Fundisa ukwakhiwa konobumba omncinci

IXESHA:
15 imizuzu

IZIXHOBO:
Itshati
yokubhala
ngesandla

1. **Lungiselela abafundi ukubhala ngesandla.**
 - a. Yithi: Masifudumeze iminwe ngokushwabanisa iphepha sibuye silolule.
 - b. Jonga uze ulungise indlela yokuhlala yabafundi kunye nendlela yokubamba ipensile.
2. **Bonisa abafundi indlela yokubumba: bh**
 - a. Yima ufulathele abafundi bakho.
 - b. Yalela abafundi abangamanxele ukuba babeke iintloko zabo ezidesikeni zabo.
 - c. Sebenzisa isandla sakho sasekunene ukwakha unobumba: *bh*
 - d. Yalela abafundi ababhala ngesandla sokunene bakhe unobumba kunye nawe.
 - e. Phinda nabafundi abangamanxele.
3. **Yalela abafundi ukuba baziqhelanise nokwakha: bh**
 - a. Yithi: Yenza lo nobumba emqolo weqabane lakho, edesikeni, emhlabeni.
4. **Yalela abafundi baziqhelanise nokubhala: bh**
 - a. Yithi: Bhala unobumba kwincwadi yakho yokubhala x3.
 - b. Hambahamba ujonga ukubunjwa konobumba ngumfundi ngamnye.

UkuFunda noTitshala: Yazisa ibali

IXESHA:
15 imizuzu

IZIXHOBO:
INGqokelela
yamaBali,
iphepha
lentshayeleyo
63

1. Yazisa ibali.

- Yithi: Kule veki siza kufunda ibali elisihloko sithi, *Udyabhadyabha ngosuku lweNtlakohlaza*.
- Yithi: *Eli bali lingosuku lweNtwasahlobo eMzantsi Afrika, umhla woku1 kweyoMsintsi. UOlwethu noKatekani ngabahlobo abahamba kunye ukuya esikolweni. Ngenye imini, baqaphela ukuba umoya unobushushu, kwaye babona iintaka neentyatyambo. Emva koko, uKatekani uyaqonda ukuba lusuku lweNtlakohlaza. Ulumkisa uOlwethu ngokuba mababaleke ukugoduka ukuphuma kwesikolo, kuba umnakwabo kunye nabahlobo bakhe bayathanda ukuqhula ngosuku lweNtlakohlaza. Ukuphuma kwesikolo amantombazana alibala shici ngosuku lweNtlakohlaza de akhunjuzwe ngutitshala wabo. Babeleka abasicatyana ukugoduka, kodwa xa befika ekhaya, babona umnakwaboKatekani! Ingaba mdlalo mni aza kubaqhula ngawo?*
- Buza: Ikhona into oyaziyo malunga noku?
- Bonisa ngokufutshane abafundi imifanekiso esebalini.

2. Yakha ulwazi lwemvelaphi lwabafundi.

- Yabelana uze ucacise iinkcukacha ezinikiweyo ngemvelaphi ebalini.
- Bonisa abafundi apho ibali liqhubeka khona usebenzisa imephu yeNgqokelela yamaBali.
- Buza: Ingaba unemibuzo malunga neli bali?

3. Cacisa indlela yobuchule bengqiqo nokuqonda.

- Yithi, kule veki siza kufunda indlela: Yiba nomfanekiso-ngqondweni
- Cacisa le ndlela kubafundi.

UkuFunda ngamaQela aNcediswa nguTitshala: Sebenza namaQela 1 no2

IXESHA:
30 imizuzu

IZIXHOBO:
INcwadi
yokuFunda
enguNdoqo

1. **Lungiselela abafundi ukuFunda ngokwamaQela aNcediswa nguTitshala.**
 - a. Qinisekisa abafundi bayalazi iqela labo lokufunda.
 - b. Hlalisa abafundi ngababini neeNcwadi zokuFunda ezinguNdoqo zabo, iincwadi zokubhala neepensile.
 - c. Yalela abafundi ukuba bavule iiNcwadi zokuFunda ezinguNdoqo zabo kwiphepha 38.
2. **Hlola imisebenzi yeNcwadi yokuFunda enguNdoqo yosuku nabafundi.**
Khumbuza abafundi amabakwenze ukugqibezela umsebenzi ngamnye.
3. **Bizela iQela 1 kwindawo yakho yokuFunda ngamaQela aNcediswa nguTitshala.**
 - a. Hlalisa iqela neeNcwadi zokuFunda ezinguNdoqo zabo.
 - b. Biza abafundi ngabanye bafunde izandi.
 - c. Biza abafundi ngabanye bagqibezele imisebenzi yokudikhowuda.
 - d. Biza umfundi ngamnye afunde amagama okanye isicatshulwa seveki edlulileyo.
 - e. Qaphela abafundi abadinga inkxaso.
 - f. Qaphela izandi ezidinga ukuhlenganiswa.
 - g. Buyisela iQela 1 edesikeni yalo uze ubize iQela 2.

Ekupheleni kosuku: Funda ngokuVakalayo

IXESHA:
15 imizuzu

IZIXHOBO:
Izixhobo
ezizezika-
Titshala

- Sebenzisa izixhobo zakho: liNcwadi eziNkulu, iNgqokelela yamaBali, neeNcwadi zamabali zonke zifanelekile.
- Sebenzisa eli xesha ukubonisa ukufunda ngotyibiliko nangemvakalelo.
- Lo msebenzi unceda abafundi bakhulise uthando lwamabali nokufunda.
- Wakha kwanesigama sabo, ulwazi lwangaphambili nenkumbulo yokusebenza. Zonke ezi zizakhono ezibalulekileyo zengqiqo nokuqonda.

Ukuphulaphula nokuthetha: Fundisa isigama

IXESHA:
15 imizuzu

IZIXHOBO:
Oonotsheluzi
besigama,
imifanekiso,
izixhobo

INcwadi
yokuFunda
enguNdoqo

1. **Khumbuza abafundi ngomxholo.**
 - a. Yalela abafundi ukuba bavule iiNcwadi zokuFunda ezinguNdoqo zabo kwiphepha 30.
 - b. Funda okanye ubize indawo yokutyetyiswa kolwimi kwakhona.
 - c. Bonisa abafundi uluhlu lwesigama somxholo.
 - d. Cacisa ukuba la magama aza kusinceda siqonde kwaye sithethe ngomxholo.
 - e. Bafundele uluhlu lwamagama.
2. **Sebenzisa iYLXY ukufundisa isigama.**
 - a. Fundisa esi sigama silandelayo:
 - *ixesha lonyaka: Ixesha elithile lonyaka njengehlobo, ukwindla, ubusika, okanye intlakohlaza.*
 - *indlwane: Indlu eyakhiwa yintaka isakhela amaqanda nabantwana bayo.*
 - *manzi tixi: Ukuba manzi kakhulu.*
3. **Sebenzisa indlela yobuchule iYLXY elungele igama ngalinye:**

Y: Yalatha emfanekisweni okanye kwisixhobo sokwenyani

L: Linganisa igama

X: Xeleta abafundi intsingiselo yegama

Y: Yitsho igama kwisivakalisi

Izandi: Yazisa amaqabane amatsha ahlanganisiweyo

IXESHA:
15 imizuzu

IZIXHOBO:
INcwadi
yokuFunda
enguNdoqo

1. **Yazisa isandi esitsha esihlanganisiweyo: mb**
 - a. Bhala iifinomi ngazinye ebhodini uze uzifunde nganye.
 - b. Okulandelayo, cela umfundi ahlanganise izandi ezo kunye.
 - c. Cela abafundi babize amagama aqala nge okanye esisebenzisa esi sandi sihlanganisiweyo.
2. **Bonisa abafundi indlela yokucazulula nokuhlanganisa baze bahlanganise amagama abandakanya isandi.**
 - a. Biza igama: imbola
 - b. Cela umfundi ngamnye aphulaphule ngononophelo aze acazulule igama elo libe zizandi: i-m-b-o-l-a
 - c. Njengoko umfundi ebiza isandi ngasinye, libhale ebhodini.
 - d. Okulandelayo, biza umfundi owahlukileyo ahlanganise izandi kunye ukufunda igama elo.
 - e. Lungisa abafundi ukuba benza iimpazamo.
 - f. Phinda ngegama: imbombozi
3. **Qhelanisa abafundi nemisebenzi yeNcwadi yokuFunda enguNdoqo yangoLwesibini.**
 - a. Yalela abafundi ukuba bavule iiNcwadi zokuFunda ezinguNdoqo zabo kwiphepha 39.
 - b. Biza abafundi ngabanye bakuncedise wenze umzekelo womsebenzi ngamnye.
 - c. Bonisa indlela yokugqibezela nawuphi na umsebenzi obhaliweyo ebhodini.

Qaphela: Xelela abafundi ukuba baza kwenza le misebenzi namaqabane abo ngexesha lokuFunda ngamaQela aNcediswa nguTitshala.

Ukubhala ngesandla: Fundisa ukwakhiwa konobumba omkhulu

IXESHA:
15 imizuzu

IZIXHOBO:
Itshati
yokubhala
ngesandla

1. **Lungiselela abafundi ukubhala ngesandla.**
 - a. Yithi: Masifudumeze iminwe yethu ngokungcangcazelisa izandla zethu.
 - b. Jonga uze ulungise indlela yokuhlala yabafundi kunye nendlela yokubamba ipensile.
2. **Bonisa abafundi indlela yokubumba: B**
 - a. Yima ufulathele abafundi bakho.
 - b. Yalela abafundi abangamanxele ukuba babeke iintloko zabo ezidesikeni zabo.
 - c. Sebenzisa isandla sakho sasekunene ukwakha unobumba: B
 - d. Yalela abafundi ababhala ngesandla sokunene bakhe unobumba kunye nawe.
 - e. Phinda nabafundi abangamanxele.
3. **Yalela abafundi ukuba baziqhelanise nokwakha: B**
 - Yithi: Yenza lo nobumba emqolo weqabane lakho, edesikeni, emhlabeni.
4. **Yalela abafundi baziqhelanise nokubhala: B**
 - a. Yithi: Bhala unobumba kwincwadi yakho yokubhala x3.
 - b. Hambahamba ujonge ukubunjwa konobumba ngumfundi ngamnye.

UkuFunda noTitshala: Yenza uFundo lwangaphambili

IXESHA:
15 imizuzu

IZIXHOBO:
INGqokelela
yamaBali,
iphepha 65

1. **Hlalisela abafundi uFundo lwangaPhambili.**
 - a. Biza abafundi bahlale emethini okanye phantsi.
 - b. Hlala phambi kwabafundi neNgqokelela yamaBali.
 - c. Qinisekisa ukuba bonke abafundi bayayibona incwadi.
 - d. Khumbuza abafundi ngendlela yokuziphatha oyilindeleyo ngexesha lokuFunda noTitshala, umz. ukwakha isathanga; ukubeka izandla emathangeni, ukuphulaphula ngononophelo, ukuphendula xa ebuzwa, ukuphakamisa isandla ukubuza umbuzo.
2. **Yenza uFundo lwangaPhambili ngoluhlobo:**
 - a. Biza isihloko sebali: *Udyabhadyabha ngosuku lweNtlakohlaza*.
 - b. Cacisa isakhono soqikelelo. Yithi: Xa sisenza uqikelelo, sisebenzisa isihloko kunye nemifanekiso ukuzama ukufumana ukuba ibali lingantoni na.
 - c. Bonisa abafundi imifanekiso kwiphepha ngalinye.
 - d. Buza: Ucinga ukuba kwenzeka ntoni apha?
 - e. Buza: Ucinga ukuba le mifanekiso inxulumana njani?

UkuFunda ngamaQela aNcediswa nguTitshala: Sebenza namaQela 3 no4

IXESHA:
30 imizuzu

IZIXHOBO:
INcwadi
yokuFunda
enguNdoqo

1. **Lungiselela abafundi ukuFunda ngokwamaQela aNcediswa nguTitshala.**
 - a. Qinisekisa abafundi bayalazi iqela labo lokufunda.
 - b. Hlalisa abafundi ngababini neeNcwadi zokuFunda ezinguNdoqo zabo, iincwadi zokubhala neepensile.
 - c. Yalela abafundi ukuba bavule iiNcwadi zokuFunda ezinguNdoqo zabo kwiphepha 39.
2. **Hlola imisebenzi yeNcwadi yokuFunda enguNdoqo yosuku nabafundi.**
Khumbuza abafundi amabakwenze ukugqibezela umsebenzi ngamnye.
3. **Bizela iQela 3 kwindawo yakho yokuFunda ngamaQela aNcediswa nguTitshala.**
 - a. Hlalisa iqela neeNcwadi zokuFunda ezinguNdoqo zabo.
 - b. Biza abafundi ngabanye bafunde izandi.
 - c. Biza abafundi ngabanye bagqibezele imisebenzi yokudikhowuda.
 - d. Biza umfundi ngamnye afunde amagama okanye isicatshulwa seveki edlulileyo.
 - e. Qaphela abafundi abadinga inkxaso.
 - f. Qaphela izandi ezidinga ukuhlenganiswa.
 - g. Buyisela iQela 3 edesikeni yalo uze ubize iQela 4.

Ekupheleni kosuku: Funda ngokuVakalayo

IXESHA:
15 imizuzu

IZIXHOBO:
Izixhobo
ezizezika-
Titshala

- Sebenzisa izixhobo zakho: liNcwadi eziNkulu, iNgqokelela yamaBali, neeNcwadi zamabali zonke zifanelekile.
- Sebenzisa eli xesha ukubonisa ukufunda ngotyibiliko nangemvakalelo.
- Lo msebenzi unceda abafundi bakhulise uthando lwamabali nokufunda.
- Wakha kwanesigama sabo, ulwazi lwangaphambili nenkumbulo yokusebenza. Zonke ezi zizakhono ezibalulekileyo zengqiqo nokuqonda.

Ukuphulaphula nokuthetha: Ukubalisa amabali ngobuchule

IXESHA:
15 imizuzu

IZIXHOBO:
INcwadi
yokuFunda
enguNdoqo

1. **Lungiselela abafundi ukubalisa amabali ngobuchule.**
 - a. Cwangcisa abafundi ngokwamaqela amalungu ama4.
 - b. Xelela abafundi bavule iiNcwadi zokuFunda ezinguNdoqo zabo kwiphepha 40.
2. **Khokela abafundi bajonge umfanekiso.**
 - a. Buza: Ubona ntoni emfanekisweni?
3. **Xelela abafundi ukuba mabaqwebe ibali elifutshane malunga nomfanekiso.**
4. **Xelela abafundi indlela yokwakha ibali labo. Yithi:**
 - a. Nika umlinganiswa ngamnye ebalini lakho igama.
 - b. Xela apho ibali liqhubeka khona.
 - c. Ibali lakho malibe nesiqalo, isiqu kunye nesiphelo.
 - d. Lo mfanekiso ubonisa kuphela inxalenye yebali.
 - Lo mfanekiso usenokubonisa isiqalo sebali lakho.
 - Lo mfanekiso usenokubonisa isiqu sebali lakho.
 - Lo mfanekiso usenokubonisa isiphelo sebali lakho.
 - e. Ungaqala ibali lakho ngokuthi:
 - Abantwana babegoduka xa babona...
 - Endaweni yokugoduka, abantwana bagqiba ukuba ba...
5. **Yalela abafundi bagqibezele umsebenzi.**
 - a. Nika abafundi imizuzu embalwa bacinge ngebali labo bethe cwaka.
 - b. Emva koko, yalela abafundi batshintshiselane ukubalisa ibali labo kwiqela labo. Ungasebenzisa 'uswazi / ilitye lokuthetha' ukwenza oku.
 - c. Njengoko abafundi bethetha, hambahamba uze uphulaphule.
6. **Gqibezela isifundo ngolu hlobo:**
 - a. Biza umfundi abe mnye abelane ngebali lakhe neklasi okanye buza 1–2 yabafundi imibuzo ngamabali eqela labo.
 - Buza: Belingantoni ibali likaX?
 - Buza: Yintoni oyithandileyo ngebali likaX?
 - b. Nika iklasi ingxelo ebanzi ukuphucula amabali abo.
Umzekelo: Ngamanye amaxesha, ekuqaleni kwebali sixela apho ibali liqhubeka khona kwaye ngoobani na abalinganiswa. Kwixesha elizayo, zamani ukufaka olu lwazi emabalini enu.

Izandi: Fundisa isandi esitsha, emva koko ucazulule uze uhlanganise

IXESHA:
15 imizuzu

IZIXHOBO:
Ikhadi lesandi
ch

INcwadi
yokuFunda
enguNdoqo

1. **Yazisa isandi esitsha: *ch***
 - a. Biza isandi x3.
 - b. Bonisa abafundi iKhadi lesandi uze ufunde isandi x3.
 - c. Xelela abafundi baphulaphule baze baphinde isandi.
 - d. Cela abafundi babize amagama aqala nge okanye asebenzisa eso sandi.
2. **Bonisa abafundi indlela yokucazulula nokuhlanganisa isandi.**
 - a. Biza igama: ichiza
 - b. Cela umfundi ngamnye aphulaphule ngononophelo aze acazulule igama elo libe zizandi: i-ch-i-z-a
 - c. Njengoko umfundi ebiza isandi ngasinye, libhale ebhodini.
 - d. Okulandelayo, biza umfundi owahlukileyo ahlanganise izandi kunye ukufunda igama elo.
 - e. Lungisa abafundi ukuba benza iimpazamo.
 - f. Phinda ngegama: ichibi
3. **Qhelanisa abafundi nemisebenzi yeNcwadi yokuFunda enguNdoqo yangoLwesithathu.**
 - a. Yalela abafundi ukuba bavule iiNcwadi zokuFunda ezinguNdoqo zabo kwiphepha 41.
 - b. Biza abafundi ngabanye bakuncedise wenze umzekelo womsebenzi ngamnye.
 - c. Bonisa indlela yokugqibezela nawuphi na umsebenzi obhaliweyo ebhodini.

Qaphela: Xelela abafundi ukuba baza kwenza le misebenzi namaqabane abo ngexesha lokuFunda ngamaQela aNcediswa nguTitshala.

Ukubhala ngesandla: Fundisa ukwakhiwa konobumba omncinci

IXESHA:
15 imizuzu

IZIXHOBO:
Itshati
yokubhala
ngesandla

1. **Lungiselela abafundi ukubhala ngesandla.**
 - a. Yithi: Masifudumeze iminwe ngokujikelezisa izihlahla zenze izangqa ziye ngasekhohlo zibuye ziye ekunene.
 - b. Jonga uze ulungise indlela yokuhlala yabafundi kunye nendlela yokubamba ipensile.
2. **Bonisa abafundi indlela yokubumba: *ch***
 - a. Yima ufulathele abafundi bakho.
 - b. Yalela abafundi abangamanxele ukuba babeke iintloko zabo ezidesikeni zabo.
 - c. Sebenzisa isandla sakho sasekunene ukwakha unobumba: *ch*
 - d. Yalela abafundi ababhala ngesandla sokunene bakhe unobumba kunye nawe.
 - e. Phinda nabafundi abangamanxele.
3. **Yalela abafundi ukuba baziqhelanise nokwakha: *ch***
 - a. Yithi: Yenza lo nobumba emqolo weqabane lakho, edesikeni, emhlabeni.
4. **Yalela abafundi baziqhelanise nokubhala: *ch***
 - a. Yithi: Bhala unobumba kwincwadi yakho yokubhala x3.
 - b. Hambahamba ujonga ukubunjwa konobumba ngumfundi ngamnye.

UkuFunda noTitshala: Yenza uFundo lokuQala

IXESHA:
15 imizuzu

IZIXHOBO:
INGqokelela
yamaBali,
iphepha 65

1. **Lungiselela abafundi uFundo lokuQala.**
 - a. Hlalisa abafundi emethini.
 - b. Bakhumbuze ngendlela yokuziphatha elindelekileyo.
 - c. Khumbuza abafundi ngesihloko sebali: *Udyabhadyabha ngosuku lweNtlakohlaza*
 - d. Yithi: *Eli bali lingosuku lweNtwasahlobo eMzantsi Afrika, umhla woku1 kweyoMsintsi. UOlwethu noKatekani ngabahlobo abahamba kunye ukuya esikolweni. Ngenye imini, baqaphela ukuba umoya unobushushu, kwaye babona iintaka neentyatyambo. Emva koko, uKatekani uyaqonda ukuba lusuku lweNtlakohlaza. Ulumkisa uOlwethu ngokuba mababaleke ukugoduka ukuphuma kwesikolo, kuba umnakwabo kunye nabahlobo bakhe bayathanda ukuqhula ngosuku lweNtlakohlaza. Ukuphuma kwesikolo amantombazana alibala shici ngosuku lweNtlakohlaza de akhunjuzwe ngutitshala wabo. Babeleka abasicatyana ukugoduka, kodwa xa befika ekhaya, babona umnakwaboKatekani! Ingaba mdlalo mni aza kubaqhula ngawo.*
 - e. Buza: Ikhona into oyaziyo malunga noku?
2. **Yenza uFundo lwangaPhambili ngolu hlobo:**
 - a. Funda iphepha ngalinye lebali ngokuvakalayo, ngotyibiliko nangokucacileyo.
 - b. Bonisa abafundi imifanekiso.
 - c. Apho kuyimfuneko, yima uze ucacisele abafundi.
 - d. Yalatha isigama njengoko sibonakala.
 - e. Ekupheleni kwebali, buza imibuzo yoFundo 1 ngolu hlobo:
 - Bhakisa Umbuzo 1 no2 kubafundi ngabanye.
 - Bhakisa Umbuzo 3 kwiklasi yonke. Cela abafundi baxoxe ngombuzo neqabane.
 - Biza abafundi abambalwa babelane ngeempendulo.
 - f. Khumbuza abafundi indlela yobuchule bengqiqo nokuqonda.
 - Yithi, kule veki sifunda indlela yoku: Yiba nomfanekiso-ngqondweni
 - Buza abafundi: Ungakwazi ukucimela uzame ukwenza umfanekiso-ngqondweni wento esebalini njengomfanekiso-bhanyabhanya engqondweni yakho? Ubona ntoni?

Ukubhala: Yenza umzekelo weGML nomsebenzi

IXESHA:
20 imizuzu

IZIXHOBO:
INcwadi
yeDBE
yemiSebenzi
2, kwiphepha
58

Isakhelo
sokubhala:

Ndiya-
kuthanda
ukudlala...

Kuyonwabisa
kuba...

Ndidlala no...

1. **Yazisa ukugxila kwiGML (imiGaqo neMimiselo yoLwimi).**
 - a. Yithi: Kule veki siza kugxila ku Ukuqinisekisa ukuba igama elenzayo (isenzi) lihambelana nomntu owenzayo (umenzi).
 - b. Bhala isivakalisi ebhodini: Ndidlala ibhola ekhatywayo. Udlala ibhola ekhatywayo.
 - c. Yalatha iGML: Igama elenzayo (isenzi) livumelana nomenzi (umenzi).
2. **Yazisa umsebenzi wokubhala.**
 - a. Yithi: Kule veki siza: Zoba umfanekiso uze ubhale izivakalisi ezithathu.
 - b. Yithi: Siza kuzoba ze sibhale ngesihloko: Owona mdlalo ndiwuthandayo
3. **Cacisa impendulo yakho kumsebenzi wokubhala phambi kokuba ubhale.**
 - a. Yithi: Owona mdlalo ndiwuthandayo yi...
4. **Yenza umzekelo womsebenzi ebhodini.**
 - a. Zoba ngokukhawuleza umfanekiso obonakalisa: Wena, udlala owona mdlalo uwuthandayo.
 - b. Bonisa abafundi indlela yokugqibezela isakhelo sokubhala.
 - c. Yalatha iGML: Igama elenzayo (isenzi) livumelana nomenzi (umenzi).

UkuFunda ngamaQela aNcediswa nguTitshala: Sebenza namaQela 5 no6

IXESHA:
30 imizuzu

IZIXHOBO:
INcwadi
yokuFunda
enguNdoqo

1. **Lungiselela abafundi ukuFunda ngokwamaQela aNcediswa nguTitshala.**
 - a. Qinisekisa abafundi bayalazi iqela labo lokufunda.
 - b. Hlalisa abafundi ngababini neeNcwadi zokuFunda ezinguNdoqo zabo, iincwadi zokubhala neepensile.
 - c. Yalela abafundi ukuba bavule iiNcwadi zokuFunda ezinguNdoqo zabo kwiphepha 41.
2. **Hlola imisebenzi yeNcwadi yokuFunda enguNdoqo yosuku nabafundi.**
Khumbuza abafundi amabakwenze ukugqibezela umsebenzi ngamnye.
3. **Bizela iQela 5 kwindawo yakho yokuFunda ngamaQela aNcediswa nguTitshala.**
 - a. Hlalisa iqela neeNcwadi zokuFunda ezinguNdoqo zabo.
 - b. Biza abafundi ngabanye bafunde izandi.
 - c. Biza abafundi ngabanye bagqibezele imisebenzi yokudikhowuda.
 - d. Biza umfundi ngamnye afunde amagama okanye isicatshulwa seveki edlulileyo.
 - e. Qaphela abafundi abadinga inkxaso.
 - f. Qaphela izandi ezidinga ukuhlenganiswa.
 - g. Buyisela iQela 5 edesikeni yalo uze ubize iQela 6.

Ekupheleni kosuku: Funda ngokuVakalayo

IXESHA:
15 imizuzu

IZIXHOBO:
Izixhobo
ezizezika-
Titshala

- Sebenzisa izixhobo zakho: liNcwadi eziNkulu, iNgqokelela yamaBali, neeNcwadi zamabali zonke zifanelekile.
- Sebenzisa eli xesha ukubonisa ukufunda ngotyibiliko nangemvakalelo.
- Lo msebenzi unceda abafundi bakhulise uthando lwamabali nokufunda.
- Wakha kwanesigama sabo, ulwazi lwangaphambili nenkumbulo yokusebenza. Zonke ezi zizakhono ezibalulekileyo zengqiqo nokuqonda.

Izandi: Yazisa amaqabane amatsha ahlanganisiweyo

IXESHA:
15 imizuzu

IZIXHOBO:
INcwadi
yokuFunda
enguNdoqo

1. **Yazisa isandi esitsha esihlanganisiweyo: chw**
 - a. Bhala iifinomi ngazinye ebhodini uze uzifunde nganye.
 - b. Okulandelayo, cela umfundi ahlanganise izandi ezo kunye.
 - c. Cela abafundi babize amagama aqala nge okanye esisebenzisa esi sandi sihlanganisiweyo.
2. **Bonisa abafundi indlela yokucazulula nokuhlanganisa baze bahlanganise amagama abandakanya isandi.**
 - a. Biza igama: umchweli
 - b. Cela umfundi ngamnye aphulaphule ngononophelo aze acazulule igama elo libe zizandi: u-m-ch-w-e-l-i
 - c. Njengoko umfundi ebiza isandi ngasinye, libhale ebhodini.
 - d. Okulandelayo, biza umfundi owahlukileyo ahlanganise izandi kunye ukufunda igama elo.
 - e. Lungisa abafundi ukuba benza iimpazamo.
 - f. Phinda ngegama: ichweba
3. **Qhelanisa abafundi nemisebenzi yeNcwadi yokuFunda enguNdoqo yangoLwesine.**
 - a. Yalela abafundi ukuba bavule iiNcwadi zokuFunda ezinguNdoqo zabo kwiphepha 42.
 - b. Biza abafundi ngabanye bakuncedise wenze umzekelo womsebenzi ngamnye.
 - c. Bonisa indlela yokugqibezela nawuphi na umsebenzi obhaliweyo ebhodini.

Qaphela: Xelela abafundi ukuba baza kwenza le misebenzi namaqabane abo ngexesha lokuFunda ngamaQela aNcediswa nguTitshala.

Ukubhala ngesandla: Fundisa ukwakhiwa konobumba omkhulu

IXESHA:
15 imizuzu

IZIXHOBO:
Itshati
yokubhala
ngesandla

1. **Lungiselela abafundi ukubhala ngesandla.**
 - a. Yithi: Masifudumeze iminwe ngokuyijijela ngaphakathi nangaphandle.
 - b. Jonga uze ulungise indlela yokuhlala yabafundi kunye nendlela yokubamba ipensile.
2. **Bonisa abafundi indlela yokubumba: C**
 - a. Yima ufulathele abafundi bakho.
 - b. Yalela abafundi abangamanxele ukuba babeke iintloko zabo ezidesikeni zabo.
 - c. Sebenzisa isandla sakho sasekunene ukwakha unobumba: C
 - d. Yalela abafundi ababhala ngesandla sokunene bakhe unobumba kunye nawe.
 - e. Phinda nabafundi abangamanxele.
3. **Yalela abafundi ukuba baziqhelanise nokwakha: C**
 - Yithi: Yenza lo nobumba emqolo weqabane lakho, edesikeni, emhlabeni.
4. **Yalela abafundi baziqhelanise nokubhala: C**
 - a. Yithi: Bhala unobumba kwincwadi yakho yokubhala x3.
 - b. Hambahamba ujonga ukubunjwa konobumba ngumfundi ngamnye.

UkuFunda noTitshala: Yenza uFundo lwesiBini

IXESHA:
15 imizuzu

IZIXHOBO:
INGqokelela
yamaBali,
iphepha 65

1. **Lungiselela abafundi uFundo lwesiBini.**
 - a. Hlalisa abafundi emethini.
 - b. Bakhumbuze ngendlela yokuziphatha elindelekileyo.
 - c. Khumbuza abafundi ngesihloko sebali: *Udyabhadyabha ngosuku lweNtlakohlaza*
 - d. Khumbuza abafundi indlela yobuchule bengqiqo nokuqonda.
 - Yithi, kule veki sifunda indlela yoku: Yiba nomfanekiso-ngqondweni
 - Yithi, khumbula sithethile ngale nto izolo, xa ndikubuza: Ungakwazi ukucimela uzame ukwenza umfanekiso-ngqondweni wento esebalini njengomfanekiso-bhanyabhanya engqondweni yakho? Ubona ntoni?
2. **Yenza uFundo lwesiBini ngolu hlobo:**
 - a. Funda iphepha ngalinye lebali ngokuvakalayo, ngotyibiliko nangokucacileyo.
 - b. Bonisa abafundi umfanekiso.
 - c. Sebenzisa imizekelo ekwiphepha lentshayelelo ukwenza umzekelo wobuchule bengqiqo nokuqonda.
 - d. Ekupheleni kwebali, buza imibuzo yoFundo 2 ngolu hlobo:
 - Bhakisa Umbuzo 1 no2 kubafundi ngabanye.
 - Bhakisa Umbuzo 3 kwiklasi yonke. Cela abafundi baxoxe ngombuzo neqabane.
 - Biza abafundi abambalwa babelane ngeempendulo.

Ukubhala: Cwangisa uze uyile

IXESHA:
20 imizuzu

IZIXHOBO:
INcwadi
yeDBE
yemiSebenzi
2, kwiphepha
58

Isakhelo
sokubhala:

Ndiya-
kuthanda
ukudlala...

Kuyonwabisa
kuba...

Ndidlala no...

1. **Yazisa kwakhona umsebenzi wokubhala.**
 - a. Yithi: Khumbula ukuba kule veki siza kuzoba ze sibhale ngesihloko: Owona mdlalo ndiwuthandayo
2. **Yalela abafundi bacinge ngokubhala kwabo.**
 - a. Yithi: Cimela uze ucinge ngendlela oza kuphendula ngayo isakhelo sokubhala.
 - b. Yithi: Yabelana ngoluvo lwakho neqabane.
 - c. Xoxa uze ubhale amagama aluncedo ebhodini, umz. ganga, icekwa, ukuleqana, undize, uBhathi, ibhola ekhatywayo
3. **Yalela abafundi bavule iphepha elichanekileyo kwiincwadi zabo zeDBE zemisebenzi.**
 - a. Yithi: Ngoku, zoba uze ubhale ezakho iimbono.
 - b. Khumbuza abafundi ngeGML: Igama elenzayo (isenzi) livumelana nomenzi (umenzi).
4. **Hambahamba egumbini uncede abafundi ngabanye.**
 - a. Cela abafundi bakuxelele ngeembono zabo.
 - b. Nceda abafundi abasokolayo ukuqala umsebenzi wabo wokubhala.

UkuFunda ngamaQela aNcediswa nguTitshala: Sebenza namaQela 7 no8

IXESHA:
30 imizuzu

IZIXHOBO:
INcwadi
yokuFunda
enguNdoqo

1. **Lungiselela abafundi ukuFunda ngokwamaQela aNcediswa nguTitshala.**
 - a. Qinisekisa abafundi bayalazi iqela labo lokufunda.
 - b. Hlalisa abafundi ngababini neeNcwadi zokuFunda ezinguNdoqo zabo, iincwadi zokubhala neepensile.
 - c. Yalela abafundi ukuba bavule iiNcwadi zokuFunda ezinguNdoqo zabo kwiphepha 42.
2. **Hlola imisebenzi yeNcwadi yokuFunda enguNdoqo yosuku nabafundi.**
Khumbuza abafundi amabakwenze ukugqibezela umsebenzi ngamnye.
3. **Bizela iQela 7 kwindawo yakho yokuFunda ngamaQela aNcediswa nguTitshala.**
 - a. Hlalisa iqela neeNcwadi zokuFunda ezinguNdoqo zabo.
 - b. Biza abafundi ngabanye bafunde izandi.
 - c. Biza abafundi ngabanye bagqibezele imisebenzi yokudikhowuda.
 - d. Biza umfundi ngamnye afunde amagama okanye isicatshulwa seveki edlulileyo.
 - e. Qaphela abafundi abadinga inkxaso.
 - f. Qaphela izandi ezidinga ukuhlenganiswa.
 - g. Buyisela iQela 7 edesikeni yalo uze ubize iQela 8.

Ekupheleni kosuku: Funda ngokuVakalayo

IXESHA:
15 imizuzu

IZIXHOBO:
Izixhobo
ezizezika-
Titshala

- Sebenzisa izixhobo zakho: liNcwadi eziNkulu, iNgqokelela yamaBali, neeNcwadi zamabali zonke zifanelekile.
- Sebenzisa eli xesha ukubonisa ukufunda ngotyibiliko nangemvakalelo.
- Lo msebenzi unceda abafundi bakhulise uthando lwamabali nokufunda.
- Wakha kwanesigama sabo, ulwazi lwangaphambili nenkumbulo yokusebenza. Zonke ezi zizakhono ezibalulekileyo zengqiqo nokuqonda.

Ukuphulaphula nokuthetha: Xoxa ngebali eliFundwa noTitshala

IXESHA:
15 imizuzu

IZIXHOBO:
Isicwangciso
sengxoxo:

Eli bali
belinge...

Ndilithandile
xa...

Ndifunde
ukuba...

1. **Lungiselela abafundi ingxoxo yamaqela.**
 - a. Cwangcisa abafundi ngokwamaqela amalungu ama4.
 - b. Nika iqela ngalinye 'uswazi okanye ilitye lokuthetha'.
 - c. Yithi: Ungathetha kuphela xa uphethe 'uswazi / ilitye lokuthetha'.
2. **Funda imibuzo yengxoxo.**
 - a. Khumbuza abafundi ibali elifundwa notitshala laloo veki.
 - b. Bhala isicwangciso sengxoxo ebhodini.
 - c. Funda uze ucacise umbuzo ngamnye isiqalisivakalisi).
 - d. Xelela abafundi ukuba ilungu ngalinye leqela malibe nethuba lokuphendula umbuzo.
 - e. Khuthaza abafundi bacinge ngeempendulo ezahlukileyo.
3. **Yalela abafundi baqale ingxoxo.**
 - a. Yalela abafundi abaphethe 'uswazi / ilitye lokuthetha' ukuba mabaqale.
 - b. Hambahamba unika inkxaso apho ifunekayo.
 - c. Kwimizuzu embalwa yokugqibela, biza iqela lizokwabelana ngeempendulo zalo.
4. **Ukulungisa abafundi**
 - a. Chonga 3-4 yabafundi abaza kwenza iNtetho yeOrali ngoMvulo.
 - b. Xelela abafundi amabakulungiselele uMvulo. (Jonga isicwangciso sesifundo soPT sangoMvulo)

Izandi: Ubizelo

IXESHA:
15 imizuzu

IZIXHOBO:
INcwadi
yokuFunda
enguNdoqo

1. **Zinzisa abafundi neencwadi zabo zokubhala, iipensile neerula.**
 - a. Xelela abafundi babhale isihloko, 'Ubizelo' baze babhale amanani u1–6 kumda wephepha.
 - b. Bizela abafundi la magama mathandathu alandelayo bawabhale ecaleni kwamanani u1–6: *chola, chwela, umbona, bhaka, bhalisa, imbila*.
2. **Xelela abafundi basebenzise iipensile eziyimibala ukukorekisha umsebenzi wabo.**
 - a. Bhala la magama mathandathu ebhodini.
 - b. Njengoko ubhala, biza igama ngalinye.
 - c. Xelela abafundi barhangqe iimpazamo zabo ngepensile enombala.
 - d. Xelela abafundi bawabhale kwakhona amagama ngokuchanekileyo.
3. **Qaphela imingeni kunye nenkqubela phambili yabafundi.**
4. **Qhelanisa abafundi nemisebenzi yeNcwadi yokuFunda enguNdoqo yangoLwesihlanu.**
 - a. Yalela abafundi ukuba bavule iiNcwadi zokuFunda ezinguNdoqo zabo kwiphepha 43.
 - b. Biza abafundi ngabanye bakuncedise wenze umzekelo womsebenzi ngamnye.
 - c. Bonisa indlela yokugqibezela nawuphi na umsebenzi obhaliweyo ebhodini.

Qaphela: Xelela abafundi ukuba baza kwenza le misebenzi namaqabane abo ngexesha lokuFunda ngamaQela aNcediswa nguTitshala.

UkuFunda noTitshala: Yenza uFundo lwaMva

IXESHA:
15 imizuzu

IZIXHOBO:
INGqokelela
yamaBali,
iphepha 65

1. **Lungiselela abafundi uFundo lwaMva.**
 - a. Khumbuza abafundi ngesihloko sebali: *Udyabhadyabha ngosuku lweNtlakohlaza*
 - b. Cacisa umsebenzi. Yithi: Namhlanje siza kuchaza kwakhona indawo esiyithandayo kwibali lethu.
2. **Yenza umzekelo walo msebenzi njengoku kulandelayo:**
 - a. Cimela wenze ngathi uyacinga.
 - b. Yithi: Mandicinge – mandikuchazele eyona ndawo ndiyithandayo kweli bali ngamazwi am.
 - c. Vula amehlo akho uchazele abafundi eyona ndawo uyithandayo ebalini.
 - d. Zama ungakhethi indawo ecace kumntu wonke njengomzekelo wakho.
 - e. Phinda uyichaze le ndawo yebali ngokulandelelana kweziganeko.
 - f. Bandakanya imiba ebalulekileyo, njengamagama abalinganiswa.
3. **Yalela abafundi bagqibezele umsebenzi.**
 - a. Xelela abafundi bacimele baze bacinge ngeyona ndawo bayithandayo ebalini.
 - b. Yithi: Cinga ngolwakho uluvo, musa ukukopa umzekelo wam.
 - c. Okulandelayo, xelela abafundi bavule amehlo baguquke banikane amathuba bexelela amaqabane abo indawo umntu ayithandayo ebalini.
 - d. Njengoko abafundi bethetha ngebali, jikeleza phakathi kwabo unike inxaso apho ifuneka khona.
 - e. Ekupheleni kwesifundo, biza umfundi abe1–2 baphinde bathethe bexelela iklassi ngeyona ndawo umntu ayithandayo ebalini.
4. **Vumela abafundi babelane ngomsebenzi wabo.**
 - a. Nika abafundi imizuzu embalwa yokubonisa umsebenzi wabo kwiqabane.
 - b. Biza umfundi abelane ngomsebenzi wakhe neklasi.

Ukubhala: Yila uze uhlele

IXESHA:
20 imizuzu

IZIXHOBO:
INcwadi
yeDBE
yemiSebenzi
2, kwiphepha
58

Isakhelo
sokubhala:

Ndiya-
kuthanda
ukudlala...

Kuyonwabisa
kuba...

Ndidlala no...

1. **Khumbuza abafundi ngomsebenzi wokubhala.**
 - a. Yithi: Namhlanje siza kugqibezela umsebenzi wethu wokubhala.
2. **Yazisa ukwahlula umsebenzi.**
 - a. Hambahamba eklasini uze uncede abafundi abasokolayo.
 - b. Nika abafundi abaphambili ngolwazi umyalelo owongezelelweyo: Yongeza esinye isivakalisi kumbhalo wakho.
3. **Yalela abafundi bafunde baze bahlele umbhalo wabo.**
 - a. Yithi: Ngoku lixesha lokuba nifunde ze nihlele imibhalo yenu.
 - b. Yithi, khumbula ukukhangela ukuba: Igama elenzayo (isenzi) livumelana nomenzi (umenzi).
4. **Ukuba ixesha liyavuma, cela abafundi babelane ngemibhalo yabo.**
 - a. Abafundi bangabelana ngemibhalo yabo neqabane.
 - b. Abafundi abambalwa bangabelana nemibhalo yabo neklasi.

UkuFunda ngamaQela aNcediswa nguTitshala: Sebenza namaQela 9 no10

IXESHA:
30 imizuzu

IZIXHOBO:
INcwadi
yokuFunda
enguNdoqo

1. **Lungiselela abafundi ukuFunda ngokwamaQela aNcediswa nguTitshala.**
 - a. Qinisekisa abafundi bayalazi iqela labo lokufunda.
 - b. Hlalisa abafundi ngababini neeNcwadi zokuFunda ezinguNdoqo zabo, iincwadi zokubhala neepensile.
 - c. Yalela abafundi ukuba bavule iiNcwadi zokuFunda ezinguNdoqo zabo kwiphepha 43.
2. **Hlola imisebenzi yeNcwadi yokuFunda enguNdoqo yosuku nabafundi.**
Khumbuza abafundi amabakwenze ukugqibezela umsebenzi ngamnye.
3. **Bizela iQela 9 kwindawo yakho yokuFunda ngamaQela aNcediswa nguTitshala.**
 - a. Hlalisa iqela neeNcwadi zokuFunda ezinguNdoqo zabo.
 - b. Biza abafundi ngabanye bafunde izandi.
 - c. Biza abafundi ngabanye bagqibezele imisebenzi yokudikhowuda.
 - d. Biza umfundi ngamnye afunde amagama okanye isicatshulwa seveki edlulileyo.
 - e. Qaphela abafundi abadinga inkxaso.
 - f. Qaphela izandi ezidinga ukuhlenganiswa.
 - g. Buyisela iQela 9 edesikeni yalo uze ubize iQela 10.

Ekupheleni kosuku: Funda ngokuVakalayo

IXESHA:
15 imizuzu

IZIXHOBO:
Izixhobo
ezizezika-
Titshala

- Sebenzisa izixhobo zakho: liNcwadi eziNkulu, iNgqokelela yamaBali, neeNcwadi zamabali zonke zifanelekile.
- Sebenzisa eli xesha ukubonisa ukufunda ngotyibiliko nangemvakalelo.
- Lo msebenzi unceda abafundi bakhulise uthando lwamabali nokufunda.
- Wakha kwanesigama sabo, ulwazi lwangaphambili nenkumbulo yokusebenza. Zonke ezi zizakhono ezibalulekileyo zengqiqo nokuqonda.

Ukuphulaphula nokuthetha: Yazisa umxholo

IXESHA:
15 imizuzu

IZIXHOBO:
Imifanekiso
nezixhobo
zokwenyani
zomboniso
womxholo

INcwadi
yokuFunda
enguNdoqo

1. **Lungisa umboniso womxholo: Siyazithethela**
2. **Buza umbuzo ovulekileyo ukuqalisa ulwazi lwemvelaphi lwabafundi.**
 - Zeziphi izinto ocinga ukuba abantwana bamele ukuthetha ngazo?
 - Ngoobani abantu abahlukileyo onokuthetha nabo ukuba unengxaki?
 - Yeyiphi eyona ndlela ingcono yokuthetha nomntu ukuba awuvumelani naye okanye ukuba ukhathazekile?
3. **Yenza imephu yengqondo usebenzisa imibuzo neempendulo zabafundi.**
4. **Yongeza ezakho iimpindulo kwimephu yengqondo ukwandisa ulwazi lwabafundi.**
5. **Yalela abafundi ukuba bavule iiNcwadi zokuFunda ezinguNdoqo zabo kwiphepha 44.**
6. **Xelela abafundi bakhombe kwindawo yokutyebisa ulwimi lomxholo.**
 - a. Funda ngokutyetyiswa kolwimi ngokuvakalayo.
 - b. Yalela abafundi bafunde kunye nawe, okanye bayiphinde emva kwakho: Usana olungakhaliyo lufela embelekweni.
7. **Xoxa nabafundi ngokutyetyiswa kolwimi.**
 - a. Buza: Ungandixelesa ukuba kuthetha ukuthini oku? / Uyakwazi ukufumana impendulo?
 - b. Khuthaza abafundi babelane ngezimvo.
 - c. Cacisa intsingiselo okanye unike impendulo njengoku kulandelayo: Eli qhalo lithetha ukuba, ukuba umntu akazithetheleli, akakhali okanye akathethi xa ekwimeko enzima, akukho mntu uza kumnceda kwaye uza kugqibela ngokufela kwiingxaki zakhe ethe cwaka.

Izandi: Fundisa isandi esitsha, emva koko ucazulule uze uhlanganise

IXESHA:
15 imizuzu

IZIXHOBO:
Ikhadi lesandi
kh

INcwadi
yokuFunda
enguNdoqo

1. **Yazisa isandi esitsha: *kh***
 - a. Biza isandi x3.
 - b. Bonisa abafundi iKhadi lesandi uze ufunde isandi x3.
 - c. Xelela abafundi baphulaphule baze baphinde isandi.
 - d. Cela abafundi babize amagama aqala nge okanye asebenzisa eso sandi.
2. **Bonisa abafundi indlela yokucazulula nokuhlanganisa isandi.**
 - a. Biza igama: *n*
 - b. Cela umfundi ngamnye aphulaphule ngononophelo aze acazulule igama elo libe zizandi: *kh-u-l-a*
 - c. Njengoko umfundi ebiza isandi ngasinye, libhale ebhodini.
 - d. Okulandelayo, biza umfundi owahlukileyo ahlanganise izandi kunye ukufunda igama elo.
 - e. Lungisa abafundi ukuba benza iimpazamo.
 - f. Phinda ngegama: *khaba*
3. **Qhelanisa abafundi nemisebenzi yeNcwadi yokuFunda enguNdoqo yangoMvulo.**
 - a. Yalela abafundi ukuba bavule iiNcwadi zokuFunda ezinguNdoqo zabo kwiphepha 46.
 - b. Biza abafundi ngabanye bakuncedise wenze umzekelo womsebenzi ngamnye.
 - c. Bonisa indlela yokugqibezela nawuphi na umsebenzi obhaliweyo ebhodini.

Qaphela: Xelela abafundi ukuba baza kwenza le misebenzi namaqabane abo ngexesha lokuFunda ngamaQela aNcediswa nguTitshala.

Ukubhala ngesandla: Fundisa ukwakhiwa konobumba omncinci

IXESHA:
15 imizuzu

IZIXHOBO:
Itshati
yokubhala
ngesandla

1. **Lungiselela abafundi ukubhala ngesandla.**
 - a. Yithi: Masifudumeze iminwe yethu ngokungcangcazelisa izandla zethu.
 - b. Jonga uze ulungise indlela yokuhlala yabafundi kunye nendlela yokubamba ipensile.
2. **Bonisa abafundi indlela yokubumba: *kh***
 - a. Yima ufulathele abafundi bakho.
 - b. Yalela abafundi abangamanxele ukuba babeke iintloko zabo ezidesikeni zabo.
 - c. Sebenzisa isandla sakho sasekunene ukwakha unobumba: *kh*
 - d. Yalela abafundi ababhala ngesandla sokunene bakhe unobumba kunye nawe.
 - e. Phinda nabafundi abangamanxele.
3. **Yalela abafundi ukuba baziqhelanise nokwakha: *kh***
 - a. Yithi: Yenza lo nobumba emqolo weqabane lakho, edesikeni, emhlabeni.
4. **Yalela abafundi baziqhelanise nokubhala: *kh***
 - a. Yithi: Bhala unobumba kwincwadi yakho yokubhala x3.
 - b. Hambahamba ujonga ukubunjwa konobumba ngumfundi ngamnye.

UkuFunda noTitshala: Yazisa ibali

IXESHA:
15 imizuzu

IZIXHOBO:
INGqokelela
yamaBali,
iphepha
lentshayelelo
77

1. Yazisa ibali.

- Yithi: Kule veki siza kufunda ibali elisihloko sithi, *Igama lam nguBuhlebendalo*.
- Yithi: *UBuhlebendalo wayelithanda igama lakhe kwaye eziqhayisa ngalo. Wayekuthanda ukulibiza liphelele ade alicule. Ngosuku lokuqala kwiBanga 1, utitshala wakhe wabiza igama lakhe waza wambonisa apho makahlale khona. Kodwa wathi akufika etafileni yakhe, wabona igama elingu'Buhle' lincanyathiselwe etafileni. Emva koko utitshala wamchazela ukuba igama u'Buhlebendalo' lide kakhulu xa libizwa. Utitshala wathi uza kumbiza ngokuba ngu'Buhle'. UBuhlebendalo waziva ekhathazekile kwaye wayengasoloko emva utitshala xa embiza. Ibali ligqitha lichaze indlela uBuhlebendalo azithethela ngayo ngegama lakhe.*
- Buza: Ikhona into oyaziyo malunga noku?
- Bonisa ngokufutshane abafundi imifanekiso esebalini.

2. Yakha ulwazi lwemvelaphi lwabafundi.

- Yabelana uze ucacise iinkcukacha ezinikiweyo ngemvelaphi ebalini.
- Bonisa abafundi apho ibali liqhubeka khona usebenzisa imephu yeNgqokelela yamaBali.
- Buza: Ingaba unemibuzo malunga neli bali?

3. Cacisa indlela yobuchule bengqiqo nokuqonda.

- Yithi, kule veki siza kufunda indlela: Thatha izigqibo ezisekelwe kulwazi olunikiweyo
- Cacisa le ndlela kubafundi.

UkuFunda ngamaQela aNcediswa nguTitshala: Sebenza namaQela 1 no2

IXESHA:
30 imizuzu

IZIXHOBO:
INcwadi
yokuFunda
enguNdoqo

1. **Lungiselela abafundi ukuFunda ngokwamaQela aNcediswa nguTitshala.**
 - a. Qinisekisa abafundi bayalazi iqela labo lokufunda.
 - b. Hlalisa abafundi ngababini neeNcwadi zokuFunda ezinguNdoqo zabo, iincwadi zokubhala neepensile.
 - c. Yalela abafundi ukuba bavule iiNcwadi zokuFunda ezinguNdoqo zabo kwiphepha 46.
2. **Hlola imisebenzi yeNcwadi yokuFunda enguNdoqo yosuku nabafundi.**
Khumbuza abafundi amabakwenze ukugqibezela umsebenzi ngamnye.
3. **Bizela iQela 1 kwindawo yakho yokuFunda ngamaQela aNcediswa nguTitshala.**
 - a. Hlalisa iqela neeNcwadi zokuFunda ezinguNdoqo zabo.
 - b. Biza abafundi ngabanye bafunde izandi.
 - c. Biza abafundi ngabanye bagqibezele imisebenzi yokudikhowuda.
 - d. Biza umfundi ngamnye afunde amagama okanye isicatshulwa seveki edlulileyo.
 - e. Qaphela abafundi abadinga inkxaso.
 - f. Qaphela izandi ezidinga ukuhlenganiswa.
 - g. Buyisela iQela 1 edesikeni yalo uze ubize iQela 2.

Ekupheleni kosuku: Funda ngokuVakalayo

IXESHA:
15 imizuzu

IZIXHOBO:
Izixhobo
ezizezika-
Titshala

- Sebenzisa izixhobo zakho: liNcwadi eziNkulu, iNgqokelela yamaBali, neeNcwadi zamabali zonke zifanelekile.
- Sebenzisa eli xesha ukubonisa ukufunda ngotyibiliko nangemvakalelo.
- Lo msebenzi unceda abafundi bakhulise uthando lwamabali nokufunda.
- Wakha kwanesigama sabo, ulwazi lwangaphambili nenkumbulo yokusebenza. Zonke ezi zizakhono ezibalulekileyo zengqiqo nokuqonda.

Ukuphulaphula nokuthetha: Fundisa isigama

IXESHA:
15 imizuzu

IZIXHOBO:
Oonotsheluzi
besigama,
imifanekiso,
izixhobo

INcwadi
yokuFunda
enguNdoqo

1. **Khumbuza abafundi ngomxholo.**
 - a. Yalela abafundi ukuba bavule iiNcwadi zokuFunda ezinguNdoqo zabo kwiphepha 44.
 - b. Funda okanye ubize indawo yokutyetyiswa kolwimi kwakhona.
 - c. Bonisa abafundi uluhlu lwesigama somxholo.
 - d. Cacisa ukuba la magama aza kusinceda siqonde kwaye sithethe ngomxholo.
 - e. Bafundele uluhlu lwamagama.
2. **Sebenzisa iYLXY ukufundisa isigama.**
 - a. Fundisa esi sigama silandelayo:
 - *isazisigama: Ileyibhile ebhalwe igama lomntu.*
 - *wabuyisela: Wathatha into waza wabeka enye endaweni yayo.*
 - *khathazekile: Ukuziva ungazinzanga emoyeni okanye ukucinga ukuba izinto zinokungahambi ngendlela.*
3. **Sebenzisa indlela yobuchule iYLXY elungele igama ngalinye:**

Y: Yalatha emfanekisweni okanye kwisixhobo sokwenyani
 L: Linganisa igama
 X: Xelesa abafundi intsingiselo yegama
 Y: Yitsho igama kwisivakalisi

Izandi: Yazisa amaqabane amatsha ahlanganisiweyo

IXESHA:
15 imizuzu

IZIXHOBO:
INcwadi
yokuFunda
enguNdoqo

1. **Yazisa isandi esitsha esihlanganisiweyo: khw**
 - a. Bhala iifinomi ngazinye ebhodini uze uzifunde nganye.
 - b. Okulandelayo, cela umfundi ahlanganise izandi ezo kunye.
 - c. Cela abafundi babize amagama aqala nge okanye esisebenzisa esi sandi sihlanganisiweyo.
2. **Bonisa abafundi indlela yokucazulula nokuhlanganisa baze bahlanganise amagama abandakanya isandi.**
 - a. Biza igama: ukhwele
 - b. Cela umfundi ngamnye aphulaphule ngononophelo aze acazulule igama elo libe zizandi: u-kh-w-e-l-e
 - c. Njengoko umfundi ebiza isandi ngasinye, libhale ebhodini.
 - d. Okulandelayo, biza umfundi owahlukileyo ahlanganise izandi kunye ukufunda igama elo.
 - e. Lungisa abafundi ukuba benza iimpazamo.
 - f. Phinda ngegama: khwaza
3. **Qhelanisa abafundi nemisebenzi yeNcwadi yokuFunda enguNdoqo yangoLwesibini.**
 - a. Yalela abafundi ukuba bavule iiNcwadi zokuFunda ezinguNdoqo zabo kwiphepha 47.
 - b. Biza abafundi ngabanye bakuncedise wenze umzekelo womsebenzi ngamnye.
 - c. Bonisa indlela yokugqibezela nawuphi na umsebenzi obhaliweyo ebhodini.

Qaphela: Xelela abafundi ukuba baza kwenza le misebenzi namaqabane abo ngexesha lokuFunda ngamaQela aNcediswa nguTitshala.

Ukubhala ngesandla: Fundisa ukwakhiwa konobumba omkhulu

IXESHA:
15 imizuzu

IZIXHOBO:
Itshati
yokubhala
ngesandla

1. **Lungiselela abafundi ukubhala ngesandla.**
 - a. Yithi: Masifudumeze iminwe yethu ngokuvala izandla zenze amanqindi sibale ka5, ze siyekelele.
 - b. Jonga uze ulungise indlela yokuhlala yabafundi kunye nendlela yokubamba ipensile.
2. **Bonisa abafundi indlela yokubumba: K**
 - a. Yima ufulathele abafundi bakho.
 - b. Yalela abafundi abangamanxele ukuba babeke iintloko zabo ezidesikeni zabo.
 - c. Sebenzisa isandla sakho sasekunene ukwakha unobumba: K
 - d. Yalela abafundi ababhala ngesandla sokunene bakhe unobumba kunye nawe.
 - e. Phinda nabafundi abangamanxele.
3. **Yalela abafundi ukuba baziqhelanise nokwakha: K**
 - Yithi: Yenza lo nobumba emqolo weqabane lakho, edesikeni, emhlabeni.
4. **Yalela abafundi baziqhelanise nokubhala: K**
 - a. Yithi: Bhala unobumba kwincwadi yakho yokubhala x3.
 - b. Hambahamba ujonge ukubunjwa konobumba ngumfundi ngamnye.

UkuFunda noTitshala: Yenza uFundo lwangaphambili

IXESHA:
15 imizuzu

IZIXHOBO:
INGqokelela
yamaBali,
iphepha 79

1. **Hlalisela abafundi uFundo lwangaPhambili.**
 - a. Biza abafundi bahlale emethini okanye phantsi.
 - b. Hlala phambi kwabafundi neNgqokelela yamaBali.
 - c. Qinisekisa ukuba bonke abafundi bayayibona incwadi.
 - d. Khumbuza abafundi ngendlela yokuziphatha oyilindeleyo ngexesha lokuFunda noTitshala, umz. ukwakha isathanga; ukubeka izandla emathangeni, ukuphulaphula ngononophelo, ukuphendula xa ebuzwa, ukuphakamisa isandla ukubuza umbuzo.
2. **Yenza uFundo lwangaPhambili ngoluhlobo:**
 - a. Biza isihloko sebali: *Igama lam nguBuhle bendalo.*
 - b. Cacisa isakhono soqikelelo. Yithi: Xa sisenza uqikelelo, sisebenzisa isihloko kunye nemifanekiso ukuzama ukufumana ukuba ibali lingantoni na.
 - c. Bonisa abafundi imifanekiso kwiphepha ngalinye.
 - d. Buza: Ucinga ukuba kwenzeka ntoni apha?
 - e. Buza: Ucinga ukuba le mifanekiso inxulumana njani?

UkuFunda ngamaQela aNcediswa nguTitshala: Sebenza namaQela 3 no4

IXESHA:
30 imizuzu

IZIXHOBO:
INcwadi
yokuFunda
enguNdoqo

1. **Lungiselela abafundi ukuFunda ngokwamaQela aNcediswa nguTitshala.**
 - a. Qinisekisa abafundi bayalazi iqela labo lokufunda.
 - b. Hlalisa abafundi ngababini neeNcwadi zokuFunda ezinguNdoqo zabo, iincwadi zokubhala neepensile.
 - c. Yalela abafundi ukuba bavule iiNcwadi zokuFunda ezinguNdoqo zabo kwiphepha 47.
2. **Hlola imisebenzi yeNcwadi yokuFunda enguNdoqo yosuku nabafundi.**
Khumbuza abafundi amabakwenze ukugqibezela umsebenzi ngamnye.
3. **Bizela iQela 3 kwindawo yakho yokuFunda ngamaQela aNcediswa nguTitshala.**
 - a. Hlalisa iqela neeNcwadi zokuFunda ezinguNdoqo zabo.
 - b. Biza abafundi ngabanye bafunde izandi.
 - c. Biza abafundi ngabanye bagqibezele imisebenzi yokudikhowuda.
 - d. Biza umfundi ngamnye afunde amagama okanye isicatshulwa seveki edlulileyo.
 - e. Qaphela abafundi abadinga inkxaso.
 - f. Qaphela izandi ezidinga ukuhlenganiswa.
 - g. Buyisela iQela 3 edesikeni yalo uze ubize iQela 4.

Ekupheleni kosuku: Funda ngokuVakalayo

IXESHA:
15 imizuzu

IZIXHOBO:
Izixhobo
ezizezika-
Titshala

- Sebenzisa izixhobo zakho: liNcwadi eziNkulu, iNgqokelela yamaBali, neeNcwadi zamabali zonke zifanelekile.
- Sebenzisa eli xesha ukubonisa ukufunda ngotyibiliko nangemvakalelo.
- Lo msebenzi unceda abafundi bakhulise uthando lwamabali nokufunda.
- Wakha kwanesigama sabo, ulwazi lwangaphambili nenkumbulo yokusebenza. Zonke ezi zizakhono ezibalulekileyo zengqiqo nokuqonda.

Ukuphulaphula nokuthetha: Fundisa isigama uze uxoxe ngomfanekiso womxholo

IXESHA:
15 imizuzu

IZIXHOBO:
Oonotsheluza
besigama,
imifanekiso,
izixhobo

INcwadi
yokuFunda
enguNdoqo

1. **Sebenzisa iYLYX ukufundisa isigama.**

- a. Fundisa esi sigama silandelayo:
 - *ukuzithethela: Ukuxelela umntu oko ukucingayo, ukuvayo, okanye ukudingayo.*
 - *ukhaliphile: Angenza into nokuba uziva enoloyiko.*
 - *Umntu omdala othembelekele: Umntu omdala onceda ngokugcina abantwana bekhuselekile.*
- b. Sebenzisa indlela yobuchule iYLYX elungele igama ngalinye.

2. **Yakha ulwazi lwemvelaphi lwabafundi.**

- a. Yalela abafundi ukuba bavule iiNcwadi zokuFunda ezinguNdoqo zabo kwiphepha 48.
- b. Xelela abafundi ezi nkukacha zilandelayo malunga nomfanekiso:
 - *Ukuba ilungu elidala losapho okanye umhlobo ukulimazile okanye ukwenza wenze into owaziyo ukuba ayilunganga, kufuneka uyithethe. Ungathetha nomntu omdala omthembelekele, njengotitshala wakho. Ukuba kukho ifowuni onokuyisebenzisa, ungatsalela iChildline ngokucofa u116. Olu cingo lusimahla kwaye umntu ophendulayo uyakumamela aze akuncede.*
 - *Amaxesha amaninzi, abantu abadala abazi xa abantwana bejongene nengxaki okanye beneemvakalelo ezinkulu ngomba othile. Abantu abadala abangabo abafundi bengqondo. Ngenxa yesi sizathu, xa sinengxaki okanye sifuna ukwabelana ngeemvakalelo zethu, kufuneka sithethe ngokuphandle kubantu abadala esibathembileyo.*
 - *Ngamanye amaxesha iimvakalelo zethu ezinkulu zisenza sifune ukukhwaza okanye sikhale okanye sifune ukubetha umntu. Ezi zenzo aziyiyo indlela elungileyo yokusombulula iingxaki zethu. Zama ukutsala umoya onzulu ka10 uphefumle ngokucutha. Xa uziva ubuzola, sebenzisa ilizwi lakho uthethe uze uvakalise iimvakalelo zakho.*

3. **Xoxa ngomfanekiso.**

- a. Sebenzisa umbuzo olandelayo ukuxoxa ngomfanekiso njengoku kulandelayo:
 - Buza umbuzo wokuqala.
 - Yalela abafundi baxoxe ngombuzo neqabane labo.
 - Biza abafundi ngabanye babelane ngeempendulo zabo.
 - Yakha ulwazi lwemvelaphi lwabafundi ngokulungisa ukungaqondi kwabo kunye nokwabelana ngolwazi olunxulumene nomxholo.
 - Phinda le nkqubo ngemibuzo yonke.

4. **Imibuzo:**

- Ucinga ukuba kufuneka benze ntoni abantwana abakulo mfanekiso xa beziva bengakhuselekanga?
- Ucinga ukuba bangaya phi aba bantwana bafumane uncedo?
- Wakhe waziva ungakhuselekanga okanye ungakhululekanga?

Izandi: Fundisa isandi esitsha, emva koko ucazulule uze uhlanganise

IXESHA:
15 imizuzu

IZIXHOBO:
Ikhadi lesandi
th

INcwadi
yokuFunda
enguNdoqo

1. **Yazisa isandi esitsha: th**

- Biza isandi x3.
- Bonisa abafundi iKhadi lesandi uze ufunde isandi x3.
- Xelela abafundi baphulaphule baze baphinde isandi.
- Cela abafundi babize amagama aqala nge okanye asebenzisa eso sandi.

2. **Bonisa abafundi indlela yokucazulula nokuhlanganisa isandi.**

- Biza igama: thetha
- Cela umfundi ngamnye aphulaphule ngononophelo aze acazulule igama elo libe zizandi: th-e-th-a
- Njengoko umfundi ebiza isandi ngasinye, libhale ebhodini.
- Okulandelayo, biza umfundi owahlukileyo ahlanganise izandi kunye ukufunda igama elo.
- Lungisa abafundi ukuba benza iimpazamo.
- Phinda ngegama: theza

3. **Qhelanisa abafundi nemisebenzi yeNcwadi yokuFunda enguNdoqo yangoLwesithathu.**

- Yalela abafundi ukuba bavule iiNcwadi zokuFunda ezinguNdoqo zabo kwiphepha 49.
- Biza abafundi ngabanye bakuncedise wenze umzekelo womsebenzi ngamnye.
- Bonisa indlela yokugqibezela nawuphi na umsebenzi obhaliweyo ebhodini.

Qaphela: Xelela abafundi ukuba baza kwenza le misebenzi namaqabane abo ngexesha lokuFunda ngamaQela aNcediswa nguTitshala.

Ukubhala ngesandla: Fundisa ukwakhiwa konobumba omncinci

IXESHA:
15 imizuzu

IZIXHOBO:
Itshati
yokubhala
ngesandla

1. **Lungiselela abafundi ukubhala ngesandla.**
 - a. Yithi: Masifudumeze iminwe ngokujikelezisa izihlahla zenze izangqa ziye ngasekhohlo zibuye ziye ekunene.
 - b. Jonga uze ulungise indlela yokuhlala yabafundi kunye nendlela yokubamba ipensile.
2. **Bonisa abafundi indlela yokubumba: *th***
 - a. Yima ufulathele abafundi bakho.
 - b. Yalela abafundi abangamanxele ukuba babeke iintloko zabo ezidesikeni zabo.
 - c. Sebenzisa isandla sakho sasekunene ukwakha unobumba: *th*
 - d. Yalela abafundi ababhala ngesandla sokunene bakhe unobumba kunye nawe.
 - e. Phinda nabafundi abangamanxele.
3. **Yalela abafundi ukuba baziqhelanise nokwakha: *th***
 - a. Yithi: Yenza lo nobumba emqolo weqabane lakho, edesikeni, emhlabeni.
4. **Yalela abafundi baziqhelanise nokubhala: *th***
 - a. Yithi: Bhala unobumba kwincwadi yakho yokubhala x3.
 - b. Hambahamba ujonga ukubunjwa konobumba ngumfundi ngamnye.

UkuFunda noTitshala: Yenza uFundo lokuQala

IXESHA:
15 imizuzu

IZIXHOBO:
INGqokelela
yamaBali,
iphepha 79

1. Lungiselela abafundi uFundo lokuQala.

- Hlalisa abafundi emethini.
- Bakhumbuze ngendlela yokuziphatha elindelekileyo.
- Khumbuza abafundi ngesihloko sebali: *Igama lam nguBuhle bendalo ngalo. Wayekuthanda ukulibiza liphelele ade alicule. Ngosuku lokuqala kwiBanga 1, utitshala wakhe wabiza igama lakhe waza wambonisa apho makahlale khona. Kodwa wathi akufika etafileni yakhe, wabona igama elingu'Buhle' lincanyathiselwe etafileni. Emva koko utitshala wamchazela ukuba igama u'Buhle bendalo' lide kakhulu xa libizwa. Utitshala wathi uza kumbiza ngokuba ngu'Buhle'. UBuhle bendalo waziva ekhathazekile kwaye wayengasoloko emva utitshala xa embiza. Iballi ligqitha lichaze indlela uBuhle bendalo azithethela ngayo ngegama lakhe.*

2. Yenza uFundo lwangaPhambili ngolu hlobo:

- Funda iphepha ngalinye leballi ngokuvakalayo, ngotyibiliko nangokucacileyo.
- Bonisa abafundi imifanekiso.
- Apho kuyimfuneko, yima uze ucacisele abafundi.
- Yalatha isigama njengoko sibonakala.
- Ekupheleni kwebali, buza imibuzo yoFundo 1 ngolu hlobo:
 - Bhekisa Umbuzo 1 no2 kubafundi ngabanye.
 - Bhekisa Umbuzo 3 kwiklasi yonke. Cela abafundi baxoxe ngombuzo neqabane.
 - Biza abafundi abambalwa babelane ngeempendulo.
- Khumbuza abafundi indlela yobuchule bengqiqo nokuqonda.
 - Yithi, kule veki sifunda indlela yoku: Thatha izigqibo ezisekelwe kulwazi olunikiweyo
 - Buza abafundi: Singaqikelela sithini ngokufanekileyo ngoku esingakuchazelwanga ngumbhali? Ungaqikelela ntoni ngeengcinga / iimvakalelo zomlinganiswa?

Ukubhala: Yenza umzekelo weGML nomsebenzi

IXESHA:
20 imizuzu

IZIXHOBO:
Isakhelo
sokubhala:

Ndiziva... xa...

Ndinga-
belana
ngeemva-
kalelo zam
no...

1. **Yazisa ukugxila kwiGML (imiGaqo neMimiselo yoLwimi).**
 - a. Yithi: Kule veki siza kugxila ku Ukusebenzisa isingxi ekupheleni kwesivakalisi.
 - b. Bhala isivakalisi ebhodini: Ndingazithethela ngeemvakalelo zam no...
 - c. Yalatha iGML: Isivakalisi siphela ngesingxi.
2. **Yazisa umsebenzi wokubhala.**
 - a. Yithi: Kule veki siza: Zoba umfanekiso uze ubhale izivakalisi ezithathu.
 - b. Yithi: Siza kuzoba ze sibhale ngesihloko: Ukwabelana ngeemvakalelo zam.
3. **Cacisa impendulo yakho kumsebenzi wokubhala phambi kokuba ubhale.**
 - a. Yithi: Xa ndiziva ndikhathazekile, ndingabelana ngeemvakalelo zam no...
4. **Yenza umzekelo womsebenzi ebhodini.**
 - a. Zoba ngokukhawuleza umfanekiso obonakalisa: Wena, usabelana ngeemvakalelo zakho no...
 - b. Bonisa abafundi indlela yokugqibezela isakhelo sokubhala.
 - c. Yalatha iGML: Isivakalisi siphela ngesingxi.

UkuFunda ngamaQela aNcediswa nguTitshala: Sebenza namaQela 5 no6

IXESHA:
30 imizuzu

IZIXHOBO:
INcwadi
yokuFunda
enguNdoqo

1. **Lungiselela abafundi ukuFunda ngokwamaQela aNcediswa nguTitshala.**
 - a. Qinisekisa abafundi bayalazi iqela labo lokufunda.
 - b. Hlalisa abafundi ngababini neeNcwadi zokuFunda ezinguNdoqo zabo, iincwadi zokubhala neepensile.
 - c. Yalela abafundi ukuba bavule iiNcwadi zokuFunda ezinguNdoqo zabo kwiphepha 49.
2. **Hlola imisebenzi yeNcwadi yokuFunda enguNdoqo yosuku nabafundi.**
Khumbuza abafundi amabakwenze ukugqibezela umsebenzi ngamnye.
3. **Bizela iQela 5 kwindawo yakho yokuFunda ngamaQela aNcediswa nguTitshala.**
 - a. Hlalisa iqela neeNcwadi zokuFunda ezinguNdoqo zabo.
 - b. Biza abafundi ngabanye bafunde izandi.
 - c. Biza abafundi ngabanye bagqibezele imisebenzi yokudikhowuda.
 - d. Biza umfundi ngamnye afunde amagama okanye isicatshulwa seveki edlulileyo.
 - e. Qaphela abafundi abadinga inkxaso.
 - f. Qaphela izandi ezidinga ukuhlenganiswa.
 - g. Buyisela iQela 5 edesikeni yalo uze ubize iQela 6.

Ekupheleni kosuku: Funda ngokuVakalayo

IXESHA:
15 imizuzu

IZIXHOBO:
Izixhobo
ezizezika-
Titshala

- Sebenzisa izixhobo zakho: liNcwadi eziNkulu, iNgqokelela yamaBali, neeNcwadi zamabali zonke zifanelekile.
- Sebenzisa eli xesha ukubonisa ukufunda ngotyibiliko nangemvakalelo.
- Lo msebenzi unceda abafundi bakhulise uthando lwamabali nokufunda.
- Wakha kwanesigama sabo, ulwazi lwangaphambili nenkumbulo yokusebenza. Zonke ezi zizakhono ezibalulekileyo zengqiqo nokuqonda.

Izandi: Yazisa amaqabane amatsha ahlanganisiweyo

IXESHA:
15 imizuzu

IZIXHOBO:
INcwadi
yokuFunda
enguNdoqo

1. **Yazisa isandi esitsha esihlanganisiweyo: thw**
 - a. Bhala iifinomi ngazinye ebhodini uze uzifunde nganye.
 - b. Okulandelayo, cela umfundi ahlanganise izandi ezo kunye.
 - c. Cela abafundi babize amagama aqala nge okanye esisebenzisa esi sandi sihlanganisiweyo.
2. **Bonisa abafundi indlela yokucazulula nokuhlanganisa baze bahlanganise amagama abandakanya isandi.**
 - a. Biza igama: thwala
 - b. Cela umfundi ngamnye aphulaphule ngononophelo aze acazulule igama elo libe zizandi: th-w-a-l-a
 - c. Njengoko umfundi ebiza isandi ngasinye, libhale ebhodini.
 - d. Okulandelayo, biza umfundi owahlukileyo ahlanganise izandi kunye ukufunda igama elo.
 - e. Lungisa abafundi ukuba benza iimpazamo.
 - f. Phinda ngegama: umthwalo
3. **Qhelanisa abafundi nemisebenzi yeNcwadi yokuFunda enguNdoqo yangoLwesine.**
 - a. Yalela abafundi ukuba bavule iiNcwadi zokuFunda ezinguNdoqo zabo kwiphepha 50.
 - b. Biza abafundi ngabanye bakuncedise wenze umzekelo womsebenzi ngamnye.
 - c. Bonisa indlela yokugqibezela nawuphi na umsebenzi obhaliweyo ebhodini.

Qaphela: Xelela abafundi ukuba baza kwenza le misebenzi namaqabane abo ngexesha lokuFunda ngamaQela aNcediswa nguTitshala.

Ukubhala ngesandla: Fundisa ukwakhiwa konobumba omkhulu

IXESHA:
15 imizuzu

IZIXHOBO:
Itshati
yokubhala
ngesandla

1. **Lungiselela abafundi ukubhala ngesandla.**
 - a. Yithi: Masifudumeze iminwe ngokuyijijela ngaphakathi nangaphandle.
 - b. Jonga uze ulungise indlela yokuhlala yabafundi kunye nendlela yokubamba ipensile.
2. **Bonisa abafundi indlela yokubumba: T**
 - a. Yima ufulathele abafundi bakho.
 - b. Yalela abafundi abangamanxele ukuba babeke iintloko zabo ezidesikeni zabo.
 - c. Sebenzisa isandla sakho sasekunene ukwakha unobumba: T
 - d. Yalela abafundi ababhala ngesandla sokunene bakhe unobumba kunye nawe.
 - e. Phinda nabafundi abangamanxele.
3. **Yalela abafundi ukuba baziqhelanise nokwakha: T**
 - Yithi: Yenza lo nobumba emqolo weqabane lakho, edesikeni, emhlabeni.
4. **Yalela abafundi baziqhelanise nokubhala: T**
 - a. Yithi: Bhala unobumba kwincwadi yakho yokubhala x3.
 - b. Hambahamba ujonga ukubunjwa konobumba ngumfundi ngamnye.

UkuFunda noTitshala: Yenza uFundo lwesiBini

IXESHA:
15 imizuzu

IZIXHOBO:
INGqokelela
yamaBali,
iphepha 79

1. **Lungiselela abafundi uFundo lwesiBini.**
 - a. Hlalisa abafundi emethini.
 - b. Bakhumbuze ngendlela yokuziphatha elindelekileyo.
 - c. Khumbuza abafundi ngesihloko sebali: *Igama lam nguBuhle bendalo*
 - d. Khumbuza abafundi indlela yobuchule bengqiqo nokuqonda.
 - Yithi, kule veki sifunda indlela yoku: Thatha izigqibo ezisekelwe kulwazi olunikiweyo.
 - Yithi, khumbula sithethile ngale nto izolo, xa ndikubuza: Singaqikelela sithini ngokufanekileyo ngoku esingakuchazelwanga ngumbhali? Ungaqikelela ntoni ngeengcinga / iimvakalelo zomlinganiswa?
2. **Yenza uFundo lwesiBini ngolu hlobo:**
 - a. Funda iphepha ngalinye lebali ngokuvakalayo, ngotyibiliko nangokucacileyo.
 - b. Bonisa abafundi umfanekiso.
 - c. Sebenzisa imizekelo ekwiphepha lentshayelelo ukwenza umzekelo wobuchule bengqiqo nokuqonda.
 - d. Ekupheleni kwebali, buza imibuzo yoFundo 2 ngolu hlobo:
 - Bhakisa Umbuzo 1 no2 kubafundi ngabanye.
 - Bhakisa Umbuzo 3 kwiklasi yonke. Cela abafundi baxoxe ngombuzo neqabane.
 - Biza abafundi abambalwa babelane ngeempendulo.

Ukubhala: Cwangisa uze uyile

IXESHA:
20 imizuzu

IZIXHOBO:
Isakhelo
sokubhala:
Ndiziva... xa...

Ndinga-
belana
ngeemva-
kalelo zam
no...

1. **Yazisa kwakhona umsebenzi wokubhala.**
 - a. Yithi: Khumbula ukuba kule veki siza kuzoba ze sibhale ngesihloko: Ukwabelana ngeemvakalelo zam
2. **Yalela abafundi bacinge ngokubhala kwabo.**
 - a. Yithi: Cimela uze ucinge ngendlela oza kuphendula ngayo isakhelo sokubhala.
 - b. Yithi: Yabelana ngoluvo lwakho neqabane.
 - c. Xoxa uze ubhale amagama aluncedo ebhodini, umz. wonwabile, ukhathazekile, unomsindo, uyacaphuka, uchulumancile, awuzinzanga, ufuna ukwazi.
3. **Yalela abafundi baqalise ukubhala kwiincwadi zabo zokubhala.**
 - a. Yithi: Ngoku, zoba uze ubhale ezakho iimbono.
 - b. Khumbuza abafundi ngeGML: Isipho sikamakhulu wam
4. **Hambahamba egumbini uncede abafundi ngabanye.**
 - a. Cela abafundi bakuxelele ngeembono zabo.
 - b. Nceda abafundi abasokolayo ukuqala umsebenzi wabo wokubhala.

UkuFunda ngamaQela aNcediswa nguTitshala: Sebenza namaQela 7 no8

IXESHA:
30 imizuzu

IZIXHOBO:
INcwadi
yokuFunda
enguNdoqo

1. **Lungiselela abafundi ukuFunda ngokwamaQela aNcediswa nguTitshala.**
 - a. Qinisekisa abafundi bayalazi iqela labo lokufunda.
 - b. Hlalisa abafundi ngababini neeNcwadi zokuFunda ezinguNdoqo zabo, iincwadi zokubhala neepensile.
 - c. Yalela abafundi ukuba bavule iiNcwadi zokuFunda ezinguNdoqo zabo kwiphepha 50.
2. **Hlola imisebenzi yeNcwadi yokuFunda enguNdoqo yosuku nabafundi.**
Khumbuza abafundi amabakwenze ukugqibezela umsebenzi ngamnye.
3. **Bizela iQela 7 kwindawo yakho yokuFunda ngamaQela aNcediswa nguTitshala.**
 - a. Hlalisa iqela neeNcwadi zokuFunda ezinguNdoqo zabo.
 - b. Biza abafundi ngabanye bafunde izandi.
 - c. Biza abafundi ngabanye bagqibezele imisebenzi yokudikhowuda.
 - d. Biza umfundi ngamnye afunde amagama okanye isicatshulwa seveki edlulileyo.
 - e. Qaphela abafundi abadinga inkxaso.
 - f. Qaphela izandi ezidinga ukuhlenganiswa.
 - g. Buyisela iQela 7 edesikeni yalo uze ubize iQela 8.

Ekupheleni kosuku: Funda ngokuVakalayo

IXESHA:
15 imizuzu

IZIXHOBO:
Izixhobo
ezizezika-
Titshala

- Sebenzisa izixhobo zakho: liNcwadi eziNkulu, iNgqokelela yamaBali, neeNcwadi zamabali zonke zifanelekile.
- Sebenzisa eli xesha ukubonisa ukufunda ngotyibiliko nangemvakalelo.
- Lo msebenzi unceda abafundi bakhulise uthando lwamabali nokufunda.
- Wakha kwanesigama sabo, ulwazi lwangaphambili nenkumbulo yokusebenza. Zonke ezi zizakhono ezibalulekileyo zengqiqo nokuqonda.

Ukuphulaphula nokuthetha: Xoxa ngebali eliFundwa noTitshala

IXESHA:
15 imizuzu

IZIXHOBO:
Isicwangciso
sengxoxo:

Eli bali
belinge...

Ndithande
umlinganiswa
u... kuba...

Ndifunde
ukuba...

1. **Lungiselela abafundi ingxoxo yamaqela.**
 - a. Cwangcisa abafundi ngokwamaqela amalungu ama4.
 - b. Nika iqela ngalinye 'uswazi okanye ilitye lokuthetha'.
 - c. Yithi: Ungathetha kuphela xa uphethe 'uswazi / ilitye lokuthetha'.
2. **Funda imibuzo yengxoxo.**
 - a. Khumbuza abafundi ibali elifundwa notitshala laloo veki.
 - b. Bhala isicwangciso sengxoxo ebhodini.
 - c. Funda uze ucacise umbuzo ngamnye isiqalisivakalisi).
 - d. Xelela abafundi ukuba ilungu ngalinye leqela malibe nethuba lokuphendula umbuzo.
 - e. Khuthaza abafundi bacinge ngeempendulo ezahlukileyo.
3. **Yalela abafundi baqale ingxoxo.**
 - a. Yalela abafundi abaphethe 'uswazi / ilitye lokuthetha' ukuba mabaqale.
 - b. Hambahamba unika inkxaso apho ifunekayo.
 - c. Kwimizuzu embalwa yokugqibela, biza iqela lizokwabelana ngeempendulo zalo.
4. **Ukulungisa abafundi**
 - a. Chonga 3-4 yabafundi abaza kwenza iNtetho yeOrali ngoMvulo.
 - b. Xelela abafundi amabakulungiselele uMvulo. (Jonga isicwangciso sesifundo soPT sangoMvulo)

Izandi: Ubizelo

IXESHA:
15 imizuzu

IZIXHOBO:
INcwadi
yokuFunda
enguNdoqo

1. **Zinzisa abafundi neencwadi zabo zokubhala, iipensile neerula.**
 - a. Xelela abafundi babhale isihloko, 'Ubizelo' baze babhale amanani u1–6 kumda wephepha.
 - b. Bizela abafundi la magama mathandathu alandelayo bawabhale ecaleni kwamanani u1–6: *thutha, umkhwetha, khaba, thwalisa, uthule, ikhowa*.
2. **Xelela abafundi basebenzise iipensile eziyimibala ukukorekisha umsebenzi wabo.**
 - a. Bhala la magama mathandathu ebhodini.
 - b. Njengoko ubhala, biza igama ngalinye.
 - c. Xelela abafundi barhangqe iimpazamo zabo ngepensile enombala.
 - d. Xelela abafundi bawabhale kwakhona amagama ngokuchanekileyo.
3. **Qaphela imingeni kunye nenkqubela phambili yabafundi.**
4. **Qhelanisa abafundi nemisebenzi yeNcwadi yokuFunda enguNdoqo yangoLwesihlanu.**
 - a. Yalela abafundi ukuba bavule iiNcwadi zokuFunda ezinguNdoqo zabo kwiphepha 51.
 - b. Biza abafundi ngabanye bakuncedise wenze umzekelo womsebenzi ngamnye.
 - c. Bonisa indlela yokugqibezela nawuphi na umsebenzi obhaliweyo ebhodini.

Qaphela: Xelela abafundi ukuba baza kwenza le misebenzi namaqabane abo ngexesha lokuFunda ngamaQela aNcediswa nguTitshala.

UkuFunda noTitshala: Yenza uFundo lwaMva

IXESHA:
15 imizuzu

IZIXHOBO:
INGqokelela
yamaBali,
iphepha 79

1. **Lungiselela abafundi uFundo lwaMva.**
 - a. Khumbuza abafundi ngesihloko sebali: *Igama lam nguBuhlebendalo*
 - b. Cacisa umsebenzi. Yithi: Namhlanje siza kuzoba size sibhale ngeyona ndawo siyithandayo ebalini.
2. **Yenza umzekelo walo msebenzi njengoku kulandelayo:**
 - a. Cimela wenze ngathi uyacinga.
 - b. Vula amehlo akho uthi: Eyona ndawo ndiyithandayo kweli bali kuxa...
 - c. Zama ungakhethi indawo ecace kumntu wonke njengomzekelo wakho.
 - d. Zoba ngokukhawuleza umfanekiso ebhodini. Njengokuba uzoba cacisa le nto uyizobayo.
 - e. Yongeza isivakalisi esi1–2 malunga nomzobo wakho: Ndiyithandile...
3. **Yalela abafundi bagqibezele umsebenzi.**
 - a. Xelela abafundi bacimele baze bacinge ngeyona ndawo bayithandayo ebalini.
 - b. Yithi: Cinga ngolwakho uluvo, musa ukukopa umzekelo wam.
 - c. Okulandelayo, xelela abafundi bavule amehlo baze baxoxe ngeempendulo zabo neqabane.
 - d. Emva koko, yalela abafundi ukuba bazobe le ndawo yebali kwiincwadi zabo zokubhala.
 - e. Nceda abafundi bongeze isivakalisi esi1–2 kwimizobo yabo.
4. **Vumela abafundi babelane ngomsebenzi wabo.**
 - a. Nika abafundi imizuzu embalwa yokubonisa umsebenzi wabo kwiqabane.
 - b. Biza umfundi abelane ngomsebenzi wakhe neklasi.

Ukubhala: Yila uze uhlele

IXESHA:
20 imizuzu

IZIXHOBO:
Isakhelo
sokubhala:
Ndiziva... xa...
Ndinga-
belana
ngeemva-
kalelo zam
no...

1. **Khumbuza abafundi ngomsebenzi wokubhala.**
 - a. Yithi: Namhlanje siza kugqibezela umsebenzi wethu wokubhala.
2. **Yazisa ukwahlula umsebenzi.**
 - a. Hambahamba eklasini uze uncede abafundi abasokolayo.
 - b. Nika abafundi abaphambili ngolwazi umyalelo owongezelelweyo: Yongeza esinye isivakalisi kumbhalo wakho.
3. **Yalela abafundi bafunde baze bahlele umbhalo wabo.**
 - a. Yithi: Ngoku lixesha lokuba nifunde ze nihlele imibhalo yenu.
 - b. Yithi, khumbula ukukhangela ukuba: Isipho sikamakhulu wam
4. **Ukuba ixesha liyavuma, cela abafundi babelane ngemibhalo yabo.**
 - a. Abafundi bangabelana ngemibhalo yabo neqabane.
 - b. Abafundi abambalwa bangabelana nemibhalo yabo neklasi.

UkuFunda ngamaQela aNcediswa nguTitshala: Sebenza namaQela 9 no10

IXESHA:
30 imizuzu

IZIXHOBO:
INcwadi
yokuFunda
enguNdoqo

1. **Lungiselela abafundi ukuFunda ngokwamaQela aNcediswa nguTitshala.**
 - a. Qinisekisa abafundi bayalazi iqela labo lokufunda.
 - b. Hlalisa abafundi ngababini neeNcwadi zokuFunda ezinguNdoqo zabo, iincwadi zokubhala neepensile.
 - c. Yalela abafundi ukuba bavule iiNcwadi zokuFunda ezinguNdoqo zabo kwiphepha 51.
2. **Hlola imisebenzi yeNcwadi yokuFunda enguNdoqo yosuku nabafundi.** Khumbuza abafundi amabakwenze ukugqibezela umsebenzi ngamnye.
3. **Bizela iQela 9 kwindawo yakho yokuFunda ngamaQela aNcediswa nguTitshala.**
 - a. Hlalisa iqela neeNcwadi zokuFunda ezinguNdoqo zabo.
 - b. Biza abafundi ngabanye bafunde izandi.
 - c. Biza abafundi ngabanye bagqibezele imisebenzi yokudikhowuda.
 - d. Biza umfundi ngamnye afunde amagama okanye isicatshulwa seveki edlulileyo.
 - e. Qaphela abafundi abadinga inxaso.
 - f. Qaphela izandi ezidinga ukuhlenganiswa.
 - g. Buyisela iQela 9 edesikeni yalo uze ubize iQela 10.

Ekupheleni kosuku: Funda ngokuVakalayo

IXESHA:
15 imizuzu

IZIXHOBO:
Izixhobo
ezizezika-
Titshala

- Sebenzisa izixhobo zakho: liNcwadi eziNkulu, iNgqokelela yamaBali, neeNcwadi zamabali zonke zifanelekile.
- Sebenzisa eli xesha ukubonisa ukufunda ngotyibiliko nangemvakalelo.
- Lo msebenzi uncenda abafundi bakhulise uthando lwamabali nokufunda.
- Wakha kwanesigama sabo, ulwazi lwangaphambili nenkumbulo yokusebenza. Zonke ezi zizakhono ezibalulekileyo zengqiqo nokuqonda.

Ukuphulaphula nokuthetha: INtetho yeOrali

IXESHA:
15 imizuzu

IZIXHOBO:
Abadingeki
oovimba
bolwazi

1. **Hlalisa abafundi bajonge abo afunda nabo besenza intetho yabo yeorali.**
2. **Khumbuza abafundi ngalo msebenzi ulandelayo: Wabelana ngeendaba zakho**
 - a. Sichazele ukuba zingantoni iindaba zakho. Yithi:
 - Namhlanje ndiza kunichazela nge...
 - Emva koko, yabelana nabanye ngeendaba zakho.
 - Sichazele okwenzekileyo ngendlela echanekileyo yokulandelelana kweziganeko.
 - Sichazele amanqaku aphambili kwiindaba zakho.
 - Gqibezela ngokusichazela ukuba zikwenze waziva njani iindaba zakho.
3. **Khumbuza abafundi ngezi zakhono zokwenza intetho:**
 - a. Xa usabelana ngeendaba zakho, khumbula oku:
 - Sichazele ukuba zingantoni iindaba zakho
 - Sichazele ukuba kwenzeka nini
 - Sichazele ukuba kwehlele bani oku
 - Biza izivakalisi zakho ngokuchanekileyo ngokulandelelana kwazo
 - Biza kube kanye – ungayiphindi into oyithethileyo
 - Thetha ngelizwi elivakalayo nelicacileyo
4. **Biza abafundi abakhethiweyo ngabanye ngexesha ukwenza intetho yabo.**
 - a. Yakha ukuzithemba komfundi ngokumbulela ngentetho yakhe nangokumnika ingxelo eyakhayo.
 - b. Ekupheleni kwesifundo, nika iklasi ingxelo ebanzi ukuphucula intetho yabo. Umzekelo: Ndibe nobunzima ukuva abanye benu. Ncedani nizame ukugcina ilizwi lenu livakala – sifuna ukuva into oyithethayo.

Izandi: Hlaziya zonke izandi ezifundiswe kwiKota 3

IXESHA:
15 imizuzu

IZIXHOBO:
IKota 3
AmaKhadi
eZandi

INcwadi
yokuFunda
enguNdoqo

1. **Zinzisa abafundi emethini okanye phantsi, phambi kwakho.**
 - a. Xelela abafundi baphulaphule amagama abo.
 - b. Njengoko ubiza igama lomfundi, mabafunde isandi sekhadi lezandi oliphakamisileyo.
 - c. Biza igama lomnye umfundi. Lo mfundi makabize igama eliqala okanye elisebenzisa isandi eso.
 - d. Yenza oku ngokukhawuleza okukhulu. Kwenze kuvakale njengomdlalo owonwabisayo kodwa qaphela abafundi abatsala nzima.
 - e. Ukuba umfundi wenza impazamo, yithi, 'mamelisisa', uze ubize isandi eso.
2. **Qhelanisa abafundi nemisebenzi yeNcwadi yokuFunda enguNdoqo yangoMvulo.**
 - a. Yalela abafundi ukuba bavule iiNcwadi zokuFunda ezinguNdoqo zabo kwiphepha 52.
 - b. Biza abafundi ngabanye bakuncedise wenze umzekelo womsebenzi ngamnye.
 - c. Bonisa indlela yokugqibezela nawuphi na umsebenzi obhaliweyo ebhodini.

Qaphela: Xelela abafundi ukuba baza kwenza le misebenzi namaqabane abo ngexesha lokuFunda ngamaQela aNcediswa nguTitshala.

Ukubhala ngesandla: Hlaziya bonke oonobumba abafundiswe kwiKota 3

IXESHA:
15 imizuzu

IZIXHOBO:
INcwadi
yoHlolo

1. **Lungiselela abafundi ukubhala ngesandla.**
 - a. Yithi: Masifudumeze iminwe ngokushwabanisa iphepha sibuye silolule.
 - b. Jonga uze ulungise indlela yokuhlala yabafundi kunye nendlela yokubamba ipensile.
2. **Yenza umzekelo wokwakhiwa kwabo bonke oonobumba abancinci abebefundiswe kwiKota 3.**
 - a. Bhala unobumba ngamnye omncinci ebhodini.
 - b. Njengoko ubhala, chaza indawo apho uqala khona, icala oya kulo kunye nalapho aphela khona unobumba ngamnye.
 - c. Xelela abafundi babhale umqolo wonobumba ngamnye, beshiya isithuba esingangomnwe phakathi konobumba ngamnye.
 - d. Xelela abafundi baqinisekise ukuba banokwakha unobumba ngamnye ngokuchanekileyo.
3. **Jonga ukwakheka koonobumba abancinci babafundi.**
 - a. Njengoko abafundi bebhala, hambahamba ujonga ukwakha kwabo oonobumba.
 - b. Nika inxaso apho idingekayo.
 - c. Qaphela abafundi abatsala nzima ukwakha oonobumba ngokuchanekileyo.

UkuFunda noTitshala: Yazisa ibali

IXESHA:
15 imizuzu

IZIXHOBO:
INGqokelela
yamaBali,
iphepha
lentshayeleyo
91

1. Yazisa ibali.

- Yithi: Kule veki siza kufunda ibali elisihloko sithi, *Isikipa esitsha sikaLumka*.
- Yithi: *NgoMgqibelo uthile, uLumka waya edolophini nomakhulu wakhe. Baqala baya eposini. Balandelisa ngokuya ebhankini. Ekugqibeleni umakhulu wasa uLumka kwivenkile yeempahla waza wamchazela ukuba angakhetha isikipa esitsha. ULumka wathanda izikipa esinemifanekiso wetraki needayinaso, kodwa umakhulu akavumi. Wayefuna uLumka akhethe isikipa esipinki. ULumka nomakhulu babengavumelani, waza ekugqibeleni, umakhulu wathenga isikipa esingenamfanekiso esimhlophe. ULumka waziva ekhathazekile, waza umama wakhe wanecebo elikrelekrele elatshintsha yonke into! Ibali liyadlula licacise icebo likamama kaLumka.*
- Buza: Ikhona into oyaziyo malunga noku?
- Bonisa ngokufutshane abafundi imifanekiso esebalini.

2. Yakha ulwazi lwemvelaphi lwabafundi.

- Yabelana uze ucacise iinkcukacha ezinikiweyo ngemvelaphi ebalini.
- Bonisa abafundi apho ibali liqhubeka khona usebenzisa imephu yeNgqokelela yamaBali.
- Buza: Ingaba unemibuzo malunga neli bali?

3. Cacisa indlela yobuchule bengqiqo nokuqonda.

- Yithi, kule veki siza kufunda indlela: Thatha izigqibo ezisekelwe kulwazi olunikiweyo
- Cacisa le ndlela kubafundi.

UkuFunda ngamaQela aNcediswa nguTitshala: Sebenza namaQela 1 no2

IXESHA:
30 imizuzu

IZIXHOBO:
INcwadi
yokuFunda
enguNdoqo

1. **Lungiselela abafundi ukuFunda ngokwamaQela aNcediswa nguTitshala.**
 - a. Qinisekisa abafundi bayalazi iqela labo lokufunda.
 - b. Hlalisa abafundi ngababini neeNcwadi zokuFunda ezinguNdoqo zabo, iincwadi zokubhala neepensile.
 - c. Yalela abafundi ukuba bavule iiNcwadi zokuFunda ezinguNdoqo zabo kwiphepha 52.
2. **Hlola imisebenzi yeNcwadi yokuFunda enguNdoqo yosuku nabafundi.**
Khumbuza abafundi amabakwenze ukugqibezela umsebenzi ngamnye.
3. **Bizela iQela 1 kwindawo yakho yokuFunda ngamaQela aNcediswa nguTitshala.**
 - a. Hlalisa iqela neeNcwadi zokuFunda ezinguNdoqo zabo.
 - b. Biza abafundi ngabanye bafunde izandi.
 - c. Biza abafundi ngabanye bagqibezele imisebenzi yokudikhowuda.
 - d. Biza umfundi ngamnye afunde amagama okanye isicatshulwa seveki edlulileyo.
 - e. Qaphela abafundi abadinga inkxaso.
 - f. Qaphela izandi ezidinga ukuhlenganiswa.
 - g. Buyisela iQela 1 edesikeni yalo uze ubize iQela 2.

Ekupheleni kosuku: Funda ngokuVakalayo

IXESHA:
15 imizuzu

IZIXHOBO:
Izixhobo
ezizezika-
Titshala

- Sebenzisa izixhobo zakho: liNcwadi eziNkulu, iNgqokelela yamaBali, neeNcwadi zamabali zonke zifanelekile.
- Sebenzisa eli xesha ukubonisa ukufunda ngotyibiliko nangemvakalelo.
- Lo msebenzi unceda abafundi bakhulise uthando lwamabali nokufunda.
- Wakha kwanesigama sabo, ulwazi lwangaphambili nenkumbulo yokusebenza. Zonke ezi zizakhono ezibalulekileyo zengqiqo nokuqonda.

Ukuphulaphula nokuthetha: Fundisa isigama

IXESHA:
15 imizuzu

IZIXHOBO:
Oonotsheluzi
besigama,
imifanekiso,
izixhobo

INcwadi
yokuFunda
enguNdoqo

1. **Khumbuza abafundi ngomxholo.**
 - a. Yalela abafundi ukuba bavule iiNcwadi zokuFunda ezinguNdoqo zabo kwiphepha 44.
 - b. Funda okanye ubize indawo yokutyetyiswa kolwimi kwakhona.
 - c. Bonisa abafundi uluhlu lwesigama somxholo.
 - d. Cacisa ukuba la magama aza kusinceda siqonde kwaye sithethe ngomxholo.
 - e. Bafundele uluhlu lwamagama.
2. **Sebenzisa iYLXY ukufundisa isigama.**
 - a. Fundisa esi sigama silandelayo:
 - *ukubuka: Ukujonga into kuba uyithanda kakhulu.*
 - *ukukhawulelana: Isisombululo apho umntu ngamnye athi abe bunikezela ukuze kuviwanwe.*
 - *cebisa: Ukunika uluvo ngokunokwenziwa ngumntu othile.*
3. **Sebenzisa indlela yobuchule iYLXY elungele igama ngalinye:**

Y: Yalatha emfanekisweni okanye kwisixhobo sokwenyani
 L: Linganisa igama
 X: Xelela abafundi intsingiselo yegama
 Y: Yitsho igama kwisivakalisi

Izandi: Hlaziya zonke izandi ezifundiswe kwiKota 3

IXESHA:
15 imizuzu

IZIXHOBO:
IKota 3
AmaKhadi
eZandi

INcwadi
yokuFunda
enguNdoqo

1. **Zinzisa abafundi emethini okanye phantsi, phambi kwakho.**
 - a. Xelela abafundi baphulaphule amagama abo.
 - b. Njengoko ubiza igama lomfundi, mabafunde isandi sekhadi lezandi oliphakamisileyo.
 - c. Biza igama lomnye umfundi. Lo mfundi makabize igama eliqala okanye elisebenzisa isandi eso.
 - d. Yenza oku ngokukhawuleza okukhulu. Kwenze kuvakale njengomdlalo owonwabisayo kodwa qaphela abafundi abatsala nzima.
 - e. Ukuba umfundi wenza impazamo, yithi, 'mamelisisa', uze ubize isandi eso.
2. **Qhelanisa abafundi nemisebenzi yeNcwadi yokuFunda enguNdoqo yangoLwesibini.**
 - a. Yalela abafundi ukuba bavule iiNcwadi zokuFunda ezinguNdoqo zabo kwiphepha 53.
 - b. Biza abafundi ngabanye bakuncedise wenze umzekelo womsebenzi ngamnye.
 - c. Bonisa indlela yokugqibezela nawuphi na umsebenzi obhaliweyo ebhodini.

Qaphela: Xelela abafundi ukuba baza kwenza le misebenzi namaqabane abo ngexesha lokuFunda ngamaQela aNcediswa nguTitshala.

Ukubhala ngesandla: Hlaziya bonke oonobumba abafundiswe kwiKota 3

IXESHA:
15 imizuzu

IZIXHOBO:
INcwadi
yoHlolo

1. **Lungiselela abafundi ukubhala ngesandla.**
 - a. Yithi: Masifudumeze iminwe yethu ngokwenza ngathi sidlala ipiyano.
 - b. Jonga uze ulungise indlela yokuhlala yabafundi kunye nendlela yokubamba ipensile.
2. **Yenza umzekelo wokwakhiwa kwabo bonke oonobumba abakhulu abebefundiswe kwiKota 3.**
 - a. Bhala unobumba ngamnye omkhulu ebhodini.
 - b. Njengoko ubhala, chaza indawo apho uqala khona, icala oya kulo kunye nalapho aphela khona unobumba ngamnye.
 - c. Xelela abafundi babhale umqolo wonobumba ngamnye, beshiya isithuba esingangomnwe phakathi konobumba ngamnye.
 - d. Xelela abafundi baqinisekise ukuba banokwakha unobumba ngamnye ngokuchanekileyo.
3. **Jonga ukwakheka koonobumba abakhulu babafundi.**
 - a. Njengoko abafundi bebhala, hambahamba ujonga ukwakha kwabo oonobumba.
 - b. Nika inkxaso apho idingekayo.
 - c. Qaphela abafundi abatsala nzima ukwakha oonobumba ngokuchanekileyo.

UkuFunda noTitshala: Yenza uFundo lwangaphambili

IXESHA:
15 imizuzu

IZIXHOBO:
INgqokelela
yamaBali,
iphepha 93

1. **Hlalisela abafundi uFundo lwangaPhambili.**
 - a. Biza abafundi bahlale emethini okanye phantsi.
 - b. Hlala phambi kwabafundi neNgqokelela yamaBali.
 - c. Qinisekisa ukuba bonke abafundi bayayibona incwadi.
 - d. Khumbuza abafundi ngendlela yokuziphatha oyilindeleyo ngexesha lokuFunda noTitshala, umz. ukwakha isathanga; ukubeka izandla emathangeni, ukuphulaphula ngononophelo, ukuphendula xa ebuzwa, ukuphakamisa isandla ukubuza umbuzo.
2. **Yenza uFundo lwangaPhambili ngoluhlobo:**
 - a. Biza isihloko sebali: *Isikipa esitsha sikaLumka*
 - b. Cacisa isakhono soqikelelo. Yithi: Xa sisenza uqikelelo, sisebenzisa isihloko kunye nemifanekiso ukuzama ukufumana ukuba ibali lingantoni na.
 - c. Bonisa abafundi imifanekiso kwiphepha ngalinye.
 - d. Buza: Ucinga ukuba kwenzeka ntoni apha?
 - e. Buza: Ucinga ukuba le mifanekiso inxulumana njani?

UkuFunda ngamaQela aNcediswa nguTitshala: Sebenza namaQela 3 no4

IXESHA:
30 imizuzu

IZIXHOBO:
INcwadi
yokuFunda
enguNdoqo

1. **Lungiselela abafundi ukuFunda ngokwamaQela aNcediswa nguTitshala.**
 - a. Qinisekisa abafundi bayalazi iqela labo lokufunda.
 - b. Hlalisa abafundi ngababini neeNcwadi zokuFunda ezinguNdoqo zabo, iincwadi zokubhala neepensile.
 - c. Yalela abafundi ukuba bavule iiNcwadi zokuFunda ezinguNdoqo zabo kwiphepha 53.
2. **Hlola imisebenzi yeNcwadi yokuFunda enguNdoqo yosuku nabafundi.**
Khumbuza abafundi amabakwenze ukugqibezela umsebenzi ngamnye.
3. **Bizela iQela 3 kwindawo yakho yokuFunda ngamaQela aNcediswa nguTitshala.**
 - a. Hlalisa iqela neeNcwadi zokuFunda ezinguNdoqo zabo.
 - b. Biza abafundi ngabanye bafunde izandi.
 - c. Biza abafundi ngabanye bagqibezele imisebenzi yokudikhowuda.
 - d. Biza umfundi ngamnye afunde amagama okanye isicatshulwa seveki edlulileyo.
 - e. Qaphela abafundi abadinga inkxaso.
 - f. Qaphela izandi ezidinga ukuhlenganiswa.
 - g. Buyisela iQela 3 edesikeni yalo uze ubize iQela 4.

Ekupheleni kosuku: Funda ngokuVakalayo

IXESHA:
15 imizuzu

IZIXHOBO:
Izixhobo
ezizezika-
Titshala

- Sebenzisa izixhobo zakho: liNcwadi eziNkulu, iNgqokelela yamaBali, neeNcwadi zamabali zonke zifanelekile.
- Sebenzisa eli xesha ukubonisa ukufunda ngotyibiliko nangemvakalelo.
- Lo msebenzi unceda abafundi bakhulise uthando lwamabali nokufunda.
- Wakha kwanesigama sabo, ulwazi lwangaphambili nenkumbulo yokusebenza. Zonke ezi zizakhono ezibalulekileyo zengqiqo nokuqonda.

Ukuphulaphula nokuthetha: Ukubalisa amabali ngobuchule

IXESHA:
15 imizuzu

IZIXHOBO:
INcwadi
yokuFunda
enguNdoqo

1. **Lungiselela abafundi ukubalisa amabali ngobuchule.**
 - a. Cwangcisa abafundi ngokwamaqela amalungu ama4.
 - b. Xelela abafundi bavule iiNcwadi zokuFunda ezinguNdoqo zabo kwiphepha 54.
2. **Khokela abafundi bajonge umfanekiso.**
 - a. Buza: Ubona ntoni emfanekisweni?
3. **Xelela abafundi ukuba mabaqwebe ibali elifutshane malunga nomfanekiso.**
4. **Xelela abafundi indlela yokwakha ibali labo. Yithi:**
 - a. Nika umlinganiswa ngamnye ebalini lakho igama.
 - b. Xela apho ibali liqhubeka khona.
 - c. Ibali lakho malibe nesiqalo, isiqu kunye nesiphelo.
 - d. Lo mfanekiso ubonisa kuphela inxalenye yebali.
 - Lo mfanekiso usenokubonisa isiqalo sebali lakho.
 - Lo mfanekiso usenokubonisa isiqu sebali lakho.
 - Lo mfanekiso usenokubonisa isiphelo sebali lakho.
 - e. Ungaqala ibali lakho ngokuthi:
 - ____ wabona umhlobo wakhe...
5. **Yalela abafundi bagqibezele umsebenzi.**
 - a. Nika abafundi imizuzu embalwa bacinge ngebali labo bethe cwaka.
 - b. Emva koko, yalela abafundi batshintshiselane ukubalisa ibali labo kwiqela labo. Ungasebenzisa 'uswazi / ilitye lokuthetha' ukwenza oku.
 - c. Njengoko abafundi bethetha, hambahamba uze uphulaphule.
6. **Gqibezela isifundo ngolu hlobo:**
 - a. Biza umfundi abe mnye abelane ngebali lakhe neklasi okanye buza 1–2 yabafundi imibuzo ngamabali eqela labo.
 - Buza: Belingantoni ibali likaX?
 - Buza: Yintoni oyithandileyo ngebali likaX?
 - b. Nika iklasu ingxelo ebanzi ukuphucula amabali abo.
Umzekelo: Ngamanye amaxesha, ekuqaleni kwebali sixela apho ibali liqhubeka khona kwaye ngoobani na abalinganiswa. Kwixesha elizayo, zamani ukufaka olu lwazi emabalini enu.

Izandi: Dlala umdlalo wezandi: Ikhonkco lamagama

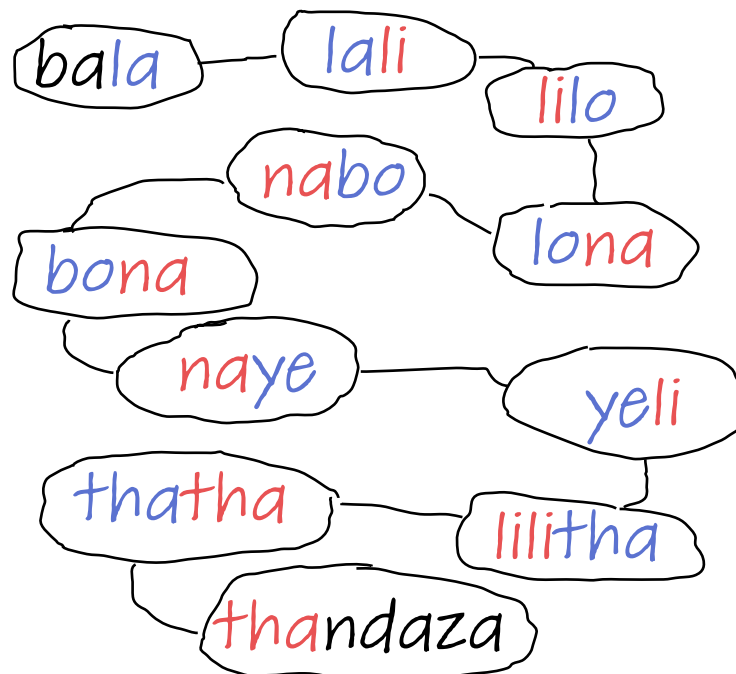
IXESHA:
15 imizuzu

IZIXHOBO:
Amaphepha
anguA4
abafundi

1. **Zinzisa abafundi ukuze ufumane umgqalaselo wabo.**
2. **Bonisa abafundi ngokuwenza lo mdlalo ebhodini.**
 - a. Bhala ebhodini.
 - b. Xelela abafundi badlale ngababini.
 - c. Iqabane 1 malisebenzise isandi esisebhodini libhale igama.
 - d. Iqabane 2 malithathe oonobumba aba2 bokugqibela beli gama ze liqale igama elitsha.
 - e. Amaqabane ayaqhuba edlala de iphepha labo lizale likhonkco lamagama.
3. **Nika isibini ngasinye iphetshana uze ubhale isandi sokuqala ebhodini: b**
4. **Hambahamba uxhase abafundi apho kuyimfuneko.**
 - a. Emva kwemizuzu e10, biza bajonge kuwe.
 - b. Buza izibini ezimbalwa zifunde amagama azo. Njengoko befunda, bhala amagama ebhodini uze ujonge ukuba ikhonkco labo lakhiwe ngendlela eyiyo na.
 - c. Ncoma abafundi ngemizamo yabo.

Qaphela: Lo msebenzi kulula ukuwenza ngeepensile ezinemibala.

5. **Qhelanisa abafundi nemisebenzi yeNcwadi yokuFunda enguNdoqo yangoLwesithathu.**

- a. Yalela abafundi ukuba bavule iiNcwadi zokuFunda ezinguNdoqo zabo kwiphepha 55.
- b. Biza abafundi ngabanye bakuncedise wenze umzekelo womsebenzi ngamnye.
- c. Bonisa indlela yokugqibezela nawuphi na umsebenzi obhaliweyo ebhodini.

Qaphela: Xelela abafundi ukuba baza kwenza le misebenzi namaqabane abo ngexesha lokuFunda ngamaQela aNcediswa nguTitshala.

Ukubhala ngesandla: Khuphela izivakalisi

IXESHA:
15 imizuzu

IZIXHOBO:
INcwadi
yoHlolo

1. **Lungiselela abafundi ukubhala ngesandla.**

- a. Yithi: Masifudumeze iminwe ngokushwabanisa iphepha sibuye silolule.
- b. Jonga uze ulungise indlela yokuhlala yabafundi kunye nendlela yokubamba ipensile.

2. **Bhala ezi zivakalisi zilandelayo ebhodini:**

- UBubu ubala imali yakhe.
 - UThuli uthetha notata
- a. Yalela abafundi bakhuphele izivakalisi kwiincwadi zabo zokubhala.
 - b. Kufuneka bakhuphele ngokucocekileyo nangokuchanekileyo kangangoko banako.

3. **Jonga ubuchule babafundi bokukhuphela izivakalisi.**

- a. Abafundi bebhala, hambahamba uqaphela abafundi abatsala nzima:
 - Ukukhuphela izivakalisi ngokuchanekileyo
 - Ukwakha oonobumba namagama ngokuchanekileyo nangokucocekileyo
 - Ukugqiba izivakalisi ngexesha elimiselweyo

UkuFunda noTitshala: Yenza uFundo lokuQala

IXESHA:
15 imizuzu

IZIXHOBO:
INGqokelela
yamaBali,
iphepha 93

1. Lungiselela abafundi uFundo lokuQala.

- Hlalisa abafundi emethini.
- Bakhumbuze ngendlela yokuziphatha elindelekileyo.
- Khumbuza abafundi ngesihloko sebali: *Isikipa esitsha sikaLumka*
- Yithi: *NgoMgqibelo uthile, uLumka waya edolophini nomakhulu wakhe. Baqala baya eposini. Balandelisa ngokuya ebhankini. Ekugqibeleni umakhulu wasa uLumka kwivenkile yeempahla waza wamchazela ukuba angakhetha isikipa esitsha. ULumka wathanda izikipa esinemifanekiso weetraki needayinaso, kodwa umakhulu akavumi. Wayefuna uLumka akhethe isikipa esipinki. ULumka nomakhulu babengavumelani, waza ekugqibeleni, umakhulu wathenga isikipa esingenamfanekiso esimhlophe. ULumka waziva ekhathazekile, waza umama wakhe wanecebo elikrelekrele elatshintsha yonke into! Ibali liyadlula licacise icebo likamama kaLumka.*
- Buza: Ikhona into oyaziyo malunga noku?

2. Yenza uFundo lwangaPhambili ngolu hlobo:

- Funda iphepha ngalinye lebali ngokuvakalayo, ngotyibiliko nangokucacileyo.
- Bonisa abafundi imifanekiso.
- Apho kuyimfuneko, yima uze ucacisele abafundi.
- Yalatha isigama njengoko sibonakala.
- Ekupheleni kwebali, buza imibuzo yoFundo 1 ngolu hlobo:
 - Bhekisa Umbuzo 1 no2 kubafundi ngabanye.
 - Bhekisa Umbuzo 3 kwiklasi yonke. Cela abafundi baxoxe ngombuzo neqabane.
 - Biza abafundi abambalwa babelane ngeempendulo.
- Khumbuza abafundi indlela yobuchule bengqiqo nokuqonda.
 - Yithi, kule veki sifunda indlela yoku: Thatha izigqibo ezisekelwe kulwazi olunikiweyo
 - Buza abafundi: Singaqikelela sithini ngokufanekileyo ngoku esingakuchazelwanga ngumbhali? Ungaqikelela ntoni ngeengcinga / iimvakalelo zomlinganiswa?

Ukubhala: Yenza umzekelo weGML nomsebenzi

IXESHA:
20 imizuzu

IZIXHOBO:
INcwadi
yeDBE
yemiSebenzi
2, kwiphepha
61

Isakhelo
sokubhala:

Ndibona i...

Ndiya-
yithanda le
nto yokudlala
kuba...

Ndiya-
yithanda le
nto yokudlala
ukodlula...

1. **Yazisa ukugxila kwiGML (imiGaqo neMimiselo yoLwimi).**
 - a. Yithi: Kule veki siza kugxila ku Ukusebenzisa izenzi (amagama abonisa isenzeko) kwixesha langoku ukubhala ngento eyenzeka namhlanje.
 - b. Bhala isivakalisi ebhodini: Ndithenga izinto zokudlala.
 - c. Yalatha iGML: Isenzi (igama elibonisa isenzeko), sibonisa ukuba isenzo senzeka namhlanje.
2. **Yazisa umsebenzi wokubhala.**
 - a. Yithi: Kule veki siza: Zoba umfanekiso uze ubhale izivakalisi ezithathu.
 - b. Yithi: Siza kuzoba ze sibhale ngesihloko: Ukukhetha into yokudlala
 - c. Yithi: Ndibona i... evenkileni. yezinto zokudlala. Leyo yinto yokudlala endifuna ukuyifumana!
3. **Yenza umzekelo womsebenzi ebhodini.**
 - a. Zoba ngokukhawuleza umfanekiso obonakalisa: Wena, uphethe into yokudlala.
 - b. Bonisa abafundi indlela yokugqibezela isakhelo sokubhala.
 - c. Yalatha iGML: Isenzi (igama elibonisa isenzeko), sibonisa ukuba isenzo senzeka namhlanje.

UkuFunda ngamaQela aNcediswa nguTitshala: Sebenza namaQela 5 no6

IXESHA:
30 imizuzu

IZIXHOBO:
INcwadi
yokuFunda
enguNdoqo

1. **Lungiselela abafundi ukuFunda ngokwamaQela aNcediswa nguTitshala.**
 - a. Qinisekisa abafundi bayalazi iqela labo lokufunda.
 - b. Hlalisa abafundi ngababini neeNcwadi zokuFunda ezinguNdoqo zabo, iincwadi zokubhala neepensile.
 - c. Yalela abafundi ukuba bavule iiNcwadi zokuFunda ezinguNdoqo zabo kwiphepha 55.
2. **Hlola imisebenzi yeNcwadi yokuFunda enguNdoqo yosuku nabafundi.**
Khumbuza abafundi amabakwenze ukugqibezela umsebenzi ngamnye.
3. **Bizela iQela 5 kwindawo yakho yokuFunda ngamaQela aNcediswa nguTitshala.**
 - a. Hlalisa iqela neeNcwadi zokuFunda ezinguNdoqo zabo.
 - b. Biza abafundi ngabanye bafunde izandi.
 - c. Biza abafundi ngabanye bagqibezele imisebenzi yokudikhowuda.
 - d. Biza umfundi ngamnye afunde amagama okanye isicatshulwa seveki edlulileyo.
 - e. Qaphela abafundi abadinga inkxaso.
 - f. Qaphela izandi ezidinga ukuhlenganiswa.
 - g. Buyisela iQela 5 edesikeni yalo uze ubize iQela 6.

Ekupheleni kosuku: Funda ngokuVakalayo

IXESHA:
15 imizuzu

IZIXHOBO:
Izixhobo
ezizezika-
Titshala

- Sebenzisa izixhobo zakho: liNcwadi eziNkulu, iNgqokelela yamaBali, neeNcwadi zamabali zonke zifanelekile.
- Sebenzisa eli xesha ukubonisa ukufunda ngotyibiliko nangemvakalelo.
- Lo msebenzi unceda abafundi bakhulise uthando lwamabali nokufunda.
- Wakha kwanesigama sabo, ulwazi lwangaphambili nenkumbulo yokusebenza. Zonke ezi zizakhono ezibalulekileyo zengqiqo nokuqonda.

Izandi: Dlala umdlalo wezandi: Ikhonkco lamagama

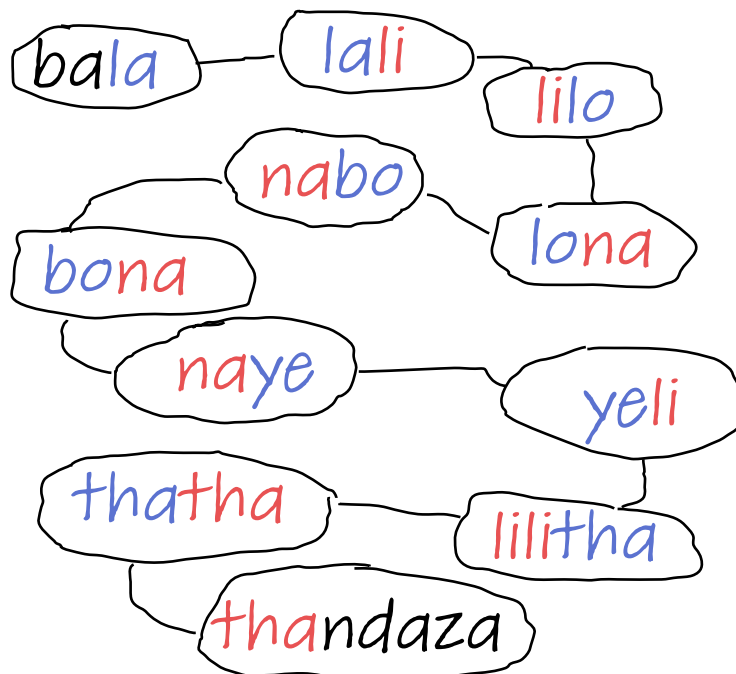
IXESHA:
15 imizuzu

IZIXHOBO:
Amaphepha
anguA4
abafundi

1. **Zinzisa abafundi ukuze ufumane umgqalaselo wabo.**
2. **Bonisa abafundi ngokuwenza lo mdlalo ebhodini.**
 - a. Bhala ebhodini.
 - b. Xelela abafundi badlale ngababini.
 - c. Iqabane 1 malisebenzise isandi esisebhodini libhale igama.
 - d. Iqabane 2 malithathe oonobumba aba2 bokugqibela beli gama ze liqale igama elitsha.
 - e. Amaqabane ayaqhuba edlala de iphepha labo lizale likhonkco lamagama.
3. **Nika isibini ngasinye iphetshana uze ubhale isandi sokuqala ebhodini: b**
4. **Hambahamba uxhase abafundi apho kuyimfuneko.**
 - a. Emva kwemizuzu e10, biza bajonge kuwe.
 - b. Buza izibini ezimbalwa zifunde amagama azo. Njengoko befunda, bhala amagama ebhodini uze ujonge ukuba ikhonkco labo lakhiwe ngendlela eyiyo na.
 - c. Ncoma abafundi ngemizamo yabo.

Qaphela: Lo msebenzi kulula ukuwenza ngeepensile ezinemibala.

5. **Qhelanisa abafundi nemisebenzi yeNcwadi yokuFunda enguNdoqo yangoLwesine.**

- a. Yalela abafundi ukuba bavule iiNcwadi zokuFunda ezinguNdoqo zabo kwiphepha 56.
- b. Biza abafundi ngabanye bakuncedise wenze umzekelo womsebenzi ngamnye.
- c. Bonisa indlela yokugqibezela nawuphi na umsebenzi obhaliweyo ebhodini.

Qaphela: Xelela abafundi ukuba baza kwenza le misebenzi namaqabane abo ngexesha lokuFunda ngamaQela aNcediswa nguTitshala.

Ukubhala ngesandla: Khuphela izivakalisi

IXESHA:
15 imizuzu

IZIXHOBO:
INcwadi
yoHlolo

1. **Lungiselela abafundi ukubhala ngesandla.**

- a. Yithi: Masifudumeze iminwe yethu ngokwenza ngathi sidlala ipiyano.
- b. Jonga uze ulungise indlela yokuhlala yabafundi kunye nendlela yokubamba ipensile.

2. **Bhala ezi zivakalisi zilandelayo ebhodini:**

- Bamba ikati leyo.
 - Nali ilizwe lethu.
- a. Yalela abafundi bakhuphele izivakalisi kwiincwadi zabo zokubhala.
 - b. Kufuneka bakhuphele ngokucocekileyo nangokuchanekileyo kangangoko banako.

3. **Jonga ubuchule babafundi bokukhuphela izivakalisi.**

- a. Abafundi bebhala, hambahamba uqaphela abafundi abatsala nzima:
 - Ukukhuphela izivakalisi ngokuchanekileyo
 - Ukwakha oonobumba namagama ngokuchanekileyo nangokucocekileyo
 - Ukugqiba izivakalisi ngexesha elimiselweyo

UkuFunda noTitshala: Yenza uFundo lwesiBini

IXESHA:
15 imizuzu

IZIXHOBO:
INGqokelela
yamaBali,
iphepha 93

1. **Lungiselela abafundi uFundo lwesiBini.**
 - a. Hlalisa abafundi emethini.
 - b. Bakhumbuze ngendlela yokuziphatha elindelekileyo.
 - c. Khumbuza abafundi ngesihloko sebali: *Isikipa esitsha sikaLumka*
 - d. Khumbuza abafundi indlela yobuchule bengqiqo nokuqonda.
 - Yithi, kule veki sifunda indlela yoku: Thatha izigqibo ezisekelwe kulwazi olunikiweyo
 - Yithi, khumbula sithethile ngale nto izolo, xa ndikubuza: Singaqikelela sithini ngokufanekileyo ngoku esingakuchazelwanga ngumbhali? Ungaqikelela ntoni ngeengcinga / iimvakalelo zomlinganiswa?
2. **Yenza uFundo lwesiBini ngolu hlobo:**
 - a. Funda iphepha ngalinye lebali ngokuvakalayo, ngotyibiliko nangokucacileyo.
 - b. Bonisa abafundi umfanekiso.
 - c. Sebenzisa imizekelo ekwiphepha lentshayelelo ukwenza umzekelo wobuchule bengqiqo nokuqonda.
 - d. Ekupheleni kwebali, buza imibuzo yoFundo 2 ngolu hlobo:
 - Bhakisa Umbuzo 1 no2 kubafundi ngabanye.
 - Bhakisa Umbuzo 3 kwiklasi yonke. Cela abafundi baxoxe ngombuzo neqabane.
 - Biza abafundi abambalwa babelane ngeempendulo.

Ukubhala: Cwangisa uze uyile

IXESHA:
20 imizuzu

IZIXHOBO:
INcwadi
yeDBE
yemiSebenzi
2, kwiphepha
61

Isakhelo
sokubhala:

Ndibona i...

Ndiya-
yithanda le
nto yokudlala
kuba...

Ndiya-
yithanda le
nto yokudlala
ukodlula...

1. **Yazisa kwakhona umsebenzi wokubhala.**
 - a. Yithi: Khumbula ukuba kule veki siza kuzoba ze sibhale ngesihloko: Ukukhetha into yokudlala
2. **Yalela abafundi bacinge ngokubhala kwabo.**
 - a. Yithi: Cimela uze ucinge ngendlela oza kuphendula ngayo isakhelo sokubhala.
 - b. Yithi: Yabelana ngoluvo lwakho neqabane.
 - c. Xoxa uze ubhale amagama aluncedo ebhodini, umz. ibhere uteddy, unodoli, idada, iphazili, uloliwe, iibhloko, idayinaso, indlu kanodoli
3. **Yalela abafundi bavule iphepha elichanekileyo kwiincwadi zabo zeDBE zemisebenzi.**
 - a. Yithi: Ngoku, zoba uze ubhale ezakho iimbono.
 - b. Khumbuza abafundi ngeGML: Isenzi (igama elibonisa isenzeko), sibonisa ukuba isenzo senzeka namhlanje.
4. **Hambahamba egumbini uncede abafundi ngabanye.**
 - a. Cela abafundi bakuxelele ngeembono zabo.
 - b. Nceda abafundi abasokolayo ukuqala umsebenzi wabo wokubhala.

UkuFunda ngamaQela aNcediswa nguTitshala: Sebenza namaQela 7 no8

IXESHA:
30 imizuzu

IZIXHOBO:
INcwadi
yokuFunda
enguNdoqo

1. **Lungiselela abafundi ukuFunda ngokwamaQela aNcediswa nguTitshala.**
 - a. Qinisekisa abafundi bayalazi iqela labo lokufunda.
 - b. Hlalisa abafundi ngababini neeNcwadi zokuFunda ezinguNdoqo zabo, iincwadi zokubhala neepensile.
 - c. Yalela abafundi ukuba bavule iiNcwadi zokuFunda ezinguNdoqo zabo kwiphepha 56.
2. **Hlola imisebenzi yeNcwadi yokuFunda enguNdoqo yosuku nabafundi.**
Khumbuza abafundi amabakwenze ukugqibezela umsebenzi ngamnye.
3. **Bizela iQela 7 kwindawo yakho yokuFunda ngamaQela aNcediswa nguTitshala.**
 - a. Hlalisa iqela neeNcwadi zokuFunda ezinguNdoqo zabo.
 - b. Biza abafundi ngabanye bafunde izandi.
 - c. Biza abafundi ngabanye bagqibezele imisebenzi yokudikhowuda.
 - d. Biza umfundi ngamnye afunde amagama okanye isicatshulwa seveki edlulileyo.
 - e. Qaphela abafundi abadinga inkxaso.
 - f. Qaphela izandi ezidinga ukuhlenganiswa.
 - g. Buyisela iQela 7 edesikeni yalo uze ubize iQela 8.

Ekupheleni kosuku: Funda ngokuVakalayo

IXESHA:
15 imizuzu

IZIXHOBO:
Izixhobo
ezizezika-
Titshala

- Sebenzisa izixhobo zakho: liNcwadi eziNkulu, iNgqokelela yamaBali, neeNcwadi zamabali zonke zifanelekile.
- Sebenzisa eli xesha ukubonisa ukufunda ngotyibiliko nangemvakalelo.
- Lo msebenzi unceda abafundi bakhulise uthando lwamabali nokufunda.
- Wakha kwanesigama sabo, ulwazi lwangaphambili nenkumbulo yokusebenza. Zonke ezi zizakhono ezibalulekileyo zengqiqo nokuqonda.

Ukuphulaphula nokuthetha: Xoxa ngebali eliFundwa noTitshala

IXESHA:
15 imizuzu

IZIXHOBO:
Isicwangciso
sengxoxo:

Eli bali
belinge...

Ndithande
umlinganiswa
u... kuba...

Ndifunde
ukuba...

1. **Lungiselela abafundi ingxoxo yamaqela.**
 - a. Cwangcisa abafundi ngokwamaqela amalungu ama4.
 - b. Nika iqela ngalinye 'uswazi okanye ilitye lokuthetha'.
 - c. Yithi: Ungathetha kuphela xa uphethe 'uswazi / ilitye lokuthetha'.
2. **Funda imibuzo yengxoxo.**
 - a. Khumbuza abafundi ibali elifundwa notitshala laloo veki.
 - b. Bhala isicwangciso sengxoxo ebhodini.
 - c. Funda uze ucacise umbuzo ngamnye isiqalisivakalisi).
 - d. Xelela abafundi ukuba ilungu ngalinye leqela malibe nethuba lokuphendula umbuzo.
 - e. Khuthaza abafundi bacinge ngeempendulo ezahlukileyo.
3. **Yalela abafundi baqale ingxoxo.**
 - a. Yalela abafundi abaphethe 'uswazi / ilitye lokuthetha' ukuba mabaqale.
 - b. Hambahamba unika inkxaso apho ifunekayo.
 - c. Kwimizuzu embalwa yokugqibela, biza iqela lizokwabelana ngeempendulo zalo.
4. **Ukulungisa abafundi**
 - a. Chonga 3-4 yabafundi abaza kwenza iNtetho yeOrali ngoMvulo.
 - b. Xelela abafundi amabakulungiselele uMvulo. (Jonga isicwangciso sesifundo soPT sangoMvulo)

Izandi: Ubizelo

IXESHA:
15 imizuzu

IZIXHOBO:
INcwadi
yokuFunda
enguNdoqo

1. **Zinzisa abafundi neencwadi zabo zokubhala, iipensile neerula.**
 - a. Xelela abafundi babhale isihloko, 'Ubizelo' baze babhale amanani u1–6 kumda wephepha.
 - b. Bizela abafundi la magama mathandathu alandelayo bawabhale ecaleni kwamanani u1–6: *kuwe, yedwa, lila, bhabha, ithala, imbaleki*
2. **Xelela abafundi basebenzise iipensile eziyimibala ukukorekisha umsebenzi wabo.**
 - a. Bhala la magama mathandathu ebhodini.
 - b. Njengoko ubhala, biza igama ngalinye.
 - c. Xelela abafundi barhangqe iimpazamo zabo ngepensile enombala.
 - d. Xelela abafundi bawabhale kwakhona amagama ngokuchanekileyo.
3. **Qaphela imingeni kunye nenkqubela phambili yabafundi.**
4. **Qhelanisa abafundi nemisebenzi yeNcwadi yokuFunda enguNdoqo yangoLwesihlanu.**
 - a. Yalela abafundi ukuba bavule iiNcwadi zokuFunda ezinguNdoqo zabo kwiphepha 57.
 - b. Biza abafundi ngabanye bakuncedise wenze umzekelo womsebenzi ngamnye.
 - c. Bonisa indlela yokugqibezela nawuphi na umsebenzi obhaliweyo ebhodini.

Qaphela: Xelela abafundi ukuba baza kwenza le misebenzi namaqabane abo ngexesha lokuFunda ngamaQela aNcediswa nguTitshala.

UkuFunda noTitshala: Yenza uFundo lwaMva

IXESHA:
15 imizuzu

IZIXHOBO:
INGqokelela
yamaBali,
iphepha 93

1. **Lungiselela abafundi uFundo lwaMva.**
 - a. Khumbuza abafundi ngesihloko sebali: *Isikipa esitsha sikaLumka*
 - b. Cacisa umsebenzi. Yithi: Namhlanje siza kuzoba ze sifake ileyibhile kwindawo esiyithandayo kwibali lethu.
2. **Yenza umzekelo walo msebenzi njengoku kulandelayo:**
 - a. Cimela wenze ngathi uyacinga.
 - b. Vula amehlo akho uthi: Eyona ndawo ndiyithandayo kweli bali kuxa...
 - c. Zama ungakhethi indawo ecace kumntu wonke njengomzekelo wakho.
 - d. Zoba ngokukhawuleza umfanekiso ebhodini. Njengokuba uzoba cacisa le nto uyizobayo.
 - e. Faka ileyibhile e1–2.
3. **Yalela abafundi bagqibezele umsebenzi.**
 - a. Xelela abafundi bacimele baze bacinge ngeyona ndawo bayithandayo ebalini.
 - b. Yithi: Cinga ngolwakho uluvo, musa ukukopa umzekelo wam.
 - c. Okulandelayo, xelela abafundi bavule amehlo baze baxoxe ngeempendulo zabo neqabane.
 - d. Emva koko, yalela abafundi ukuba bazobe le ndawo yebali kwiincwadi zabo zokubhala.
 - e. Nceda abafundi bafakele ileyibhile e1–2 kwimizobo yabo.
4. **Vumela abafundi babelane ngomsebenzi wabo.**
 - a. Nika abafundi imizuzu embalwa yokubonisa umsebenzi wabo kwiqabane.
 - b. Biza umfundi abelane ngomsebenzi wakhe neklasi.

Ukubhala: Yila uze uhlele

IXESHA:
20 imizuzu

IZIXHOBO:
INcwadi
yeDBE
yemiSebenzi
2, kwiphepha
61

Isakhelo
sokubhala:

Ndibona i...

Ndiya-
yithanda le
nto yokudlala
kuba...

Ndiya-
yithanda le
nto yokudlala
ukodlula...

1. **Khumbuza abafundi ngomsebenzi wokubhala.**
 - a. Yithi: Namhlanje siza kugqibezela umsebenzi wethu wokubhala.
2. **Yazisa ukwahlula umsebenzi.**
 - a. Hambahamba eklasini uze uncede abafundi abasokolayo.
 - b. Nika abafundi abaphambili ngolwazi umyalelo owongezelelweyo: Yongeza esinye isivakalisi kumbhalo wakho.
3. **Yalela abafundi bafunde baze bahlele umbhalo wabo.**
 - a. Yithi: Ngoku lixesha lokuba nifunde ze nihlele imibhalo yenu.
 - b. Yithi, khumbula ukukhangela ukuba: Isenzi (igama elibonisa isenzeko), sibonisa ukuba isenzo senzeka namhlanje.
4. **Ukuba ixesha liyavuma, cela abafundi babelane ngemibhalo yabo.**
 - a. Abafundi bangabelana ngemibhalo yabo neqabane.
 - b. Abafundi abambalwa bangabelana nemibhalo yabo neklasi.

UkuFunda ngamaQela aNcediswa nguTitshala: Sebenza namaQela 9 no10

IXESHA:
30 imizuzu

IZIXHOBO:
INcwadi
yokuFunda
enguNdoqo

1. **Lungiselela abafundi ukuFunda ngokwamaQela aNcediswa nguTitshala.**
 - a. Qinisekisa abafundi bayalazi iqela labo lokufunda.
 - b. Hlalisa abafundi ngababini neeNcwadi zokuFunda ezinguNdoqo zabo, iincwadi zokubhala neepensile.
 - c. Yalela abafundi ukuba bavule iiNcwadi zokuFunda ezinguNdoqo zabo kwiphepha 57.
2. **Hlola imisebenzi yeNcwadi yokuFunda enguNdoqo yosuku nabafundi.**
Khumbuza abafundi amabakwenze ukugqibezela umsebenzi ngamnye.
3. **Bizela iQela 9 kwindawo yakho yokuFunda ngamaQela aNcediswa nguTitshala.**
 - a. Hlalisa iqela neeNcwadi zokuFunda ezinguNdoqo zabo.
 - b. Biza abafundi ngabanye bafunde izandi.
 - c. Biza abafundi ngabanye bagqibezele imisebenzi yokudikhowuda.
 - d. Biza umfundi ngamnye afunde amagama okanye isicatshulwa seveki edlulileyo.
 - e. Qaphela abafundi abadinga inkxaso.
 - f. Qaphela izandi ezidinga ukuhlenganiswa.
 - g. Buyisela iQela 9 edesikeni yalo uze ubize iQela 10.

Ekupheleni kosuku: Funda ngokuVakalayo

IXESHA:
15 imizuzu

IZIXHOBO:
Izixhobo
ezizezika-
Titshala

- Sebenzisa izixhobo zakho: liNcwadi eziNkulu, iNgqokelela yamaBali, neeNcwadi zamabali zonke zifanelekile.
- Sebenzisa eli xesha ukubonisa ukufunda ngotyibiliko nangemvakalelo.
- Lo msebenzi unceda abafundi bakhulise uthando lwamabali nokufunda.
- Wakha kwanesigama sabo, ulwazi lwangaphambili nenkumbulo yokusebenza. Zonke ezi zizakhono ezibalulekileyo zengqiqo nokuqonda.

Ukuphulaphula nokuthetha: Dlala imidlalo yesigama: Linganisa okanye Zoba

IXESHA:
15 imizuzu

IZIXHOBO:
Itshokhwe
nebhodi

1. **Yenza uluhlu lwawo onke amagama esigama seKota 3 azizenzi okanye izibizo.**
2. **Xelela abafundi uza kuhlaziya amagama esigama abawafunde kule Kota.**
3. **Nika abafundi le miyalelo ilandelayo:**
 - a. Siza kudlala u'Linganisa okanye Zoba'.
 - b. Ndiza kukhetha umfundi 'oza kwenza'.
 - c. Lo mfundi uza ngaphambili eklasini ndize ndisebeze endlebeni yakhe igama.
 - d. Lo mfundi kufuneka alinganise igama OKANYE azobe umfanekiso wegama ebhodini.
 - e. Abanye eklasini mabaphakamise izandla zabo ze baqikelele igama.
 - f. Lo mfundi 'uzokwenza' ubiza umfundi aphenhule.
 - g. Umntu ophenhule ngokuchanekileyo nguye oza kwenza. Uza ngaphambili ndize kusebeza igama kuye endlebeni.
4. **Biza umfundi wokuqala azokwenza uqale umdlalo.**

Izandi: Bhala iitekisi ezinokudikhowudwa

IXESHA:
15 imizuzu

IZIXHOBO:
Abadingeki
oovimba
bolwazi

1. Bhala ebhodini iifonimi ezi5 ezifundwe okanye ezihlaziye ngabafundi.
2. Cacisela abafundi ukuba baza kudlala umdlalo wezandi bazonwabise.
3. Bacacisele ukuba baza kubhala amagama, izivakalisi kanti ingalilo nebali besebenzisa ezo zandi KUPHELA.
4. Yenza isivakalisi esinye esifutshane njengomzekelo usibhale ebhodini (Okanye ubhale amagama ukuba awunakho ukubhala isivakalisi.)
5. Cela abafundi bajonge ukuba amagama okanye isivakalisi sakho sichanekile na:
 - a. Ingaba siqala ngonobumba omkhulu?
 - b. Ingaba siphela ngesingxi, uphawu lombuzo okanye uphawu lokhuzo?
 - c. Ingaba usebenzise kuphela iifonimi ezi5 ezisebhodini?
6. Okulandelayo, nika abafundi imizuzu embalwa babhale amagama okanye isi/izivakalisi sabo/zabo.
7. Xelela abafundi batshintshiselane ngeencwadi omnye ajonge umsebenzi womnye.
8. Biza abafundi abanawona magama maninzi okanye ezona zivakalisi zininzi zichanekileyo, bafunde umsebenzi wabo ngokuvakalayo.
9. Njengokuba befunda, bhala amagama okanye izivakalisi ebhodini.
10. Jongisisa uqiniseke ukuba basebenzise ezi fonimi zi5 kuphela.
11. Ncoma bonke abafundi ngemizamo yabo.

Ukubhala ngesandla: Yenza umzekelo wendlela yokupapasha umbhalo wakho

IXESHA:
15 imizuzu

IZIXHOBO:
Umzekelo kaTitshala: umsebenzi wokubhala

Sebenzisa eli xesha ukuze abafundi bapapashe baze banikezele umbhalo wabo.

1. **Phambi kokuqala kwezifundo, lungisa ibhodi yakho ilungele esi sifundo.**
 - a. Khetha umsebenzi wokubhala ube mnye kweyale kota. Zoba uze ubhale umzekelo wakho womsebenzi ebhodini.
 - b. Quka impazamo kwiGML yekota, efana noku: Unobumba wokuqala wesivakalisi akangonobumba omkhulu.
2. **Yazisa ukupapasha kubafundi.**
 - a. Yithi: Kule veki siza kupapasha inqaku lethu lokubhala ukusuka kule kota.
 - b. Yithi: Xa sipapasha umbhalo wethu, siwulungiselela ukwabelana ngawo nabanye abantu. Sikhetha owona msebenzi wethu ungcono, siwenza ucoceke ubukeke kwaye ucace, size sabelane ngawo nabanye bawufunde bawonwabele.
 - c. Khomba idrafti yakho esebhodini. Cacisa ukuba lo ngumsebenzi wobhalo owukhethele ukuwupapasha.
3. **Yenza umzekelo wokupapasha ebhodini.**
 - a. Phinda uzobe uze ubhale umbhalo wakho ebhodini. Yenza oku ngokucocekileyo kwaye ubandakanye iinkcukacha ezithe chatha.
 - b. Funda umbhalo wakho okwidrafti ngokuvakalayo.
 - c. Khomba impazamo oyenzileyo kwiGML. Yithi: Ndenze impazamo. Unobumba wokuqala wesivakalisi akanguye unobumba omkhulu. Ndingakulungisa oku xa ndipapasha.
 - d. Bhala isivakalisi kwakhona ngendlela ecocekileyo nebukekayo.
 - e. Khomba iGML elungisiweyo: Unobumba wokuqala wesivakalisi ngunobumba omkhulu.

UkuFunda noTitshala: Yenza umzekelo wendlela yokupapasha umbhalo wakho

IXESHA:
15 imizuzu

IZIXHOBO:
Umzekelo
kaTitshala:
umsebenzi
wokubhala

Sebenzisa eli xesha ukuze abafundi bapapashe baze banikezele umbhalo wabo.

Kuyaqhutywa kususelwa kwisifundo esidlulileyo.

UkuFunda ngamaQela aNcediswa nguTitshala: Yenza uVavanyo lokuFunda ngokuVakalayo ngoTyibiliko

IXESHA:
30 imizuzu

IZIXHOBO:
INcwadi
yokuFunda
enguNdoqo
INcwadana
yoHlolo

1. **Zinzisa abafundi neeNcwadi zabo zokuFunda ezinguNdoqo.**
 - a. Xelela abafundi bavule iiNcwadi zabo zokuFunda ezinguNdoqo kwiphepha lokuqala.
 - b. Xelela abafundi ukuba umntu makasebenze neqabane lakhe.
 - c. Xelela abafundi bajonge ukuba bayakwazi na ukuzifunda zonke izandi.
 - d. Xelela abafundi banikane amathuba okufunda kwakhona onke amagama neetekisi.
2. **Biza abafundi ngabanye ukuzokwenza iimvavanyo lokuFunda ngokuVakalayo ngoTyibiliko.**
 - a. Sebenzisa iimvavanyo zeKota 3 zoFVT ezifakwe kwiNcwadana yoHlolo.
 - b. Landela imiyalelo yovavanyo lokuFVT ekwiNcwadana yoHlolo.
 - c. Rekhoda iziphumo zomfundi ngamnye.
 - d. Sebenzisa ezi ziphumo ukuhlengahlengisa amaqela akho emigangatho elinganayo.
 - e. Kwakhona, sebenzisa ezi ziphumo ukuqaphela imiba yokulungisa kwikota elandelayo.

Ekupheleni kosuku: Funda ngokuVakalayo

IXESHA:
15 imizuzu

IZIXHOBO:
Izixhobo
ezizezika-
Titshala

- Sebenzisa izixhobo zakho: liNcwadi eziNkulu, iNgqokelela yamaBali, neeNcwadi zamabali zonke zifanelekile.
- Sebenzisa eli xesha ukubonisa ukufunda ngotyibiliko nangemvakalelo.
- Lo msebenzi uncenda abafundi bakhulise uthando lwamabali nokufunda.
- Wakha kwanesigama sabo, ulwazi lwangaphambili nenkumbulo yokusebenza. Zonke ezi zizakhono ezibalulekileyo zengqiqo nokuqonda.

Ukuphulaphula nokuthetha: Dlala imidlalo yesigama: Linganisa okanye Zoba

IXESHA:
15 imizuzu

IZIXHOBO:
Itshokhwe
nebhodi

1. **Yenza uluhlu lwawo onke amagama esigama seKota 3 azizenzi okanye izibizo.**
2. **Xelela abafundi uza kuhlaziya amagama esigama abawafunde kule Kota.**
3. **Nika abafundi le miyalelo ilandelayo:**
 - a. Siza kudlala u'Linganisa okanye Zoba'.
 - b. Ndiza kukhetha umfundi 'oza kwenza'.
 - c. Lo mfundi uza ngaphambili eklasini ndize ndisebeze endlebeni yakhe igama.
 - d. Lo mfundi kufuneka alinganise igama OKANYE azobe umfanekiso wegama ebhodini.
 - e. Abanye eklasini mabaphakamise izandla zabo ze baqikelele igama.
 - f. Lo mfundi 'uzokwenza' ubiza umfundi aphenhule.
 - g. Umntu ophenhule ngokuchanekileyo nguye oza kwenza. Uza ngaphambili ndize kusebeza igama kuye endlebeni.
4. **Biza umfundi wokuqala azokwenza uqale umdlalo.**

Izandi: Bhala iitekisi ezinokudikhowudwa

IXESHA:
15 imizuzu

IZIXHOBO:
Abadingeki
oovimba
bolwazi

1. Bhala ebhodini iifonimi ezi6 ezifundwe okanye ezihlaziye ngabafundi.
2. Cacisela abafundi ukuba baza kudlala umdlalo wezandi bazonwabise.
3. Bacacisele ukuba baza kubhala amagama, izivakalisi kanti ingalilo nebali besebenzisa ezo zandi KUPHELA.
4. Yenza isivakalisi esinye esifutshane njengomzekelo usibhale ebhodini (Okanye ubhale amagama ukuba awunakho ukubhala isivakalisi.)
5. Cela abafundi bajonge ukuba amagama okanye isivakalisi sakho sichanekile na:
 - a. Ingaba siqala ngonobumba omkhulu?
 - b. Ingaba siphela ngesingxi, uphawu lombuzo okanye uphawu lokhuzo?
 - c. Ingaba usebenzise kuphela iifonimi ezi6 ezisebhodini?
6. Okulandelayo, nika abafundi imizuzu embalwa babhale amagama okanye isi/izivakalisi sabo/zabo.
7. Xelela abafundi batshintshiselane ngeencwadi omnye ajonge umsebenzi womnye.
8. Biza abafundi abanawona magama maninzi okanye ezona zivakalisi zininzi zichanekileyo, bafunde umsebenzi wabo ngokuvakalayo.
9. Njengokuba befunda, bhala amagama okanye izivakalisi ebhodini.
10. Jongisisa uqiniseke ukuba basebenzise ezi fonimi zi6 kuphela.
11. Ncoma bonke abafundi ngemizamo yabo.

Ukubhala ngesandla: Abafundi bacamngca baze bakhethe

IXESHA:
15 imizuzu

IZIXHOBO:
lincwadi
zabafundi
zokubhala
Amaphepha
anguA4
azihambelayo

Sebenzisa eli xesha ukuze abafundi bapapashe baze banikezele umbhalo wabo.

1. **Phambi kokuqala kwezifundo, lungisa idrafti epapashiweyo kwiphepha elizihambelayo.**
 - a. Khuphela kwiphepha elizihambelayo umzobo nombhalo wakho opapashiweyo uzokubonisa abafundi.
 - b. Qinisekisa ukuba uyayigcina idrafti yakho epapashiweyo uzokuyisebenzisa kwisifundo sokunikezela.
2. **Yalela abafundi bacingisise ngemibhalo yabo yekota.**
 - a. Nika abafundi ixesha lokufunda umbhalo wabo wekota.
 - b. Buza: Ngowuphi owona mbhalo wakho owuthandileyo kule kota?
 - c. Biza abafundi abambalwa babelane ngeyona mibhalo yabo bayithandileyo yekota.
3. **Yalela abafundi bakhethe umbhalo abaza kuwupapasha.**
 - a. Buza: Ngowuphi umbhalo oza kuwupapasha uze wabelane ngawo kule kota?
 - b. Nika abafundi ixesha lokukhetha umsebenzi wokubhala abaza kuwupapasha.
 - c. Yalela abafundi baxebele iqabane ukuba ngowuphi umsebenzi wokubhala abaza kuwupapasha.
4. **Yalela abafundi bapapashe kwiphepha elizihambelayo, ukuze umsebenzi wabo uxhonywe.**
 - a. Yithi: Xa sipapasha, asibhali ezincwadini zethu njengesiqhelo. Sibhala ephepheni elizihambelayo ukuze sabelane ngomsebenzi wethu ngokulula.
 - b. Bonisa abafundi umzekelo wakho womsebenzi opapashiweyo ephepheni elizihambelayo.
 - c. Nika abafundi amaphepha azihambelayo ulungiselele ukupapasha.
5. **Yalela abafundi ukuba baqalise ukupapasha.**
 - a. Yithi: Qalisani ngoku ukupapasha umsebenzi wenu. Khumbulani ukuwenza ubukeke, ucoceke kwaye ucace, ukuze ulungele ukwabelana nabanye.

UkuFunda noTitshala: Abafundi bacamngca baze bakhethe

IXESHA:
15 imizuzu

IZIXHOBO:
lincwadi
zabafundi
zokubhala

Amaphepha
anguA4
azihambelayo

Sebenzisa eli xesha ukuze abafundi bapapashe baze banikezele umbhalo wabo.

Kuyaqhutywa kususelwa kwisifundo esidlulileyo.

UkuFunda ngamaQela aNcediswa nguTitshala: Yenza uVavanyo lokuFunda ngokuVakalayo ngoTyibiliko

IXESHA:
30 imizuzu

IZIXHOBO:
INcwadi
yokuFunda
enguNdoqo

INcwadana
yoHlolo

1. **Zinzisa abafundi neeNcwadi zabo zokuFunda ezinguNdoqo.**
 - a. Xelela abafundi bavule iiNcwadi zabo zokuFunda ezinguNdoqo kwiphepha lokuqala.
 - b. Xelela abafundi ukuba umntu makasebenze neqabane lakhe.
 - c. Xelela abafundi bajonge ukuba bayakwazi na ukuzifunda zonke izandi.
 - d. Xelela abafundi banikane amathuba okufunda kwakhona onke amagama neetekisi.
2. **Biza abafundi ngabanye ukuzokwenza iimvavanyo lokuFunda ngokuVakalayo ngoTyibiliko.**
 - a. Sebenzisa iimvavanyo zeKota 3 zoFVT ezifakwe kwiNcwadana yoHlolo.
 - b. Landela imiyalelo yovavanyo lokuFVT ekwiNcwadana yoHlolo.
 - c. Rekhoda iziphumo zomfundi ngamnye.
 - d. Sebenzisa ezi ziphumo ukuhlengahlengisa amaqela akho emigangatho elinganayo.
 - e. Kwakhona, sebenzisa ezi ziphumo ukuqaphela imiba yokulungisa kwikota elandelayo.

Ekupheleni kosuku: Funda ngokuVakalayo

IXESHA:
15 imizuzu

IZIXHOBO:
Izixhobo
ezizezika-
Titshala

- Sebenzisa izixhobo zakho: liNcwadi eziNkulu, iNgqokelela yamaBali, neeNcwadi zamabali zonke zifanelekile.
- Sebenzisa eli xesha ukubonisa ukufunda ngotyibiliko nangemvakalelo.
- Lo msebenzi uncenda abafundi bakhulise uthando lwamabali nokufunda.
- Wakha kwanesigama sabo, ulwazi lwangaphambili nenkumbulo yokusebenza. Zonke ezi zizakhono ezibalulekileyo zengqiqo nokuqonda.

Ukuphulaphula nokuthetha: Dlala imidlalo yesigama: Linganisa okanye Zoba

IXESHA:
15 imizuzu

IZIXHOBO:
Itshokhwe
nebhodi

1. **Yenza uluhlu lwawo onke amagama esigama seKota 3 azizenzi okanye izibizo.**
2. **Xelela abafundi uza kuhlaziya amagama esigama abawafunde kule Kota.**
3. **Nika abafundi le miyalelo ilandelayo:**
 - a. Siza kudlala u'Linganisa okanye Zoba'.
 - b. Ndiza kukhetha umfundi 'oza kwenza'.
 - c. Lo mfundi uza ngaphambili eklasini ndize ndisebeze endlebeni yakhe igama.
 - d. Lo mfundi kufuneka alinganise igama OKANYE azobe umfanekiso wegama ebhodini.
 - e. Abanye eklasini mabaphakamise izandla zabo ze baqikelele igama.
 - f. Lo mfundi 'uzokwenza' ubiza umfundi aphenhule.
 - g. Umntu ophenhule ngokuchanekileyo nguye oza kwenza. Uza ngaphambili ndize kusebeza igama kuye endlebeni.
4. **Biza umfundi wokuqala azokwenza uqale umdlalo.**

Izandi: Bhala iitekisi ezinokudikhowudwa

IXESHA:
15 imizuzu

IZIXHOBO:
Abadingeki
oovimba
bolwazi

1. Bhala ebhodini iifonimi ezi7 ezifundwe okanye ezihlaziye ngabafundi.
2. Cacisela abafundi ukuba baza kudlala umdlalo wezandi bazonwabise.
3. Bacacisele ukuba baza kubhala amagama, izivakalisi kanti ingalilo nebali besebenzisa ezo zandi KUPHELA.
4. Yenza isivakalisi esinye esifutshane njengomzekelo usibhale ebhodini (Okanye ubhale amagama ukuba awunakho ukubhala isivakalisi.)
5. Cela abafundi bajonge ukuba amagama okanye isivakalisi sakho sichanekile na:
 - a. Ingaba siqala ngonobumba omkhulu?
 - b. Ingaba siphela ngesingxi, uphawu lombuzo okanye uphawu lokhuzo?
 - c. Ingaba usebenzise kuphela iifonimi ezi7 ezisebhodini?
6. Okulandelayo, nika abafundi imizuzu embalwa babhale amagama okanye isi/izivakalisi sabo/zabo.
7. Xelela abafundi batshintshiselane ngeencwadi omnye ajonge umsebenzi womnye.
8. Biza abafundi abanawona magama maninzi okanye ezona zivakalisi zininzi zichanekileyo, bafunde umsebenzi wabo ngokuvakalayo.
9. Njengokuba befunda, bhala amagama okanye izivakalisi ebhodini.
10. Jongisisa uqiniseke ukuba basebenzise ezi fonimi zi7 kuphela.
11. Ncoma bonke abafundi ngemizamo yabo.

Ukubhala ngesandla: Abafundi bapapasha umsebenzi wabo

IXESHA:
15 imizuzu

IZIXHOBO:
lincwadi
zabafundi
zokubhala
Amaphepha
anguA4
azihambelayo

Sebenzisa eli xesha ukuze abafundi bapapashe baze banikezele umbhalo wabo.

1. **Yazisa kwakhona ukupapasha kubafundi.**
 - a. Yithi: Namhlanje siza kugqibezela ukupapasha umbhalo wethu.
 - b. Yithi: Xa sipapasha umbhalo wethu, siyilungiselela ukwabelana ngayo nabanye. Sikhetha owona msebenzi wethu ungcono, siwenza ubukeke ucoceke kwaye ucace, ze sabelane ngawo nabanye bawufunde bawonwabele.
2. **Yalela abafundi baqhube nokupapasha.**
 - a. Yithi: Ngoku qhubeka upapashe umsebenzi wakho wayizolo. Khumbula ukuwenza ucoceke kwaye ucace, ukuze ulungele ukwabelana nabanye.
3. **Hambahamba egumbini uncede abafundi ngabanye.**
 - a. Nceda abafundi abatsala nzima chonga uze upapashe imibhalo yabo.

UkuFunda noTitshala: Abafundi bapapasha umsebenzi wabo

IXESHA:
15 imizuzu

IZIXHOBO:
lincwadi
zabafundi
zokubhala
Amaphepha
anguA4
azihambelayo

Sebenzisa eli xesha ukuze abafundi bapapashe baze banikezele umbhalo wabo.

Kuyaqhutywa kususelwa kwisifundo esidlulileyo.

Ukubhala: Abafundi bapapasha umsebenzi wabo

IXESHA:
20 imizuzu

IZIXHOBO:
lincwadi
zabafundi
zokubhala

Amaphepha
anguA4
azihambelayo

Sebenzisa eli xesha ukuze abafundi bapapashe baze banikezele umbhalo wabo.

Kuyaqhutywa kususelwa kwisifundo esidlulileyo.

UkuFunda ngamaQela aNcediswa nguTitshala: Yenza uVavanyo lokuFunda ngokuVakalayo ngoTyibiliko

IXESHA:
30 imizuzu

IZIXHOBO:
INcwadi
yokuFunda
enguNdoqo

INcwadana
yoHlolo

1. **Zinzisa abafundi neeNcwadi zabo zokuFunda ezinguNdoqo.**
 - a. Xelela abafundi bavule iiNcwadi zabo zokuFunda ezinguNdoqo kwiphepha lokuqala.
 - b. Xelela abafundi ukuba umntu makasebenze neqabane lakhe.
 - c. Xelela abafundi bajonge ukuba bayakwazi na ukuzifunda zonke izandi.
 - d. Xelela abafundi banikane amathuba okufunda kwakhona onke amagama neetekisi.
2. **Biza abafundi ngabanye ukuzokwenza iimvavanyo lokuFunda ngokuVakalayo ngoTyibiliko.**
 - a. Sebenzisa iimvavanyo zeKota 3 zoFVT ezifakwe kwiNcwadana yoHlolo.
 - b. Landela imiyalelo yovavanyo lokuFVT ekwiNcwadana yoHlolo.
 - c. Rekhoda iziphumo zomfundi ngamnye.
 - d. Sebenzisa ezi ziphumo ukuhlengahlengisa amaqela akho emigangatho elinganayo.
 - e. Kwakhona, sebenzisa ezi ziphumo ukuqaphela imiba yokulungisa kwikota elandelayo.

Ekupheleni kosuku: Funda ngokuVakalayo

IXESHA:
15 imizuzu

IZIXHOBO:
Izixhobo
ezizezika-
Titshala

- Sebenzisa izixhobo zakho: liNcwadi eziNkulu, iNgqokelela yamaBali, neeNcwadi zamabali zonke zifanelekile.
- Sebenzisa eli xesha ukubonisa ukufunda ngotyibiliko nangemvakalelo.
- Lo msebenzi uncenda abafundi bakhulise uthando lwamabali nokufunda.
- Wakha kwanesigama sabo, ulwazi lwangaphambili nenkumbulo yokusebenza. Zonke ezi zizakhono ezibalulekileyo zengqiqo nokuqonda.

Izandi: Bhala iitekisi ezinokudikhowudwa

IXESHA:
15 imizuzu

IZIXHOBO:
Abadingeki
oovimba
bolwazi

1. Bhala ebhodini iifonimi ezi8 ezifundwe okanye ezihlaziye ngabafundi.
2. Cacisela abafundi ukuba baza kudlala umdlalo wezandi bazonwabise.
3. Bacacisele ukuba baza kubhala amagama, izivakalisi kanti ingalilo nebali besebenzisa ezo zandi KUPHELA.
4. Yenza isivakalisi esinye esifutshane njengomzekelo usibhale ebhodini (Okanye ubhale amagama ukuba awunakho ukubhala isivakalisi.)
5. Cela abafundi bajonge ukuba amagama okanye isivakalisi sakho sichanekile na:
 - a. Ingaba siqala ngonobumba omkhulu?
 - b. Ingaba siphela ngesingxi, uphawu lombuzo okanye uphawu lokhuzo?
 - c. Ingaba usebenzise kuphela iifonimi ezi8 ezisebhodini?
6. Okulandelayo, nika abafundi imizuzu embalwa babhale amagama okanye isi/izivakalisi sabo/zabo.
7. Xelela abafundi batshintshiselane ngeencwadi omnye ajonge umsebenzi womnye.
8. Biza abafundi abanawona magama maninzi okanye ezona zivakalisi zininzi zichanekileyo, bafunde umsebenzi wabo ngokuvakalayo.
9. Njengokuba befunda, bhala amagama okanye izivakalisi ebhodini.
10. Jongisisa uqiniseke ukuba basebenzise ezi fonimi zi8 kuphela.
11. Ncoma bonke abafundi ngemizamo yabo.

Ukubhala ngesandla: Yenza umzekelo wendlela yokwenza intetho ngomsebenzi wakho

IXESHA:
15 imizuzu

IZIXHOBO:
Imibhalo
yabafundi
epapa-
shiweyo

Sebenzisa eli xesha ukuze abafundi bapapashe baze banikezele umbhalo wabo.

1. **Yazisa ukunikezela kubafundi.**
 - a. Yithi: Kule veki siza kunikezela umbhalo wethu opapashiweyo.
 - b. Yithi: Xa sinikezela umbhalo wethu, sabelana nabanye ngawo. Sichaza umzobo wethu ze sifunde umbhalo wethu. Sithetha ngokuvakalayo nangokucacileyo ukuze siviwe ngabanye.
 - c. Yithi: Sakugqiba ukuthetha, singahambahamba egumbini sibonise abanye umzobo wethu.
 - d. Yithi: Xa abanye besenza unikezela, siphulaphula ngenyameko. Sisoloko sibonisa ububele siqhwebwe bakugqiba.
2. **Linganisela iklasi ukunikezela.**
 - a. Bamba idrafti yakho epapashiweyo ibonakale kumntu wonke.
 - b. Chaza umzobo wakho ukhawulezisa uze ufunde umbhalo wakho. Linganisa ukuthetha ngokuvakalayo nangokucacileyo uviwe ngumntu wonke.
 - c. Yalela abafundi bakuqhwebwe wakuba ugqibile.
3. **Hambahamba egumbini ubonise umntu wonke lo mzobo wakho.**
4. **Yalela abafundi balungiselele ukunikezela.**
 - a. Yithi: Cinga ngesivakalisi esichaza umzobo wakho uze uziqhelanise nokufunda umbhalo wakho.
5. **Nika abafundi imizuzu embalwa bacinge ze bafunde.**
6. **Yalela abafundi benzele iqabane unikezelo.**
 - a. Yalela abafundi bachaze umzobo wabo baze bafundele iqabane umbhalo wabo.

UkuFunda noTitshala: Yenza umzekelo wendlela yokwenza intetho ngomsebenzi wakho

IXESHA:
15 imizuzu

IZIXHOBO:
Imibhalo
yabafundi
epapa-
shiweyo

Sebenzisa eli xesha ukuze abafundi bapapashe baze banikezele umbhalo wabo.

Kuqhubeka isifundo sangaphambili.

Ukubhala: Yenza umzekelo wendlela yokwenza intetho ngomsebenzi wakho

IXESHA:
20 imizuzu

IZIXHOBO:
Imibhalo
yabafundi
epapa-
shiweyo

Sebenzisa eli xesha ukuze abafundi bapapashe baze banikezele umbhalo wabo.

Kuqhubeka isifundo sangaphambili.

UkuFunda ngamaQela aNcediswa nguTitshala: Yenza uVavanyo lokuFunda ngokuVakalayo ngoTyibiliko

IXESHA:
30 imizuzu

IZIXHOBO:
iNcwadi yokuFunda enguNdoqo
iNcwadana yoHlolo

1. **Zinzisa abafundi neeNcwadi zabo zokuFunda ezinguNdoqo.**
 - a. Xelela abafundi bavule iiNcwadi zabo zokuFunda ezinguNdoqo kwiphepha lokuqala.
 - b. Xelela abafundi ukuba umntu makasebenze neqabane lakhe.
 - c. Xelela abafundi bajonge ukuba bayakwazi na ukuzifunda zonke izandi.
 - d. Xelela abafundi banikane amathuba okufunda kwakhona onke amagama neetekisi.
2. **Biza abafundi ngabanye ukuzokwenza iimvavanyo lokuFunda ngokuVakalayo ngoTyibiliko.**
 - a. Sebenzisa iimvavanyo zeKota 3 zoFVT ezifakwe kwiNcwadana yoHlolo.
 - b. Landela imiyalelo yovavanyo lokuFVT ekwiNcwadana yoHlolo.
 - c. Rekhoda iziphumo zomfundi ngamnye.
 - d. Sebenzisa ezi ziphumo ukuhlengahlengisa amaqela akho emigangatho elinganayo.
 - e. Kwakhona, sebenzisa ezi ziphumo ukuqaphela imiba yokulungisa kwikota elandelayo.

Ekupheleni kosuku: Funda ngokuVakalayo

IXESHA:
15 imizuzu

IZIXHOBO:
Izixhobo ezizezika-Titshala

- Sebenzisa izixhobo zakho: iNcwadi eziNkulu, iNgqokelela yamaBali, neeNcwadi zamabali zonke zifanelekile.
- Sebenzisa eli xesha ukubonisa ukufunda ngotyibiliko nangemvakalelo.
- Lo msebenzi unceda abafundi bakhulise uthando lwamabali nokufunda.
- Wakha kwanesigama sabo, ulwazi lwangaphambili nenkumbulo yokusebenza. Zonke ezi zizakhono ezibalulekileyo zengqiqo nokuqonda.

Ukuphulaphula nokuthetha: Dlala imidlalo yesigama: Linganisa okanye Zoba

IXESHA:
15 imizuzu

IZIXHOBO:
Itshokhwe
nebhodi

1. **Yenza uluhlu lwawo onke amagama esigama seKota 3 azizenzi okanye izibizo.**
2. **Xelela abafundi uza kuhlaziya amagama esigama abawafunde kule Kota.**
3. **Nika abafundi le miyalelo ilandelayo:**
 - a. Siza kudlala u'Linganisa okanye Zoba'.
 - b. Ndiza kukhetha umfundi 'oza kwenza'.
 - c. Lo mfundi uza ngaphambili eklasini ndize ndisebeze endlebeni yakhe igama.
 - d. Lo mfundi kufuneka alinganise igama OKANYE azobe umfanekiso wegama ebhodini.
 - e. Abanye eklasini mabaphakamise izandla zabo ze baqikelele igama.
 - f. Lo mfundi 'uzokwenza' ubiza umfundi aphenhule.
 - g. Umntu ophenhule ngokuchanekileyo nguye oza kwenza. Uza ngaphambili ndize kusebeza igama kuye endlebeni.
4. **Biza umfundi wokuqala azokwenza uqale umdlalo.**

Izandi: Bhala iitekisi ezinokudikhowudwa

IXESHA:
15 imizuzu

IZIXHOBO:
Abadingeki
oovimba
bolwazi

1. Bhala ebhodini iifonimi ezi10 ezifundwe okanye ezihlaziye ngabafundi.
2. Cacisela abafundi ukuba baza kudlala umdlalo wezandi bazonwabise.
3. Bacacisele ukuba baza kubhala amagama, izivakalisi kanti ingalilo nebali besebenzisa ezo zandi KUPHELA.
4. Yenza isivakalisi esinye esifutshane njengomzekelo usibhale ebhodini (Okanye ubhale amagama ukuba awunakho ukubhala isivakalisi.)
5. Cela abafundi bajonge ukuba amagama okanye isivakalisi sakho sichanekile na:
 - a. Ingaba siqala ngonobumba omkhulu?
 - b. Ingaba siphela ngesingxi, uphawu lombuzo okanye uphawu lokhuzo?
 - c. Ingaba usebenzise kuphela iifonimi ezi10 ezisebhodini?
6. Okulandelayo, nika abafundi imizuzu embalwa babhale amagama okanye isi/izivakalisi sabo/zabo.
7. Xelela abafundi batshintshiselane ngeencwadi omnye ajonge umsebenzi womnye.
8. Biza abafundi abanawona magama maninzi okanye ezona zivakalisi zininzi zichanekileyo, bafunde umsebenzi wabo ngokuvakalayo.
9. Njengokuba befunda, bhala amagama okanye izivakalisi ebhodini.
10. Jongisisa uqiniseke ukuba basebenzise ezi fonimi zi10 kuphela.
11. Ncoma bonke abafundi ngemizamo yabo.

UkuFunda noTitshala: Abafundi benza intetho ngomsebenzi wabo

IXESHA:
15 imizuzu

IZIXHOBO:
Imibhalo
yabafundi
epapa-
shiweyo

Sebenzisa eli xesha ukuze abafundi bapapashe baze banikezele umbhalo wabo.

1. **Yazisa kwakhona ukunikezela kubafundi.**
 - a. Yithi: Khumbulani ukuba namhlanje siza kunikezela imibhalo yethu epapashiweyo.
 - b. Yithi: Xa sinikezela imibhalo yethu, sabelana ngayo nabanye. Sichaza umzobo wethu sifunde umbhalo wethu. Sithetha ngokuvakalayo nangokucacileyo ukuze kuve wonke umntu.
 - c. Yithi: Sakugqiba ukuthetha, singahambamba egumbini sibonise wonke umntu umzobo wethu.
2. **Yithi: Xa abanye besenza unikezela, siphulaphula ngenyameko. Sisoloko sibonisa ububele siqhwabe bakugqiba.**
3. **Biza abafundi bazokunikezela phambi kweklasi.**
 - a. Biza abafundi ngabanye beze ngaphambili ukuzokwenza intetho.
 - b. Banike imizuzu e1–2 bachaze imizobo yabo baze bafunde imibhalo yabo.
 - c. Bakugqiba, mabahambahambe babonise imizobo yabo.
 - d. Ngethuba abafundi benikezela, qinisekisa ukuba ikhosi iphulaphule ngenyameko. Bakhumbuze ukuqhwabela umfundi ngamnye onikezelayo.

Ukubhala: Abafundi bayaqhuba nokunikezela imibhalo yabo

IXESHA:
20 imizuzu

IZIXHOBO:
Imibhalo
yabafundi
epapa-
shiweyo

Sebenzisa eli xesha ukuze abafundi bapapashe baze banikezele umbhalo wabo.

1. **Qhuba ubiza abafundi bazokunikezela phambi kweklasi.**
 - a. Biza abafundi ngabanye beze ngaphambili ukuzokwenza intetho.
 - b. Banike imizuzu e1–2 bachaze imizobo yabo baze bafunde imibhalo yabo.
 - c. Bakugqiba, mabahambahambe babonise imizobo yabo.
2. **Ngethuba abafundi benikezela, qinisekisa ukuba ikhosi iphulaphule ngenyameko. Bakhumbuze ukuqhwabela umfundi ngamnye onikezelayo.**
3. **Xhoma encwadini yekhosi okanye ebhodini yezaziso yonke imisebenzi yabafundi epapashiweyo.**

UkuFunda ngamaQela aNcediswa nguTitshala: Yenza uVavanyo lokuFunda ngokuVakalayo ngoTyibiliko

IXESHA:
30 imizuzu

IZIXHOBO:
iNcwadi yokuFunda enguNdoqo
iNcwadana yoHlolo

1. **Zinzisa abafundi neeNcwadi zabo zokuFunda ezinguNdoqo.**
 - a. Xelela abafundi bavule iiNcwadi zabo zokuFunda ezinguNdoqo kwiphepha lokuqala.
 - b. Xelela abafundi ukuba umntu makasebenze neqabane lakhe.
 - c. Xelela abafundi bajonge ukuba bayakwazi na ukuzifunda zonke izandi.
 - d. Xelela abafundi banikane amathuba okufunda kwakhona onke amagama neetekisi.
2. **Biza abafundi ngabanye ukuzokwenza iimvavanyo lokuFunda ngokuVakalayo ngoTyibiliko.**
 - a. Sebenzisa iimvavanyo zeKota 3 zoFVT ezifakwe kwiNcwadana yoHlolo.
 - b. Landela imiyalelo yovavanyo lokuFVT ekwiNcwadana yoHlolo.
 - c. Rekhoda iziphumo zomfundi ngamnye.
 - d. Sebenzisa ezi ziphumo ukuhlengahlengisa amaqela akho emigangatho elinganayo.
 - e. Kwakhona, sebenzisa ezi ziphumo ukuqaphela imiba yokulungisa kwikota elandelayo.

Ekupheleni kosuku: Funda ngokuVakalayo

IXESHA:
15 imizuzu

IZIXHOBO:
Izixhobo ezizezika-Titshala

- Sebenzisa izixhobo zakho: iNcwadi eziNkulu, iNgqokelela yamaBali, neeNcwadi zamabali zonke zifanelekile.
- Sebenzisa eli xesha ukubonisa ukufunda ngotyibiliko nangemvakalelo.
- Lo msebenzi unceda abafundi bakhulise uthando lwamabali nokufunda.
- Wakha kwanesigama sabo, ulwazi lwangaphambili nenkumbulo yokusebenza. Zonke ezi zizakhono ezibalulekileyo zengqiqo nokuqonda.

Ukuphulaphula nokuthetha: Dlala imidlalo yesigama: Isibizo okanye isenzi?

IXESHA:
15 imizuzu

IZIXHOBO:
Abadingeki
oovimba
bolwazi

1. **Yenza uluhlu lwawo onke amagama esigama seKota 3 azizenzi okanye izibizo.**
2. **Xelela abafundi ukuba izibizo ngamagama athiyayo zize izenzi zibe ngamagama enzayo.**
3. **Nika abafundi le miyalelo ilandelayo:**
 - a. Siza kudlala u'isibizo okanye isenzi'.
 - b. Ndiza kubiza igama.
 - c. Ukuba sisibizo, kufuneka uphakamise umnwe omnye.
 - d. Ukuba sisenzi phakamisa iminwe emibini.
 - e. Niya kuthi, nisebenze ngababini nenze isivakalisi ngelo gama nibonise intsingiselo yalo.
 - f. Ndiza kubiza izibini ezahlukeyo zinike izivakalisi zazo.
4. **Biza igama lokuqala uqale umdlalo.**

Izandi: Yakha uze uxhome amagama

IXESHA:
15 imizuzu

IZIXHOBO:
Intlama
yokudlala,
udongwe
lokudlala,
iziciko
zebhotile,
iwulu, ipasta,
njl.njl.

1. Yiya kwindawo evulekileyo.
2. Bonisa abafundi indawo yabo yokusebenzela.
3. Bonisa abafundi indawo yabo yokuxhoma.
4. Bahlule abafundi babe ngamaqela ama2-4.
5. Hambisa izixhobo ezikhoyo kwiqela ngalinye.
6. Xelela iqela ngalinye ukuba malicinge ngegama abanokulibhala.
7. Okulandelayo, xelela amaqela asebenzise izixhobo ukwakha elo gama.
8. Akugqiba ukwakha igama amaqela, mabalixhome kwindawo yokuxhoma.
9. Bavumele abafundi bahambahambe bafunde amagama omntu wonke.
10. Babulele abafundi ubacele baqoqoshe.

Ukubhala ngesandla: Abafundi bayaqhuba nokunikezela imibhalo yabo

IXESHA:
15 imizuzu

IZIXHOBO:
Imibhalo
yabafundi
epapa-
shiweyo

Sebenzisa eli xesha ukuze abafundi bapapashe baze banikezele umbhalo wabo.

1. **Qhuba ubiza abafundi bazokunikezela phambi kweklasi.**
 - a. Biza abafundi ngabanye beze ngaphambili ukuzokwenza intetho.
 - b. Banike imizuzu e1–2 bachaze imizobo yabo baze bafunde imibhalo yabo.
 - c. Bakugqiba, mabahambahambe babonise imizobo yabo.
2. **Ngethuba abafundi benikezela, qinisekisa ukuba iklasi iphulaphule ngenyameko. Bakhumbuze ukuqhwabela umfundi ngamnye onikezelayo.**
3. **Xhoma encwadini yeklasi okanye ebhodini yezaziso yonke imisebenzi yabafundi epapashiweyo.**

UkuFunda noTitshala: Abafundi bayaqhuba nokunikezela imibhalo yabo

IXESHA:
15 imizuzu

IZIXHOBO:
Imibhalo
yabafundi
epapa-
shiweyo

Sebenzisa eli xesha ukuze abafundi bapapashe baze banikezele umbhalo wabo.

1. **Qhuba ubiza abafundi bazokunikezela phambi kweklasi.**
 - a. Biza abafundi ngabanye beze ngaphambili ukuzokwenza intetho.
 - b. Banike imizuzu e1–2 bachaze imizobo yabo baze bafunde imibhalo yabo.
 - c. Bakugqiba, mabahambahambe babonise imizobo yabo.
2. **Ngethuba abafundi benikezela, qinisekisa ukuba iklasi iphulaphule ngenyameko. Bakhumbuze ukuqhwabela umfundi ngamnye onikezelayo.**
3. **Xhoma encwadini yeklasi okanye ebhodini yezaziso yonke imisebenzi yabafundi epapashiweyo.**

UkuFunda ngamaQela aNcediswa nguTitshala: Yenza uVavanyo lokuFunda ngokuVakalayo ngoTyibiliko

IXESHA:
30 imizuzu

IZIXHOBO:
INcwadi yokuFunda enguNdoqo INcwadana yoHlolo

1. **Zinzisa abafundi neeNcwadi zabo zokuFunda ezinguNdoqo.**
 - a. Xelela abafundi bavule iiNcwadi zabo zokuFunda ezinguNdoqo kwiphepha lokuqala.
 - b. Xelela abafundi ukuba umntu makasebenze neqabane lakhe.
 - c. Xelela abafundi bajonge ukuba bayakwazi na ukuzifunda zonke izandi.
 - d. Xelela abafundi banikane amathuba okufunda kwakhona onke amagama neetekisi.
2. **Biza abafundi ngabanye ukuzokwenza iimvavanyo lokuFunda ngokuVakalayo ngoTyibiliko.**
 - a. Sebenzisa iimvavanyo zeKota 3 zoFVT ezifakwe kwiNcwadana yoHlolo.
 - b. Landela imiyalelo yovavanyo lokuFVT ekwiNcwadana yoHlolo.
 - c. Rekhoda iziphumo zomfundi ngamnye.
 - d. Sebenzisa ezi ziphumo ukuhlengahlengisa amaqela akho emigangatho elinganayo.
 - e. Kwakhona, sebenzisa ezi ziphumo ukuqaphela imiba yokulungisa kwikota elandelayo.

Ekupheleni kosuku: Funda ngokuVakalayo

IXESHA:
15 imizuzu

IZIXHOBO:
Izixhobo ezizezika-Titshala

- Sebenzisa izixhobo zakho: liNcwadi eziNkulu, iNgqokelela yamaBali, neeNcwadi zamabali zonke zifanelekile.
- Sebenzisa eli xesha ukubonisa ukufunda ngotyibiliko nangemvakalelo.
- Lo msebenzi unceda abafundi bakhulise uthando lwamabali nokufunda.
- Wakha kwanesigama sabo, ulwazi lwangaphambili nenkumbulo yokusebenza. Zonke ezi zizakhono ezibalulekileyo zengqiqo nokuqonda.

Ukuphulaphula nokuthetha: Dlala imidlalo yesigama: Isibizo okanye isenzi?

IXESHA:
15 imizuzu

IZIXHOBO:
Abadingeki
oovimba
bolwazi

1. **Yenza uluhlu lwawo onke amagama esigama seKota 3 azizenzi okanye izibizo.**
2. **Xelela abafundi ukuba izibizo ngamagama athiyayo zize izenzi zibe ngamagama enzayo.**
3. **Nika abafundi le miyalelo ilandelayo:**
 - a. Siza kudlala u'isibizo okanye isenzi'.
 - b. Ndiza kubiza igama.
 - c. Ukuba sisibizo, kufuneka uphakamise umnwe omnye.
 - d. Ukuba sisenzi phakamisa iminwe emibini.
 - e. Niya kuthi, nisebenze ngababini nenze isivakalisi ngelo gama nibonise intsingiselo yalo.
 - f. Ndiza kubiza izibini ezahlukeyo zinike izivakalisi zazo.
4. **Biza igama lokuqala uqale umdlalo.**

Izandi: Yakha uze uxhome amagama

IXESHA:
15 imizuzu

IZIXHOBO:
Intlama
yokudlala,
udongwe
lokudlala,
iziciko
zebhotile,
iwulu, ipasta,
njl.njl.

1. Yiya kwindawo evulekileyo.
2. Bonisa abafundi indawo yabo yokusebenzela.
3. Bonisa abafundi indawo yabo yokuxhoma.
4. Bahlule abafundi babe ngamaqela ama2-4.
5. Hambisa izixhobo ezikhoyo kwiqela ngalinye.
6. Xelela iqela ngalinye ukuba malicinge ngegama abanokulibhala.
7. Okulandelayo, xelela amaqela asebenzise izixhobo ukwakha elo gama.
8. Akugqiba ukwakha igama amaqela, mabalixhome kwindawo yokuxhoma.
9. Bavumele abafundi bahambahambe bafunde amagama omntu wonke.
10. Babulele abafundi ubacele baqoqoshe.

Ukubhala ngesandla: Abafundi bayaqhuba nokunikezela imibhalo yabo

IXESHA:
15 imizuzu

IZIXHOBO:
Imibhalo
yabafundi
epapa-
shiweyo

Sebenzisa eli xesha ukuze abafundi bapapashe baze banikezele umbhalo wabo.

1. **Qhuba ubiza abafundi bazokunikezela phambi kweklasi.**
 - a. Biza abafundi ngabanye beze ngaphambili ukuzokwenza intetho.
 - b. Banike imizuzu e1–2 bachaze imizobo yabo baze bafunde imibhalo yabo.
 - c. Bakugqiba, mabahambahambe babonise imizobo yabo.
2. **Ngethuba abafundi benikezela, qinisekisa ukuba iklassi iphulaphule ngenyameko. Bakhumbuze ukuqhwabela umfundi ngamnye onikezelayo.**
3. **Xhoma encwadini yeklasi okanye ebhodini yezaziso yonke imisebenzi yabafundi epapashiweyo.**

UkuFunda noTitshala: Abafundi bayaqhuba nokunikezela imibhalo yabo

IXESHA:
15 imizuzu

IZIXHOBO:
Imibhalo
yabafundi
epapa-
shiweyo

Sebenzisa eli xesha ukuze abafundi bapapashe baze banikezele umbhalo wabo.

1. **Qhuba ubiza abafundi bazokunikezela phambi kweklasi.**
 - a. Biza abafundi ngabanye beze ngaphambili ukuzokwenza intetho.
 - b. Banike imizuzu e1–2 bachaze imizobo yabo baze bafunde imibhalo yabo.
 - c. Bakugqiba, mabahambahambe babonise imizobo yabo.
2. **Ngethuba abafundi benikezela, qinisekisa ukuba iklassi iphulaphule ngenyameko. Bakhumbuze ukuqhwabela umfundi ngamnye onikezelayo.**
3. **Xhoma encwadini yeklasi okanye ebhodini yezaziso yonke imisebenzi yabafundi epapashiweyo.**

UkuFunda ngamaQela aNcediswa nguTitshala: Yenza uVavanyo lokuFunda ngokuVakalayo ngoTyibiliko

IXESHA:
30 imizuzu

IZIXHOBO:
INcwadi yokuFunda enguNdoqo INcwadana yoHlolo

1. **Zinzisa abafundi neeNcwadi zabo zokuFunda ezinguNdoqo.**
 - a. Xelela abafundi bavule iiNcwadi zabo zokuFunda ezinguNdoqo kwiphepha lokuqala.
 - b. Xelela abafundi ukuba umntu makasebenze neqabane lakhe.
 - c. Xelela abafundi bajonge ukuba bayakwazi na ukuzifunda zonke izandi.
 - d. Xelela abafundi banikane amathuba okufunda kwakhona onke amagama neetekisi.
2. **Biza abafundi ngabanye ukuzokwenza iimvavanyo lokuFunda ngokuVakalayo ngoTyibiliko.**
 - a. Sebenzisa iimvavanyo zeKota 3 zoFVT ezifakwe kwiNcwadana yoHlolo.
 - b. Landela imiyalelo yovavanyo lokuFVT ekwiNcwadana yoHlolo.
 - c. Rekhoda iziphumo zomfundi ngamnye.
 - d. Sebenzisa ezi ziphumo ukuhlengahlengisa amaqela akho emigangatho elinganayo.
 - e. Kwakhona, sebenzisa ezi ziphumo ukuqaphela imiba yokulungisa kwikota elandelayo.

Ekupheleni kosuku: Funda ngokuVakalayo

IXESHA:
15 imizuzu

IZIXHOBO:
Izixhobo ezizezika-Titshala

- Sebenzisa izixhobo zakho: liNcwadi eziNkulu, iNgqokelela yamaBali, neeNcwadi zamabali zonke zifanelekile.
- Sebenzisa eli xesha ukubonisa ukufunda ngotyibiliko nangemvakalelo.
- Lo msebenzi unceda abafundi bakhulise uthando lwamabali nokufunda.
- Wakha kwanesigama sabo, ulwazi lwangaphambili nenkumbulo yokusebenza. Zonke ezi zizakhono ezibalulekileyo zengqiqo nokuqonda.

Ukuphulaphula nokuthetha: Dlala imidlalo yesigama: Isibizo okanye isenzi?

IXESHA:
15 imizuzu

IZIXHOBO:
Abadingeki
oovimba
bolwazi.

1. **Yenza uluhlu lwawo onke amagama esigama seKota 3 azizenzi okanye izibizo.**
2. **Xelela abafundi ukuba izibizo ngamagama athiyayo zize izenzi zibe ngamagama enzayo.**
3. **Nika abafundi le miyalelo ilandelayo:**
 - a. Siza kudlala u'isibizo okanye isenzi'.
 - b. Ndiza kubiza igama.
 - c. Ukuba sisibizo, kufuneka uphakamise umnwe omnye.
 - d. Ukuba sisenzi phakamisa iminwe emibini.
 - e. Niya kuthi, nisebenze ngababini nenze isivakalisi ngelo gama nibonise intsingiselo yalo.
 - f. Ndiza kubiza izibini ezahlukeyo zinike izivakalisi zazo.
4. **Biza igama lokuqala uqale umdlalo.**

Izandi: Yakha uze uxhome amagama

IXESHA:
15 imizuzu

IZIXHOBO:
Intlama
yokudlala,
udongwe
lokudlala,
iziciko
zebhotile,
iwulu, ipasta,
njl.njl.

1. Yiya kwindawo evulekileyo.
2. Bonisa abafundi indawo yabo yokusebenzela.
3. Bonisa abafundi indawo yabo yokuxhoma.
4. Bahlule abafundi babe ngamaqela ama2-4.
5. Hambisa izixhobo ezikhoyo kwiqela ngalinye.
6. Xelela iqela ngalinye ukuba malicinge ngegama abanokulibhala.
7. Okulandelayo, xelela amaqela asebenzise izixhobo ukwakha elo gama.
8. Akugqiba ukwakha igama amaqela, mabalixhome kwindawo yokuxhoma.
9. Bavumele abafundi bahambahambe bafunde amagama omntu wonke.
10. Babulele abafundi ubacele baqoqoshe.

Ukubhala ngesandla: Abafundi bayaqhuba nokunikezela imibhalo yabo

IXESHA:
15 imizuzu

IZIXHOBO:
Imibhalo
yabafundi
epapa-
shiweyo

Sebenzisa eli xesha ukuze abafundi bapapashe baze banikezele umbhalo wabo.

1. **Qhuba ubiza abafundi bazokunikezela phambi kweklasi.**
 - a. Biza abafundi ngabanye beze ngaphambili ukuzokwenza intetho.
 - b. Banike imizuzu e1–2 bachaze imizobo yabo baze bafunde imibhalo yabo.
 - c. Bakugqiba, mabahambahambe babonise imizobo yabo.
2. **Ngethuba abafundi benikezela, qinisekisa ukuba iklasi iphulaphule ngenyameko. Bakhumbuze ukuqhwabela umfundi ngamnye onikezelayo.**
3. **Xhoma encwadini yeklasi okanye ebhodini yezaziso yonke imisebenzi yabafundi epapashiweyo.**

UkuFunda noTitshala: Abafundi bayaqhuba nokunikezela imibhalo yabo

IXESHA:
15 imizuzu

IZIXHOBO:
Imibhalo
yabafundi
epapa-
shiweyo

Sebenzisa eli xesha ukuze abafundi bapapashe baze banikezele umbhalo wabo.

1. **Qhuba ubiza abafundi bazokunikezela phambi kweklasi.**
 - a. Biza abafundi ngabanye beze ngaphambili ukuzokwenza intetho.
 - b. Banike imizuzu e1–2 bachaze imizobo yabo baze bafunde imibhalo yabo.
 - c. Bakugqiba, mabahambahambe babonise imizobo yabo.
2. **Ngethuba abafundi benikezela, qinisekisa ukuba iklasi iphulaphule ngenyameko. Bakhumbuze ukuqhwabela umfundi ngamnye onikezelayo.**
3. **Xhoma encwadini yeklasi okanye ebhodini yezaziso yonke imisebenzi yabafundi epapashiweyo.**

Ukubhala: Abafundi bayaqhuba nokunikezela imibhalo yabo

IXESHA:
20 imizuzu

IZIXHOBO:
Imibhalo
yabafundi
epapa-
shiweyo

Sebenzisa eli xesha ukuze abafundi bapapashe baze banikezele umbhalo wabo.

1. **Qhuba ubiza abafundi bazokunikezela phambi kweklasi.**
 - a. Biza abafundi ngabanye beze ngaphambili ukuzokwenza intetho.
 - b. Banike imizuzu e1–2 bachaze imizobo yabo baze bafunde imibhalo yabo.
 - c. Bakugqiba, mabahambahambe babonise imizobo yabo.
2. **Ngethuba abafundi benikezela, qinisekisa ukuba ikhosi iphulaphule ngenyameko. Bakhumbuze ukuqhwabela umfundi ngamnye onikezelayo.**
3. **Xhoma encwadini yeklasi okanye ebhodini yezaziso yonke imisebenzi yabafundi epapashiweyo.**

UkuFunda ngamaQela aNcediswa nguTitshala: Yenza uVavanyo lokuFunda ngokuVakalayo ngoTyibiliko

IXESHA:
30 imizuzu

IZIXHOBO:
INcwadi
yokuFunda
enguNdoqo
INcwadana
yoHlolo

1. **Zinzisa abafundi neeNcwadi zabo zokuFunda ezinguNdoqo.**
 - a. Xelela abafundi bavule iNcwadi zabo zokuFunda ezinguNdoqo kwiphepha lokuqala.
 - b. Xelela abafundi ukuba umntu makasebenze neqabane lakhe.
 - c. Xelela abafundi bajonge ukuba bayakwazi na ukuzifunda zonke izandi.
 - d. Xelela abafundi banikane amathuba okufunda kwakhona onke amagama neetekisi.
2. **Biza abafundi ngabanye ukuzokwenza iimvavanyo lokuFunda ngokuVakalayo ngoTyibiliko.**
 - a. Sebenzisa iimvavanyo zeKota 3 zoFVT ezifakwe kwiNcwadana yoHlolo.
 - b. Landela imiyalelo yovavanyo lokuFVT ekwiNcwadana yoHlolo.
 - c. Rekhoda iziphumo zomfundi ngamnye.
 - d. Sebenzisa ezi ziphumo ukuhlengahlengisa amaqela akho emigangatho elinganayo.
 - e. Kwakhona, sebenzisa ezi ziphumo ukuqaphela imiba yokulungisa kwikota elandelayo.

Ekupheleni kosuku: Funda ngokuVakalayo

IXESHA:
15 imizuzu

IZIXHOBO:
Izixhobo
ezizezika-
Titshala

- Sebenzisa izixhobo zakho: liNcwadi eziNkulu, iNgqokelela yamaBali, neeNcwadi zamabali zonke zifanelekile.
- Sebenzisa eli xesha ukubonisa ukufunda ngotyibiliko nangemvakalelo.
- Lo msebenzi uncenda abafundi bakhulise uthando lwamabali nokufunda.
- Wakha kwanesigama sabo, ulwazi lwangaphambili nenkumbulo yokusebenza. Zonke ezi zizakhono ezibalulekileyo zengqiqo nokuqonda.

Izandi: Yakha uze uxhome amagama

IXESHA:
15 imizuzu

IZIXHOBO:
Intlama
yokudlala,
udongwe
lokudlala,
iziciko
zebhotile,
iwulu, ipasta,
njl.njl.

1. Yiya kwindawo evulekileyo.
2. Bonisa abafundi indawo yabo yokusebenzela.
3. Bonisa abafundi indawo yabo yokuxhoma.
4. Bahlule abafundi babe ngamaqela ama2-4.
5. Hambisa izixhobo ezikhoyo kwiqela ngalinye.
6. Xelela iqela ngalinye ukuba malicinge ngegama abanokulibhala.
7. Okulandelayo, xelela amaqela asebenzise izixhobo ukwakha elo gama.
8. Akugqiba ukwakha igama amaqela, mabalixhome kwindawo yokuxhoma.
9. Bavumele abafundi bahambahambe bafunde amagama omntu wonke.
10. Babulele abafundi ubacele baqoqoshe.

Ukubhala ngesandla: Abafundi bayaqhuba nokunikezela imibhalo yabo

IXESHA:
15 imizuzu

IZIXHOBO:
Imibhalo
yabafundi
epapa-
shiweyo

Sebenzisa eli xesha ukuze abafundi bapapashe baze banikezele umbhalo wabo.

1. **Qhuba ubiza abafundi bazokunikezela phambi kweklasi.**
 - a. Biza abafundi ngabanye beze ngaphambili ukuzokwenza intetho.
 - b. Banike imizuzu e1-2 bachaze imizobo yabo baze bafunde imibhalo yabo.
 - c. Bakugqiba, mabahambahambe babonise imizobo yabo.
2. **Ngethuba abafundi benikezela, qinisekisa ukuba iklasi iphulaphule ngenyameko. Bakhumbuze ukuqhwabela umfundi ngamnye onikezelayo.**
3. **Xhoma encwadini yeklasi okanye ebhodini yezaziso yonke imisebenzi yabafundi epapashiweyo.**

UkuFunda noTitshala: Abafundi bayaqhuba nokunikezela imibhalo yabo

IXESHA:
15 imizuzu

IZIXHOBO:
Imibhalo
yabafundi
epapa-
shiweyo

Sebenzisa eli xesha ukuze abafundi bapapashe baze banikezele umbhalo wabo.

1. **Qhuba ubiza abafundi bazokunikezela phambi kweklasi.**
 - a. Biza abafundi ngabanye beze ngaphambili ukuzokwenza intetho.
 - b. Banike imizuzu e1–2 bachaze imizobo yabo baze bafunde imibhalo yabo.
 - c. Bakugqiba, mabahambahambe babonise imizobo yabo.
2. **Ngethuba abafundi benikezela, qinisekisa ukuba iklasi iphulaphule ngenyameko. Bakhumbuze ukuqhwabela umfundi ngamnye onikezelayo.**
3. **Xhoma encwadini yeklasi okanye ebhodini yezaziso yonke imisebenzi yabafundi epapashiweyo.**

Ukubhala: Abafundi bayaqhuba nokunikezela imibhalo yabo

IXESHA:
20 imizuzu

IZIXHOBO:
Imibhalo
yabafundi
epapa-
shiweyo

Sebenzisa eli xesha ukuze abafundi bapapashe baze banikezele umbhalo wabo.

1. **Qhuba ubiza abafundi bazokunikezela phambi kweklasi.**
 - a. Biza abafundi ngabanye beze ngaphambili ukuzokwenza intetho.
 - b. Banike imizuzu e1–2 bachaze imizobo yabo baze bafunde imibhalo yabo.
 - c. Bakugqiba, mabahambahambe babonise imizobo yabo.
2. **Ngethuba abafundi benikezela, qinisekisa ukuba iklasi iphulaphule ngenyameko. Bakhumbuze ukuqhwabela umfundi ngamnye onikezelayo.**
3. **Xhoma encwadini yeklasi okanye ebhodini yezaziso yonke imisebenzi yabafundi epapashiweyo.**

UkuFunda ngamaQela aNcediswa nguTitshala: Yenza uVavanyo lokuFunda ngokuVakalayo ngoTyibiliko

IXESHA:
30 imizuzu

IZIXHOBO:
INcwadi yokuFunda enguNdoqo INcwadana yoHlolo

1. **Zinzisa abafundi neeNcwadi zabo zokuFunda ezinguNdoqo.**
 - a. Xelela abafundi bavule iiNcwadi zabo zokuFunda ezinguNdoqo kwiphepha lokuqala.
 - b. Xelela abafundi ukuba umntu makasebenze neqabane lakhe.
 - c. Xelela abafundi bajonge ukuba bayakwazi na ukuzifunda zonke izandi.
 - d. Xelela abafundi banikane amathuba okufunda kwakhona onke amagama neetekisi.
2. **Biza abafundi ngabanye ukuzokwenza iimvavanyo lokuFunda ngokuVakalayo ngoTyibiliko.**
 - a. Sebenzisa iimvavanyo zeKota 3 zoFVT ezifakwe kwiNcwadana yoHlolo.
 - b. Landela imiyalelo yovavanyo lokuFVT ekwiNcwadana yoHlolo.
 - c. Rekhoda iziphumo zomfundi ngamnye.
 - d. Sebenzisa ezi ziphumo ukuhlengahlengisa amaqela akho emigangatho elinganayo.
 - e. Kwakhona, sebenzisa ezi ziphumo ukuqaphela imiba yokulungisa kwikota elandelayo.

Ekupheleni kosuku: Funda ngokuVakalayo

IXESHA:
15 imizuzu

IZIXHOBO:
Izixhobo ezizezika-Titshala

- Sebenzisa izixhobo zakho: liNcwadi eziNkulu, iNgqokelela yamaBali, neeNcwadi zamabali zonke zifanelekile.
- Sebenzisa eli xesha ukubonisa ukufunda ngotyibiliko nangemvakalelo.
- Lo msebenzi unceda abafundi bakhulise uthando lwamabali nokufunda.
- Wakha kwanesigama sabo, ulwazi lwangaphambili nenkumbulo yokusebenza. Zonke ezi zizakhono ezibalulekileyo zengqiqo nokuqonda.

Ukuphulaphula nokuthetha: Dlala imidlalo yesigama: Isibizo okanye isenzi?

IXESHA:
15 imizuzu

IZIXHOBO:
Abadingeki
oovimba
bolwazi.

1. **Yenza uluhlu lwawo onke amagama esigama seKota 3 azizenzi okanye izibizo.**
2. **Xelela abafundi ukuba izibizo ngamagama athiyayo zize izenzi zibe ngamagama enzayo.**
3. **Nika abafundi le miyalelo ilandelayo:**
 - a. Siza kudlala u'isibizo okanye isenzi'.
 - b. Ndiza kubiza igama.
 - c. Ukuba sisibizo, kufuneka uphakamise umnwe omnye.
 - d. Ukuba sisenzi phakamisa iminwe emibini.
 - e. Niya kuthi, nisebenze ngababini nenze isivakalisi ngelo gama nibonise intsingiselo yalo.
 - f. Ndiza kubiza izibini ezahlukeyo zinike izivakalisi zazo.
4. **Biza igama lokuqala uqale umdlalo.**

Izandi: Yakha uze uxhome amagama

IXESHA:
15 imizuzu

IZIXHOBO:
Intlama
yokudlala,
udongwe
lokudlala,
iziciko
zebhottle,
iwulu, ipasta,
njl.njl.

1. Yiya kwindawo evulekileyo.
2. Bonisa abafundi indawo yabo yokusebenzela.
3. Bonisa abafundi indawo yabo yokuxhoma.
4. Bahlule abafundi babe ngamaqela ama2-4.
5. Hambisa izixhobo ezikhoyo kwiqela ngalinye.
6. Xelela iqela ngalinye ukuba malicinge ngegama abanokulibhala.
7. Okulandelayo, xelela amaqela asebenzise izixhobo ukwakha elo gama.
8. Akugqiba ukwakha igama amaqela, mabalixhome kwindawo yokuxhoma.
9. Bavumele abafundi bahambahambe bafunde amagama omntu wonke.
10. Babulele abafundi ubacele baqoqoshe.

UkuFunda noTitshala: Abafundi bayaqhuba nokunikezela imibhalo yabo

IXESHA:
15 imizuzu

IZIXHOBO:
Imibhalo
yabafundi
epapa-
shiweyo

Sebenzisa eli xesha ukuze abafundi bapapashe baze banikezele umbhalo wabo.

1. **Qhuba ubiza abafundi bazokunikezela phambi kweklasi.**
 - a. Biza abafundi ngabanye beze ngaphambili ukuzokwenza intetho.
 - b. Banike imizuzu e1–2 bachaze imizobo yabo baze bafunde imibhalo yabo.
 - c. Bakugqiba, mabahambahambe babonise imizobo yabo.
2. **Ngethuba abafundi benikezela, qinisekisa ukuba iklasi iphulaphule ngenyameko. Bakhumbuze ukuqhwabela umfundi ngamnye onikezelayo.**
3. **Xhoma encwadini yeklasi okanye ebhodini yezaziso yonke imisebenzi yabafundi epapashiweyo.**

Ukubhala: Abafundi bayaqhuba nokunikezela imibhalo yabo

IXESHA:
20 imizuzu

IZIXHOBO:
Imibhalo
yabafundi
epapa-
shiweyo

Sebenzisa eli xesha ukuze abafundi bapapashe baze banikezele umbhalo wabo.

1. **Qhuba ubiza abafundi bazokunikezela phambi kweklasi.**
 - a. Biza abafundi ngabanye beze ngaphambili ukuzokwenza intetho.
 - b. Banike imizuzu e1–2 bachaze imizobo yabo baze bafunde imibhalo yabo.
 - c. Bakugqiba, mabahambahambe babonise imizobo yabo.
2. **Ngethuba abafundi benikezela, qinisekisa ukuba iklasi iphulaphule ngenyameko. Bakhumbuze ukuqhwabela umfundi ngamnye onikezelayo.**
3. **Xhoma encwadini yeklasi okanye ebhodini yezaziso yonke imisebenzi yabafundi epapashiweyo.**

UkuFunda ngamaQela aNcediswa nguTitshala: Yenza uVavanyo lokuFunda ngokuVakalayo ngoTyibiliko

IXESHA:
30 imizuzu

IZIXHOBO:
INcwadi yokuFunda enguNdoqo INcwadana yoHlolo

1. **Zinzisa abafundi neeNcwadi zabo zokuFunda ezinguNdoqo.**
 - a. Xelela abafundi bavule iiNcwadi zabo zokuFunda ezinguNdoqo kwiphepha lokuqala.
 - b. Xelela abafundi ukuba umntu makasebenze neqabane lakhe.
 - c. Xelela abafundi bajonge ukuba bayakwazi na ukuzifunda zonke izandi.
 - d. Xelela abafundi banikane amathuba okufunda kwakhona onke amagama neetekisi.
2. **Biza abafundi ngabanye ukuzokwenza iimvavanyo lokuFunda ngokuVakalayo ngoTyibiliko.**
 - a. Sebenzisa iimvavanyo zeKota 3 zoFVT ezifakwe kwiNcwadana yoHlolo.
 - b. Landela imiyalelo yovavanyo lokuFVT ekwiNcwadana yoHlolo.
 - c. Rekhoda iziphumo zomfundi ngamnye.
 - d. Sebenzisa ezi ziphumo ukuhlengahlengisa amaqela akho emigangatho elinganayo.
 - e. Kwakhona, sebenzisa ezi ziphumo ukuqaphela imiba yokulungisa kwikota elandelayo.

Ekupheleni kosuku: Funda ngokuVakalayo

IXESHA:
15 imizuzu

IZIXHOBO:
Izixhobo ezizezika-Titshala

- Sebenzisa izixhobo zakho: liNcwadi eziNkulu, iNgqokelela yamaBali, neeNcwadi zamabali zonke zifanelekile.
- Sebenzisa eli xesha ukubonisa ukufunda ngotyibiliko nangemvakalelo.
- Lo msebenzi unceda abafundi bakhulise uthando lwamabali nokufunda.
- Wakha kwanesigama sabo, ulwazi lwangaphambili nenkumbulo yokusebenza. Zonke ezi zizakhono ezibalulekileyo zengqiqo nokuqonda.

